

Bilgelikler Divanı

N. Ahmet Özalp

ZEYTİNBURNU BELEDİYESİ KÜLTÜR YAYINLARI NO: 22

BİLGELİKLER DİVANI

N. AHMET ÖZALP

Bilgelikler Divanı

N. Ahmet Özalp

•

ZEYTİNBURNU BELEDİYESİ KÜLTÜR YAYINLARI ....

YAYIN KOORDİNATÖRÜ
Ömer ARISOY
Mustafa AYDIN

YAYINA HAZIRLAYANLAR
N. Ahmet ÖZALP

TASARIM
Mehmet Emin ÖZTÜRK

KAPAK
Ümit KARADAĞ

BASKI-CİLT
Aryan Basım Tanıtım ve Matbaa Hiz. San. Tic. Ltd. Şti.
Maltepe Mah. Litros Yolu Sk.
2. Matbaacılar Sitesi A-Blok
Kat: 5 No: 3NA24
34010 Zeytinburnu - İstanbul
Tel: 0212 544 99 06
Sertifika No: 20243

ISBN
....

1. Baskı:
İstanbul, Ocak 2012

Zeytinburnu Belediye Başkanlığı
Kazlıçeşme Mahallesi, Abay Caddesi No: 165
34760 Zeytinburnu / İstanbul / Türkiye
Tel: +90 212 413 11 11 Faks: +90 212 413 12 12
www.zeytinburnu.bel.tr

Bilgelikler Divanı

N. Ahmet Özalp

ZEYTİNBURNU BELEDİYESİ KÜLTÜR YAYINLARI ....

N. Ahmet Özalp

yazar, öğretmen

1953 yılında Kahramanmaraş'ın Elbistan ilçesinde doğdu. Öğretmen okulu ve eğitim enstitüsünü bitirdi (1974). Sonra iki yıl Türkçe öğretmenliği yaptı. Görevinden ayrılarak yayın dünyasına girdi. Çeşitli yayınevleri, dergi ve gazetelerde çalıştı. Ana Britannica Genel Kültür Ansiklopedisi'ne maddeler yazdı, danışmanlık yaptı. Yeniden öğretmenliğe döndü (1992). Şimdi bir yandan bir ilköğretim okulunda Türkçe öğretmenliği yaparken, bir yandan da çalışmalarını sürdürmektedir.

Eserleri: Osmanlı eserleri üzerinde çalışan N. Ahmet Özalp, çok sayıda yapıtı kültür dünyamıza yeniden kazandırdı. Bunların başlıcaları: Toplumsal Çözülme (Sait Halim Paşa, 1983), İslâm İnancının Temel İlkeleri (Filibeli Ahmed Hilmi, 1987), Bir Muhalifin Hatıraları (Şerif Paşa, 1991), İslâmda Felsefe Akımları (İzmirli İsmail Hakkı, 1995), Külliyat-ı Letaif (Faik Reşad, 1995), Gülşen-i Tevhid (Tevhid Şiirleri Güldestesi, 1995), Seyahatlerim (Ali Suad, 1996), Beşir Fuad (Ahmed Midhat Efendi, 1996), Taaşşuk-ı Tal'at ve Fitnat (Şemseddin Sami, 1996), Çin-Türkistan Hâtıraları (Habibzâde Ahmed Kemâl, 1996), Bir Kadının Hayatı (Mehmed Celal, 2001), Bin Bir Gece Masalları (Resimli Ay çevirisi, 2007), Bir Denizcinin Avrupa Günlüğü (Mehmed Enisî, 2008).

Yazarın son kitabı, Refik Halit Karay'ın eserlerindeki sansürü incelediği Refik Halit - Okları Kırılmış Kirpi (2010)'dir.

Sunuş

Her büyük medeniyet ölçü koymuş. Dilde, imarda, zevkte, sokakta, evde, hasılı, hayatta ölçü koymuş. Belki de bu ölçü, güzel ve arif insanların uğraşları sonucu, uzun yüzyıllar boyu çalışmalarının sonucu olarak ortaya çıkmış. Ama nasıl olursa olsun; zevk, medeniyetimizin tarihini bir şekilde, boydan boya kat etmektedir.

Bütün büyük geleneklerde vardır bu. Bir Tao ressamının, pür doğaçlama olan işini yaparken bile fırçasının titiz ölçüsüne riayet ettiğini biliriz. Amerikalı bir halk şarkısının, belli bir ölçü üzere ilerleyip gittiğini hemen fark ederiz. Bir Japon'un kısa şiiri, sözü gerektiği kadar uzatmaktan ibarettir sanki. Diyebiliriz ki zevk, yüzyıllar boyunca ölçüyü geliştirir ve bir altın orana ulaştığında klasikleşir. Biz ona kısaca "güzel" deriz. Deriz ama, o "güzel"in uzun ve meşakkatli bir geçmişi, bir hayatı da vardır. Oraya pek bakmayız.

Dil ve şiir söz konusu olduğunda, yukarıdaki mantık yine geçerlidir. Özellikle şiirin güzelliği, onun ölçülü zarafetinden geliyor olsa gerektir. Bütün güzellikler gibi dilin ve şiirin güzelliği de fazlalıkları dışarıda bırakmaklığıyla inşa olunur. İçinde barındırdığı derin anlamları sezdirme gücüyle kalıcı olur.

Bizim güzel ve büyük uygarlığımızın dil zevki ve şiiri için söylenecek sözlerin başında bu mesele gelir herhalde. Çünkü ölçüyü bizler her şeyden önce inancımızdan, kadim geleneğimizden ve irfanımızdan devşirdik.

Eskilerin altın oluklarından bu günlere kadar gelen şiir ve hikmet geleneğimiz, bu günkü kaotik yaşama biçimimiz için ciddi ve güçlü bir uyarı olsa gerek. Zira, BİLGELİKLER DİVANI'nı okuyunca sizler de göreceksiniz; milli zevkimizin büyük yazarları, şairleri ve hakimleri, bu gün neredeyse anlayamayaca-

ğımız inceliklerle işlemişler zamanlarının algısını. Teğel teğel ördükleri incelikler, fikirler ve duygular, bu gün artık hayatımızda olmayan, olamayan güzelliklerdir.

BİLGELİKLER DİVANI derlemesinin, yüzyıllar öncesinden getirdiği hoş kokuyu ne kadar özlemiştik! İnceliklerle dolu bu kitap. Hikmetle dolu. Göz yaşıyla dolu. Yürekle dolu. Sevinçle dolu. Hasılı, insanla ve onun serencamıyla dolu.

Burada yer alan mısralar ve beyitler, Türk düşünce edebiyatının klasikleşmiş büyük ariflerinin, şair ve aşıklarının cümlelerinden oluşuyor. Eminiz ki her cümlenin derdi çekilmiş. Kim bilir hangi harlı fırınlarda pişmiş bu şair yürekleri. Kim bilir hangi çetin sınanmalardan kalmış yürek terleri bunlar.

Zeytinburnu Belediyesi olarak, böyle bir çalışmayı sanat ve edebiyat severlere sunmanın sevincini yaşıyoruz. Bu sevinci ortaya çıkaran, Bilgelikler Divanı'nı titiz bir çalışmayla meydana getiren yazar Sn. N. Ahmet Özalp'a teşekkür ederiz. Bu çalışmanın ortaya çıkabilmesi için emeğini ortaya koyan herkesin ellerine, gönüllerine sağlık.

Yayınlarımızı takip edenler, Zeytinburnu özelinde; ama genel olarak İstanbul ve Osmanlı kültür coğrafyasında büyük bir kültür arkeolojisi çabası içinde olduğumuzu takdir edeceklerdir. Eğer bu marifet ise, iltifatsız kalmayacağına inancımız tamdır.

İyi okumalar.

Murat AYDIN
Zeytinburnu Belediye Başkanı

Önsöz

Necatigil, şiiri “bir durum, bir sorun üzerinde ölçülü konuşan, susunca da bizim düşünmemizi bekleyen bir olgunluk” olarak tanımlıyor. Bu tanım, sanırız en çok edebiyatımızda “hikemî şiir” olarak adlandırılan şiire uygun düşer.

Hikemî şiir, Türk şiirinin en başından beri sürüp gelmekle birlikte Nâbî ile bir okula dönüşür. 18. yüzyıldan başlayarak “Halep kumaşı” imgesiyle anlatılan ama daha yaygın olarak “Nâbî ekolü” olarak anılan bu şiir, klasik şiirimizin en önemli damarlarından birini oluşturur.

Necatigil’den ödünç alarak söylersek, “bilgelik burcu”ndan söylenmiş şiirlerin oluşturduğu bu damar, klasik dönemin egemen şiir anlayışından düşünceye öncelik vermesiyle ayrılır. Belli bir düşünceyi en yalın, en dolaysız biçimde ama söz ve söyleyiş güzelliğinden de ödün vermeden dile getirmesi nedeniyle bu şiir, Cansever’in üzerinde durduğu “düşünce şiiri” bağlamında da değerlendirilebilir.

Bilgelikler Divanı, hikemî şiir tanımlamasına uygun mısra ve beyitlerden oluşan bir seçkidir. Sultan Veled’den Yahya Kemal’e uzanan çizgide yalnız Sâbit, Sâmî, Seyyid Vehbî, Koca Râgıb Paşa gibi Nâbî ekolü temsilcilerinin değil tüm şairlerin aynı nitelikteki ürünleri de yer alıyor bu seçkide.

Bilgelikler Divanı’nın çekirdeğini Bursalı Mehmed Tâhir (1861-1925)’in “*Müntahabât-ı Masâri’ ve Ebyât*” adlı seçkisi (İstanbul 1328/1912) oluşturuyor. Mehmed Tâhir, eserini, kendi diliyle söylersek, “şuarâ-yı sâlife ve hâzıradan âsâr-ı âliyelerini görebildiğim zevât-ı maârif-simâtın yüzü mütecâviz devâvîn ve âsâr-ı manzûmelerini gözden geçirerek ve *Harâbât*, *Mecmûa-i Muallim*, *Mizânü’l-Edeb*, *Nevâdirü’l-Âsâr* gibi müellefât-ı makbûleyi de başlıca merci’ ittihâz ederek” hazırlamıştır.

Mehmed Tâhir'in seçkisi, Nâbî okulu anlayışına uygun olarak, kendi deyişiyle "edeb, ahlâk, emsâl-i hikmet, ibret noktaları" gözetilerek derlenmiş mısra ve beyitlerin son seslerine göre elifba sırasınca düzenlenmesinden oluşuyor.

Biz çalışmamıza bu değerli seçkiyi olduğu gibi yayımlama düşüncesiyle başladık. Ne ki çevriyazısını bitirip alıcı gözle bakınca kimi sorunlarla karşılaştık. Her şeyden önce, birçok mısra ve beytin dil ve anlamca günümüz okuyucusuna bir şey söylemesi mümkün görülmüyordu. Eskilerin "mesel" dedikleri atasözlerinden oluşan mısra ve beyitlerin sayısı da oldukça fazlaydı. Günümüzde bile bilinen ve kullanılan atasözlerinin üstelik dillerini ağırlaştırarak okuyucuya sunmanın bir anlamı yoktu. Bir de mısra ve beyitlerde tekrarlar vardı. Aynı mısra önce bağımsız olarak mısralar bölümünde, sonra da beytin bir dizesi olarak beyitler bölümünde yer alıyordu.

Sorunlu gördüğümüz mısra ve beyitleri ayıkladık. Bu kez de başka bir sorun çıktı. Eserin geriye kalan bölümü bir kitap olamayacak kadar küçülmüştü. Bunun üzerine Yunus Emre'den başlayarak belli başlı tüm şairlerin divanlarını, Mehmed Tâhir'in de kaynaklarından olan Recâizâde Ahmed Cevded'in *Nevâdirü'l-Âsâr* (Bulak 1256/1840)'ı ve *Zînetü'l-Mecâlis* (*Divân-ı Hâlet Efendi*'yle birlikte, İstanbul 1258/1842)'i gibi eski seçkilerle yeni çalışmaları* tarayarak yeniden seçmeler yaptık. Seçtiğimiz mısra ve beyitleri aynı yöntemle yerlerine yerleştirdik. Ama bu kez de seçki gereğinden çok şişti. Sınırları belirsiz bir metnin ortaya çıkaracağı sorunları önlemek için mısraları bin bir, beyitleri de iki bin bir sayısıyla sınırlandırmayı kararlaştırdık. Tüm mısra ve beyitleri numaraladık, yeni bir eleme işleminden geçirerek metne son şeklini verdik.

Klasik şiirin en önemli yönü dilin mükemmel kullanımıdır. Söz ve anlam, diğer bir deyişle biçim ve öz, bu şiirde inanılmaz bir uyum ve mükemmeliyet içindedir. Genelde düşünceden çok duygusal ve imgesel bir anlam oluşturur özü. Seçmelerimiz sırasında, anlam açısından hikemî anlayışla bağdaşmayacak genel eğilimi yansıtan örneklere de yer vermeye çalıştık. Çünkü dilin böylesine mükemmel kullanımı, Tanpınar'ın dediği gibi "dildeki güzellik imkânlarının sonuna kadar kullanılması" da bir tür bilgelik göstergesidir bize göre.

Klasik şiirlerin sunumunda dil önemi bir sorun olarak çıkar karşımıza. Bu sorun sözlük eklenerek ya da düzyazıya çevrilerek aşılmaya çalışılır. Biz mısra ve beyitleri yeniden şiirleştirme yoluyla aşmayı denedik sorunu. Elbette her düzeyden okuyucunun rahatlıkla anlayabileceği metinleri olduğu gibi bıraktık, bunlarda yalnız noktalama işaretleri kullanmakla yetindik. Kimilerinde bir ya da birkaç kelimeyi değiştirirken çoğunu da anlamını önceleyerek yeniden şiirleştirdik.

Dil içi de olsa şiirin çevrilemeyeceğini biliyoruz. Buna karşın yine de böyle bir işe kalkışmamızın, okuyucuya asıl metni anlamada yardımcı olma düşüncesinden başka bir nedeni yoktur.

---

* Yeni çalışmalardan Abdülhak Şinaşi Hisar'ın *Aşk İmiş Her Ne Var Âlemde* (İstanbul 1955), İsmet Kültür'ün *Divan Bahçeleri* (İzmir 1964), İ. Hilmi Soykut'un *Türk Şiirinde Tasavvuf, Hikmet ve Felsefeyle Dolu Unutulmaz Mısralar* (İstanbul 1968), Hülya Mizyal Özaygen ve Selim Cihan'ın *Beyitler Saltanatı* (İstanbul 1992) eserleri öncelikle anılabilir.

Ataç da böyle bir seçki hazırlamayı düşünür hep. Güzel bulduğu mısraları, beyitleri yazar bir deftere. *Harâbât* gibi, *Nevâdirü'l-Âsâr* gibi –*Müntahabât-ı Masâri' ve Ebyât'ı* hiç anmaz, görmemiştir belli ki- seçkileri hiç mi hiç beğenmez, zevksizlikle suçlar hazırlayanlarını. Güzellik anlayışının, zevkin kişiye göre değiştiğini bile bile. Bu yüzden çok istese de bir seçki hazırlama konusundaki kararı bellidir: Hazırlamayacaktır. Kimselere de önermez bunu. Her seçkinin yakasını benzer yargılardan kurtaramayacağını düşünmektedir çünkü. Ama yazılarında görüyoruz ki, beğenmediği o seçkileri hiç düşürmez elinden. Bir güzellik avcısı gibi dolaşır durur sayfaları arasında. Güzelliği aramak en büyük "tat"tır çünkü ona göre.

Bu çalışma için bizi yüreklendiren olası iki işlevine ilişkin umuttur. İlki, klasik şiirimizin genç kuşaklarca tanınmasına, anlaşılmasına ve sevilmesine katkı sağlaması. Önemsiz gibi görülebilecek bu işlev, Tanpınar tarafından "gelecek zaman için beklenilen bir rönesansın ilk müjdecisi" olarak değerlendirilecek denli önemli.

İkincisi, günümüz okur-yazarının klasik Türkçeyle tanışmasına ve ilişki kurmasına yardımcı olması. Ataç'ın şu sözüne sonuna kadar katılıyoruz: "Her yazar, dilinin eskiden kalma yazıları ile uğraşmış olmalıdır: ulusunu bununla tanır, dil, şekil kaygısını bununla edinir." Ve şu sözüne: "Dilimizi gerçekten öğrenmenin, tadına erip onunla güzel şekiller kurmak gücünü edinmenin başka yolu yoktur."

Her şey bir yana, gönül rahatlığıyla *Bilgelikler Divanı*'nın Ataç'ın sözünü ettiği "tat"manın ürünü olduğunu söyleyebiliriz. Bu nedenle bütün olumsuz yargılara da peşinen eyvallah diyoruz. Biliyoruz ki güzellik ve bilgelik avcıları hiç eksik olmayacaktır yeryüzünde.

N. Ahmet ÖZALP

BİLGELİKLER DİVANI

A/MISRALAR

1 Ehlen ve sehlen ey gam-ı kalb-i perişân merhabâ
Hoş geldin ey perişan kalbimin hüznü, hoş geldin.
Nev'î

2 Eyle ilminle amel tâ olmaya sa'yin hebâ
Bilgini dönüştür eyleme, gitmesin emeklerin boşa.
Sünbülzâde Vehbî

3 Deryâya erer âb-ı revân gitse yolunca
Denize ulaşır sonunda, akarsu giderse yolunca.
Belîğ

4 Pâk eyle gönül çeşmesini tâ durulunca
Arındır gönül pınarını, duruluncaya dek.
Şeyh Hüseyin Lâmekânî

5 Şeb-tâba kıl nazar o da hâlince yanmada
Ateşböceğine bak, o da yanmada kendince.
Tezkirecizâde Naîm

6 Kimyâ fazl ü hünerdir var ise dünyâda
Simya, erdem ve bilgidir, varsa dünyada.
Lâ

7 Her metâ'ın bir revâcı var bu bender-gâhda
Her malın bir alıcısı vardır bu pazarda.
Koca Râgıb Paşa

8 Tembeli Hazreti Allah da sevmez kul da
Tembeli yüce Tanrı da sevmez, kul da.
İsmail Safâ

9 Mîzâna ur görüştüğün ahbâbı ibtidâ
İyice incele görüştüğün dostları önce.
Nevres-i Kadîm

10 Sâlik-i râh-ı hakîkat aşka eyler iktidâ
Hakikat yolcusu aşka uyar.
Fuzûlî

11 Bakılmaz hâtır-ı ahbâba hiç dil-ber husûsunda
Bakılmaz dost hatırına hiç, sevgili konusunda.
Koca Râgıb Paşa

12 Suyu bardakta demişler gemiyi duvarda
Suyu bardakta demişler, gemiyi duvarda.
Yetîm

13 Eder her tîşe-kâr ârzû bir Bîsütûn peydâ
Her Ferhat, bir dağ ister delecek.
Nâilî-i Kadîm

14 Hudâ kâdirdir eyler seng-i hârâdan güher peydâ
Tanrı güçlüdür, taştan elmas çıkarır.
Hüdâyî-i Kadîm

15 Gam zamanında görünmez hiç yârân-ı safâ
Kötü günde görünmez hiç, iyi gün dostları.
Bursalı Edibî

16 Metâ'-ı râzımı dellâle verdim ben lisânımla
Sırlarımı çığırtkana verdim kendi dilimle.
Lâ

17 İnsân odur ki âyine-veş kalbi sâf ola
İnsan, ayna gibi, kalbi saf olandır.
Bâkî

18 Fırsatı fevt eylemez âkıl meğer nâ-dân ola
Fırsatı elden kaçırmaz akıllı, eğer cahil değilse.
Lâ

19 Fülk-i murâd hep pupa gitmez biraz mola
İstekler gemisi hep pupa gitmez, biraz mola.
Belîğ

20 Gılâfın tîg-i bürrân kesmez aslâ
Keskin kılıç kınını kesmez asla.
Lâ

21 İntizâr üzre olur sâim olan akşama
Oruçlu olan, bekler durur akşamı.
Belîğ

22 Kuş gibi âdemi pâ-beste eder dâm-ı tama'
Kuş gibi, insanı tuzağa düşürür tamah.
Müverrih Râşid

23 Sakın keyfiyyetin ser-mest-i devlet dinlemez açma
Zenginlik sarhoşu dinlemez, sakın açma derdini.
Lâ

24 Kudretim yok hâlimi arz etmeye cânânıma
Gücüm yok hâlimi anlatmaya sevgiliye.
Usûlî

25 Artık dayandı tîg-i elem üstühânıma
Artık dayandı bıçak kemiğe.
Fezâyî

26 Sakın zındîk ile ehl-i taassubdan karîb olma
Sakın zındık ile bağnazdan, yakın olma onlara.
Şeyhzâde Es'ad

27 Hudâ settârdır ta'n etme ayb-bîn olma
Tanrı örtücüdür; görme kusurları, ayıplama kimseyi.
Şeyhülislam Yahyâ

28 Dem-i şubâttaki nev-bahâra aldanma
Şubatta gelen bahara aldanma.
Sâmî

29 Her zaman bir türlü hicrân gösterir devrân bana
Her gün bir türlü acı çektirir dünya bana.
Lâ

30 Sırr-ı gaybı keşf eden yârin dehânıdır bana
Gizli sırları açıklayan sevgilinin ağzıdır bana.
Rûhî-i Bağdâdî

31 Fakr mülkü taht ü âlem terki efserdir bana
Yoksulluk mülkü taht, dünya terki taçtır bana.
Fuzûlî

32 Reh-nümâ-yı meslek-i tahkîktir hayret bana
Gerçeği aramada rehberdir hayret bana.
Sâmî

33 Mihmân-ı Hudâ'dır gurebâ hân-ı cihâna
Tanrı misafiridir garipler, dünya hanında.
Keçecizâde İzzet Mollâ

34 Zehr içmek gibidir acı söz âdem olana
Zehir içmek gibidir acı söz, insan olana.
Vehbî

35 Buhârî'den gelir dinler hadisi tâlib-i ma'nâ
Gelir Buhârî'den hadis dinler, gerçeği arayan.
Lâ

36 Gedâlara lûtf eylemek kâ'idedir sultâna
Yoksullara lütuf kaidedir sultana.
Yûnus Emre

37 Birbirisine muhtaçtır a'lâ ile ednâ
Birbirine muhtaçtır yukardaki ile aşağıdaki.
Nâbî

38 Kâh olur âşık-ı şeydâya düşer istiğnâ
Kimileyin çılgın âşığa düşer nazlanma.
Şeyhülislam Yahyâ

39 Âkıbet erbâb-ı derdin merg erer imdâdına
Sonunda dertlilerin ölüm yetişir imdadına.
Şeyhülislam Mekkî

40 Kendi derdi gönlümün billâh gelmez yâdına
Kendi derdi gönlümün, ant olsun, gelmez aklına.
Nâmık Kemâl

41 Mânend-i âsiyâb döneriz kısmet ardına
Değirmen gibi döneriz kısmet ardında.
Lâ

42 Bakmaz esîr-i neş'e meyin dürd ü sâfına
Keyif düşkünü, bakmaz şarabın bulanığına, safına.
Râşid

43 Bâğ-ı dehrin değmedik biz bir yeşil yaprağına
Dünya bağının değmedik biz bir yeşil yaprağına.
Veysî

44 El açma kısmetin gelir ayağına
El açma, kısmetin gelir ayağına.
Keçecizâde İzzet Mollâ

45 Keşf-i esrâr eyleme ağyâra Allah aşkına
Sırlarını söyleme başkalarına Allah aşkına
Şeyhülislam İshak

46 Hırsız âhir kâle-i cismin asar dükkânına
Hırsız sonunda postunu astırır dükkânına.
Keçecizâde İzzet Mollâ

47 İhtirâm etmek mürüvvettir kişi mihmânına
Ağırlaması kişinin insanlıktır konuğu.
Hayâlî Bey

48 Dehrin safâ vü neş'esi değmez humârına
Dünyanın eğlence ve neşesi değmez baş ağrısına.
Ahmed Cevdet Paşa

49 Ezhârı taksim ettiler gül düştü hârın pâyına
Çiçekleri üleştirdiler, gül düştü dikenin payına.
Sâbit

50 Eyleme âkıl isen mecnûnu mahrem râzına
Eyleme akıllıysan deliyi ortak sırrına.
Ahmed Paşa

51 Olmaz gedâ-yı dehre şeh-i âlem âşinâ
Dost olmaz dünya düşkününe evrenin sultanı.
Halim Giray

52 Düşmen-i irfân olur elbette nâ-dân-âşinâ
Bilginin düşmanı olur elbette bilgisizin dostu.
Rûhî

53 İnsân odur ki bir söz ola âna bend-i pâ
Bir söz yeter dizginlemeye insan olanı.
Nâbî

54 Tabîb-i hâzıkı bul da ilâcı sonra ara
Uzman bir hekim bul da ilacı ara sonra.
Keçecizâde İzzet Mollâ

55 Yasâğ olmaz meseldir nûr-i dîdem seyr-i dîdâra
Yasak olmaz, meseldir gözümün nuru, güzele bakmaya.
Lâ

56 Beheşt oldur mezâkın anda âdem eyleye icrâ
Cennet, gerçekleştirildiği yerdir zevklerin.
Koca Râgıb Paşa

57 Düşer serv-i bülendin zıllı dûra
Düşer yüksek servinin gölgesi uzağa.
Lâ

58 Neyleyim yaptığını ba'de harâbi'l-Basra
Neyleyim yaptığını iş işten geçtikten sonra.
Lâ

59 Bilâ-dâvet oturma hânına gayrın zübâb-âsâ
Davetsiz oturma her sofraya sinek gibi.
Yenişehirli Belîğ

60 Bir gonca vardı koklanacak hârı olmasa
Bir gonca vardı koklanacak, dikeni olmasa.
Keçecizâde İzzet Mollâ

61 Gül kime nâz ederdi eğer bülbül olmasa
Gül kime nâz ederdi, eğer bülbül olmasa.
Lâ

62 Ey gül nazîrin olmaz idi hârın olmasa
Ey gül, eşin bulunmazdı dikenin olmasa.
Riyâzî

63 Da'vâ-yı Mansûr ederdi her kişi dâr olmasa
Herkes Mansur olurdu, darağacı olmasa.
Koca Râgıb Paşa

64 Dahl eden de sözüme bâri bir üstâd olsa
Beğenmeyen sözümü, bari bir üstat olsa.
Nef'î

65 Bilinir kadr-i abâ mevsim-i bârân olsa
Bilinir abanın değeri yağmur mevsiminde.
Lâ

66 Sana vicdânın elvermez mi istişhâd lâzımsa
Sana vicdanın yetmez mi tanık gerekse.
Recâîzâde Mahmûd Ekrem

67 Mey içmek mûris-i gamdır safâ-yı hâtır olmazsa
Şarap acı vericidir, olmazsa gönül şenliği.
Belîğ

68 Muhtemeldir pâdişâhım belki deryâ tutuşa
Muhtemeldir padişahım, belki derya tutuşur.
Lâ

69 Eğrilerle doğru söyleşmek hatâ'
Eğrilerle doğru konuşmak yanlış.
Lâ

70 Duâsı ehl-i kurbun reddolunmaz dergeh-i Hak'ta
Duası Tanrı dostlarının, reddedilmez Tanrı dergâhında.
Belîğ

71 Şimden geri hemân bize lâzım olan duâ
Şimdiden sonra yalnız duadır bize gereken.
Sâmî

72 Tîg-i düşnâm-ı zebânın yâresi bulmaz devâ
Dil kılıcının yarası bulmaz şifa.
Lâ

73 Derd-i derûna sabr ile etmekteyiz devâ
Gönül derdini sağaltmaktayız sabırla.
Seyyid Vehbî

74 Felekten intikâm-ı ma'nevîdir etmemek şekvâ
Felekten intikamdır, yakınmamak ondan.
Keçecizâde İzzet Mollâ

75 Fakîre i'tibâr yoktur hemân izzet bâya
Yoksula değer verilmez, bütün saygı zengine.
Lâ

76 Haset bir ma'nevî ta'rîzdir eltâf-ı Mevlâ'ya
Kıskançlık bir tür kınamadır, Tanrı bağışlarını.
Keçecizâde İzzet Mollâ

77 Geç o meclisten ki ânda feyz-i imkân olmaya
Geç o meclisten ki, onda gelişme imkânı yoktur.
Şâkir

78 Dehr içinde hangi gün gördük ki akşam olmaya
Dünyada hangi günü gördük ki, akşam olmasın.
Bursalı Cenânî

79 Kanâ'at eylemektir çâre aza
Kanaat etmektir çare aza.
Lâ

80 Çâre yok böyle imiş hükm-i kâzâ
Çare yok, böyleymiş kaderin hükmü.
Lâ

81 İşte meydân-ı sühan gitmeyelim Şîrâz'a
İşte söz meydanı, gitmeyelim Şiraz'a.
Lâ

82 Sâhib-i kâlâ verir dellâli gör vermez rızâ
Kumaş sahibi verir, çığırtkanı gör ki vermez rıza.
Lâ

BİLGELİKLER DİVANI

A/BEYİTLER

1 Tecellî şahsın isti'dâdına vâ-bestedir elbet
Ki zişte zişt olur âyine zibâya zibâ
Tecelli kişinin yeteneğine bağlıdır elbet,
Ki çirkine çirkin olur ayna, güzele güzel.
Lâ

2 Bir dilde iki sûz-i mahabbet olmaz
Bir fânûs içre iki şem' etmez câ
Bir gönülde iki aşk ateşi olmaz,
Bir fanus içinde iki mum yer almaz.
Semerkantlı Âgâh

3 Hemân kendin sanır mihnette herkes i'tikâdınca
Felek derler buna bir kimsenin dönmez murâdınca
Yalnız kendini sıkıntıda sanır herkes,
Felek derler buna, hiç kimsenin dönmez isteğince.
Lâ

4 Erbâb-ı kemâlin yeri hâkister-i gamdır
Hâk üzre düşer meyve kemâliyle olunca
Olgunların yeri kederin ateşli külüdür,
Toprağa düşer meyve tam olgunlaşınca.
Yenişehirli Belîğ

5 Bir kere dokunsan teline sâz-ı derûnun
Bin türlü nevâzişle düzelmez bozulunca
Bir kere dokunsan teline gönül sazının,
Bin türlü okşamayla düzelmez bozulunca.
Koca Râgıb Paşa

6 Şi'r-i erbâb-ı hakîkat başka bir reftârdır
Nutk-ı ehlullaha ta'n olmaz selîs olmazsa da
Bir başka dil vardır hakikat ehlinin şiirinde,
Velilerin şiiri, kınanamaz akıcı olmasa da.
Giridî Şeyh Salâhîzâde

7 Bağlanıp zülfüne bozdum ahdi de peymânı da
Çeşmini gördüm unuttum derdi de dermânı da
Bağlanıp zülfüne bozdum sözü de yemini de,
Gözlerini gördüm, unuttum derdi de dermanı da.
Şeyh Gâlib

8 Merd-i bî-kayda belâ-keşliktedir ârâm-i dil
Yoksa çoktan terk ederdim cânı da cânânı da
Bağlardan kurtulana belâ çekmektedir iç huzuru,
Yoksa çoktan terk ederdim canı da cananı da.
Şeyh Gâlib

9 Bir görür mir'ât-i dilde dost ile a'dâyı rind
Eylemez işkeste-hâtır yârı da ağyârı da
Bir görür gönül aynasında dost ile düşmanı rint,
Kırmaz gönlünü dostun da, yabancıların da.
Âgâh Paşa

10 İşret ki fenâda mümkünse ictinâb et
Olma esîr-i bâde verme hayâtı bâda
Dünyada mümkünse işretten kaçın,
Olma esir badeye, verme hayatını yele.
Halil Edîb

11 Bu âlem bir kitâb-ı hikmet-endûz-ı hakâyıktır
Mealin her kim istihrâc iderse âferin bâdâ
Evren hakikat hikmetlerini içeren bir kitaptır,
Anlamını her kim çözebilirse, aferin ona.
Nâbî

12 Hâne-berdûş-ı cihânız evi sattık da yedik
Şimdi bir külbe-i vîrân umarız ukbâda
Dünya serserisiyiz, evi sattık da yedik,
Şimdi viran bir kulübe umarız öte dünyada.
Lâ

13 Tutan bir dâmeni elbette maksûdun bulur derler
Görenler Yûsuf'un dâmenini dest-i Züleyhâ'da
Tutan bir eteği, elbet amacına ulaşır derler,
Görenler Yusuf'un eteğini Züleyha'nın elinde.
Nâbî

14 Fenâ-yı âlemi eyler cemâ'ate tefhîm
Cenâze vaaza çıkıp kürsî-i musallâda
Dünyanın ölümlülüğünü anlatır cemaate,
Cenaze vaaza çıkıp musalla kürsüsünde.
Nâbî

15 İmân ile dîn akçedir erbâb-ı gınâda
Nâmus ü hamiyyet sözü kaldı fukarâda
İman ile din paradır şimdi zenginlerde,
Namus ve yurtseverlik sözü kaldı yoksullarda.
Ziyâ Paşa

16 Cebel-i Tûr'a varanlar göremez nûr orada
Kande kim yâr cemâlin göresin Tûr orada
Tûr Dağı'na varanlar, göremez nur orada,
Sevgili yüzünü nerede görürsen, Tûr orada.
Hayâlî Bey

17 Bî-basîret olamaz müdrik-i feyz-i dîdâr
Herkese nûr görünmez cebel-i Musâ'da
Sağgörüsüzler Tanrı bilgisini anlamaz,
Herkese ışık görünmez Musa Dağı'nda.
Rahmî

18 Vakfdır mülk olamaz kimseye bu dâr-ı gurûr
Olma dil-beste bu vîrâne-i bî-bünyâda
Vakıftır, mülk olamaz kimseye bu aldanış yurdu,
Gönül bağlama bu temelsiz viraneye.
Nâbî

19 Devlet-i dünyâ ile âkıl olur mu şâd-kâm
Âdeme vermez ferâh gencîne bulsa hâbda
Akıllı, dünya zenginliğine sevinir mi?
İnsanı rahatlatmaz, düşte bulduğu define.
Müverrih Râşid

20 Şirâze-bend-i nazm-ı umûr eylemez felek
Tâ sıkmayınca cendere-i ızdırâbda
İşleri düzenleyip yoluna koymaz felek,
Istırap cenderesinde sıkmadıkça.
Lâ

21 Yoktur sebât çünkü cihân-ı harâbda
Birdir hezâr sâl ile yek dem hesâbda
Yoktur kararlılık bu harap dünyada,
Birdir yüz yıl ile bir an hesapta.
Bâkî

22 Sel gider kum kalır âhir buna âlem derler
Eyleme âşık-ı üftâdeni ağyâra fedâ
Sel gider kum kalır sonunda, buna dünya derler,
Eyleme kara sevdalı âşığını ellere feda.
Enderunlu Vâsıf

23 Vâdi-i vahdet hakîkatde makam-ı aşktır
Kim müşahhas olmaz ol vâdide sultân ü gedâ
Birlik vadisi, gerçekte aşk makamıdır,
Ki o vadide seçilmez sultan ile dilenci.
Fuzûlî

24 Kendi elimle yâre kesip verdiğim kalem
Fetvâ-yı hûn-ı nâ-hakkımı yazdı ibtidâ
Kendi elimle sevgiliye kesip verdiğim kalem,
Kanımı helal kılan haksız fetvayı yazdı ilkin.
Nevres-i Kadîm

25 Bir gün olur ki olur nâil-i gül-berg-i murâd
Dolaşan gül-şen-i âmâlinin etrâfında
Gün gelir ulaşır istediği gül yaprağına,
Dolaşan istekler gülşeninin çevresinde.
Nihâlî (İbrahim)

26 Dene altını mihek taşında
Dahî insânı bir iş başında
Dene altını mihenk taşında,
İnsanı da bir iş başında.
Şinâsî

27 Felek bâlâ tutar bî-magzı erbâb-ı ma'âriften
Habâb üstündedir deryânın ammâ gevher altında
Felek üstün tutar beyinsizleri bilgili kişilerden,
Kabarcık üstündedir denizin ama inci altında.
Belîğ

28 Gerek seng-i siyâh olsun gerekse atlas ü dibâ
Garaz bir bâliş-i râhat bulmaktır ser altında
İster kara taş olsun, isterse ipekli kumaşlar,
Maksat rahat bir yastık bulmaktır baş altında.
Hasan Çelebi

29 Eğer maksûd eserse mısra'-ı ber-ceste kâfidir
Aceb hayretteyim ben sedd-i İskender husûsunda
Eğer amaç eserse, güzel bir dize yeterlidir,
Çok şaşıyorum İskender'in set yapmasına.
Koca Râgıb Paşa

30 Doğruluk dilde yok dudaklarda
Hayr ayaklarda şer kucaklarda
Doğruluk gönülde yok, dudaklarda,
İyilik ayaklarda, kötülük kucaklarda.
Tevfik Fikret

31 Bir bende kim merâmın Allah'a arz eder
Gayre iânet ettire mi gayret-i Hudâ
Bir kul ki isteğini sunar Allah'a,
Başkasına yardım ettirir mi gayreti Tanrı'ya?
Lâ

32 Kasd ol büte dinletmedir efsânemi yoksa
Değmez gül ü bülbül bu kadar güft ü şünûda
Amaç sevgiliye dinletmektir hikâyemi yoksa,
Değmez gül ve bülbül, bu kadar dedikoduya.
Nedîm

33 Bir fezleke-i hayât-ı şâ'ir
Gözyaşları bir de aşk u sevdâ
Şairin hayatının bir özeti:
Gözyaşları, bir de aşk ve hüzün.
Lâ

34 Dem-â-dem aks alır mir'ât-ı âlem kahr u lûtfundan
Ânınçün geh küdûret zâhir eyler geh safâ peydâ
An be an kahır ve lütfun yansır evren aynasında,
Ondandır, bazen keder görünür, bazen neşe çıkar ortaya.
Fuzûlî

35 Ne mün'imdir ki eyler ni'metin tervîc ni'metle
Tabî'atta gıdadan evvel ol eyler iştihâ peydâ
Öyle bir nimet vericidir ki nimetini destekler nimetle,
Doğada besinden önce O, iştahı çıkarır ortaya.
Muallim Cûdî

36 Cân-sûz olıcak mahabbet-i zât-ı Hudâ
Tavr-ı dili nûr-ı aşk eder nâ-peydâ
Tanrı sevgisi gönlü tutuşturunca,
Gönlün suretini belirsiz eder aşk ışığı.
Hâletî

37 Tehâlüf sûretâ mâni' değildir vahdet-i asla
Olur bir şâhdan sürh ü sefid ü hâr ü gül peydâ
Görünüşteki çelişkiler engel değildir özün birliğine,
Bir daldan kırmızı ve beyaz, diken ve gül çıkar ortaya.
Nâbî

38 Rü'yet-i vech-i hakîkat nice mümkün Âgâh
Dilde tâ olmayıcak dîde-i rûşen peydâ
Hakikatin yüzünü görmek mümkün değil Âgâh,
Gönülde aydınlık bir göz çıkmadıkça ortaya.
Trabzonlu Âgâh Paşa

39 Ne gûne müstahil emr ise icâdın murâd etsen
Kemâl-i hikmetin fil-hâl âna esbâb eder peydâ
Ne denli imkânsız olsa da bir iş, var etmek istediğinde,
Tanrı'nın yetkin hikmeti, hemen nedenler çıkarır ortaya.
Bağdatlı Basîrî

40 Ne rütbe devlet-i zâlim metîn olsa devam etmez
Ki her Fir'avn'e bir Musâ-yı âteş-zâd olur peydâ
Zalim devlet ne kadar güçlü olsa da devam etmez,
Her Firavun'un karşısına devrimci bir Musa çıkar.
Âsaf (Mahmûd Celâleddin Paşa)

41 Tecellî eyler ol gâhî cemâl ü geh celâlinden
Birinin hâsılı cennet birinden nâr olur peydâ
Tanrı bazen güzelliği, bazen ululuğuyla görünür,
Birinin sonucu cennet, birinden cehennem çıkar ortaya.
Niyâzî-i Mısrî

42 Geh namâz ü geh tasadduk geh duâ
"Leyse li'l-insâni illâ mâ sa'â"
Namaz kıl, sadaka ver, dua et kimileyin de,
"İnsan için emeğinin karşılığından başkası yoktur"[1]
Lâ

43 Hasma çok hile demişler ukalâ
Cümleden eslemi terk-i gavgâ
Düşman için çok düzen önerir akıllılar,
Hepsinden esenlisi, terk etmektir kavgayı.
Atayî

[1] Necm Suresi, 53/39.

44 Ârif isen bir gül yeter kokmağa
Câhil isen gir bahçeye yıkmağa
Arif isen bir gül yeter kokmaya,
Cahil isen gir bahçeye yıkmaya.
Lâ

45 Bildik gelenler geçtiler gördük konanlar göçtüler
Işk şarâbın içen cânlar uymaz göçmeğe konmağa
Bildik, gelenler geçtiler; gördük, konanlar göçtüler,
Aşk şarabın içen canlar, uymaz göçmeye, konmaya.
Yûnus Emre

46 Her gece kadir olsa Kadir'in kadri olmazdı şehâ
Her hacer gevher olaydı gevher etmezdi bahâ
Her gece kadir olsay, Kadir'in değeri olmazdı sultanım,
Her taş elmas olsaydı eğer, elmas eder miydi para?
Bâkî

47 Hakîki pâye ancak pâye-i dâniş iken insâna
Yazık ol mest-i cehle pâye bilmez câhtan başka
Gerçek rütbe, ancak ilimdeki rütbesi iken insana,
Yazık o bilmezlik sarhoşuna, rütbe bilmez makamdan başka.
Adanalı Ziyâ

48 Âsiyâb-ı feleğin gerdişine girmeyegör
Gösterir döne döne âdeme bin tane belâ
Felek değirmeninin çarkına girmeyegör,
Gösterir döne döne insana bin tane bela.
Atâ (Tayyarzâde)

49 Tecrübe ehli bunu böyle bilir
Kim ki çok söyleye ol çok yanıla
Deneyimliler bunu böyle bilirler:
Kim ki çok konuşur, çok yanılır.
Atâyî

50 Dil sâftır kederden ammâ güler yüz ister
Hûb olmayana neyler âyîne-i mücellâ
Gönül kederden arınmıştır ama güler yüz ister,
Güzel olmayana parlak ayna neyler?
Şeyhülislam Yahyâ

51 Kimseden ümmîd-i istimdâd gelmez yâdıma
Ey benim feryâd-res Rabbim yetiş imdâdıma
Kimseden yardım ummak geçmez aklımdan,
Ey feryatları duyan Rabbim, yetiş imdadıma!
Lâ

52 Cânımı cânân eğer isterse minnet cânıma
Cân nedir kim ânı kurbân itmeyem cânânıma
Canımı canan eğer isterse, minnet canıma,
Can nedir ki onu kurban etmeyeyim cananıma!
Fuzûlî

53 Nutk-ı hâl ile rumûz-ı eşyâ
Zü'l-celâl olduğun eyler imâ
Tüm varlıklar hâl diliyle,
Tanrı'nın ululuğunu ima eder bize.
Hakanî Mehmed Bey

54 İ'tiyâd et afv ü iğmâz etmeğe diğerleri
Nefsini afv itmeden ammâ uzak dur dâimâ
Diğerlerini hep hoş gör, bağışla,
Ama kendini hiçbir zaman bağışlama.
Recâîzâde Mahmûd Ekrem

55 Hoş nazara lâbüd olur hoş-nümâ
Eğri bakan eğri görür dâimâ
Güzel bakışa güzellikler görünür,
Eğri bakan, eğri görür her zaman.
Âzerî Çelebi

56 Eğer nâmûs u haysiyet değilse kâfil-i servet
Yeter insâna sağ oldukça bir hırkayla bir lokma
Eğer zenginlik namus ve onurla kazanılamıyorsa,
Yeter insana, sağ oldukça, bir hırkayla bir lokma.
Ferid Kam

57 Vücûdun zerre göster halka gün gibi ayân olma
N'olursan ol cihân içre müşârun bil-benân olma
Varlığını değersiz göster halka, güneş gibi açık olma,
Ne olursan ol, halk içinde parmakla gösterilen olma.
Lâ

58 Hâtır-şiken-i nefs ü hevâ olmağa sa'y et
Hâtır-şikeni olma sakın kimsenin ammâ
Hayvansal isteklerini çalış kırmaya,
Ama sakın kimsenin gönlünü kırma.
Giridî Muhtar Efendi

59 Gedâ zaif ise de gâfil olma âhından
Sakın vücûd-ı hakîr-i şerâre aldanma
Yoksul zayıfsa da ilencini alma,
Kıvılcımın küçüklüğüne sakın aldanma.
Sâmî

60 Güzel düşün iyi hisset yanılma aldanma
Ne varsa doğrudadır doğruluk şaşar sanma
Güzel düşün, iyi hisset, yanılma, aldanma,
Ne varsa doğrudadır, doğruluk şaşar sanma.
Tevfik Fikret

61 Konarsan güle kon dikene konma
Eski düşmanların dost olur sanma
Konarsan güle kon, dikene konma;
Eski düşmanların dost olur sanma.
Sânî (Kuloğlu)

62 Vermem sana çek benden elin ey melekü'l-mevt
Cânânıma nezreylediğim câna dokunma
Vermem sana, çek benden elini, ey ölüm meleği,
Sevgilime adadığım canıma dokunma!...
Âşık Ömer

63 Seyre çık gül-şene var ârızın arz et bâğa
Var mı rûyun gibi gül güllere sor bana sorma
Seyre çık, gülşene var, yanağını göster bahçeye,
Var mı yüzün gibi bir gül, güllere sor, bana sorma.
Enderunlu Vâsıf

64 Oğlum âyineye benzer dünyâ
Ne yaparsan o olur çehre-nümâ
Oğlum, aynaya benzer dünya,
Ne yaparsan, o görünür sana.
Muallim Cûdî

65 Ey kıyâmet gönlüme sorma hesâbın cevrinin
Elli bin yıldan uzundur bir şeb-i hicrân âna
Ey sevgili, acılarının hesabını gönlüme sorma,
Elli bin yıldan uzundur, bir ayrılık gecesi ona.
Ahmed Paşa

66 Etmez nigâh gayre olan âşinâ sana
Bî-gâne oldu şevkin ile mâ-sivâ bana
Seni tanıyan, başkasına bakmaz,
Yabancı oldu aşkınla dünya bana.
Neccarzâde Şeyh Rızâ

67 Benem ol ışk bahrısı denizler hayrân bana
Deryâ benim katremdir zerreler ummân bana
Aşk denizine döndüm, denizler hayran bana,
Derya benim damlamdır, zerreler umman bana.
Yûnus Emre

68 Öyle dolmuştur gözüm gönlüm hayâl-i yâr ile
Kanda kim baksam görünen nakş-ı cânândır bana
Öyle dolmuştur gözüm, gönlüm sevgilinin hayaliyle,
Her nereye baksam, görünen sevgilinin suretidir bana.
Rahmî

69 On sekiz bin âlemi seyr eylemek lâzım değil
Her nefeste feyz-i Hak bir özge âlemdir bana
On sekiz bin âlemi seyreylemek lazım değil,
Her nefeste Tanrı lütfu, bir özge âlemdir bana.
Nef'î

70 Reh-nümâ lâzım değildir olmasın reh-zen hemân
Hızr'a muhtaç olmamak mahz-ı hidâyettir bana
Yol gösterici lazım değil, yeter ki yol uğrusu olmasın,
Hızır'a muhtaç olmamak, doğru yolun ta kendisidir bana.
Koca Râgıb Paşa

71 Sebât et merkezinde i'tilâ-yı rif'at istersen
Yakışmaz i'vicâc-ı hâl ü etvâr ehl-i irfâna
Yükselmek istiyorsan, sabırla bekle yerinde,
Yakışmaz eğilip bükülmek ariflere.
Hersekli Ârif Hikmet

72 Tehî zannetme şehr-i aşkı merdân-ı ilâhîden
Cihân pür-Şems-i Tebrizî'dir amma nerde Mevlânâ
Aşk şehrinde Tanrı erlerinin kalmadığını düşünme,
Dünya Şems-i Tebrizî doludur ama Mevlânâ nerede?
Ferid Kam

73 Kâleb-i her-suhan-ı dil-keşe cândır ma'nâ
Lafızda ânın için böyle nihândır ma'nâ
Gönül alan her sözün ruhudur anlam,
Sözde, onun için, böyle gizlidir anlam.
Belîğ

74 Aşkında mübtelâlığımı ayb eden sanır
Kim olmak ihtiyâr iledir mübtelâ sana
Aşkına tutulmuşluğumu kınayan sanır
Ki, istemledir gönlünü kaptırmak sana.
Fuzûlî

75 Rahm ederdin dil-i nâ-şâdıma bilsen derdim
Hâlimi arz edemem neyleyeyim âh sana
Acırdın kederli gönlüme, bilseydin derdimi,
Hâlimi bildiremem neyleyeyim âh sana!
Vâkıf

76 Safvetâ râz-ı dilin kimseye izhâr etme
Gün olur yardım eder bir dil-i âgâh sana
Ey Safvet, gönül sırlarını kimseye bildirme,
Gün olur yardım eder kalp gözü açık biri sana.
Safvet Hanım

77 Ehl-i butlânın sözün tercîh iden âdem midir
Âdem ol isterse hasm olsun bütün âlem sana
Sapkınların sözünü yeğleyen insan mıdır?
İnsan ol, isterse düşman olsun bütün âlem sana.
Muallim Nâcî

78 Çünkü bülbülsün gönül bir gül-sitân lâzım sana
Çünkü dil koymuşlar adın dil-sitân lâzım sana
Madem bülbülsün gönül, bir gül bahçesi gerek sana,
Madem gönül koymuşlar adın, gönül alıcı bir güzel gerek sana.
Nedîm

79 Sen sen ol her gördüğün nâ-dâna dil verme sakın
Çünkü şâ'irsin güzel de nüktedân lâzım sana
Sen sen ol, her gördüğün cahile gönül verme sakın,
Madem şairsin, güzelin de zarifi gerek sana.
İzzet Ali Paşa

80 Ne gülde reng ü bû var idi ne sabâda fer
Ben gül-şeninde bülbül-i nâlân idim sana
Ne gülde renk ve koku vardı, ne sabah yelinde güzellik,
Ben, gül bahçende inleyen bir bülbül idim sana.
Hayâlî Bey

81 Bir gün olursun iki gözüm sen de aşka yâr
Bu mâcerâyı ben o zaman söylerim sana
Bir gün düşersin sen de iki gözüm aşka,
Bu macerayı ben o zaman anlatırım sana.
Şeyh Gâlib

82 Min cân olaydı kâş men-i dil-şikestede
Tâ her biriyle bir kez olaydım kurbân sana
Bin can olaydı keşke ben gönlü kırıkta,
Her biriyle bir kez kurban olaydım sana.
Fuzûlî

83 Dîdeler dîdârına etmez kifâyet şevkten
Dâğlardır sînede göz göz nigeh-bândır sana
Gözlerim güzelliğine yetmez, kandırmaya,
Bağrımdaki yaralar göz göz, bakarlar sana.
Bursalı Senih

84 Vermeyen cânın sana bulmaz hayât-ı câvidân
Zinde-i câvid âna derler ki kurbândır sana
Vermeyen canını sana, ulaşamaz sonsuz hayata;
O kişiye ölümsüz derler ki, kurban olmuştur sana.
Fuzûlî

85 Âlemi pervâne-i şem'-i cemâlin kıldı aşk
Cân-ı âlemsin fedâ her lâhza bin cândır sana
Herkesi güzellik mumunun pervanesi yaptı aşk,
Dünyanın canısın, her lahza bin can fedadır sana.
Fuzûlî

86 Haddeden geçmiş nezâket yâl ü bâl olmuş sana
Mey süzülmüş şişeden ruh-sâr-ı âl olmuş sana
Haddeden geçmiş nezaket, boy-pos olmuş sana,
Şarap süzülmüş şişeden, al yanak olmuş sana.
Nedîm

87 Yok bu şehr içre senin vasfettiğin dil-ber Nedîm
Bir perî-sûret görünmüş bir hayâl olmuş sana
Yok bu şehirde senin anlattığın güzel Nedîm,
Bir peri güzeli görünmüş, bir hayal olmuş sana.
Nedîm

88 Eğer ehl-i basîretsen hüner arz etme nâ-dâna
Anadan doğma a'mâlar değildir vâkıf elvâna
Eğer sağgörün varsa, hüner gösterme bilmeze,
Anadan doğma körler, vâkıf değildir renklere.
Şinâsî

89 Ma'ârif arz edenler bî-şu'ûr insân-ı nâ-dâna
Gül-âb-efşâne benzer cîfe-i bed-bûy-i hayvâna
Bilgi sunanlar, bilinçsizce, bilgisiz insana,
Gülsuyu serpenlere benzer, kokmuş hayvan leşine.
Lebib-i Âmidî

90 Olalı hecr ile ben bir yana cânân bir yana
Cism-i mürde bir yana azm eyledi cân bir yana
Olalı ayrılıkla ben bir yana, sevgili bir yana,
Ölü bedenim bir yana gitti, canım bir yana.
Fevrî

91 Külbem içre dostum hecrinde efgân eylesem
Bir yana der nâle eyler oldu revzen bir yana
Kulübemde, dosttan ayrılıktan sızlansam,
Bir yana kapı inlemeye başlar, pencere bir yana.
Hayâlî Bey

92 Her kişi bir kez ölür bî-çâre Şem'î her nefes
Böyle olur zâhidâ ehl-i mahabbette fenâ
Her kişi bir kez ölür, zavallı Şem'î her nefes,
Böyle olur, ey kaba sofu, yokluğa erme âşıklarda.
Şem'î

93 Cemşid görse bezm-i erâzilde bâdeyi
Bî-şek teessüf eyler idi ihtirâına
Cemşid, görse reziller meclisinde şarabı,
Hiç kuşku yok, üzülürdü, buluşuna.
Nâbî

94 Nev-i insân haşre dek ta'zîm ederler adına
Kim fedâ-yı nefs ederse cinsinin imdâdına
İnsan türü, kıyamete dek saygı gösterir adına,
Kim kendini feda ederse, türünün yardımına.
Ziyâ Paşa

95 Nîk ü bed herkes bulur âlemde elbet ettiğin
Kendi bulmazsa cezâ mîrâs olur evlâdına
İyi ya da kötü, herkes bulur dünyada elbette ettiğini,
Kendi bulmazsa, alacağı karşılık miras kalır evlâdına.
Ziyâ Paşa

96 Gezme ağyâr ile ey şeh şânına lâyık değil
Irzını pây-mâl eder şehrin uyan bed-nâmına
Gezme yabancılarla, ey şah, layık değil şânına,
Şehrin kötülerine uyan, atar onurunu ayaklar altına.
Sânî

97 Bastığın hâk-i siyehten tutma alçak nefsini
Sâbit ol azminde dehr-i bî-sebâtın rağmına
Bastığın kara topraktan tutma alçak kendini,
Sabit ol kararında, kararsız dünyanın rağmına.
Nâmık Kemâl

98 Hâke yüz sürmekle kâimse yeryüzünde hayât
İhtiyâr et altını hâkin hayâtın rağmına
Yüz sürmekle toprağa, sürecekse yeryüzünde hayat,
Sen altını yeğle toprağın, hayatın rağmına.
Nâmık Kemâl

99 Âşık oldur kim kılar cânın fedâ cânânına
Meyl-i cânân itmesin her kim ki kıymaz cânına
Âşık odur ki, kılar canını feda cananına,
Cananına yönelmesin, her kim ki kıymaz canına.
Fuzûlî

100 Aşk derdinin devâsı kâbil-i dermân değil
Terk-i cân derler bu derdin mu'teber dermânına
Aşk derdinin devası, dermanı mümkün değil,
Canı terk derler, bu derdin geçerli tek dermanına.
Fuzûlî

101 Lafz-ı vefâyı yazsa da bilmez meâlini
Kimse güvenmesin bu zamâne kibârına
Vefa sözünü yazsa da bilmez anlamını,
Kimse güvenmesin bu zamane büyüklerine.
Ahmed Cevdet Paşa

102 Güzel oldur kim ânın hüsnü bigi hulku ola
Yoksa çok sûret yazarlar kilisâ divârına
Güzel odur ki güzelliği gibi huyu da vardır,
Yoksa çok güzel resimler vardır kilise duvarında.
Şeyhoğlu

103 Dâr-ı dünyâ bir misafirhânedir kim her gelen
"Ah şâhım" yazdı gitti safha-i divârına
Dünya bir misafirhanedir ki, her gelen,
"Ah şahım!" yazarak gitmiştir duvarına.
Sehî Bey

104 Uymaz zamâne kimseye hakkıyla çâresiz
Lâ-kayd olup da gitmeli âdem uyarına
Uymaz zaman kimseye hakkıyla, çaresiz
Aldırmamalı, gitmeli insan uyarına.
Ahmed Cevdet Paşa

105 Rûz-i mahşerde sorarlarsa nemiz var denecek
Biz bu dünyâda günâh etmedik insâncasına
Mahşer günü sorarlarsa, neyimiz var diyecek?
Biz bu dünyada günah işlemedik insancasına.
Avnî

106 Vaktine mâlik olan derviştir sultân-ı vakt
İzz ü câh-ı saltanat değmez cihân gavgâsına
Zamanına sahip olan derviştir zamanın sultanı,
Saltanat makam ve gücü, değer mi dünya kavgasına?
Bâkî

107 Cübbe vü destâr ile nâ-dâna etme iltifât
Rağbet eyler lafzın erbâb-ı sühan ma'nâsına
Cübbe ve sarığı için bilgisize iltifat etme,
Önem verir sözün, söz ustaları, anlamına.
Belîğ

108 Kereminden ne kadar mücrim isem kesmem ümîd
Giremez kimse efendiyle kulun arasına
Affından, ne denli suçluysam da kesmem umut,
Giremez kimse efendiyle kulun arasına.
Lâ

109 Görmez nakise kadri avârızla kâmilin
Şemsin küsûf ile halel ermez ziyâsına
Değeri düşmez ilintilerle olgun kişinin,
Güneşin, tutulmayla zarar gelmez ışığına.
Lâ

110 Sen de aklın var ise bir neş'e tahsîl et yürü
Âlemin ta'n etme tiryâkisine ayyâşına
Sen de aklın varsa, git bir eğlence bul,
Âlemin ayıplama tiryakisini, ayyaşını.
Seyyid Vehbî

111 İrtikâ-i kadr için lâzım tevâzu' âleme
Şemsi gör kim sâyesin salmış ayaklar altına
Değerin artması için alçakgönüllü olunmalıdır,
Güneşe bak ki, ışıklarını salmıştır ayaklar altına.
Hersekli Ârif Hikmet

112 Düşmen eder mi düşmene hiç ihtimâl yok
Bir âşinâya ettiğini câhil âşinâ
Düşman eder mi düşmana, hiç mümkün değil,
Bir dosta ettiğini, bilgisiz dostun?
Muallim Feyzî

113 Andelîb-âsâ seherler zâr ü giryân olmayan
Bâğ-ı aşk içre gül-i bî-hâre olmaz âşinâ
Bülbül gibi seherleri ağlayıp sızlamayan,
Aşk bahçesi içinde, dikensiz güle dost olamaz.
Mir Dîdar

114 Görmeyen çeşm-i basîretle vücûd-ı vahdeti
Zâkir ü mezkûru bilmez zikre olmaz âşinâ
Görmeyen iç gözüyle varlıktaki birliği,
Ne zikredeni ne zikredileni bilir ne de zikri anlar.
Mir Dîdar

115 Her havlayan köpeğe bir taş atarsan eğer
Taşın dirhemi çıkar gitgide bin altına
Her havlayan köpeğe bir taş atarsan eğer,
Taşın gramı çıkar giderek bin altına.
Ferid Kam

116 Fukarâ kalbine her kim dokuna
Dokuna sînesi Allah okuna
Fukara kalbine her kim dokuna,
Dokuna sinesi Allah okuna!
Lâ

117 Lâzım değil inâyeti ehl-i tekebbürün
Bahş eyledim atâsını vech-i abûsuna
Gerekmez iyiliği, büyüklük satanların,
Bağışladım bağışlarını, onun asık suratına.
Nâhifî

118 Bir mey ki ola neşvesinde bûy-i imtinân
Seng-i kazâ dokunması yeğdir sebûsuna
Bir şarap ki minnet kokusu vardır neşesinde,
Kurban gitmesi yeğdir testisinin kaza taşına.
Nâmık Kemâl

119 Ol matlabın husûlüne la'net ki tâlibi
Lâzım gele mürâca'at etmek adûsuna
Lanet olsun o isteğin yerine gelmesine ki,
İsteyenin, düşmanına başvurması gerekir.
Nâbî

120 Etme ahvâl-i halkı istifsâr
Nakledersem keder verir zîrâ
Halkın hâllerini sorma,
Anlatırsam, üzülürsün çünkü.
Tâib

121 Değildir zâta mâil halk mâl ü câhadır rağbet
Diraht etrâfını kimse dolaşmaz bârdan sonra
Yönelmez öze halk, mal ve makamadır ilgisi,
Ağacın çevresinde kimse dolaşmaz meyveden sonra.
Nâbî

122 Zuhûr-ı ni'met-i bî-intizârın kadri zâyi'dir
Bilir kadrin bulanlar gûşiş-i bisyârdan sonra
Kendiliğinden gelen nimetin değeri bilinmez,
Alın teriyle kazananlar bilir nimetin değerini.
Nâbî

123 Sunar bir câm-ı memlû bin tehî peymâneden sonra
Döner vefk-i merâm üzre felek ammâ neden sonra
Sunar bir dolu kadeh, bin boş bardaktan sonra,
Döner isteğe uygun olarak felek ama neden sonra.
Mezâkî-i Mevlevî

124 Girândır âşıka erbâb-ı aşkın ta'nı münkirden
Ehaftır seng-i a'dâ zahm-ı gülden cism-i Mansûr'a
Ağır gelir âşığa, âşıkların kınaması, inkârcıdan,
Hafiftir düşmanın taşı, gülün yarasından Mansur'a.
Belîğ

125 Sakın muvahhiş-i havâdis gibi yârâna kesel verme
Safâ vü neşve ver her vardığın bezme şarâb-âsâ
Sakın dostlara sıkıntı verme kara haberciler gibi,
Neşe ve sevinç ver her vardığın meclise şarap gibi.
Yenişehirli Belîğ

126 Derûnun pür-ma'ârif hem-nişînin merd-i ârif kıl
Açılma ey yüzü gül şahs-ı nâ-dâna kitâb-âsâ
Bilgi edinmeye çalış, dostunu bilginlerden seç,
Açılma, ey gül yüzlü, bilgisiz kişiye kitap gibi.
Bâkî

127 Ne ma'nâlar ne sözler mündemiçtir safha-i dilde
Eğerçi sûret-i zâhirde hâmûşum kitâb-âsâ
Ne anlamlar, ne sözler saklıdır gönülde,
Suskun görünüyor olsam da kitap gibi.
Nergisî (Bosnalı Mehmed)

128 Sakın nâ-dâna izhâr eyleme esrârı ey dânâ
Sükût et nezd-i câhilde hâmûş ol sen kitab-âsâ
Sakın, bilgisizlere açma sırları, ey bilgin,
Sus bilgisizlerin yanında, sessiz ol kitap gibi.
Lâ

129 Önün ardın gözet fikr-i dakîk et onda bir söyle
Öğütme kalbine her ne gelirse âsiyâb-âsâ
Önün ardın gözet, ince düşün, onda bir söyle,
Öğütme, aklına her ne gelirse, değirmen gibi.
Veysî (Alaşehirli Üveys)

130 Gelmez idi vücûda şu umrân şu intizâm
Sa'y ü amel dedikleri dünyâda olmasa
Olmazdı bu bayındırlık, bu düzen,
Emek ve çalışma olmasaydı dünyada.
Reşâd Bey

131 Zâhid o denli sıklet-i tâc ü kabâ ile
Uçmak ümîdin etmez idi ebleh olmasa
Kaba sofu, kaftan ve tacının o denli ağırlığıyla,
Uçmak umamazdı bu denli ahmak olmasa.
Şeyhülislam Yahyâ

132 Halk esîr-i şöhret oldu eylemez im'ân-ı zât
Nâme-i hoş-harfe bakmaz zeylde nâm olmasa
Halk şöhretin esiri oldu, önem vermez cevhere,
Güzel de olsa, ünlü değilse yazarı, bakmaz kitaba.
Râşid

133 Lûtf-i sühan nezâket-i tab'a numûnedir
Olmaz nümâyişi arazın cevher olmasa
Söz güzelliği, huy güzelliğini gösterir,
Olmaz görüntüsü ilintinin, cevher olmasa.
Sâmî

134 Yok bî-garaz muamele ehl-i zamânede
Kimse ibâdet etmez idi cennet olmasa
Çıkarsız iş yapmaz şimdiki insanlar,
Kimse ibadet etmezdi, cennet olmasa.
Nâbî

135 Vermezdi kimse kimseye nân ni'met olmasa
Bir maslahat görülmez idi rüşvet olmasa
Bir ekmek verilmezdi, nimet olmasa,
Hiçbir iş görülmezdi, rüşvet olmasa.
Nâbî

136 Olmaz idi meyân-ı leîmânda imtizâc
Mâ-beyninde alâka-i cinsiyet olmasa
Kaynaşmazdı aşağılık insanlar,
Aralarında türdeşlik olmasaydı.
Nâbî

137 Sen sana ne sanırsan ayrığa da ânı san
Dört kitâbın ma'nîsi budur eğer varısa
Başkalarını ayrı tutma kendinden,
Budur, dört kitabın anlamı, eğer varsa.
Yûnus Emre

138 Duyan yok söyleme başında bin türlü belâ olsa
Emîn olma sakın bir şahsa hattâ evliyâ olsa
Duyan yok, söyleme, başında bin türlü bela olsa,
Güvenme sakın hiç kimseye, evliya bile olsa.
Eşref

139 Bize mülhid diyenin kendüde îmân olsa
Dahleden dînimize bâri müselmân olsa
Bize dinsiz diyenin, kendinde iman olsa,
Dinimize sataşan, bari Müslüman olsa!...
Bahaî (Hasan Çelebi)

140 Kâşki sevdiğimi sevse kamu halk-ı cihân
Sözümüz cümle hemân kıssa-i cânân olsa
Keşke sevdiğimi sevseydi, tüm dünya halkı,
Sözümüz, tümüyle sevgilinin hikâyesi olsaydı.
Taşlıcalı Yahyâ

141 Dâr-ı dünyâ deli gönlüm gibi vîrân olsa
Ne cihân olsa ne cân olsa ne hicrân olsa
Dünya yurdu, deli gönlüm gibi harap olsa,
Ne dünya olsa, ne can olsa, ne de ayrılık olsa.
Taşlıcalı Yahyâ

142 Bir demir dağı delip boynuna almak gibidir
Her kişi âşık olurdu eğer âsân olsa
Bir demir dağı delip boynuna almak gibidir;
Herkes âşık olurdu, eğer kolay olsaydı.
Taşlıcalı Yahyâ

143 Menâfi muhteliftir iktizâ-yı rûzgâr üzre
Değil uryâna lâzım nâhudâya bâd lâzımsa
Çıkarlar değişir kişiden kişiye, zamandan zamana,
Çıplağa lazım değildir, kaptana rüzgâr lazımsa da.
Lâ

144 Eden tahrîb-i âlem inkisâr-ı kalbidir halkın
Gönül yıkma cihânı eylemek âbâd lâzımsa
Dünyayı yıkan, gönül kırıklığıdır halkın,
Gönül yıkma, dünyayı şenlendirmek lazımsa.
Nâmık Kemâl

145 Sakın bir kalbi tahrîb eyleme bünyâd lâzımsa
Harâb-âbâdî-i dünyâyı gez âbâd lâzımsa
Sakın bir kalbi yıkma, yapı lazımsa,
Dünya harabelerini gez, eğlence lazımsa.
Abdulhalim Memdûh

146 Hatâ-yı ehl-i kesret ol kadardır bahs-i vahdette
Rakam kâfi değildir cümlesin ta'dâd lâzımsa
Dünya ehlinin hatası, öyle çoktur ki tevhitte,
Sayılar yetersiz kalır, tümünü saymak gerekse.
Nâmık Kemâl

147 Sana senden gelir bir işte ancak dâd lâzımsa
Ümîdin kes zaferden gayrıdan imdâd lâzımsa
Sana senden gelir bir işte ancak yardım lazımsa,
Umudun kes zaferden, başkasından imdat lazımsa.
Nâmık Kemâl

148 Sakın ikbâl içün eşhâsa olma âlet-i ağrâz
Sana lâzım mı olmak âleme cellâd lâzımsa
Sakın yükselmek için kötü niyetlilerin âleti olma,
Sana lazım mı olmak, âleme cellât lazımsa?
Ziyâ Paşa

149 Sakın bir ferdi incitme uyup da nefsine bir dem
Temeddün âleminde gayret-i efrâd lâzımsa
Sakın kimseyi incitme, uyup da bir an nefsine,
Uygarlaşma dünyasında insan hakları gerekse.
Abdulhalim Memdûh

150 Kapılma dehrin iğfâlâtına ahlâk bahsinde
Sana ol fende vicdânın yeter üstâd lâzımsa
Kapılma zamanın ayartmalarına, ahlak konusunda,
Sana o sanatta vicdanın yeter, üstat lazımsa.
Ziyâ Paşa

151 Fuhûl-i ümmet-i merhûmenin enkâzı kâfidir
Binâ-yı ilm ü hikmetçün eğer bünyâd lâzımsa
Ümmetin büyük bilginlerinin mirası yeter,
Bilim ve felsefe kurmak için eğer temel gerekse.
Muallim Feyzî

152 Gönlün ki sûver-hâne-i vesvâs ü hevâdır
Kâbil mi tecellî-geh-i Mevlâ ola hâşâ
Gönlün ki şeytan ve arzu putlarının evidir,
Tanrı'nın ona tecelli etmesi mümkün değilir.
Giridî Muhtar Efendi

153 Bir dîdede kim nûr-i hakîkat ola eyler
Âyine-i emr üzre ferdâyı temaşâ
Bir gözde hakikat nuru varsa,
Geleceği seyreder olaylar aynasında.
Bursalı Tâlib

154 Bakma noksânıma şevketlü kerâmet-kârım
Bu mesel bende hatâ eyler ise şâh atâ
Bakma kusuruma yüce sultanım,
Meseldir: Kul hata eyler, sultan bağışlar.
Enderunlu Vâsıf

155 Mevte yakışır var ise râhat döşeğinde
İkdâm ve tahammül gerek erbâb-ı hayâta
Ölüye yakışır, varsa rahat, döşeğinde,
Çalışma ve direnme gerektir dirilere.
Nâmık Kemâl

156 Âdem-i ma'nâyı mir'ât eyleyenler zâhiren
Seyr eder Allah'ı halkta halkı da Allah'ta
İnsanın anlamını ayna edinenler, görünüşte,
Seyrederler Allah'ı halkta, halkı da Allah'ta.
Şeyh Sezâî

157 Reddetme intisâb eden erbâb-ı zilleti
Bir noktadır medâr-ı terakki hesapta
Reddetme sana bağlanan hor görülmüşü,
Bir sıfırdır, ilerlemenin nedeni, matematikte.
Hersekli Ârif Hikmet

158 Hâl müşkildir anda kim bir ola
Sâhib-i hükm ü sâhib-i da'vâ
Durum çetindir, olursa bir işte,
Yargıç ile davacı aynı kişi.
Fuzûlî

159 Aşk olmayınca başda nasıl cûş eder gönül
Deryâ temevvüç eylemez olmayıcak hevâ
Aşk olmayınca başta, nasıl coşar gönül,
Deniz dalgalanır mı rüzgâr olmayınca?
İbn Kemâl

160 Âb-ı rûyun dökme her nahl-i pelidin pâyına
Meyve-i matlab ya olmaz ya olur âlem bu yâ
Yüzsuyu dökme soysuz kişilere boş yere,
İşin ya olacaktır ya da olmayacak, dünya budur.
Safvet

161 Musâ'ya şecerden dediği gibi "Ene Allah"
Bir dilden "Ene'l-Hak" dese olmaz mı ki âyâ
Musa'ya ağaçtan "Ben Tanrı'yım" dediği gibi,
Bir dilden, niçin olmasın, "Ben Hakk'ım" demesi?
Abdülehad Nûrî

162 Verdik dil ü cân ile rızâ hükm-i kazâya
Gam çekmeziz uğrarsak eğer derd ü belâya
Can u gönülden razı olduk kaderin hükmüne,
Üzülmeyiz, düşersek eğer belaya, derde.
Rûhî-i Bağdâdî

163 Minnet-i huşk ey tabîb-i bî-mürüvvet tâ-be-key
Merhemin ya derdime dermân ola ya olmaya
Niceye dek sana minnet edeceğim, ey acımasız hekim,
Merhemin yarama ya derman olacak ya olmayacak.
Âgâh

164 Mahvolmayınca çirk-i sivâ kalb olur mu sâf
Safvet gelir mi bir suya tâ kim durulmaya
Yok olmadıkça dünya kiri, arınabilir mi gönül,
Arınabilir mi bir su, durulmadıkça?
Mehmed Münib Efendi

165 Devreylemedik yer komadık bir nice yıldır
Uyduk dil-i dîvâneye dil uydu hevâya
Dolaşmadık yer bırakmadık bir nice yıldır,
Biz deli gönle uyduk; gönül, nefsin isteklerine.
Rûhî-i Bağdâdî

166 Bir sâyedir ihtişâm-ı dünyâ
Tevkîf olunur mu sâye âyâ
Bir gölgedir dünyanın görkemi,
Gölge, elde tutulabilir mi hiç?
Abdülhak Hâmid

167 Bu mîkat-ı mahabbette giyen ihrâm-ı tecrîdi
Sezâdır Zâtîyâ âna visâl-i Ka'be-i ulyâ
Sevgi mikatında arınma ihramını giyen,
Umabilir ey Zâtî, yücelikler Kâbe'sine kavuşmayı.
Şeyh Zâtî-i Kaşanî

168 Kurup bir bâr-gâh-ı sun' lutf u kahrdan memzûc
Verip ezdâda âmiziş komuş nâmın ânın dünya
Bir güzel çadır kurmuş, lütuf ve kahırdan bileşen,
Tüm zıtları toplamış içine, dünya koymuş adını.
Nâbî

169 Hezârân fülk-i Nûh'ı gark-ı tûfan-ı belâ etmiş
Kenâr-ı âfiyet şeklinde bir girdâbdır dünyâ
Binlerce Nuh gemisini bela tufanına batırmış,
Esenlik sahili şeklinde bir burgaçtır bu dünya.
Yenişehirli Avnî

170 Nice gün yüzlüler bağrına basmış sîneye çekmiş
Nice gencîne pinhân eylemiş vîrânedir dünyâ
Nice gün yüzlüleri bağrına basmış, göğsüne çekmiş,
Nice defineler gizlemiş bir viranedir bu dünya.
Rûhî-i Bağdâdî

171 Yakar ehl-i dilin şem'-i şeb-ârâ-veş ciğer-gâhın
Çerâğ-ı bezm-i nâ-dâna yanar pervânedir dünyâ
Yakar gönül erlerinin ciğerini geceyi süsleyen mum gibi,
Bilgisizler meclisinin kandiline yanar pervanedir dünya.
Haşmet

172 Ağladım öyle ki şem'-i ruhunu görmeyeli
Düştü pervâne-i dil âteş ararken suya
Ağladım öyle ki, al yanağını görmeyeli,
Düştü gönül pervanesi, ateş ararken suya.
Keçecizâde İzzet Mollâ

173 Gönül dırâz-ı dest-i ricâdan eyle hazer
Nasîb olan gelir elbet bizim ayağımıza
Gönül, yalvararak küçültme kendini,
Nasip olan gelir elbet bizim ayağımıza.
Sâlim

174 Küfr-i zülfün salalı rahneler îmânımıza
Kâfir ağlar bizim ahvâl-i perîşânımıza
Kara zülüflerin gedikler açalı imanımıza,
Kâfir ağlar bizim perişan durumumuza.
Fuzûlî

175 Işk sözlerin söyler cân cânları eyler hayrân
Câhiller giremezler bu bizim sırrımıza
Aşk sözlerin söyler can, canları eyler hayran,
Cahiller giremezler bu bizim sırrımıza.
Yûnus Emre

BİLGELİKLER DİVANI

B/MISRALAR

83 Herkesin bir derdi vardır âsiyâ-bânınki âb
Herkesin bir derdi vardır, değirmencininki su.
Lâ

84 Tîre olmadıkça sâfî olmaz âb
Bulanmadıkça durulmaz su.
Lâ

85 Gizli düşmen gibidir bil ki müdâhin ahbâb
Gizli düşman gibidir, bil ki, yüze gülücü dostlar.
Sünbülzâde Vehbî

86 Söyleme ol sözü kim eyleyesin sonra hicâb
Sonradan utanacağın sözü söyleme hiç.
Lâ

87 Âh kim hâtır-ı nâ-kâma belâdır matlab
Muradına eremeyen gönle beladır istekler.
Şeyh Gâlib

88 Hâne-i rindi yıkar âb-ı tarab
Rindin evini şarap yıkar.
Muallim Nâcî

89 Ben esîr-i lûtfunum bir bâba etmem intisâb
Ben iyiliğinin esiriyim, bağlanamam başka kapıya.
Lâ

90 Her katre-i bârân olamaz lü'lü'-i nâ-yâb
Her yağmur damlası, eşsiz inci olamaz.
Şeyhülislam Ârif Hikmet

91 Herkesin rif'ati bir yüzden olur sûret-yâb
Her insan ayrı bir nedenle yükselir.
Nâbî

92 Bî-edebden eyle tahsîl-i edeb
Edepsizden öğren edebi.
Lâ

93 Sebeb-i rif'at olur ilm ü edeb
Bilgi ve ahlak yükseltir insanı.
Sünbülzâde Vehbî

94 Ehl-i edeble görüş sen de olursun edîb
Ahlaklı kişilerle görüş, sen de ahlaklı olursun.
Sünbülzâde Vehbî

95 Sad-hezâr terbiye etsen bed-asl olmaz edîb
Binlerce kez öğretsen de soysuz ahlaklı olmaz.
Lâ

B/BEYİTLER

176 Âteşe yansa da beyt-i kezzâb
İnanıp kimse getirmez ana âb
Ateşe yansa da yalancının evi,
İnanıp kimse getirmez ona su.
Sünbülzâde Vehbî

177 Cevri gönüldür çeken gözdür gören ruhsârını
Allah Allah kâm alan kimdir çeken kimdir taab
Eziyeti gönüldür çeken, gözdür gören yüzünü,
Allah Allah, zevk alan kimdir, eziyet çeken kim?
Fuzûlî

178 Değmez elem-i külfetine ülfeti halkın
Râhat bulur âlemde eden uzlet-i ahbâb
Değmez verdiği sıkıntıya sohbeti halkın,
Rahat bulur dünyada, tanıdıklardan uzak duran.
Enderunlu Vâsıf

179 Gayret komuyor der de eder gıybete âgâz
İfşâ-yı uyûb etme midir gayret-i ahbâb
Gayret koymuyor der de gıybete başlar,
Ayıpları ifşa etmek midir dostlar gayreti?
Enderunlu Vâsıf

180 Bir kere kişi düşmesin âlemde yerinden
Ol an dağılır meclîs-i cem'iyyet-i ahbâb
Bir kere kişi düşmeyegörsün yerinden,
O an dağılıverir dostları çevresinden.
Enderunlu Vâsıf

181 Murâd ederse müsebbib bir adamın kârın
Yed-i teşebbüsünü cüst ü cû eder esbâb
Nedenler yaratıcı Tanrı, isterse bir adamın kârın,
Arayıp bulur nedenler, işe koyulan ellerini adamın.
Nâbî

182 Helâl-zâde şikest ettiğin dürüst eyler
Humârını yine kendisi def' eder mey-i nâb
Helal süt emmiş kişi onarır kırdığını,
Sersemliğini yine kendisi giderir saf şarap.
Lâ

183 Meşhûrdur ki fısk ile olmaz cihân harâb
Eyler ânı müdâhane-i âlîmân harâb
Meşhurdur ki, fısk ile olmaz dünya harap,
Eyler onu bilginlerin dalkavukluğu harap.
Keçecizâde İzzet Mollâ

184 Bir mevsim-i bahârına geldik ki âlemin
Bülbül hâmûş havz tehî gül-istân harâb
Öyle bir baharına geldik ki dünyanın,
Bülbül susmuş, havuz boş, gülistan harap.
Keçecizâde İzzet Mollâ

185 Bu harâbı niceler çalıştı ma'mûr etmeğe
Bir yanın ta'mîr ederken bir yanı oldu harâb
Bu yıkıntıyı niceleri çalıştı onarmaya,
Bir yanın onarırken, bir yanı yıkıldı hep.
Niyâzî-i Mısrî

186 Açma cihânda dâmen-i aybı sabâ gibi
Setr eyler kamu gördüğünü nitekim türâb
Açma ayıpların eteğini sabah yeli gibi,
Toprak gibi ol ki örter bütün gördüklerini.
Taşlıcalı Yahyâ

187 Devr-i ebvâb eyleyip olma cihânda der-be-der
Der-geh-i Bârî dururken etme gayra intisâb
Kapı kapı dolaşıp olma derbeder dünyada,
Tanrı kapısı dururken, bağlanma başka kapıya.
Sünbülzâde Vehbî

188 Siyeh-tab'ân olur rûşen-dilânın düşmen-i cânı
Ki düzd-i tîre-rûzı dâimâ dil-gîr eder meh-tâb
Kötüler, aydın gönüllülerin can düşmanıdırlar,
Gece iş gören hırsızları, daima rahatsız eder ay ışığı.
Yenişehirli Belîğ

189 Kemâlin naksı noksânın kemâli olduğun der-pey
Lisân-ı hâl ile kâmillere takrîr eder meh-tâb
Olgunluktaki kusurları, kusurların olgunluğu izler,
Kendi dilince olgunlara bunu anlatır ayın on dördü.
Hâmî-i Âmidî

190 Sevâd-ı cürm ile kesmem ümîdi nûr-ı rahmetten
Hicâb-ı zulmeti bir lâhzâda tenvîr eder meh-tâb
Suçlarım yüzünden umut kesmem rahmet ışığından,
Gecenin karanlığını, bir anda aydınlatıverir ay ışığı.
Hâmî-i Âmidî

191 Hak u bâtıl nûr-i adl ile nümâyandır Said
Fark olunmaz nîk ü bed gitse nazardan âf-tâb
Doğru-yanlış adalet ışığıyla anlaşılır Said,
Ayırt edilemez iyi ile kötü, batınca güneş.
Diyarbakırlı Said Paşa

192 Cevheri ehl-i kemâlin neş'etinden bellidir
Neşre başlar nûrunu vakt-i seherden âf-tâb
Olgunları cevheri, yetişme çağından bellidir;
Yaymaya başlar ışığını, seher vaktinde güneş.
Diyarbakırlı Said Paşa

193 Dest-gîr olmak kerîmin şânıdır üftâdeye
Ref' eder bir şebnem-i nâçizi birden âf-tâb
Darda kalanın elinden tutmak, şanıdır soylu kişinin,
Bir anda yükseltiverir, değersiz çiğ damlasını güneş.
Diyarbakırlı Said Paşa

194 Oldu erbâb-ı ma'ârif nâ-yâb
Düştü peygûle-i nisyâna kitâb
Kültür insanları az bulunur oldu,
Düştü, unutulma köşesine kitap.
Nâbî

195 Gonce-veş dil-teng olanın gönlün açar gül gibi
San gül-i sad-berg-i fasl-ı nev-bahârdır kitâb
Gonca gibi yüreği daralanın gönlün açar gül gibi,
Say ki, baharın yüz yapraklı gülüdür kitap.
Latîfî

196 Nitekim eğlencesidir mâl ü servet câhilin
Ehl-i irfânın da mâl-i bî-şümârıdır kitâb
Nasıl, eğlencesi ise mal ve servet bilgisizin,
Bilgi dostlarının tükenmez zenginliğidir kitap.
Latîfî (Kastamonulu)

197 Su'-i fi'l ü su'-i niyyetten edenler ictinâb
Hüsn-i hâl ü hüsn-i şöhretle olurlar kâm-yâb
Kötü iş ve niyetten kaçınanlar,
İyi hâl ve şöhretle isteklerine kavuşurlar.
Lâ

198 Kıymet ü kadr-i hayât-ı pederi bilmeyene
Bildirir sonra zamâne ne imiş kıymet-i eb
Yaşarken babasının değerini bilmeyene,
Bildirir sonra zaman, neymiş değeri babanın.
Es'ad Muhlis Paşa

199 Zâde-i Nuh'a şeref vermeyicek hazret-i eb
Gayrin evladına bilmem ne verir izzet-i eb
Oğluna şeref vermiyorsa, Nuh'un peygamberliği,
Diğer çocuklara bilmem ne verir babanın değeri?
Es'ad Muhlis Paşa

200 Avcılık bir şikâr-ı şîr-i aceb
Gönül avla budur nişân-ı edeb
Avcılık, bir tuhaf aslan avlaması;
Gönül avla, budur ahlâkın nişanı.
Memdûh Paşa

201 Defter-keş-i maâyib-i nâs olma merd isen
Kıl zâtını nazarlara mecmuâ-yı edeb
İnsanların ayıplarını derleyen bir defter olma; mertsen,
Kendini, bakanlar için bir ahlâk kitabı hâline getir.
Nedîm

202 Ol ilâc etmekden âciz derdimin meftûnu ben
İkimiz de kurtulurduk geçse dermândan tabîb
O iyileştirmekten aciz, ben dert düşkünü.
İkimiz de kurtulurduk, geçse tedaviden hekim.
Nef'î

203 Güller güler figânla geçer ömr-i andelîb
Bîmâr ihtizarda ücret diler tabîb
Güller güler, feryatla geçer ömrü bülbülün,
Hasta can çekişmekte, ücret ister hekim.
Ziyâ Paşa

204 Perdesi sıyrık olandır menkûb
Setr eder ırzını merd-i mahcûb
Ar perdesi sıyrılmıştır düşmüş,
Örter namusunu utanan insan.
Sünbülzade Vehbî

205 Cümleye birdir şümûl-i feyz-i allâmü'l-guyûb
İhtilâf-ı kâbiliyyettir medâr-ı zişt ü hûb
Gizlileri bilen Tanrı'nın bağışları herkes için birdir,
Yetenek farklılığı, güzellik ve çirkinliğin nedenidir.
Feyzî-i Kadîm

Ç/MISRALAR

96 Dest-i hâcâtın hemîşe der-geh-i Allah'a aç
İhtiyaçların için elini yalnız Tanrı katına aç.
Trabzonlu Âgâh Paşa

97 Nîk-nâm ister isen âlemde der-i ihsânı aç
İyi ad bırakmak istersen dünyada, iyilik kapısını aç.
Selanikli Meşhûrî

98 Âdet oldur yâr ilinde cân alırlar hüsne bâç
Âdet budur: Sevgili ilinde can alırlar, güzelliğe baç[2].
Niyâzî-i Mısrî

99 Dil ki bir minâ saraydır kesr ola bulmaz ilâç
Gönül bir sırça saraydır, kırılırsa düzelmez.
Lâ

100 Sağ gözü eylemeye sol göze Allah muhtâç
Sağ gözü eylemeye sol göze Allah muhtaç.
Seyyid Vehbî

---

[2] Osmanlılar döneminde gümrük vergisi.

101 Nâ-merde değil merde Hudâ etmeye muhtâç
Namerde değil, merde bile Tanrı etmeye muhtaç.
Lâ

102 Kufl-ı gam olmaz küşâde diye etme fikir geç
Gam kilidi açılmaz diye düşünme, geç.
Hüsâmî

103 Evdeki güftârın uymaz sevdiğim bâzâra hiç
Evdeki sözün uymaz sevdiğim, pazara hiç.
Lâ

104 Rif'at verir mi nâkısa eyvân-ı debbağ hiç
Değerli kılar mı, değersiz olanı, sepicinin çardağı hiç?
Muallim Nâcî

105 Lisân-ı aşkı bilir tercemân bulunmadı hiç
Aşk dilini bilen bir tercüman bulunmadı hiç.
Neccarzâde Şeyh Rızâ

106 Âkıl olan halka ta'zîm mi eder hiç
Akıllı, yaratılanı ulular mı hiç?
Müverrih Râşid

107 Kendi iklîmin yıkar bir pâdişâ gördün mü hiç
Kendi ülkesini yıkan bir sultan gördün mü hiç?
Nev'î

108 Bu lu'bet-gehte taşlarla döğünme oynayıp satranç
Bu oyun dünyasında, taşlarla dövünme oynayıp satranç.
Keçecizâde İzzet Mollâ

109 Sipihre çıkma kolay Mesîh olma güç
Göğe çıkmak kolay, İsa olmak güç.
Keçecizâde İzzet Mollâ

110 Âşık-ı dîdâra cânâ firkat-i dîdâr güç
Yüzünün âşığına ey sevgili, yüzünden ayrılmak güç.
İlahî-i Yekçevî

111 Bir aceb sırdır bu kim ikrâr güç inkâr güç
Tuhaf bir sırdır bu ki, ikrar güç, inkâr güç.
Semâî (Dîvâne Mehmed Çelebi)

Ç/BEYİTLER

206 Etmez gürisne-gân heves-i gamzeden hazer
Meşhûr meseldir kılıca sarılır aç
Kaçınmaz açlar yan bakış hevesinden,
Meşhur meseldir: Kılıca sarılır aç.
Hâtem

207 Sûretinden rû-nümâdır sâf tab'ın sîreti
Sormağa hâcet komaz mâfi'z-zamîrinden zücâç
Görünüşünden bellidir saf yaratılışın niteliği,
Sormayı gerektirmez cam kap içindekinden.
Nâzım Paşa

208 Söylen tabîbe yok yere arz-ı devâ eder
Bîmâr-ı derd-i aşk kabul eylemez ilâç
Söyleyin hekime, boş yere ilaç verir,
Aşk derdi hastası, kabul eylemez ilaç.
Şeyhülislam Yahyâ

209 Kalbini sâf et kederden kim derûna feyz ere
Beyti rûşen eylemez pâk olmasa cevf-i sirâç
Kalbini arındır kirlerden ki, içine bilgi ulaşsın,
Evi aydınlatamaz, temiz olmazsa yuvası kandilin.
Şinâsî-i Kadîm

210 Zen merde civân pîre kemân tîrine muhtâç
Eczâ-yı cihân cümle biribirine muhtâç
Kadın erkeğe, genç yaşlıya, yay okuna muhtaç,
Varlığın parçaları hep birbirine muhtaç.
Basîrî-i Bağdadî

211 İnsân edince kendi kemâliyle imtizâç
Tenzil-i kadr-i âhara hissetmez ihtiyâç
İnsan kendi olgunluğuyla uyumlu olursa,
Ötekinin değerini düşürmeye hissetmez ihtiyaç.
Lâ

212 Çâre-sâz olma değil derdine dermân arıyor
Yoklayıp nabzını ettimse kimi istimzâç
Çare bulan değil, derdine derman arıyor,
Yoklayıp nabzını, her kime sordumsa.
Sünbülzâde Vehbî

213 Değildir kâr u bâr-ı câh mâni'-i kurb-i Yezdan'a
Hasîri âlet-i kurb etme zâhid bu riyâdan geç
Makamın iş yükü Tanrı yakınlığına engel değildir,
Hasırı yakınlık aracı yapma ey kaba sofu, bu riyadan geç.
Nâbî

214 Ârif-i vahdet olup kesret-i yârândan geç
Râzı-i kısmet olup gayret-i akrândan geç
Tanrısal tekliği kavra, dost çokluğundan geç,
Kısmetine razı ol, akranlarını kıskanmaktan geç.
Lâ

215 Mazâhirdir Sezâyî zâhir olmuş kenz-i ahfâdan
Eğer sarrâf-ı gevhersen bunun bîş ü keminden geç
Varlık, Sezâyî, Tanrı'nın gizli hazinesinden çıkmıştır,
Eğer cevher sarrafıysan, bunun fazlasından, eksiğinden geç.
Şeyh Sezâyî

216 Girip bin âleme her âlemi bir âlem-i zevk et
Kalender ol hakîm ol âlemin her âleminden geç
Girip bin âleme, her âlemi bir zevk âlemine çevir,
Gönül eri ol, bilge ol, bu âlemin her âleminden geç.
Âsaf (Mahmûd Celâleddin Paşa)

217 Aranmaz neş'e vü temkîn rind-i lâubâlide
Gehî mest ü gehî hûş-yâr gâhî rast gâhî keç
Aranmaz neşe ve temkin teklifsiz gönül erinde,
Kâh sarhoş, kâh kendinde, kâh doğru, kâh eğri.
Vâsıf

218 Nüshân maraz-ı aşka ilâç eylemedi hiç
Ey şeyh-i keramât-fürûş ez de suyun iç
Muskan aşk derdine deva olmadı hiç,
Ey kerametler satan şeyh, ez de suyunu iç.
Sâbit

219 Ey eden Perverd-gâr'ın birr ü ihsânın ümîd
Bir şikeste sîneden ref'-i melâl ettin mi hiç
Ey Tanrı'nın iyilik ve bağışını uman,
Kalbi kırık birini dertten kurtardın mı hiç?
Bursalı İffet

220 Sermâye-i âdâb-ı cibillîsi olanlar
Bu dâd ü sited-gâhta zahmet mi çeker hiç
Yaratılıştan yol-yordam sahibi olanlar,
Bu alış-veriş dünyasında zorluk çeker mi hiç?
Trabzonlu Âgâh Paşa

221 Bir dil ki ola nâil-i dîdâr-ı hakîkat
Ferdâ elemi hasret-i cennet mi çeker hiç
Hakikate ulaşmış bir gönül,
Gelecek kaygısı, cennet özlemi çeker mi hiç?
Trabzonlu Âgâh Paşa

222 Kimi ebrûya kemân der kimi zülfe pür-pîç
Baştan ayağa kadar doğru sühan yoktur hiç
Kimi kaşa keman der, kimi zülfe lüle,
Baştan ayağa kadar doğru söz yoktur hiç.
Abdî (Himmedzâde Abdullah)

223 Teslîmdir kazâ'ya eğer var ise ilâç
Tedbîr yoksa mâni'-i takdîr olur mu hiç
Kadere boyun eğmektir, eğer varsa ilaç,
Önlemler, kadere engel olabilir mi hiç?
Müverrih Râşid

224 Mihrin görür kemâlde her gün zevâlini
Âkıl felekte câh ile mağrûr olur mu hiç
Tepedeki güneşin, her gün, batışını görür,
Akıllı, dünyada makamla mağrur olur mu hiç?
Fıtnat Hanım

225 Pâk-i tab'ân eser-i hâdise-i gam tutmaz
Aks-i zişt-i âyinede dâğ-i derûn olmaz hiç
Üzücü olaylar temiz insanlarda iz bırkamaz,
Aynada yansıyan çirkinliklerde gönül yarası görünmez hiç?
Recâîzâde Mahmûd Ekrem

226 Gerçi kim evzâ'ına sabreylemek düşvârdır
Kâm içün gerdûne amma ser-fürû etmek de güç
Gerçi hâllerine katlanmak zordur,
Zevki için ama dünyaya baş eğmek de güç.
Sâbit

227 Yâre aşk inkârı müşkül gayriye ikrâr güç
Bir belâ-keş neylesin ikrâr güç inkâr güç
Sevgiliye aşkı inkâr zor, başkalarına ikrar güç,
Aşk belasına uğrayan neylesin, ikrar güç, inkâr güç.
Rûhî-i Bağdâdî

228 Aşk mühlîk yâr gâfil mübtelâdır neylesin
Birbirine derdini inkâr güç ikrâr güç
Aşk ölümcül, sevgili aymaz, âşık neylesin,
Birbirine derdini inkâr güç, ikrar güç.
Nef'î

229 Arz-ı hâle yok medet hem kûyine varmak muhâl
Mest-i aşkım şöyle kim reftâr güç güftâr güç
Hâlimi anlatacak gücüm yok, semtine gitmem imkânsız,
Öyle bir aşk sarhoşuyum ki, gitmem güç, konuşmam güç.
Lâ

230 Teskîn-i cûşiş-i dil eden eşk-i dîdedir
Bârân olunca olmaz imiş pây-dâr mevç
Gönül coşkusunu yatıştıran gözyaşıdır,
Yağmur yağınca, yatışırmış dalgalar.
İzzet Ali Paşa

231 Vermez binâ-yı fakra halel cûşiş-i hâdisât
Gark edemez kemine-i hası sad-hezâr mevç
Yoksulluk yapısına zarar veremez olaylar,
Batıramaz bir çöp parçasını, yüz binlerce dalga.
Sâmî

232 Gelmez tagayyür aslına birdir hakîkati
Deryâda gerçi zâhir olur sad-hezâr mevç
Aslında değişme olmaz, birdir gerçekliği,
Denizde yüz binlerce dalga çıksa da ortaya.
Râtib

D/MISRALAR

112 Ümîdim zevrâkın çektim herçi-bâd-âbâd
Ne olursa olsun, hep çektim, umut sandalının küreğini.
Lâ

113 Gerdûn-i dûne âkıl isen kılma i'timâd
Aklın varsa, aşağılık dünyaya asla güvenme.
Bâkî

114 Kâzibin süknâsı yansa kimse etmez i'timâd
Yalancının evi yansa, kimse inanmaz.
Lâ

115 Çünkü şâ'irsin hayâl-i tâzedir senden murâd
Şairsen, yeni bir hayaldir senden beklenen.
Nedîm

116 Hubb-i câh artar cihân oldukça makrûn-ı fesâd
Koltuk sevdası artar, toplum bozuldukça.
Nâmık Kemâl

117 Teselli-i şemâtet-gûne-i ahbâbdan feryâd
Bıkıp usandım dostların boş avutmalarından!
Koca Râgıb Paşa

118 Eder mi sâz-ı sînem değme bir mızrâbdan feryâd
Ses verir mi gönül sazım, değme bir mızraptan?
Lâ

119 Şehidân-ı mahabbet eylemez şemşîrden feryâd
Aşk şehitleri korkmaz kılıçtan.
Nazmî-i Mevlevî

120 Merd-i mütevekkil olur endîşeden âzâd
Tanrı'ya güvenen, kurtulur kaygılardan.
Mehmed Re'fet

121 İnsândır memerr-i vukuât-ı nîk ü bed
İnsandır iyi ve kötü olayların geçidi.
Lâ

122 Gırrelenmez rûz-i ikbâlin görüp ehl-i hıred
Akıllı adam aldanmaz parlak günlere.
Diyarbakırlı Said Paşa

123 Sayısız malı olanlar da kalır sıfrü'l-yed
Sayısız malı olanlar da kalır eli boş.
Sünbülzâde Vehbî

124 İ'tibâr-ı dil olur vakt-i keşâkeşte bedîd
Dilin değeri tartışma sırasında anlaşılır.
Antakyalı Münif

125 Baht olmayınca hüsn-i tabî'at neyi müfîd
Şans olmayınca, güzellik neye yarar!...
Koca Râgıb Paşa

126 Zannetme inkisâre olur tesliyet müfîd
Gönül kırıklığına teselli faydasızdır.
Lâ

127 Ne devrân muvâfık ne tâli' müsâ'id
Ne zaman uygun ne şans elverişli.
Bâkî

128 Ders-i ibrettir bütün bu germ ü serd
Birer ibret dersidir bütün bu iyilik ve kötülükler.
Lâ

129 Bahşiş-i nâ-be-mahal cûddan olmaz ma'dûd
Yersiz bahşiş, cömertlik değildir.
Seyyid Vehbî

130 Hak'tır ancak var olan zâhiktir âsâr-ı şuhûd
Tanrı'dır yalnız var olan, temelsizdir tüm görülenler.
Ahmed Naim

D / BEYİTLER

233 Yine ümmîd-i âbâdî ile düştüm harâbâta
Eğer ber-bâd olursam da ne çâre herçi-bâd-âbâd
Yine eğlence umuduyla düştüm meyhaneye,
Perişan olsam da çare yok, olacak olan olur.
Sünbülzâde Vehbî

234 Sûret-i kesrette vahdet âlemin seyr eyleriz
Bilmişiz dünyâda Nev'î neydüğün ma'nâ murâd
Çoklukta birlik evrenini seyrederiz,
Dünyada Nev'î, nedir gerçek istek biliriz.
Nev'î

235 Cisimden rûh sadefden dürr şecerden meyvedir
Sanman ey zâhir-perestân lafzı ma'nâdan murâd
Cisimden ruh, istiridyeden inci, ağaçtan meyvedir,
Sanmayın ey görünüşe bakanlar, sözdür anlamdan amaç.
Nâbî

236 İnşirâh-ı sînedir gül-geşt-i hamrâdan murâd
İnkişâf-ı ukde-i dildir temaşâdan murâd
Gönün açılmasıdır gül bahçesi gezintisinden amaç,
Gönül düğümlerinin çözülmesidir seyirden amaç.
Avnî (Fâtih Sultan Mehmed)

237 Gerdûn-ı dûna âkıl isen etme i'timâd
Dönsün piyâle devr-i kamerden budur murâd
Aşağılık dünyaya, aklın varsa, güvenme,
Dönsün kadeh, bunu anlatır ayın dönüşü.
Bâkî

238 Ayıptır âkıle şeytan beni aldattı demek
Kendi nefsimdir eden nefsime ilkâ-yı fesâd
Ayıptır akıllıya, "Şeytan beni aldattı." demek,
Kendi nefsimdir, kötülüğü telkin eden bana.
Nâbî

239 Etmiş biri biriyle bir başka ittihâd
Mey mebde-i fiten ise hum menba'-i fesâd
Bir başka birlik var aralarında,
Fitne nedeniyse şarap, küpü de kötülük kaynağı.
Servet

240 Eyle bâzâr-ı cihâna bir alır gözle nazar
Kimi hem-dest-i revâc ü kimi hem-gerd-i kesâd
Dünya pazarına alıcı gözle bir bak,
Kimi sürümlü mal gibi, kimi müşterisiz.
Nâbî

241 Ya ben bî-hûş-i aşkım ya o sermest-i mahabbettir
İşitmem nice demlerdir dil-i nâ-şâddan feryâd
Ya ben aşk sersemiyim ya o sevgi sarhoşudur,
İşitmem üzgün gönülden nice zamandır feryat.
Ziyâ Paşa

242 Şuûnât-ı cihân vâbeste-i hükm-i meşiyyettir
Abestir dest-i gerdûn-ı sitem-bünyâddan feryâd
Dünya olayları, Tanrı istemine bağlıdır,
Saçmadır zalim dünyanın elinden feryat.
Ziyâ Paşa

243 Ne cem'-i servet-i dünyâ ne kisb-i râhat-ı ukbâ
Bu bâzâr-ı fenâda Âkifâ hüsrândan feryâd
Ne dünya malı toplamak, ne öte dünya rahatı içindir,
Ey Âkif, bu yokluk pazarında edilen zarardandır feryat.
Âkif Paşa (Mısır Valisi Mehmed)

244 Kûy-i dil-dârı koyup dağlara çıktı Ferhâd
Olmadı yine seri kayd-ı belâdan âzâd
Sevgilinin yurdunu bırakıp dağlara çıktı
Ferhat, yine de kurtulamadı başı beladan.
Lâ

245 Hûy-i bed âdet-i bed meşreb-i bed
Eder erbâbını merdûd-i ebed
Kötü huy, kötü gelenek, kötü gidiş,
Eder sahibini sonsuza dek kovulmuş.
Nâbî

246 Etmez kerîm olanlar bâb-ı recâyı sed
Kılmaz rahîm olanlar ehl-i niyâzı red
Kapatmaz soylular istek kapısını,
Geri çevirmez insan olanlar istek sahiplerini.
Lâ

247 Değildir cilve-gâh-ı mâ-sivâ bahr-i dil-i ârif
Derûnundan eder her cîfeyi deryâ-yı ummân red
Yoktur dünya dalgası, arifin gönül denizinde,
Her türlü leşi dışarı atar büyük denizler.
Belîğ (Mehmed Emin)

248 Ni'metine kimsenin etme hased
Kâdir isen kıl hased bâbını sed
Kıskanma nimetini kimsenin,
Kapat kıskançlık kapısını, yetiyorsa gücün.
Azmî (Pir Mehmed)

249 Sonradan hayf ü nedâmet ne müfîd
Âdemi nâdim eder tab'-ı hadîd
Sonradan üzülmek, pişmanlık neye yarar,
Öfkeyle hareket, insanı pişman eder.
Lâ

250 Leb zikirde ammâ ki gönül fikr-i cihânda
Kaldı arada subha-i mercân mütereddid
Dudak zikirde, gönül dünyayı düşünmede,
Kaldı mercan tespih iki arada bir derede.
Nâbî

251 Keştî-i akla olur her mevci bir girdâb-ı ye's
Aşk bir derya-yı ummandır ki sâhili nâ-bedîd
Akıl gemisine her dalga bir umutsuzluk burgacıdır,
Aşk, öyle bir büyük denizdir ki, sahili belli değildir.
Ziyâ Paşa

252 Künc-i vahdetde budur şîve-i ehl-i tecrîd
Ki bedende ola her mûyu zebân-ı tevhîd
Birlik köşesinde budur arınmışların söyleyişi,
Ki bedenlerindeki her tüy seslendirir tevhidi.
Belîğ (Mehmed Emin)

253 Ger ye's humârın verecek ise sonunda
Evvelce şikest olsun o peymâne-i ümîd
Eğer umutsuzluğa düşürecekse sonunda,
Varsın önceden kırılsın o umut kadehi.
Ahmed Cevdet Paşa

254 Hâliki başka değil mezhep-i küfr ü dînin
Harem-i Ka'be ve puthânede birdir ma'bûd
Yaratanı başka değil inananlarla inanmayanların,
Kâbe'de de, puthanede de birdir Tanrı.
Lâ

255 Zâhidâ aklına ehl-i hikemin olma hasûd
Vermeyince sana Ma'bûd ne yapsın Mahmûd
Ey kaba sofu, bilgelerin aklını kıskanma,
Vermeyince sana Mâbud, ne yapsın Mahmud!
Şinâsî

256 Pençe-i hükm-i ezelden kimse olamaz halâs
Herkesi zâr u zebûn etmededir dehr-i anûd
Kaderin pençesinden kimse kurtulamaz,
Herkesi ezmekte, ağlatmaktadır inatçı zaman.
Yenişehirli Avnî

257 Olur fakr ü fenâ ehlinde kayd-ı bîş ü kem nâ-bûd
Ümîd-i lutf nâ-peydâ hirâs-ı kahr ü gam nâ-bûd
Fakr ve fena ehlinde azlık-çokluk kaygısı yoktur,
Lütuf umudu da yoktur, kahr ve keder korkusu da.
Üsküdarî Osman Şemsî Efendi

258 Muhibb-i sâdık odur muktezâ-yı hâl üzre
Ya sarf-ı mâl ede ahbâbına ya bezl-i vücûd
Gerçek dost odur ki, gerektiğinde,
Malını da harcar dostlarına, canını da.
Belîğ

E/MISRALAR

131 İltifât-ı âyine sûret-i isti'dâde
Aynanın iltifatı, yeteneğin görüntüsüne.
Nâbî

132 Nâ-dân komaz ki merdüm-i dânâ huzûr ede
Bilgisiz bırakmaz ki bilgili kişi rahat etsin.
Bâkî

133 Hudâ'dan matlab-ı a'mâ dü dîde
Tanrı'dan körün istediği iki göz.
Lâ

134 Garaz bir neş'e tahsîl eylemektir bezm-i âlemde
Amaç bir neşe elde etmektir dünya sofrasında.
Şeyhülislam Yahyâ

135 Kalmadı görmediğim âlemde
Kalmadı görmediğim âlemde.
Vehbî

136 Kişi hissettiği nisbette yaşar âlemde
Kişi hissettiği nispette yaşar âlemde.
Eşref Paşa

137 Bilmez kişi dünyâsını vakt-i kederinde
Bilmez kişi dünyasını üzgün zamanında.
Mehmed Re'fet

138 Sulh olmaz ise kabza-i şemşîr elimizde
Barış olmazsa, kılıcın kabzası elimizde.
Lâ

139 Felekler nerdübânın olsa çıkma evc-i ikbâle
Felekler merdivenin olsa, çıkma yüksek mevkilere.
Keçecizâde İzzet Mollâ

140 Bulunmaz bu çemende hârsız gül dâğsız lâle
Bulunmaz bu bahçede dikensiz gül, yarasız lâle.
Sâbir

141 Çıkma pîş-i kârbâna gel himâr-i leng ile
Gel düşme kervanın önüne, bir topal eşekle.
Lâ

142 Sayd ederler mürgı yine mürg ile
Avlarlar kuşu yine bir kuşla.
Lâ

143 Leyleğin ömrü geçer lâklâk ile
Leyleğin ömrü geçer lâklâk ile.
Muallim Nâcî

144 Tûl-i emelde kaldı gönül zülf-i yâr ile
Ulaşılmaz arzularda kaldı gönül sevgilinin zülfüyle.
Lâ

145 Yollarda kaldı gözlerimiz intizâr ile
Yollarda kaldı gözlerimiz bekleye bekleye.
Fezâyî

146 Râh vardır sevdiğim dilden dile
Yol vardır sevdiğim, kalpten kalbe.
Lâ

147 Câh ile gelmez fazîlet câhile
Makamla erdem kazanamaz bilgisiz.
İbn Kemâl

148 Hakîkattir hemân lâzım olan âlemde âdeme
Yalnız hakikattir gereken, dünyada insana.
Şeyhülislam Yahyâ

149 Âlemi tenkîr eden ahvâli mu'tâd eyleme
Dünyayı bozan davranışları alışkanlık edinme.
Said Paşa

150 Bekle kendin hâneni Dârâ'yı der-bân eyleme
Bekle kendin evini, Dârâ'yı[3] kapıcı eyleme.
Keçecizâde İzzet Mollâ

151 Zâr ü giryân olmayan ma'sûma vermezler meme
Ağlamayan bebeğe vermezler meme.
Lâ

152 Kimsenin yok medhali ben kendim ettim kendime
Kimsenin yok suçu; ben, kendim ettim kendime.
Lâ

153 Bezl eyleme sen lûtfunu her şahs-ı leîme
Saçıp savurma iyiliklerini kötü kişilere.
Lâ

154 Hak yol aramak vâcibedir fikr-i selîme
Doğru yolu aramak farzdır sağlam kafaya.
Şinâsî

155 Her renge boyan da renk verme
Her renge boyan ama renk verme.
Şeyh Gâlib

156 O rütbe ketm-i esrâr eyle kim ser ver de sır verme
Sırlarını öyle sakla ki, ser ver de sır verme.
İsmail Safâ

157 Erbâb-ı hevânın hazer et dâmına düşme
Nefsine düşkünlerin sakın düşme tuzağına.
Kâzım Paşa

158 Karînin Hâtem-i Tayyî olsa arz-ı ihtiyâç etme
Yakının Hâtem-i Tayyî[4] bile olsa ihtiyacını bildirme.
Lâ

159 Süleymân dahi olsan rûzgâra i'timâd etme
Süleyman bile olsan, güvenme zamana.
Keçecizâde İzzet Mollâ

---

[3] Keyâniyân denilen eski Fars hükümdarlarından dokuzuncusu, Keykubat. Genel anlamda hükümdar.

[4] Cömertliğ ile ünlü bir Arap.

160 Evinin hâline bak devlete ta'rîz etme
Evinin hâline bak önce, devleti taşlama.
Keçecizâde İzzet Mollâ

161 Ecel geldi baş ağrısı bahâne
Ecel geldi, baş ağrısı bahane.
Lâ

162 Her mekân bir Tûr gerçek münâcât ehline
Her yer bir Tur'dur, gerçek dua ehline.
Şeyh İsmail Hakkı

163 Âşıka Hak'tır garaz cennet ibâdet ehline
Âşığa Tanrı'dır amaç, cennet de ibadet ehline.
Şeyh İsmail Hakkı

164 Hûn-i dil nûş ederiz bâde-i hamrâ yerine
Yürek kanı içeriz kırmızı şarap yerine.
Hayâlî Bey

165 Tâli'i yâr olanın yâri bakar yâresine
Talihi yâr olanın yâri bakar yarasına.
Keçecizâde İzzet Mollâ

166 Pîşkeş esbin bakmazlar dişine
Hediye atın bakmazlar dişine.
Lâ

167 Pâdişâh olsan da derler er kişi niyetine
Padişah olsan da derler: "Er kişi niyetine!"
Lâ

168 Ömrüm içre kimseye bâr olmadım olmam yine
Ömrümde kimseye yük olmadım, olmam yine.
Pertev

169 Hemân kazâya rızâdır bu bâbda çâre
Hemen kadere rızadır, bu konuda tek çare.
Nef'î

170 Mevcûda ne hâcet istihâre
Mevcuda ne gerek istihare.
Şeyh Gâlib

171 Âdemin kadrin memâtı bildirir bilmezlere
İnsanın değerini ölümü bildirir bilmezlere.
Selanikli Meşhûrî

172 Gelmez hayâl-i vuslat ile hâb bir yere
Gelmez kavuşma düşüyle uyku bir yere.
Fasîh Dede

173 Binenler tez nüzûl eyler semend-i müste'âr üzre
Binenler tez iner eğreti ata.
Nâbî

174 Cefâ-yı âleme sabret safâ murâdın ise
Halkın cefasına sabret, huzur istersen.
Nâbî

175 Kem-tamahlık eyleme aklın sana yâr ise
Açgözlülük eyleme, aklın sana yâr ise.
Yûnus Emre

176 Bu mesel meşhurdur dağlar dayanmaz himmete
Bu mesel meşhurdur: "Dağlar dayanmaz himmete."
Lâ

177 Durur ahkâm-ı nusret ittihâd-ı kalb-i millette
Zaferin kökleri, ümmetin gönül birliğindedir.
Nâmık Kemâl

178 Fedâ-kârın kalır ezkârı dâim kalb-i millette
Kendini feda edenler her zaman yaşar ümmetin kalbinde.
Nâmık Kemâl

179 Nâhudâ Nûh olursa binilir keştîye
Kaptan Nuh olursa binilir gemiye.
Keçecizâde İzzet Mollâ

180 Gelir feyz-i Hudâ geldikte bî-mîzân ü endâze
Gelir Tanrı bereketi gelince tartısız ve ölçüsüz.
Koca Râgıb Paşa

181 Mûrız ammâ iltifat eden Süleymân'dır bize
Karıncayız ama iltifat eden Süleyman'dır bize.
Şeyh Gâlib

259 Ayın on dördü gibi dün gece mecliste idi
Kande akşamlayacak ol meh-i tâbân bu gece
Ayın on dördü gibi dün gece mecliste idi,
Nerde akşamlayacak o dolunay bu gece?
Lâ

260 Kerîm odur ki mücâzâtı afv ede hasma
Felek müsâde-i intikâm verdikçe
Soylu odur ki, bağışlar düşmanı,
Felek ona intikam fırsatı verdikçe.
Lâ

261 Kanâ'at eyledi Ankâ'yı Kâf-ı şöhrete vâsıl
Kişi mümtâz olur âlemde elbet uzlet ettikçe
Kanaat, Anka'yı şöhret Kaf'ına ulaştırdı,
Kişi seçilir dünyada elbet yalnız yaşadıkça.
Süleymân Fehîm

262 Etmez tarîk-i Hak'ta olan halka ser-fürû
Eğmez minâre kâmetini bâd eserse de
Tanrı yolunda giden halka baş eğmez,
Rüzgâr esse de minare eğilmez.
Râtib Ahmed Paşa

263 Bâr-gâh-ı adli vîrân eyleyenler âdemin
Başına zindân eder dünyâyı âbâd etse de
Adalet divanın viran eyleyenler, insanın
Başına zindan ederler dünyayı, onu imar etseler de.
Nâmık Kemâl

264 Seng-bâr-ı cevr olan tahrîb-i kalb-i âleme
Haşrolur Haccâc ile bin Ka'be bünyâd etse de
Zulümle insanların gönlünü tahrip edenler,
Bin Kâbe yapsalar da Haccac[5] ile eşleşirler.
Nâmık Kemâl

265 Câhile şerh edeyim hakkı diyen ârifler
Sâde çıkmaz çileden hem unutur dînini de
Bilmeze açıklayayım hakkı diyen bilenler,
Yalnız çıkmaz çileden, unuturlar dini de.
Lâ

266 Serverlik ister isen üftâdelik şi'âr et
Kim düşmeden ayağa çıkmadı başa bâde
Önderlik istersen erliği benimse,
Ki düşmeden ayağa çıkmadı başa bade.[6]
Fuzûlî

267 Kâh sâkîsi gehi sâgarı geh bâdesi yok
Görmedim meclis-i maksûdu tamam âmâde
Ya içki sunucusu, ya kadehi, ya da içkisi olmaz,
Görmedim istekler meclisini hizmete tam amade.
Nâbî

268 Kendisi muhtâc-ı himmet dede
Nerde kaldı gayriye himmet ede
Kendisi yardıma muhtaç dede,
Nerde kaldı gayriye yardım ede!...
Lâ

269 Bâtıl hemişe bâtıl ü bî-hûdedir velî
Müşkil budur ki sûret-i haktan zuhûr ede
Yanlış her zaman yanlış ve yararsızdır ama,
Sorun, doğru kılığında çıkmasındadır ortaya.
Nef'î

---

[5] Emeviler döneminin acımasızlığıyla ünlü valisi.

[6] Burada "ayak"sözcüğü "kadeh" anlamıyla birlikte değerlendirimelidir.

270 Geçmede vakt-i şebâb ü gelmede eyyâm-ı şeyb
Gitmede dilden safâ gözden cilâ eksilmede
Geçmede gençlik günleri, gelmede yaşlılık zamanı,
Gitmede gönülden neşe, eksilmede gözün parlaklığı.
Rûhî-i Bağdâdî

271 Ankâ ol ister isen eğer zâg-ı lâşe ol
Yeksândır irtikâb ile iffet zamânede
İster Anka ol, istersen leş kargası,
Birdir hırsızlıkla dürüstlük günümüzde.
Keçecizâde İzzet Mollâ

272 Mebhâs-ı ilm ü hüner nâ-kâmili ta'zîb eder
Tıfl-ı mektep şüphe yok memnun olur âzinede
Bilim ve sanat konuları hamları sıkar,
Okul çocuğu, kuşkusuz, sevinir tatil günlerine.
Lâ

273 Fer verdi gerçi çehrene nûr-i Muhammedî
Hecrin cehennemindedir ümmet ne fâ'ide
Muhammedî nur aydınlık vermiş yüzüne ama,
Ayrılığın cehennemindedir ümmet ne fayda.
Ahmed Paşa

274 Halkı rencîde eden âlemde
Kendi rencîde olur son demde
Halkı inciten âlemde,
Kendi incinir son nefeste.
Taşlıcalı Yahyâ

275 Tenezzül etmedikçe cevher olmaz katre-i nisân
Bulur rûşen-zamirân rif'ati oldukça efgende
Düşmedikçe inci olmaz nisan damlası,
Yükselir aydın gönüllüler, düştükçe.
Koca Râgıb Paşa

276 Komaz halk intikâmın zâlime idbârı vaktinde
Zahm-dâr olsa ef'î ânı mûrân eyler efgende
Alır halk öcünü zalimden, makamından düşünce,
Yaralanırsa engerek, parçalar onu karıncalar.
Belîğ

277 Halka kin eyleme ger varsa mürüvvet sende
Seni zemmeyleyeni medh ile kıl şermende
Halka kin besleme, varsa insanlık sende,
Seni kötüleyeni, utandır sen övgülerinle.
Lâ

278 On sekiz bin âlem halkı cümlesi bir içinde
Kimse yok birden artık söylenir dil içinde
On sekiz bin âlem halkı, cümlesi bir içinde,
Kimse yok birden artık, söylenir dil içinde.
Yûnus Emre

279 Cümle bir ânı birler cümle âna giderler
Cümle dil ânı söyler her bir tebdîl içinde
Cümle bir O'nu birler, cümle O'na giderler,
Cümle dil O'nu söyler, her bir farklı biçimde.
Yûnus Emre

280 Mecnûn gibi dîvâne olup dağlara düş kim
Bu dehr-i denînin duramaz âkıl içinde
Mecnûn gibi divane olup dağlara düş ki,
Akıllı, duramaz bu aşağılık dünya içinde.
Fevrî

281 İstediğimi buldum eşkere cân içinde
Taşra isteyen kendi kendi nihân içinde
İstediğimi buldum açıkça can içinde,
Görünmek isteyen kendi, kendi nihan içinde.
Yûnus Emre

282 Mey-hâne mukassî görünür taşradan ammâ
Bir başka ferah başka letâfet var içinde
Meyhane sıkıcı görünür dışarıdan ama,
Bir başka şenlik, bir başka güzellik var içinde.
Nedîm

283 Hep can atıyor halk fenâ mülküne ammâ
Bir hârice çıkmaz ki ne hâlet var içinde
Hep can atıyor halk bu fena yurduna, oysa,
Bir çıkabilse dışarı, görecek neler olduğunu içinde.
Şeyh Gâlib

284 Olmakta derûnunda hevâ âteş-i sûzan
Nâyın diyebilmem ki ne hâlet var içinde
Yakıcı bir ateşe dönüşüyor hava içinde,
Ney'in bilmem ki ne hâlet var içinde.
Nedîm

285 Câmı keff-i sâkîde şikest olması yeğdir
Ol bâde ki keyfiyyet-i minnet var içinde
Kadehi sunucunun elinde kırılması yeğdir,
O içki ki, yük altında kalmak var içinde.
Nâbî

286 Her zilletin elbette bir izzet var içinde
Seyret çeh-i Ken'ân'ı ne devlet var içinde
Her zilletin elbette bir izzet var içinde,
Bak Kenan'ın kuyusuna ki ne devlet var içinde.
Şeyh Gâlib

287 Her mes'elesin kim okudum nüsha-i hüsnün
Resm-i edebe şart-ı riâyet var içinde
Güzellik kitabını okudum baştan sona,
Ahlak kurallarına uyma şartı da var içinde.
Nâbî

288 Vakt-i idbârda renciş görür ahvâlinde
Halkı âzürde eden mevsim-i ikbâlinde
İncitilir makamdan düşünce,
Halkı inciten ikbal döneminde.
Yenişehirli Avnî

289 Tamâm-ı ikbâl eder insânı ilkâ çâh-ı idbâra
Olur üftâde-i hâk-i siyeh meyve kemâlinde
Tamamlanan ikbal atar insanı idbar çukuruna
Meyve düşer kara toprağa olgunlaşınca.
Haşmet

290 Hor bakma gözün aç dikkat ile bir nazar et
Gör ne sultânlar olurmuş fukarâ şeklinde
Hor bakma, gözün aç, dikkatle bir bak,
Gör ne sultanlar olurmuş fukara şeklinde.
Dimetokalı Vahdetî

291 Mukayyeddir beşer zencîr-i ahkâmiyle takdîrin
Birer bed-baht esîriz cümlemiz âzâd şeklinde
İnsan kaderin zinciriyle sımsıkı bağlanmıştır,
Birer zavallı esiriz hepimiz özgür görünsek de.
Tokadîzâde Şekib

292 Ne ser-âzâde edersin ne helâk eylersin
Kaldı bî-çâre gönül havf u recâ beyninde
Ne özgür bırakırsın, ne yok edersin,
Kaldı zavallı gönül korku ile umut arasında.
Yenişehirli Avnî

293 Dehrin ne safâ var acabâ sîm ü zerinde
İnsân bırakır hepsini hîn-i seferinde
Dünyanın ne zevk var acaba gümüş ve altınında,
İnsan bırakır gider hepsini son yolculuğunda.
Ziyâ Paşa

294 Onlar ki verir lâf ile dünyâya nizâmât
Bin türlü teseyyüb bulunur hânelerinde
Lafla dünyaya düzen verirler,
Bin türlü sorun vardır evlerinde.
Ziyâ Paşa

295 Âyinesi iştir kişinin lâfe bakılmaz
Şahsın görünür rütbe-i aklı eserinde
Aynası iştir insanın, söze bakılmaz,
Kişinin, görünür akıl düzeyi eserinde.
Ziyâ Paşa

296 Bir göz ki olmaya ibret nazarında
Ol düşmenidir sahibinin baş üzerinde
Bir göz ki yoktur ibret bakışlarında,
O düşmanıdır sahibinin baş üzerinde.
Niyazî-i Mısrî

297 Yıldız arayıp gökte nice turfa müneccim
Gaflet ile görmez kuyuyu reh-güzerinde
Yıldız arayıp gökte nice acemi yıldızbilimci,
Aymazlığından görmez kuyuyu yolu üzerinde.
Ziyâ Paşa

298 Sülûk erbâbı sür'atle geçer aşk-ı mecâzîden
Cihânda kimse menzil ittihâz etmez yel üstünde
Hakikat yolcuları hızla geçer mecazi aşktan,
Dünyada kimse konak yapamaz yel üstünde.
Belîğ

299 Külâhın sat yine lâkin yokuncul olma nâ-merde
Cihânda kelle sağ olsun külâh eksik değil merde
Külahını sat, yine de ihtiyacını bildirme namerde,
Dünyada baş sağ olsun, külah eksik değil merde.
Necîb (Sultan III. Ahmed)

300 Olanlar ni'met-i irfân ile dil-sîr ü perverde
Leîme arz-ı hâcetten olur vâreste her yerde
Bilgi nimetiyle gönlünü besleyip doyuranlar,
Kurtulurlar alçaklara yokuncul olmaktan her yerde.
Lâ

301 Ehibbâ şîve-i yağmâda mebhût eyler a'dâyı
Hudâ göstermesin âsâr-ı izmihlâli bir yerde
Dostlar, yağmada düşmanları bırakır hayrette,
Tanrı göstermesin bozgun belirtilerini bir yerde.
Yenişehirli Avnî

302 Perîşân eyler elbet pençe-i idbâr ile fil-hâl
Felek hissetmesin cemiyyet-i ikbâl bir yerde
Perişan eyler elbet, idbar pençesi ile hemen,
Felek hissetmesin, ikbalin toplandığını bir yerde.
Yenişehirli Avnî

303 Bizim noksânımız hep kâbil-i ikmâldir ammâ
Bulunmaz neyleyim esbâb-ı istikmâl bir yerde
Bizim eksiklerimiz hep tamamlanabilir ama,
Bulunmaz neyleyim, tamamlama nedenleri bir yerde.
Yenişehirli Avnî

304 Nîk ü bed her vasf olur bir zâta nisbetle kemâl
Doğruluk nâvekte hoştur eğrilik şemşîrde
İyi-kötü, her nitelik, olgunluktur nesnesine göre,
Doğruluk okta güzeldir, eğrilik kılıçta.
Âsım (Çelebizâde)

305 Eder tenzîl ilmin kadrini ahlâk noksânı
Felâtun olsa almaz kimse bir bed-sîreti kâle
Düşürür ilmin değerini ahlak kusuru,
Eflatun olsa, almaz kimse ciddiye kötü huyluyu.
İsmail Safâ

306 Ma'kûs-ı elemdir emel-i dehr ser-â-ser
Olma heves-i malla alûde melâle
Elem yankısıdır dünya emelleri baştanbaşa,
Bulaşma mal hevesiyle can sıkıntısına.
Sünbülzâde Vehbî

307 Şerâfetle asâlet fazl-ı zâtîden ibarettir
Fazîlettir şeref-bahşâ olan ecdâd ü ensâle
Onur ve soyluluk özsel erdemlerdir,
Erdemdir onur veren tüm kuşaklara.
İsmail Safâ

308 Şevkimiz yok gerçi dilde mübtelâ-yı firkatiz
Zevkimiz var lezzet-i gamdan haberdârız hele
Neşe yok gerçi gönlümüzde, ayrılığa düşmüşüz,
Zevkimiz var ama, gamın lezzetinden haberdarız.
Nef'î

309 Ehl-i irfân meclisinde hiç bulunmaz hazele
Nâ-dân ile sohbet etme gir kapıyı rezele
Ariflerin meclisinde yer yoktur rezillere,
Cahil ile sohbet etme, gir kapıyı sürgüle.
Lâ

310 Yıkılıptır bu cihân sanma ki bir dem düzele
Devleti çerh-i denî verdi kamu mübtezele
Yıkılmıştır bu dünya, sanma ki bir gün düzele,
Devleti alçak felek, verdi tümüyle müptezele.
Üçüncü Mustafa

311 Zâtî gerek yüz aklığı yoksa ne eylesen
Olmaz siyâhî-i ezelî şüste-i âb ile
Özde gerek yüz aklığı, neylesen olmaz,
Ezelden kara olan, yıkamakla ağarmaz.
Giridî Sırrı Paşa

312 Lâf eyleme zebân-ı tefâhür-feşân ile
Bâlâ-yı bâma çıkma çürük nerdübân ile
Konuşma hep övünen bir dil ile,
Yüksek dama çıkma, çürük merdiven ile.
Nâbî

313 Bî-nasîbiz ol kadar fikr-i maâlîden ki biz
Eyleriz takdîs istibdâdı şehrâyin ile
Nasipsiziz o denli yüksek düşünceden ki,
Kutsarız dikta rejimini, şenlikler yaparak.
Lâ

314 Belâ tufânına sabr eyleyen mânend-i Nuh âhir
Çıkar deryâ-yı gamdan bir kenâra rûzgâr ile
Belâ tufanına sabreyleyen, Nuh gibi sonunda,
Çıkar gam deryasından esenliğe bir rüzgâr ile.
Lâ

315 Saht diller kahr ile her hizmete mu'tâd olur
Âheni eşkâl-i gûnâ-gûna korlar nâr ile
Katı kalpler zorla her hizmete alışır,
Demiri türlü şekillere sokarlar ateşle.
Nüzhet

316 Kec-nihâdân rast-ı tab'ân ile etmez imtizâç
İttihâdı olmaz anınçün kemânın tîr ile
Mayası bozuklar uzlaşamaz doğrularla,
Birlikte olamaz yay, onun için okla.
Lâ

317 Hep ettiği cefâyı unutturdu ol perî
Bir nîm hande bir nigeh-i iltifât ile
Hep ettiği cefayı unutturdu o peri,
Bir yarım gülüş, gönül alıcı bir bakışla.
Nâbî

318 Zulm ile akçeler alıp zâlim
Eyler in'âm halka minnet ile
Zulümle paralar toplar zalim,
İhsan eder halka, minnet ile.
Fuzûlî

319 Dâll değil mi hele sor âkıle
Cümle şüûnât ki bir fâ'ile
Kanıt değil mi, hele sor bir akıllıya,
Evrendeki bütün oluşlar, bir yaratıcıya?
Nâbîzâde Nâzım

320 Kendi bî-şüphe bilir râz-ı derûnun yoksa
Ehl-i dil söyleyemez derdini Allah'a bile
Kendi kuşkusuz bilir gönüldeki sırları, yoksa,
Gönül adamı, söyleyemez derdini Allah'a bile.
Hızırağazâde Said Bey

321 Terk-i nush eylese hem sûreti hoş olsa bile
Zâhidin sıkleti var bezme hâmûş olsa bile
Öğüt vermeyi bıraksa, hem görünüşü hoş olsa bile,
Kaba sofu meclise sıkıntı verir, hiç konuşmasa bile.
Fıtnat Hanım

322 Öyle vahşî o perî-çehre ki imkân olsa
Âşık-ı zâra görünmezdi hayâlinde bile
Öyle vahşî o peri yüzlü ki, imkân olsa,
İnleyen âşığa görünmezdi, hayalinde bile.
Yenişehirli Avnî

323 Bâğa sensiz bakamam çeşmime âteş görünür
Gül-i handânı değil serv-i hırâmânı bile
Bahçeye sensiz bakamam, gözüme ateş görünür,
Yalnız gülen gülü değil, salınan servisi bile.
Neşâtî

324 Gittin ammâ ki kodun hasret ile cânı bile
İstemem sensiz olan sohbet-i yârânı bile
Gittin ve hasretle bıraktın canı bile,
İstemem sensiz olan dost sohbetini bile.
Neşâtî

325 Geçti dil râh-i talebden kâm-ı dünyâdan bile
Fâriğ oldu arzûlardan temennâdan bile
Geçti gönül isteklerden, dünya zevkinden bile,
Arındı tüm arzularından, tüm dileklerinden bile.
Cevrî (İbrahim Çelebi)

326 Öyle mest et bizi ey sâkî-yi rûh-efzâ kim
Hûş-yâr olmayalım subh-ı kıyâmette bile
Öyle sarhoş et bizi, ey can bağışlayan saki ki,
Kendimizde olmayalım, kıyamet sabahında bile.
Yenişehirli Avnî

327 Almada vermede mir'ât ü mukâbil gibidir
Keşfolur sırr-ı azîzân gönülden gönüle
Almada, vermede ayna ve karşısındaki gibidir,
Açılır erenlerin sırları, gönülden gönle.
Şeyh Gâlib

328 Ten zevrakın düşürme girdâb-ı ızdırâba
Sabret gönül ki kalmaz bu rûzgâr böyle
Ten sandalını düşürme acılar burgacına,
Sabret gönül ki kalmaz bu zaman böyle.
Nev'î

329 Vuslatta bîm-i hicrân hecrinde mihnet-i cân
Derd-i firâk böyle vasl u kenâr böyle
Kavuşmada ayrılma korkusu, ayrılıkta can işkencesi,
Ayrılık derdi böyle, kavuşup kucaklaşma böyle.
Nev'î

330 Simurg-i merhametten ben görmedim nişâne
Ey hâce sen görürsen benden de selâm söyle
Merhamet Anka'sından ben görmedim bir iz,
Ey hoca, sen görürsen, benden de selâm söyle.
Yenişehirli Avnî

331 Secdede kâmet-i a'lâsını zikr et yârin
Ey gönül eğri otur dünyede doğru söyle
Secdede servi boyunu an sevgilinin,
Ey gönül eğri otur dünyada, doğru söyle.
Fevrî

332 Âb-rû dökmekle kâimse cihânda varlığım
Öldür Allah'ım beni nâ-merde muhtâç eyleme
Yüzsuyu dökmeye bağlıysa dünyada varlığım,
Öldür Allah'ım beni, namerde muhtaç eyleme.
Numan

333 Varsa aklın re'y ü tedbirinde noksân eyleme
Çünki noksân eyledin takdîre bühtân eyleme
Varsa aklın seçim ve önleminde hata yapma,
Eğer hata yaparsan, dönüp kadere iftira atma.
Lâ

334 Mâ-sivâ jengin gönülden sil gider
Bir gönülde hubbi tekrâr eyleme
Dünya kirini gönülden sil gider,
Bir gönülde sevgiyi iki eyleme.
Şeyh Eşrefzâde

335 Bakma yâ Rab sevâd-ı defterime
Anı yak âteşe benim yerime
Bakma Rabbim defterimin karalığına,
Onu yak ateşe, benim yerime.
Lâ

336 Gınâ-yı nefse mâlik olmadıkça er ganî olmaz
Hakîkatte gedâdır mâlik olsa ma'den-i sîme
Gönül tokluğuna sahip olmadıkça, insan zengin olmaz,
Gerçekte yoksuldur, gümüş madenine sahip olsa da.
Lutfî-i Âmidî

337 Her renge boyan da reng verme
Mir'ât-ı musaffâya jeng verme
Her renge boyan da renk verme,
Tertemiz aynayı sakın kirletme.
Şeyh Gâlib

338 Yüzüne her güleni mahrem-i esrâr etme
Var ise düşmenine kînini izhâr etme
Yüzüne her güleni sırlarına ortak etme,
Varsa, düşmanına düşmanlığını belli etme.
Lâ

339 Getirme hâtırına mâcerâ-yı Ferhâd'ı
Derûnu yârelidir kûh-sârı söyletme
Hatırlatma Ferhat'ın macerasını,
Bağrı yaralıdır ondan, dağı söyletme.
Lâ

340 Hüseynî meşreb ol bir cân içün havf ü recâdan geç
Fezâ-yı Kerbelâ-yı aşka gir merdâne merdâne
Hüseyin meşrepli ol, bir can için korku ve umuttan geç,
Aşk Kerbela'sı meydanına gir, erkekçesine, mertçesine.
Nâmık Kemâl

341 Bir kâ'idedir bu câvidâne
Elbette gider gelen cihâne
Değiştirilemez bir yasadır bu,
Elbette gider, gelen dünyaya.
Fuzûlî

342 Bin bülbülü nâlende-i hâr-i sitem eyler
Bir gonceyi güldürme murâd etse zamâne
Bin bülbülü zulüm oklarıyla inletir,
Bir goncayı güldürmek isterse zamane.
Keçecizâde İzzet Mollâ

343 Budur lâyık olan şâhım cihânde ehl-i irfâna
Ki yaktığı çerâğ üstüne dâim ola pervâne
Budur lâyık olan şahım dünyada ariflere,
Ki yaktığı ışık üstüne daim olmalılar pervane.
Beyânî (Sipahi Mehmed Bey)

344 Bâis-i hande olur setre çalışmak aşkı
Vaz'-ı kufl etme gibi türbe-i Nasreddin'e
Güldürür gizlemeye çalışmak aşkı,
Kilit asmak gibi Hoca'nın türbesine.
Şeyhülislam Atâ

345 Herkes cihânda kudreti miktârı gam çeker
Ey dert-mend-i gam-zede şükreyle hâline
Herkes dünyada gücünce acı çeker,
Ey acı çeken dertli, şükreyle hâline.
Yenişehirli Belîğ

346 Kande kim cem' ola câm ü dil-ber ü aşk u şebâb
Anda iblisin ne hâcet mekrine ihlâline
Bir araya gelirse içki, güzel, aşk ve gençlik,
Gerek kalır mı iblisin hilesine, ayartmasına?
Nâbî

347 Nâ-dân ile sohbet etmek güçtür bilene
Çünkü nâ-dân ne gelirse söyler diline
Bilgisizle sohbet etmek güçtür bilene,
Çünkü bilgisiz, ne gelirse söyler diline.
Lâ

348 Bir perî gördüm alayda yine gitti aklım
O gidiştir ki gider gelmedi hâlâ yerine
Bir peri gördüm şenlikte yine gitti aklım,
Gidiş o gidiştir ki hâlâ gelmedi yerine.
Beylikçi İzzet

349 Müft mesken sanur cihânı kişi
Nakd-i ömrün verir kirâ yerine
Beleş bir konut sanır dünyayı kişi,
Bütün ömrünü verir oysa kira yerine.
Abdî (Bursalı)

350 Kuru şöhretle fürû-mâye Süleymân olamaz
Mühr-i hurşîdi felek verse de hâtem yerine
Kuru şöhretle mayası bozuk Süleyman olamaz,
Güneşin mührünü verse de felek, yüzük yerine.
Keçecizâde İzzet Mollâ

351 Hacc-ı ekberse garaz sûret-perestîden geçip
Zâhidâ gel tâif ol bir kere de dil Ka'be'sine
Büyük hacsa amacın, surete tapmaktan geç,
Ey kaba sofu, gel tavaf et bir kere de gönül Kâbe'sini.
Süleymân Fehîm

352 Hussâd-ı asrın etme nazar güft ü gûsuna
Şîr iltifât eder mi külâbın gulgulesine
Kıskançların dedikodularına aldırma,
Aslan hiç aldırır mı köpeklerin havlamasına.
Nahîfî

353 Bakıp o şûh ile nâz ü niyâza meşk ederiz
Gülün tebessümüne bülbülün terânesine
O işveli güzelle naz ve yakarış dersi yaparız,
Bakıp gülün gülümsemesine, bülbülün şakımasına.
Nedîm

354 Geldiklerine âleme nâdim gibi bu halk
Şöyle gider ki binmiş ölüsü dirisine
Geldiklerine dünyaya pişman gibi bu halk,
Şöyle giderler ki binmiş ölüsü dirisine.
Fevrî

355 Vuslat-ı yâr içün ağyâra müdârâ eyler
Zehr içer âşık-ı dil-heste şifâ niyyetine
Sevgiliye kavuşmak için ellere yaltaklanır,
Zehir içer gönlü yaralı âşık, şifa niyetine.
Bursalı Ahmed Râgıb

356 Ben ki ser-bâzân-ı râh-ı aşkta serdârım bugün
Âsumândan tîg yağsa ser-fürû etmem yine
Ben aşk yolu yiğitlerinin serdarıyım bugün,
Gökten kılıç yağsa yine de baş eğmem.
Yenişehirli Avnî

357 Ârif-i ma'nâ isen kılma tehâlük âleme
Mülk-i dünyâ kimseye mâl omamış olmaz yine
Gerçek peşindeysen, sarılma dünyaya,
Dünya mülkü kimseye mal olmamış, olmaz da.
Leskofçalı Gâlib

358 Ayağı yer mi basar zülfüne ber-dâr olanın
Zevk ü şevk ile verir cân u seri döne döne
Ayağı yer mi basar zülfüne asılmış olanın,
Zevk ve şevk ile verir can ve başı döne döne.
Necâtî Bey

359 Bu dünyânın misâli benzer bir değirmene
Gaflet ânın sepeti bu halk anda öğüne
Bu dünya benzer bir değirmene,
Gaflet onun sepeti bu halk onda öğüne.
Yûnus Emre

360 Tende kudret nerden olsun ni'met-i cân şükrüne
Bin dilim olsa yetişmez bir dilim nân şükrüne
Tende güç nerden olsun, can nimeti şükrüne,
Bin dilim olsa, yetişmez bir dilim ekmek şükrüne.
Sürûrî

361 Hırlaşır bir lâşeye üşmüş nice yüz bin kilâb
Biz de pay almak için geldik bu gavgâ üstüne
Hırlaşır bir leşe üşüşmüş nice yüz bin köpek,
Biz de pay almak için geldik bu kavga üstüne.
Hüdâyî (Müezzin)

362 Süzme çeşmin gelmesin müjgân müjgân üstüne
Urma zahm-ı sîneme peykân peykân üstüne
Süzme gözün, gelmesin kirpik kirpik üstüne,
Vurma gönlüm yarasına, peykân peykân üstüne.
Râsih

363 Dilde gam var şimdilik lûtfeyle gelme ey sürûr
Olamaz bir hânede mihmân mihmân üstüne
Gönülde acı var, şimdilik lütfeyle gelme ey sevinç,
Olamaz bir evde misafir misafir üstüne.
Râsih

364 Yârdan mehcûr iken düştük diyâr-ı gurbete
Dehr gösterdi yine hicrân hicrân üstüne
Yârden ayrı iken düştük gurbet diyarına,
Dünya gösterdi yine ayrılık ayrılık üstüne.
Râsih

365 Deme yolumda komaz bir taş bir taş üstüne
Her ne hükmün var ise cân üstüne baş üstüne
Deme yolumda koymaz bir taş bir taş üstüne,
Her ne emrin var ise can üstüne, baş üstüne.
Hayâlî Bey

366 Tâ vakti gelmeyince umûr eylemez zuhûr
Devr eyler âsiyâb-ı felek nevbet üstüne
Zamanı gelmedikçe, işler gerçekleşmez,
Döner feleğin değirmeni nöbet üstüne.
Nâbî

367 Dünyâya bu telâşın nedir ey esîr-i nefs
Râhat bulur mu avret alan avret üstüne
Dünyaya bu telaşın nedir ey nefsin esiri,
Rahat bulur mu kadın alan kadın üstüne?
Nâbî

368 Vâsıf sebât râh-ı mahabbette şarttır
Yoktur tarîk-i aşkta rağbet döneklere
Vâsıf sevgi yolunda kararlılık şarttır,
Yoktur aşk yolunda rağbet döneklere.
Vâsıf

369 Birbirinden infikâk etmez hubûb-i sübha-veş
Bağlıdır ehl-i derûnun cümle başı bir yere
Birbirinden ayrılmaz tespih taneleri gibi,
Bağlıdır tüm gönül erlerinin başı bir yere.
Lâ

370 Her kim eylerse tahammül sademât-ı dehre
Bulur elbette umûrunda Hüdâ'dan behre
Her kim dayanırsa zamanın darbelerine,
Bulur elbette işlerinde Tanrı'dan bir hisse.
Lâ

371 Güft ü gû çok saded-i aşkta cumhura göre
Hakk'ı kendinde ara mezheb-i Mansûr'a göre
Dedikodu çok aşk konusunda bilginlere göre,
Hakk'ı kendinde ara Mansûr'un yoluna göre.
Münif

372 Lâyık değil ki gün gibi rûşen-zamîr olan
Lûtfuyla bir çerâğı hem yaka hem söndüre
Layık değil ki gün gibi gönlü aydınlık olan,
Lütfuyla bir kandili hem yaka, hem söndüre.
Lâ

373 Vücûdu her birinin başka âlemdir hakîkatte
Olur ânınçün ehl-i dil cihânda infirâd üzre
Varlığı her birinin başka bir âlemdir gerçekte,
Olur o nedenle gönül eri dünyada yalnızlık üzre.
Nef'î

374 Makâlî ta'n-ı a'dâdan ne gam erbâb-ı irfâna
Atarlar taşı elbette diraht-ı meyve-dâr üzre
Makâlî düşmanın kınamasından ne gam âriflere,
Atarlar taşı elbette meyveli ağaç üzre.
Makâlî

375 Kazârâ bir sapan taşı bir altın kâseye değse
Ne taşın kıymeti artar ne kıymetten düşer kâse
Kazara bir sapan taşı bir altın kâseye değse,
Ne taşın kıymeti artar, ne kıymetten düşer kâse.
Lâ

376 Çehre-i maksûdu zâtında tecellî eylemez
Gayr nakşından şu kim âyinesin pâk etmese
Tanrısal güzellik özünde kendini göstermez,
Dünya nakışlarından kim gönlünü arındırmazsa.
Taşlıcalı Yahyâ

377 Aklına mecnûnların tahsîn ki ketm-i râz edip
Geh sipihre geh der ü divâra söyler söylese
Aklına mecnunların aferin ki sırlarını saklayıp
Ya göğe ya da kapı ve duvara söylerler, söylerlerse.
Nâbî

378 Hükm-i kitâb-ı aşk ile öldür sevâba gir
Ey bî-vefâ eğer seni sevmek günâh ise
Aşk kitabının hükmüyle öldür de sevaba gir,
Ey vefasız, eğer seni sevmek günah ise.
Nahifî

379 Merd isen malını tâmir-i kulûba sarf et
Şöhret ü şân ü şükûha telef olmaktan ise
Mertsen malını gönül yapmaya harca,
Şöhret, şan ve kibre telef olmasındansa.
Nâbî

380 Buhl ile âleme darbü'l-mesel olmak yeğdir
Mahz-ı da'vâ ile sahip-kerem olmaktan ise
Cimrilikle insanların diline düşmek yeğdir,
Salt benlik davası için cömert olmaktan ise.
Âgâh Paşa

381 Gönül Çalab'ın tahtı Çalab gönüle bahtı
İki cihân bed-bahtı kim gönül yıkar ise
Gönül Tanrı'nın tahtı, Tanrı gönle baktı,
İki dünya bedbahtı, kim gönül yıkar ise.
Yûnus Emre

382 Arz eyle yâre ey gönül aşk-ı nihânın var ise
Aşkın bahâsı cân imiş al imdi cânın var ise
Arz eyle yâre ey gönül, gizli aşkın var ise,
Aşkın bedeli can imiş, al şimdi canın var ise.
Nev'î

383 Çerhe dayanma her ne kadar üstüvâr ise
Yerin efendi altı da var üstü var ise
Feleğe güvenme, her ne kadar üstüvâr[7] ise,
Yerin efendi, altı da var, üstü var ise.
Riyâzî

384 Bilmez edeb-i bezm-i gülü nâleye başlar
Âşık geçinir bülbül-i şeydâ söze gelse
Bilmez gül meclisinin edebini feryada başlar,
Âşık geçinir divane bülbül, söze gelse.
Nedîm-i Kadîm

385 Gönül âh etme sûzundan münâfık olmasın âgâh
Gözüm yaş dökme derdimden haberdâr olmasın kimse
Gönül ah etme yangınından, iki yüzlü öğrenmesin,
Gözüm yaş dökme, derdimden haberdar olmasın kimse.
Hayretî

386 Bâb-ı Hak meftûh iken her lahza ehl-i hâcete
İlticâ lâyık mıdır mağrûr-ı câh-ı devlete
Tanrı kapısı açıkken her an yokuncullara,
Sığınmak lâyık mıdır makam mağrurlarına?[8]
Lâ

387 Ermek ister ise âdem İrem-i mağfirete
Kimseyi kırmayarak gitmelidir âhirete
Ermek isterse insan bağışlanma İrem'ine,
Kimseyi kırmayarak gitmelidir ahirete.
Lâ

388 Bir devirde geldik bu fenâ âleme biz kim
Âsâr-ı kerem var ne beşerde ne felekte
Bir devirde geldik bu yalan dünyaya biz ki,
Cömertlik belirtisi var ne insanda, ne felekte.
Rûhî-i Bağdâdî

---

[7] Sağlam, dayanıklı, güçlü. Sözcüğü cinas için koruduk.

[8] "mağrur" sözcüğü "büyüklenme" ve "aldanma" anlamlarıyla birlikte düşünülmelidir.

389 Dünyâ talebiyle kimisi halkın emekte
Kimisi oturup zevk ile dünyâyı yemekte
Dünya isteğiyle kimisi halkın emekte,
Kimisi oturup zevk ile dünyayı yemekte.
Rûhî-i Bağdâdî

390 Bu hüsnü kendine bâkî kalır sanma ey dil-ber
Güzellik pây-dâr olmaz geçer âheste âheste
Bu güzelliği kendine temelli sanma ey güzel,
Güzellik kalımlı değildir, geçer aheste aheste.
Zâtî

391 Ne dervîş ü ne zâhidden ne mîr ü şâhtan iste
Yürü yoktan seni var eyleyen Allah'tan iste
Ne dervişten, ne sofudan, ne bey ve şahtan iste,
Yürü, yoktan seni var eyleyen Allah'tan iste.
Azmî (Pir Mehmed)

392 İncitme sen ahbâbını incinmeye senden
Bu âlem-i fânîde zarâfet budur işte
İncitme sen dostlarını, incinmeye senden,
Bu yalan dünyada zarafet budur işte.
Laylâ Hanım

393 İlâhî hikmet-i icâdı kim kimden suâl etsin
Müessir perde-pûş-i kibriyâ âsâr hayrette
Tanrım, yaratış hikmetini kim, kimden sorsun,
Yaratıcı kavranamaz ululukla perdeli, eserler hayrette.
Muallim Nâci

394 Niçin bir câna kıysın tîg-i zulmü bir cihân-gîrin
Cihân hayrette cân hayrette cân-âzâr hayrette
Niçin bir cana kıysın zulüm kılıcı bir cihangirin,
Cihan hayrette, can hayrette, can yakan hayrette.
Muallim Nâci

395 Seherde neşreder envârını hûrşîd-i âlem-tâb
Nümâyândır kerîmü'l-halkın isti'dâdı neş'ette
Seherde yayar ışıklarını dünyayı aydınlatan güneş,
Görünür halkın soylularının yeteneği yetişmesinde.
Said Paşa

396 Sen bana gelmek muhâl ü ben sana varmak baîd
Kim hümâ inmez yere konmaz kebûter Ka'be'ye
Senin bana gelmen imkânsız, benim sana varmam uzak,
Ki devlet kuşu inmez yere, konmaz güvercin Kâbe'ye.
Necâtî Bey

397 Meşveretsiz kim ki bir iş işleye
Şol nedâmet parmağın çok dişleye
Danışmasız kim ki bir iş işler,
Pişmanlık parmağını çok dişler.
Zarîfî (Ömer Efendi Baba)

398 Ger Mesîh olsa tabîbin açma dâğ-ı sîneni
Gösterilmez yâdigâr-ı âşinâ bî-gâneye
İsa bile olsa hekimin, açma göğsündeki yarayı,
Gösterilmez dostun yadigârı yabancılara.
Deli Hikmet

399 Ben uyup zâhidlere mescid-nişin olsam da
Rinddir gönlüm gezer mey-hâneden mey-hâneye
Ben uyup sofulara mescitte oturuyor olsam da,
Rinttir gönlüm gezer meyhaneden meyhaneye.
Muallim Nâcî

400 Gitti Mecnûn hâne-i dehri bana ısmarladı
Bir harâb evdir kalır dîvâneden dîvâneye
Gitti Mecnûn, dünya evini bana ısmarladı,
Bir harap evdir, kalır divaneden divaneye.
Lâ

401 Hem inanma gönlüne hem gamze-i cânâneye
İ'timâd etme sakın bir meste bir dîvâneye
İnanma gönlüne de, sevgilinin süzgün bakışına da,
Güvenme sakın bir sarhoşa, bir divaneye.
Sabrî (Mehmed Şerif)

402 Çıksın şu sırr u hikmeti bir öğreten bize
Bâkî idiyse rûh ne lâzımdı ten bize
Çıksın şu sır ve hikmeti bir öğreten bize,
Ölümsüz idiyse ruh, ne gerekti ten bize?
Abdülhak Hâmid

F/MISRALAR

182 Etme bir kimseyi ömründe sakın istihfâf
Küçümseme bir kimseyi ömründe sakın.
Mehmed Tevfik

183 Kasvet-i kalbden gelir ekser mizâca inhirâf
İç sıkıntısından gelir çoğun sayrılık.
Selanikli Meşhûrî

184 Ne bahîl ol ne de emvâlini eyle isrâf
Ne cimri ol, ne de malını saçıp savur.
Mehmed Tevfik

185 Bilinir züyûr-ı efser olacak cevher-i sâf
Bilinir tacı süsleyecek saf cevher.
Keçecizâde İzzet Mollâ

186 İnsâfı bırakmamaktır insâf
İnsafı hiç bırakmamaktır insaf.
Keçecizâde İzzet Mollâ

187 Sunuf-ı esnâfta yoktur insâf
Hiçbir esnafta yoktur insaf.
Sünbülzâde Vehbî

188 Dür-dâne-i derûnu için çâk olur sadef
İçindeki inci için yarılır inci kabuğu.
Ziyâ Paşa

189 Sa'y et kemâl ü ma'rifete olma nâ-halef
Olgunluk ve bilgi için çalış, hayırsız evlat olma.
Lâ

190 İftihâr-ı dâniş-i ecdâd ile gelmez şeref
Ataların bilgisiyle övünerek şeref kazanılmaz.
Râsim

191 Anılır kâh Süleymân ile bir mûr-i zaîf
Anılır kimileyin Süleyman ile bir zayıf karınca.
Lâ

192 Âkılsen eyle fikrini zikr-i Hudâ'ya sarf
Akıllıysan, zihnini Tanrı'yı düşünmekte kullan.
Fıtnat Hanım

193 Kim bakar rûy-i Züleyhâ'ya dururken Yûsuf
Kim bakar Züleyhâ'nın yüzüne, dururken Yusuf?
Vehbî

F/BEYİTLER

403 Kesret kemâl-i vahdetin âsâr-ı feyzidir
Zâhir olur ziyâ ile elvânda ihtilâf
Çokluk tanrısal birliğin görünümleridir,
Ortaya çıkar ışıkla renklerdeki çeşitlilik.
Hersekli Ârif Hikmet

404 Bezm-i nûş-â-nûşta gam bir taraf mey bir taraf
Sâkîyâ gam kande âlem bir taraf mey bir taraf
Döne döne içilen mecliste gam bir taraf, şarap bir taraf,
Ey saki, gam şöyle dursun; dünya bir taraf, şarap bir taraf.
Ziyâ Paşa

405 Zevk-i feyz-i aşk ayrılmaz dil-i âgâhtan
Olamaz peymâne-i hum bir taraf mey bir taraf
Aşk bilgisinin zevki ayrılmaz bilen gönülden,
Olamaz şarap kadehi bir taraf, şarap bir taraf.
Ziyâ Paşa

406 Kadrini seng-i musallâda bilip ey Bâkî
Durup el bağlayalar karşına yârân saf saf
Değerini musalla taşında bilip ey Bâkî,
Durup el bağlayalar karşına dostlar saf saf!...
Bâkî

407 Âleminde herkes eyler hod-be-hod da'vâ-yı zîver
Merd-i meydân-ı hüner ma'lûm olur rûz-i musâf
Herkes kendi kendine bulunur güç davasında,
Hüner meydanının yiğidi, belli olur savaş gününde.
Koca Râgıb Paşa

408 Ey Fuzûlî taleb-i rütbe-i irfân eyle
Cehl ile hâsıl-ı evkât-ı şerîf etme telef
Ey Fuzûlî bilginin yükselmesini iste,
Bilgisizlikle en değerli zamanlarını telef etme.
Fuzûlî

409 Kadd-i yâre kimisi ar'ar dedi kimi elif
Cümlenin maksûdu bir ammâ rivâyet muhtelif
Sevgilinin boyuna kimisi servi dedi, kimi elif,
Herkesin amacı bir ama söyleyişi muhtelif.
Muhibbî (Kanûnî Sultan Süleymân)

410 İstikâmet olur elbet sebeb-i serdârî
Oldu ol yüzden elif kâfile-sâlâr-ı hurûf
Doğruluk olur elbet önderlik nedeni,
Oldu o yüzden elif, harfler kervanın önderi.
Lâ

411 Gıybet ü kizb ü nifâk üzre olan ahbâbın
Sohbet meclisine ülfet-i me'lûfuna yuf
Çekiştiren, yalan söyleyen, ara bozan dostların,
Sohbet meclisine de, alışılmış dostluğuna da yuh.
Aynî

412 Kâbil midir envâr-ı safâ eyleye işrâk
Ol sînede kim jeng-i sivâ olmaya mahzûf
Mümkün müdür saflık nurları doğsun,
O kalpte ki, dünya kiri giderilmiş olmasın.
Kâzım Paşa

413 Sahn-ı âlem bir saâdet-zâr olurken adl ile
Ekser ebnâ-yı nev'in rağbeti bî-dâda havf
Dünya bir mutluluk bahçesi olurken adaletle,
Çoğu insanoğlunun yazık ki rağbeti zulme.
Adanalı Ziyâ Bey

G-Ğ/MISRALAR

184 Vahdet ikliminde gayrullaha bu kadar hiç mesâg
Birlik ikliminde Tanrı'nın gayrına bu kadar izin yok.
İstanbulî Ali Rızâ Efendi

185 Nâ-becâ hâhişe yok şer'-i mahabbette mesâg
Uygunsuz isteklere yok sevgi yasalarında izin.
Pertev Paşa

186 Olmaz istîmân eden mağlûb-i tîg
Olmaz aman dileyen kılıç yeniği.
Lâ

187 Var ise âlemde ancak âşıka dâğ üstü bâğ
Varsa dünyada âşığa ancak dağ üstü bağ[9].
Koca Râgıb Paşa

188 Nev-zemîn olsun da ehl-i sohbete dâğ üstü bâğ
Yeni bir yer olsun da sohbet ehline, dağ üstü bağ olsun.
Pertev Paşa

189 Hâtır-ı ağyâr içün ben yârdan kılmam ferâğ
Ellerin hatırı için ben yârden vazgeçmem.
Şeyh Gâlib

---

[9] "dağ üstü bağ", yara ve üstündeki sargı, dağda oluşturulmuş bahçe ve kederden sevince, darlıktan bolluğa geçiş anlamlarını belirtir. Burada ilk anlamı, sonraki dizede ise ikinci anlamı belirtmek üzere kullanılmıştır.

G-Ğ/BEYİTLER

414 Nûr-i hikmet kalb-i nâ-kâbilde işrâk eylemez
Çeşmin etmez merdüm-i hâbidenin rûşen çerâg
Hikmet nuru yeteneksiz kalpte parlamaz,
Kandil, uyuyanın göz bebeğini parlatmaz.
Ali Rûhî Bey

415 Dâğlardır dildeki aşkı nümâyân eyleyen
Hâneden ma'lûm olur mu olmasa revzen çerâg
Göğüsteki yaralardır, gönüldeki aşkı gösteren,
Pencere olmasa, evde ışık olduğu bilinebilir mi?
Nüzhet

416 Bülbül ü kumrîye bu bâğda yer kalmadı âh
Serv-i ra'naya zegan kondu nihâl-i güle zag
Bülbül ve kumruya bu bağda yer kalmadı, yazık,
Güzel serviye çaylak kondu, gül fidanına karga.
Nâbî

417 Rûşen-dilân birbirine feyz bahş eder
Ki âyine buldu ülfet-i sim-âbdan fürûg
Aydınlık gönüllüler birbirine bilgi bağışlar,
Ki ayna cıvayla kaynaşmasından parlamıştır.
Sâmî

418 Envâr-ı feyze mazhar olur kalbi sâf olan
Almakta mâh mihr-i cihân-tâbdan fürûg
Tecelli nurlarına mazhar olur kalbi saf olan,
Almakta ay, dünyayı aydınlatan güneşten ışık.
Aynî

419 Cüst ü cû eyler felek tâ iğneden ipliğe dek
İster isen Hazreti İsa misâli göğe ağ
Sorup araştırır felek iğneden ipliğe,
İstersen Hazreti İsa gibi göğe yüksel.
Kânî

420 Kırmızı güllerdurur sînemde dâğ
Kim demişler âşıka dâğ üstü bâğ
Kırmızı güllerdir göğsümdeki yaralar,
Ki demişler âşığa düşen dağ üstü bağ.
Şemsi Paşa (Ahmed)

421 Dâğ-ı nevdir kurs-ı mâh üzre gılâf zanneyleme
Eyledi hüsnün sipihri dâğ ber-bâlâ-yı dâğ
Taze yaradır, ayın yüz örtüsü sanma,
Açtı güzelliğin göğe, yara üstüne yara.
Koca Râgıb Paşa

422 Mevc uran renk eser-i berk-i tecellîdir hep
Gülde mânend-i şerer lâlede mânende-i dâğ
Dalgalanan renkler tecelli şimşeğinin eseridir hep,
Gülde kıvılcım gibi, lâlede yanık lekesi gibi.
Nesîb-i Mevlevî

423 Câh ile câhile rif'at mi gelir âlemde
Alem-efrâz-ı ma'âriftir olan sâhib-i tuğ
Makamla bilgisiz yükselebilir mi dünyada?
Bilgi sancağını yükseltendir sahip olan tuğa.
Sünbülzâde Vehbî

H/MISRALAR

190 Âh gafletle geçen ömr-i şitâbânıma âh
Ah, aymazlık içinde yel gibi geçen ömrüme ah!...
Enderunlu Vâsıf

191 Bâis-i nekbet olur harîse izz ü câh
Felâkettir aç gözlüye güç ve makam.
Nevres

192 Olmaz bir âsümân iki hurşîde cilve-gâh
Bir gök iki güneşe dar gelir.
Enîs

193 Sîreti fark edemez sûret-perest-i kec-nigâh
Özü ayırt edemez çarpık bakışlı biçimci.
Şinâsî

194 Matlûba nâil olmak ister isen eyle ilhâh
İsteğine ulaşmak istiyorsan, ısrarcı ol.
Aynî

195 Seyyidü'l-ahkâmdır sulh ü salâh
Yasaların efendisidir barış ve huzur.
Dilâverzâde Ömer

196 Hakk'a kul ol bulmak istersen felâh
Hakk'a kul ol, esenlik istiyorsan.
Lâ

197 Anladım nûş etmeden kim şerbet-i eyyâm telh
Anladım içmeden ki acıdır iktidar şerbeti.
Sünbülzâde Vehbî

198 Çekme gam dest-gîrdir Allah
Üzülme, elinden tutacaktır Allah.
Şeyh Gâlib

199 Gam çekme sakın rızk için er-rızku ale'llah
Kaygılanma sakın rızık için, rızık Allah'tandır.
Nazmî

200 Mucîb-i sıhhat olur hastaya şâdî ve ferah
İyileşmesini sağlar hastanın neşe ve sevinç
Selanikli Meşhûrî

201 Çeker sonunda gam elbette neş'e-yâb-ı ferâh
Çeker sonunda sıkıntı elbette, bolluktan neşelenen.
Râşid

202 Zarardır etse zahm-dâra merhamet cerrâh
Zarardır yaralıya acıması cerrahın.
Belîğ

203 Nâil-i sûd olamaz olmasa sâil küstâh
Hiçbir şey kazanamaz arsız olmazsa dilenci.
Râşid

204 Âsümâni bir belâdır âdeme baht-ı siyeh
Gökten gelen bir belâdır insana kara baht.
Ganî

205 Bir nev haber aldım yine ammâ ne müferrih
Yeni bir haber aldım yine, ama ne sevindirici!
Sünbülzâde Vehbî

206 Encâma erişdi kavl-i nâsih
Bitti sonunda öğütçünün sözü.
Lâ

207 Müdârâdır medâr-ı gerdiş-i çerh
Yüze gülmedir çarkı yolunca döndüren.
Lâ

H/BEYİTLER

424 Bütün âlem götürü bir yarım âha değmez
Ben edersem ederim yârıma cânânıma ah
Bütün âlem götürü bir yarım aha değmez,
Ben edersem ederim dostuma, sevgilime ah.
Enderunlu Vâsıf

425 Eritti cism-i zârım âteş-i hasret misâl-i şem'
Çerâğ-ı bezm idim cânâne ben de bir zaman ey sabâh
Eritti zayıf bedenimi hasret ateşi mum gibi,
Meclisinin ışığıydım sevgilinin ben de bir zaman ey sabah.
Ziyâ Paşa

426 Nâzır-ı dîdâr olan görmez bu zulmet-hâneyi
Çeşme dünyâ dar olur hûrşîde ettikçe nigâh
Sevgiliye bakan, görmez bu karanlıklar evini,
Dünya göze görünmez olur, baktıkça güneşe.
Fâik Memdûh Paşa

427 Hayra teşvîk eyleyip şerden tevakkî ettirir
Var mıdır insâna vicdânından a'lâ nîk-hâh
İyiye yöneltir, sakındırır kötüden,
Var mıdır insana vicdanından iyi hayır-hah.
Ali Ulvî

428 Bu mesel ile bulur cümle düvel fevz ü felâh
Hâzır ol cenge eğer ister isen sulh ü salâh
Bu ilkeyle ulaşır devletler esenlik ve kurtuluşa,
Eğer istiyorsan barış ve güvenlik, hazır ol savaşa.
Abdülhak Mollâ

429 Dîni tahkîr etmeyi her kim ki eyler mubâh
Âkibet dûçar olur bir nekbete bulmaz felâh
Dini aşağılamayı her kim ki hoş görürse,
Sonunda uğrar bir felâkete, eremez kurtuluşa.
Reşâd Bey

430 İktisâb-ı sevb-i vuslattır tecerrüdden murâd
Sanma kim bî-hûde kıldı Kays-ı nâlân insilâh
Tanrı'ya kavuşmaktır amaç soyunmaktan
Sanma ki boşuna soyundu Mecnûn dünyadan.
Fâik Memdûh Paşa

431 Şevk-i dîdârınla cismimde eder cân insilâh
Eyledi pirâheninden mâh-ı Ken'ân insilâh
Senin için canım beden giysisini çıkarır,
Say ki ay yüzlü Yusuf gömleğini çıkarır.
Fâik Memdûh Paşa

432 İnsâna sadâkat yakışır görse de eğer ikrâh
Yardımcısıdır doğruların Hazreti Allah
İnsana doğruluk yakışır, görse de ikrah,
Yardımcısıdır doğruların Hazreti Allah.
Ziyâ Paşa

433 Nâ-ümîd olma sakın düştün ise bahr-ı gama
Seyr-i emvâc-ı felâket geçer inşâallah
Umutsuzluğa kapılma sakın acı denizine düştünse,
Birbirini izleyen felâket dalgaları biter Allah'ın izniyle.
Lâ

434 Cihât-ı âleme bir kere eyle atf-ı nigâh
Nukûş-ı safhası hep lâ ilâhe illallah
Görürsün, göz at bir kere âlemin köşe-bucağına,
Her sayfasında aynı yazı: Tanrı yoktur Allah'tan başka.
Andelîb

435 Feleğin meşrebini mezhebini anlayarak
Meyl-i ikbâl edenin hâhişine eyvallah
Feleğin huyunu suyunu anlayarak,
Makam isteyenin isteğine eyvallah.
Hoca Neş'et

436 Mukallidi bırakır şekke ihtilâf-ı zevât
Eder sefineyi igrâk kesret-i mellâh
İzleyicileri kuşkuya düşürür bilginlerin anlaşmazlığı,
Batırır gemiyi birden çok kaptanın varlığı.
Basîrî-i Bağdadî

437 Ümîd-i afv ile olma harîs-i isyân kim
Ziyân-resîde eder âdemi hesâb-ı ferâh
Af umuduyla isyana yönelme ki,
Zarara uğratır insanı bolluk hesabı.
Kâzım Paşa

438 Zekâtı yok zarar etmez tükenmez eksilmez
Olur mu âdeme hülya gibi nisâb-ı ferah
Zekâtı yok, zarar etmez, tükenmez, eksilmez,
Olur mu insana hayal gibi mutlu zenginlik.
Şeyh Gâlib

439 Bağ-ı âlemde yüzün mânendi bir gül isteyip
Cüst ü cû edip gezer gül-zârı bülbül şâh şâh
Dünya bahçesinde yüzün gibi bir gül isteyip
Araştırarak dolaşır gül bahçesini bülbül dal dal.
Avnî

440 Zülf-i misk-efşân ile kadd-i nigâre benzemez
Farkına sünbül takınsa nahl-i bostân şâh şâh
Misk kokan zülfü ile sevgilinin boyuna benzemez,
Tepelerine sümbül takınsa bahçedeki ağaçlar dal dal.
Sâdık Çelebi

441 Eyyâm-ı inbisât iledir lezzet-i hayât
Tufân-ı gamda âdeme lâzım ömr-i Nuh
Sevinç günleriyledir hayatın tadı,
Gam tufanında insana Nuh ömrü gerek.
Es'ad Muslî

442 Feylesofun kavlin etme zîb-i gûş-i i'tibâr
Kim bilinmez akl ile mâhiyet-i fehvâ-yı rûh
Filozofların sözlerine kulak asma,
Ki bilinmez ruhun aslı akılla.
Hersekli Ârif Hikmet

BİLGELİKLER DİVANI

1/MISRALAR

208 Kuvvet-i tâli'e bak istemez isti'dâdı
Talih gücüne bak, istemez yeteneği.
İzzet Ali Paşa

209 Yâr bildi hâlimi takrîre hâcet kalmadı
Sevgili anladı hâlimi, anlatmaya gerek kalmadı.
Şeyhülislam Yahyâ

210 Ya kerâmet gitti ya ehl-i kerâmet kalmadı
Ya keramet gitti, ya keramet ehli kalmadı.
Nev'î

211 Ey gam yine meydân-ı mahabbet sana kaldı
Ey acı, yine sevgi meydanı sana kaldı.
Şeyh Gâlib

212 Çerâğ etti beni yârim velâkin yaktı yandırdı
Emekliy ayırdı sevgilim ama yaktı, yandırdı beni.
Fethî

213 Bunca varlık var iken gitmez gönül darlığı
Bunca varlık var iken, gitmez gönül darlığı.
Yûnus Emre

214 Kalmaz ebeden kimsede bir kimsenin âhı
Kalmaz sonsuza dek kimsede bir kimsenin ahı.
Şinâsî

215 Pazarda kâlâ-yı ma'ârif satılır mı
Pazarda bilgi kumaşı satılır mı?
Vâsıf

216 Hüner levh-i dile nakş etmedir tasvîr-i cânânı
Hüner gönle kazımaktır sevgilinin suretini.
Nazîm

217 Hakîkat ehlinin olmaz nişânı
Hakikat ehlinin yoktur nişanı.
Niyâzî-i Mısrî

218 Âdemin âdem olur şeytânı
İnsandır insanın şeytanı.
Lâ

219 Günde bin kez ölmenin firkat komuşlar adını
Günde bin kez ölmenin ayrılık koymuşlar adını.
Lâ

220 Hayli müşkildir kişi terk eylemek mu'tâdını
Hayli zordur kişinin terk etmesi alışkanlığını.
Hayâlî Bey

221 Hayr ile yâd eylemek lâzım kişi üstâdını
Hayırla anmalı kişi ustasını.
Hayâlî Bey

222 Kâbiliyyet sahibi şâkird geçer üstâdını
Yetenekli öğrenci geçer ustasını.
Lâ

223 Açtırma ehl-i keyfe kutunun kapağını
Açtırma keyif ehline kutunun kapağını!
Kerîmî

224 Yapamaz kimse Hudâ yıktığını
Yapamaz kimse Tanrı'nın yıktığını.
Atâyî

225 Yıkamaz kimse Hudâ yaptığını
Yıkamaz kimse Tanrı'nın yaptığını.
Atâyî

226 Seng üzre gösterir zer-i kâmil ayârını
Denek taşında gösterir saf altın ayarını.
Nedîm

227 Nakşı seyreyle tasavvur eyleyip nakkâşını
Sanat eserini seyreyle düşünerek sanatçısını.
Nazîm

228 Kelâmından olur ma'lûm kişinin kendi mikdârı
Sözlerinden belli olur, kişinin değeri.
Lâ

229 Gülün dîdârına âşık gerek hoş göre her hârı
Gülü seven hoş görür dikenini.
Lâ

230 İlzâm mümkün olmaz hussâd-ı nâ-bekârı
Susturmak imkânsızdır, kötücül kıskançları.
Nâmık Kemâl

231 Bilmez âsûde olan hâl-i dil-i bî-mârı
Bilmez dertsiz olan hasta gönlün hâlini.
Lâ

232 Bulunmaz dünyede mahrem sakın fâş etme esrârı
Bulunmaz dünyada sırdaş, sakın söyleme sırlarını.
Lâ

233 Bilinmez ârifin fevtinden evvel kadr-i âsârı
Bilinmez arifin ölmeden eserlerinin değeri.
Vassâf

234 Menzil almaz dil-i sâlik yok ise ihlâsı
Yol alamaz olgunluk yolcusu, içten değilse.
Trabzonlu Âgâh

235 Rü'yet-i hargûşa değmiş tazının leng olması
Tavşanın gözüne çarpmış tazının topallığı.
Lâ

236 Herkesin uygun olur zâtına elbet sıfâtı
Herkesin uygun olur özüne elbet nitelikleri.
Belîğ

237 Tekyeyi bekleyen elbette içer çorbayı
Tekkeyi bekleyen, elbette içer çorbayı.
Şinâsî

238 Erenler hâzıra kılmış duayı
Erenler hazıra kılmış duayı.
Lâ

239 Hudâ-bîn ol gözetme mâ-sivâyı
Tanrı'yı bil, gözetme dünyayı.
Nev'î

240 Erbâb-ı sühan ekser olurlar mütevâzı
Söz ustaları çoğun olurlar alçakgönüllü.
Nâbî

443 Hotan âhûsu ise tutmaz efâzıl makbûl
Bir gazâlin ki erâzilden ola sayyâdı
Hotan ahusu da olsa büyükler makbul saymaz,
Bir ceylanın ki rezil kimselerden olur avcısı.
Hâkânî

444 Henüz âsârı ile yâd ederler sûretâ baksan
Ne İskender ne de âyine-i gîtî-nümâ kaldı
Hâlâ eserleri ile anılırlar, bakarsan görünüşte,
Ne İskender ne de dünyayı gösteren ayna kaldı.
Râsim-i Mevlevî

445 Mekteb-i aşk içre Mecnûn ile birlikte okurduk
Ben Mushaf'ı hatmeyledim o Ve'l-Leyli'de kaldı
Aşk okulunda Mecnûn ile birlikte okuduk,
Ben Kur'an'ı bitirdim, o Ve'l-Leyli'de[10] kaldı.
Lâ

446 Süzüldü lûtf ü cûd erbâbı gitti ayş ü nûş ehli
Yemez içmez cihân bezminde birkaç bî-kerem kaldı
Süzüldü iyiler ve cömertler, gitti zevk ve sefa ehli,
Yemez içmez, dünya sofrasında, birkaç soysuz kaldı.
Lâ

[10] Hem Leylâ, hem, Kur'an'ın Leyl (92) sûresi, hem de bu sûrenin ilk âyetine işaret.

447 Garîbindir ânı hoş tut efendim işte biz gittik
Gönül derler ser-i kûyunde bir dîvânemiz kaldı
Garibindir, onu hoş tut efendim, işte biz gittik,
Gönül derler, senin semtinde bir divanemiz kaldı.
Hayâlî Bey

448 Âsûde-ser olurdum âsib-i derd ü gamdan
Ya dehre gelmeseydim ya aklım olmasaydı
Başım rahat olurdu, dert ve gam belasından,
Ya dünyaya gelmeseydim, ya aklım olmasaydı.
Ziyâ Paşa

449 Zâlimlere mehl olmasa matlûb-ı ilâhî
Bir demde yıkar âlemi mazlûmların âhı
Zalimlere süre vermeseydi Tanrı,
Bir solukta yıkardı dünyayı mazlumların ahı.
Giridî Sırrı Paşa

450 Susuz değirmenlerin ne ile döner çarkı
Kerem etmeyen beyin fakîrden nedir farkı
Susuz değirmenlerin neyle döner çarkı,
Yardım etmeyen beyin yoksuldan nedir farkı?
Lâ

451 Ol kim hilâl-i kadrini bedr etmek isteye
Seyrân-geh-i sipihr-i murâdı dolanmalı
Değer hilâlini kim dolunaya çevirmek isterse,
Dilek göğünün tüm menzillerini dolanmalıdır.
Lâ

452 Züleyhâ-yı murâda vâsıl olmak hayli müşkildir
Azizim Yûsuf-âsâ bend-i zindân olduğun var mı
İstekler Züleyhâ'sına ulaşmak oldukça zordur,
Azizim Yusuf gibi zindana atılmışlığın var mı?
Süleymân Fehîm

453 Hevâ hoş her taraf gül-zâr bülbüller zâr gül handân
Bu esbâb-ı cünûnu seyr eden dîvâne olmaz mı
Hava güzel, her yer güllük, bülbüller ağlıyor, gül gülüyor,
Bu cinnet nedenlerini seyreden, çıldırmaz da ne yapar?
Vecdî

454 Mey anda dil-ber anda cümle yârân-ı safâ anda
Geçip cennetten âdem sâkîn-i mey-hâne olmaz mı
İçki onda, dilber onda, tüm eğlence dostları onda,
Geçip cennetten insan, meyhanede oturmaz mı?
Vecdî

455 Kamu bî-mârına cânân devâ-yı dert eder ihsân
Niçin kılmaz mana dermân meni bî-mâr sanmaz mı
Tüm hastalarına, sevgili, deva bağışlar,
Niçin kılmaz bana derman, beni hasta saymaz mı?
Fuzûlî

456 Beni candan usandırdı cefâdan yâr usanmaz mı
Felekler yandı âhımdan murâdım şem'i yanmaz mı
Beni candan usandırdı, cefadan yâr usanmaz mı?
Gökler yandı ahımdan, muradım mumu yanmaz mı?
Fuzûlî

457 Ben vâr iken gerek bana bu zevk ü bu safâ
Bir gün gele ki görmeye kimse türâbımı
Yaşarken gerek bana bu zevk, bu eğlence,
Bir gün gelir ki göremez kimse toprağımı bile.
Murâdî (II. Murad)

458 Gözlerim ebnâ-yı âdemden o rütbe yıldı ki
İstemem ben fâtiha tek çalmasınlar taşımı
Gözüm insan soyundan öylesine yıldı ki,
İstemem Fatiha, tek çalmasınlar mezar taşımı.
Eşref

459 Bu feyz ehl-i dile dâd-ı Hudâ'dır cehd ile olmaz
Yine bir ehl-i dil nazmından anlar anlayan ânı
Bu bilgi gönül ehline Tanrı bağışıdır, çalışmakla olmaz,
Yine bir gönül adamı anlar şiirinden, anlarsa onu.
Nef'î

460 Gubâr-ı kîneden mir'ât-ı kalbin sâf kıl Rif'at
Bu çirk-âb-ı fenâda kurtaram dersen girîbânı
Düşmanlık kirinden kalp aynanı arındır Rif'at,
Bu yokluk çirkefinde kurtarayım dersen yakanı.
İstanbullu Halil Rif'at

461 Zâde-i tab'ı ile zâhir olur
Herkesin mertebe-i irfânı
Eseriyle anlaşılır,
Herkesin bilgi düzeyi.
Lâ

462 Bu gül devrinde ömrünü geçirme zâyi' ey gâfil
Ki gül devri bigi tezcek geçer bu ömr devrânı
Bu gül devrinde ömrünü geçirme boşa ey alık,
Ki gül devri gibi tezcek geçer bu ömür devranı.
Hoca Dahhanî

463 Muhassal âdeme ma'nâ gerektir yoksa neylerler
Esîr-i kayd-ı sûret bir alay bî-hûde hayvânı
Sözün özü, insana anlam gerektir, yoksa neylerler,
Görüntü tutsağı bir alay işe yaramaz hayvanı.
Nef'î

464 Kim bize taş atar ise güller nisâr olsun âna
Çerâğıma kast edenin Hak yandırsın çerâğını
Kim bize taş atarsa, güller saçılsın ona,
Işığımı söndürmek isteyenin Hak yandırsın ışığını.
Yûnus Emre

465 Can sıkar dersin bir âdem doğru bir söz söylese
Bir müdâhin bin yalan söyler de sıkmaz cânını
Can sıkar dersin, bir adam doğru bir söz söylese,
Bir yaltakçı bin yalan söyler de sıkmaz canını.
Muallim Nâcî

466 Âhenden olsa da feleğin çek kemânını
Çekme felekte siflelerin imtinânını
Demirden olsa da feleğin çek yayını,
Çekme felekte alçakların başa kakmalarını.
Koca Râgıb Paşa

467 Bulmaz yemezdir ekseri erbâb-ı iffetin
Gördük bu âlemin nice perhiz-kârını
Bulmaz yemezdir çoğu namuslu geçinenlerin,
Gördük bu dünyanın nice haramdan kaçanlarını!
Âtıf (Defterdar Mustafa)

468 Bir nîm neş'e say bu cihânın bahârını
Bir sâgar-i keşîdeye tut lâle-zârını
Bir yarım neşe say bu dünyanın baharını,
Tut ki dizilmiş kadehlerdir lâle bahçesi.
Nedîm

469 Bî-derk olan kusûrunu nâkıs kılar gider
Ayn-ı kemâl imiş kişi bilmek hatâsını
Anlayışsız adam hatalarını düzeltmeden gider,
Olgunluğun ta kendisiymiş, kişinin bilmesi hatasını.
Haşmet

470 Kanı şirin sözlüler kanı ol güneş yüzlüler
Şöyle gayb olmuş bunlar hiç belirmez nişanları
Nerde o şirin sözlüler, nerde o güneş yüzlüler,
Öyle yitip gitmişler ki bunlar, hiç görülmez nişanları.
Yûnus Emre

471 Dergâh-ı bî-niyâze takarrüb baîddir
Şol zümreden ki nakz-ı hadestir vudûları
Doygunluk dergâhına yaklaşamazlar,
Şunlar ki, salt abdest bozmaktır abdestleri.
Sâbit

472 Yoktur cihânda bir şey azâde-i alâik
Yek-rûze-i neşâtı ta'kîb eder humârı
Yoktur dünyada bir şey sonuçsuz,
Geçici bir neşeyi izler baş ağrısı.
Selanikli Nûrî

473 Gönül âyinedir sevmez gubârı
Götürmez câm-ı Cemşîd inkisârı
Gönül aynadır, sevmez tozu gubarı.
Götürmez Cemşîd'in kadehi kırılmayı.
Niğbolulu Âhî

474 Hezârân ye's ü hüzne gark eder efkâr ü enzârı
Sükût-âmiz bir kabrin nihânî nâle vü zârı
Binlerce keder ve hüzne boğar düşünce ve bakışları,
Suskun görünen bir mezarın gizli inleyiş ve ağlayışı.
Menemenlizâde Tâhir Bey

475 Şeh-i iklîm-i aşkam itibârım seyre mânidir
Gedâ şeklinde ânınçün dolandım ben bu bâzârı
Aşk ikliminin şahıyım, saygınlığım seyre mânidir,
O nedenle bir dilenci şeklinde dolaştım ben bu pazarı.
Aşkî

476 Dikkâtler ile seyr ideriz yâri ser-â-pâ
Görmez mi idik biz de eğer olsa vefâsı
Özenle seyrederiz sevgiliyi baştan ayağa,
Görmez miydik biz de eğer olsaydı vefası?
Bâkî

477 Hudâ'nın vahdet-i zâtın ayân eyler zuhûrâtı
Belî şâhid yeter envâr-i şemse kendi zerrâtı
Tanrı'nın özsel birliğini gösterir belirişleri,
Evet, yeterli tanıktır, aydınlığına güneşin ışınları.
Arpaeminizâde Sâmî

478 İkbâl için ahbâbı siâyet yeni çıktı
Bilmez idik evvel bu rivayet yeni çıktı
Makam için dostları karalamak yeni çıktı,
Bilmezdik önceleri, bu tür olaylar yeni çıktı.
Ziyâ Paşa

479 Mümkün değil Hudâ'yı bilmek de bilmemek de
Bilmek de bilmemek de mümkün değil Hudâ'yı
Mümkün değil Tanrı'yı bilmek de, bilmemek de,
Bilmek de, bilmemek de mümkün değil Tanrı'yı.
Ali Rûhî Bey

480 Müstağni-i irşâd olur erbâb-ı basîret
Sükkân-ı Harem neyler imiş kıble-nümâyı
Kalp gözü açıkların ihtiyacı yoktur yol göstermeye,
Kâbe çevresinde oturanlar, neylesinler kıble göstericiyi?
Seyyid Vehbî

241 Sârîdir efendisine gavgâ-yı tevâbi
Bulaşır efendilere uşakların kavgası.
Nâbî

242 Devlet olmaz âdeme âlemde istiğnâ gibi
Zenginlik olmaz insana dünyada tokgözlülük gibi.
Selanikli Meşhûrî

243 Ben perîşânlıkta buldum rağbeti kâkül gibi
Ben perişanlıkta buldum ilgiyi kâkül gibi.
Lâ

244 Pür-keder olma buluttan nem kapıp âhen gibi
Dert sahibi olma buluttan nem kapıp demir gibi.
Abdulkâdir Hamidî

245 Aldırıp mâ-meleki inleme zenbûr gibi
Kaptırıp elindekini, inleme zemberek gibi.
Mustafa Âtıf

246 Mahveder hâsidi kendi hasedi
Mahveder kıskancı kendi kıskançlığı.
Muallim Nâcî

247 Demler o demler idi zamân o zamân idi
Demler o demlerdi, zaman o zamandı.
Fevrî

248 Hayfâ ki geçti bilmedik ol hoş zamân idi
Yazık ki geçti, bilmedik; o hoş bir zamandı.
Cem Sultan

249 Bu meseldir ki ibâdetle kabahat mahfî
Bu meseldir: İbadet de gizli, kabahat de.
Lâ

250 Aldın metâ'-ı aşkı belâlar mübâreği
Aldın aşk malını, belâlar mübareğini!
Lâ

251 Âşık avâre olur dâr ü diyârında dahi
Âşık aylak olur; kendi evinde, yurdunda bile.
Lâ

252 Küşâd-ı gonce-i dil kaldı bir bahâra dahi
Gönül goncasının açılması, kaldı bir başka bahara.
Zacrî

253 Âkıl düşer mi düştüğü zindâna bir dahi
Akıllı düşer mi düştüğü zindana bir daha?
Hersekli Ârif Hikmet

254 Çerh-i gaddârın elinden dâd bir feryâd iki
Gaddar feleğinden elinden adalet bir, feryat iki.
Hayrî

255 Ey bana mecnûn diyen âkıl olaydın kâşki
Bana mecnun diyen, akıllı olsaydı keşke.
Lâ

256 Bed-fiâle yetişir kendi cezâ-yı ameli
Kötü işler yapana yeter, yaptıklarının karşılığı.
Lâ

257 Bî-zebân söyleşelim var ise bir hâl ehli
Dilsiz söyleşelim, varsa bir hâl ehli.
Beliğî

258 Rûşen görünür her kişiye kendi mahalli
Aydınlık görünür her kişiye kendi evi.
Lâ

259 Bir şem'-i fürûzan uyarır bir nice şem'i
Yanan bir mum, uyarır bir nice mumu.
Keçecizâde İzzet Mollâ

260 Teslîmdir mu'ârazanın seyf-i sârimi
Adalettir kavgayı bitirecek keskin kılıç.
Keçecizâde İzzet Mollâ

261 Değmez bu kadar rağbete bu âlem-i fânî
Değmez bu kadar rağbete bu yalan dünya.
Lâ

262 Olmaz elfâz-ı ilâhiyeye isyân mâni
Olamaz yazgıya isyan engel.
Râşid

263 Acibdir vakt olur kim matlaba esbâb olur mâni
Tuhaftır, kimi zaman, istenileni nedenleri engeller.
Şeyh Gâlib

264 Tecellî-i füyûzat-ı sabâha hâb olur mâni
Uyku engel olur sabahın bereketine.
Aynî

265 Kulluğundan etmesin âzâd Allah'ım beni
Kulluğundan etmesin azat Allah'ım beni.
Avnî (Fâtih Sultan Mehmed)

266 Gamdan ölmem korkarım gayret helâk eyler beni
Üzüntüden ölmem, korkarım kıskançlık öldürür beni.
Şeyh Gâlib

267 Müstakim ol Hazreti Allah utandırmaz seni
Doğru ol, Hazreti Allah utandırmaz seni.
Said Paşa

268 Bahr isen de katre-i nâçiz göster kendini
Denizsen de değersiz bir damla göster kendini.
Şeyhülislam Yahyâ

269 Hak taâla senden a'lemdir senin ahvâlini
Yüce Tanrı senden daha iyi bilir senin hâlini.
Said Paşa

270 Kimse aç kalmaz cihânda bilse ni'met kadrini
Kimse aç kalmaz dünyada, bilse nimet değerini.
Keçecizâde İzzet Mollâ

271 Tâli'i yâr olanın yâr sarar yâresini
Talihi yâr olanın yâr sarar yarasını.
Lâ

272 Nâhudâdır kurtaran girdâbdan keştîsini
Kaptandır kurtaran burgaçtan gemisini.
Râşid

273 Vefâ-kâr olmadan geçtik cefâ-kâr olmasa bâri
Vefalı olmasından geçtik, cefa etmese bari.
Râşid (Feyzizâde)

274 Peyâm-ı yâr elbet tâzeler derd ü gam-ı hicri
Sevgilinin haberi, elbet yeniler ayrılık acı ve derdini.
Ahmed Cevdet Paşa

275 Merd olanlar ola sözünün eri
Mert olanlar sözünün eridir.
Atâyî

276 Bir gazâ ettin ki hoşnûd eyledin peygamberi
Bir savaştın ki hoşnut ettin Peygamber'i.
Nef'î

277 Elimizden ne gelir hayır duâdan gayri
Elimizden ne gelir, hayır duadan başka.
Fuzûlî

278 Kâr-ı takdîre nedir çâre rızâdan gayri
Kaderin işine nedir çare, rızadan başka.
Râşid

279 Dîde-i mûr kadar dest-i leîmân vâsi
Karınca gözü kadar açıktır cimrilerin eli.
Nâbî

280 Mürg-i sevdâ-perverin elbette olmaz lânesi
Aşk düşkünü kuşun olmaz yuvası.
Lâmih

281 Aşk bir şem'-i ilâhîdir benim pervânesi
Aşk, tanrısal bir mumdur; ben, pervanesi.
Hayâlî Bey

282 Nâil-i sûd olamaz fikr-i ziyân etse kişi
Hiçbir şey kazanamaz zararı düşünen kişi.
Lâ

283 Bir tarîk ile kabûl etmez mahabbet şirketi
Hiçbir şekilde kabul etmez ortaklığı sevgi.
Fasîh Dede

284 Elinle ettiğin hayrı dilinle eyleme zâyi
Elinle ettiğin iyiliği dilinle çıkarma boşa.
Hüseyin Kefevî

285 Bir gün elbet yâd edersin âşık-ı dîrîneyi
Bir gün elbet anarsın eski âşığını.
Lâ

286 Hakîkat ehli olmaz mâil-i efsâne-perdâzî
Gerçeği bilenler efsane anlatmaz.
Muallim Nâcî

BİLGELİKLER DİVANI

İ/BEYİTLER

481 Hüsn-i ta'bîr eylesin hakkında herkes gayret et
Geçmesin ömrün azizim korkulu rü'yâ gibi
İyi düşünsün hakkında herkes, gayret et,
Geçmesin ömrün azizim korkulu bir rüya gibi.
Adanalı Ziyâ Bey

482 Der-i muârazayı açma fasl-ı sohbette
Gıcırtı etme ayıbdır sarîr-i bâb gibi
Ağız dalaşına kapı açma sohbette,
Gıcırtı etme, ayıptır, kapı gıcırtısı gibi.
Sâbit

483 Kıble-gâh-ı saff-ı maksûd olamazsın ey dil
Sîne-çâk olmayıcak sûret-i mihrâb gibi
Toplumun yöneldiği kıble olamazsın ey gönül,
Bağrını parçalamadıkça, camideki mihrap gibi.
Nâbî

484 Saf kıldınsa gönül âyinesin âb gibi
Görünür nûr-i ezel âbda meh-tâb gibi
Arındırdınsa gönül aynasını su gibi,
Görünür ezel nuru suda mehtap gibi.
Usûlî

485 Rehîn-i mahfaza-i i'tibâr olur her dem
Dilinde râzını ketm eyleyen kitâb gibi
Onurunu korumuş olur her zaman,
Sırrını içinde saklayan, kitap gibi.
Lâ

486 Üstâd elinde ser-te-ser âheng olur lisân
Mızrâba ses verir kelimâtiyle tel gibi
Usta elinde baştan başa ahenk olur dil,
Mızraba ses verir kelimeleriyle tel gibi.
Yahyâ Kemâl

487 Kudretin var ise ihvânını ıslâha çalış
Âlet-i zeyg ü dalâl olma azâzil gibi
Gücün varsa, dostlarını ıslaha çalış,
Kuşku ve sapkınlık aracı olma şeytan gibi.
Hersekli Ârif Hikmet

488 Mihnetin anlamayan masraf ile irâdın
Sofradan lezzet alır zümre-i huddâm gibi
Sıkıntısını çekmeyen gelir ile giderin,
Sofradan lezzet alır ancak hizmetçiler gibi.
Nâbî

489 Nev'iyâ lâzım değil olmak filân ibn-i filân
Ma'rifet kesbeyle tâ bir âdem ol âdem gibi
Ey Nev'î, gerekmez olmak filan oğlu filan
Bilgi kazan ki bir adam olasın adam gibi.
Nev'î (Malkaralı Yahyâ)

490 Kande bir ehl-i kerem varsa yaşatmaz rûzgâr
Yeryüzünde şimdi bir âdem mi var âdem gibi
Nerde soylu bir adam varsa yaşatmaz felek,
Yeryüzünde şimdi bir adam mı var adam gibi!
Şeyhülislam Yahyâ

491 Başını nâra yakar sohbet-i gayr ile müdâm
Nûr-i zâtîsini derk eylemeyen mum gibi
Kendini ateşe atar ellerle söyleşerek hep,
Kendi ışığını anlayamayan mum gibi.
Hızırağazâde Said Bey

492 Terfi-i gayre himmet eder ser-bülend olan
Pâ-mâl olursa her ne kadar nerdübân gibi
Başkalarının yükselmesi için çalışır erdemli olan,
Her ne kadar ayak altında kalsa da merdiven gibi.
Erzurumlu Hâzık

493 Dâne dâne sa'y kılsan eylesen dünyâyı cem
Dağıdır bâd-ı fenâ âhir ânı harman gibi
Çalışsan, tane tane toplasan dünyayı,
Dağıtır yokluk yeli sonunda onu harman gibi.
Muhibbî (Kanunî Sultan Süleymân)

494 Bahrler seyreylesen aslâ ter olmaz dâmenin
Ger hevâ-yı aşkla memlû isen yelken gibi
Denizler dolaşsan, asla ıslanmaz eteğin,
Eğer aşk rüzgârıyla doluysan yelken gibi.
Fuzûlî

495 Kut edinmiştir bizi mûr-i ecel erzen gibi
Kim taşır zîr-i zemîne dâne-i hirmen gibi
Azık edinmiştir bizi ecel karıncası darı gibi,
Ki taşır yerin altına, harman taneleri gibi.
Derûnî (İznikli)

496 Yâr içün ez-dil ü cân terk-i vücûd eyleyenin
Söylenir elsinede şöhreti Mansûr gibi
Yâr için can u gönülden varlığın terk edenin,
Söylenir dillerde şöhreti Mansûr gibi.
Kıbrıslı Tahsin Bey

497 Bu dünyâda bir nesneye yanar içim göynür özüm
Yiğit iken ölenlere gök ekini biçmiş gibi
Bu dünyada bir nesneye yanar içim, göynür özüm,
Yiğit iken ölenlere, gök ekini biçmiş gibi.
Yûnus Emre

498 Misâfirin iyisi gelir geçer kuş gibi
Kötüsüyse oturur dâima baykuş gibi
Misafirin iyisi, gelir geçer kuş gibi,
Kötüsüyse oturur daima baykuş gibi.
Lâ

499 Nâzenîn bu ömrümüz bir göz yumup açmış gibi
Geldi geçti duymadık bir kuş konup uçmuş gibi
Bu nazlı ömrümüz bir göz yumup açmış gibi,
Geldi geçti duymadık, bir kuş konup uçmuş gibi.
Âşık Paşa

500 Geldi geçti ömrüm benim şol yel esip geçmiş gibi
Hele bana şöyle geldi şol göz açıp yummuş gibi
Geldi geçti ömrüm benim, şol yel esip geçmiş gibi,
Hele bana şöyle geldi, şol göz açıp yummuş gibi.
Yûnus Emre

501 Halk içinde mu'teber bir nesne yok devlet gibi
Olmaya devlet cihânda bir nefes sıhhat gibi
Halk içinde önemli bir nesne yok devlet gibi,
Değildir devlet dünyada bir nefes sağlık gibi.
Muhibbî (Kanunî Sultan Süleymân)

502 Gitti hengâm-ı şebâb elden dem-i vuslât gibi
Geldi eyyâm-ı meşîb erdi şeb-i firkat gibi
Gitti gençlik günleri elden, vuslat demi gibi,
Geldi yaşlılık günleri, erdi ayrılık gecesi gibi.
Ebu's-Suud Efendi

503 Âferin ol rinde kim pâ-mâl-i sad-endûh iken
Gösterir kendin yine âzâde-i mihnet gibi
Aferin o rinde ki, yüz dert içindeyken,
Gösterir kendini yine de dertsizmiş gibi.
Recâîzâde Mahmûd Ekrem

504 Vâkıf olmaz bâr-gâh-ı âlemin tertibine
Bilmeyen saff-ı niâli mesned-i izzet gibi
Anlayamaz dünya çadırının düzenini,
Bilmeyen en önemsiz yeri bir onur makamı gibi.
Ebu's-Suud Efendi

505 Bir kadehle bizi sâkî gamdan âzâd eyledi
Şâd olsun gönlü ânın gönlümü şâd eyledi
Bir kadehle bizi saki, gamdan azat eyledi,
Şad olsun gönlü onun, gönlümü şad eyledi.
Hoca Dehhânî

506 Muktezâ-yı fıtrata etmekte cümle ittibâ'
İsm-i Zâhir herkese bir neş'e izhâr eyledi
Herkes yaratılışın gereklerine uyuyor,
Zâhir[11] adı herkese ayrı bir neşe verdi.
İbnülemîn Mahmûd Kemâl

507 Sattı hüsnün aldı aşkın ara yerde kimse yok
Kendi aldı kendi sattı kendi bâzâr eyledi
Sattı güzelliği, aldı aşkı, ara yerde kimse yok,
Kendi aldı, kendi sattı, kendi pazar eyledi.
Za'fî

---

[11] Açık, belli, görünen anlamında Tanrı adı.

508 Ben yürürem yane yane ışk boyadı beni kane
Ne âkılem ne dîvâne gel gör beni ışk neyledi
Ben yürürüm yana yana, aşk boyadı beni kana,
Ne akıllıyım, ne deli; gel gör beni aşk neyledi?
Yûnus Emre

509 Dermiş hakîm bilmediğim nesne kalmadı
Dünyâyı bildi kendini bî-çâre bilmedi
Dermiş filozof, bilmediğim şey kalmadı,
Dünyayı bildi, kendini zavallı bilemedi.
Rûhî-i Bağdâdî

510 Ol kadar har koştular ki âsiyâb-ı devlete
Çiğnemekten birbirin dolâb-ı devlet dönmedi
O kadar eşek koştular ki devlet değirmenine,
Çiğnemekten birbirini, devlet çarkı dönmedi.
Neyzen Tevfik

511 Geçti günüm firâk ile cânân görünmedi
Akşamlar oldu ol meh-i tâbân görünmedi
Geçti günüm ayrılıkla, sevgili görünmedi,
Akşamlar oldu, o parlayan ay görünmedi.
Lâ

512 Mihnete sabreyleyen râhat bulur kim Yûsuf'a
Saltanat tahtının evvel pâyesi zindân idi
Zorluklara göğüs geren rahat bulur, Yusuf'un,
Saltanat tahtından önceki makamı zindan idi.
Pertev Paşa

513 Bu pend âkıle besdir ki halk söylerler
Zamân ile şu sarây-ı köhen filânın idi
Bu öğüt akıllı adama yeter, ki halk söyler,
Bir zamanlar şu köhne saray, falan adamındı.
Nâbî

514 Sen yine nev-niyâz âşık mı peydâ eyledin
Kûyuna yer yer dökülmüş âb-rûlar var idi
Sen yine kendine toy bir âşık mı edindin,
Semtine yer yer dökülmüş yüzsuları vardı.
Nedîm

515 Olur mâlik-i rikâb âlem-i tahkîke elbette
Atanlar gerdeninden rıbka-i tezvîr ü taklîdi
Araştırma özgürlüğüne sahip olurlar elbette,
Atanlar boynundan yalan ve taklit bağlarını.
Koca Râgıb Paşa

516 Tegayyür eylemiştir âlemin ol rütbe ahlâkı
Bize nakli tevârihin gelir gûyâ yalan şimdi
Öylesine bozulmuştur insanların ahlâkı ki,
Anlatılan tarih olayları yalan gelir şimdi.
Ziyâ Paşa

517 Hüner iş bilmemek humk u cehâlet kâr-dânlıktır
Dirâyet âciz aldatmak zarâfettir yalan şimdi
Beceri, iş bilmemek; ahmaklık ve bilgisizlik işbilirlik,
Zekâ, zavallıları aldatmak; zarafettir yalan şimdi.
Ziyâ Paşa

518 Mürüvvet merhamet derler biraz şey vardı âlemde
İşi erbâb-ı câhın cem'-i servettir hemân şimdi
İyilik, merhamet derler bir şeyler vardı dünyada,
İşi makam sahiplerinin servet toplamaktır yalnız şimdi.
Ziyâ Paşa

519 Yüzüme güldü felek handesine aldandım
Âh ol hande bükâ üzre bükâdır şimdi
Yüzüme güldü felek, gülüşüne aldandım,
Ah o gülüş, ağlayış üstüne ağlayıştır şimdi.
Fâzıl

520 Olur hüsn-i netice rû-nümâ perhîz-kârîden
Takaddüm eyleyen görmez misin kim rûzedir ıydi
Güzellikler doğar kötülükten kaçınmaktan,
Önce gelir görmez misin ki oruç bayramdan.
Diyarbakırlı Said Paşa

521 Âdeme müşkîl değil mâl ü menâl eksikliği
Müşkil odur ki ola fazl u kemâl eksikliği
İnsan için sorun değil mal-mülk eksikliği,
Sorun odur ki olur bilgi ve erdem eksikliği.
Rûhî-i Bağdâdî

522 Kapılma lûtfuna ey dil kibâr-ı asrın bil
Ümîd-i redd iledir verdiği selâm dahi
Aldanma lütuflarına ey gönül, zamane büyüklerinin,
Bil ki, umdukları karşılık içindir verdikleri selâm bile.
Şânî (Şeyh Mehmed)

523 Yoktur bilen cihâna gelenlerden mebde'i
Bilmez meâdı bezm-i fenâdan giden dahi
Yoktur bilen dünyaya gelenlerden öncesini,
Bilmez sonrasını bu yalan dünyadan gidenler de.
Ali Rûhî Bey

524 Şâd eder gam-gîn dili Allah bir yüzden dahi
Feth eder her müşkili Allah bir yüzden dahi
Sevindirir üzgün gönlü Allah bir nedenle,
Kolaylaştırır her zorluğu Allah bir nedenle.
Lâ

525 Ekser bulur devâsını çok kimse derdinin
Her inleyen ölseydi kalırdı cihân tehî
Çoğun bulur devasını çok kimse derdinin,
Her inleyen ölseydi, dünya bomboş kalırdı.
Nihad Bey

526 Âşık-ı sâdıkta dil birdir olur mu yâr iki
Hiç bir taht üstünde mümkün müdür hünkâr iki
Sâdık âşıkta gönül birdir, olur mu sevgili iki,
Hiç bir taht üstünde mümkün müdür sultan iki?
Sultan II. Selîm

527 Mucib-i ifsâd-ı âlemdir ilâh olmaz iki
Bir serîr-i saltanatta pâdişâh olmaz iki
Evrenin bozulma nedenidir, Tanrı olamaz iki,
Bir saltanat tahtında sultan olamaz iki.
Lâ

528 Cenâb-ı Hakk'a taabbüdle rûh olur müteâlî
Olur ânınla müyesser olursa kesb-i meâlî
Tanrı'ya kullukla aşkınlaşır ruh,
Olur onunla, mümkünse aşkınlaşma.
Muallim Nâcî

529 Âkıl isen deme Ferhâd ile Mecnûn'a deli
Eylesen halka nazar her biri bir gûne deli
Akıllıysan deme Ferhâd ile Mecnûn'a deli,
Halkı görmez misin, her biri bir tür deli.
Câfer Çelebi

530 Ey gözüm nûru inâyet nazarın kıl bana kim
Karanudur gözüme iki cihân sen gideli
Ey gözüm nuru, iyi davran bana ki,
Karanlıktır gözüme iki dünya sen gideli.
Ahmed Paşa

531 Hallâk-ı cihân âleme kıldıkta tecellî
Her şahsı birer hâl ile kılmış mütesellî
Evrenin yaratıcısı dünyaya edince tecelli,
Her insanı ayrı bir durumla etmiştir teselli.
Manastırlı Celâl Çelebi

532 Vicdânıdır isâet-i fi'linde âdemin
Da'vâcısı şühûdu kavânini hâkimi
Vicdanıdır kötülüklerinde insanın,
Davacısı, tanıkları, yasaları ve yargıcı.
Recâîzâde Mahmûd Ekrem

533 Bahârı neyleriz ol gül-izâr-ı gonce-femin
Gülüb açılması bin nev-bahâra değmez mi
Baharı neyleriz, o gonca dudaklı, gül yanaklının,
Gülüp açılması, bin ilkbahara değmez mi?
Nâilî-i Kadîm

534 Kadem kadem gece teşrîfi Nâilî o mehin
Cihân cihân elem-i intizâra değmez mi
Adım adım gece onurlandırması Nâilî o ayın,
Cihan cihan bekleyiş acısına değmez mi?
Nâilî-i Kadîm

535 Ümîdini pâ-beste-i ye's eyleme Nâbî
İhsân-ı Hudâ bir gün eder def'-i mevâni
Umudunu umutsuzluğa çevirme Nâbî,
Tanrı ihsanı, bir gün kaldırır engelleri.
Nâbî

536 Kendi derdim bırakıp ellere ağlar gezerim
Lâlenin dâğı gülün âteşi zâr etti beni
Kendi derdim bırakıp ellere ağlar gezerim,
Lâlenin yanık yarası, gülün ateşi inletir beni.
Nevres-i Kadîm

537 Cevr-i dil-ber ta'n-ı düşmen sûz-i firkat za'f-ı dil
Türlü türlü derd için halk etmiş Allah'ım beni
Sevgili işkencesi, düşman kınaması, ayrılık ateşi, gönül zayıflığı…
Türlü türlü dert için yaratmış Allah'ım beni.
Avnî

538 Dîdeden hâbım götürdün bî-karâr ettin beni
Giceler tâ fecre dek ahter-şümâr ettin beni
Gözümden uykuyu giderdin, kararsız ettin beni,
Geceler gün ağarana dek yıldız saydırdın bana.
Rızâî

539 Göz siyeh müjgân siyeh kâkül siyeh ebrû siyeh
Korkarım mecnûn eder bir gün bu sevdâlar beni
Göz kara, kirpik kara, kâkül kara, kaş kara,
Korkarım mecnun eder bir gün bu karalar beni.
Râşid-i Âmidî

540 Seher çağı bir korkulu düş gibi
Çağırta çağırta aldı dert beni
Seher çağı, bir korkulu düş gibi,
Bağırta bağırta aldı dert beni.
Pîr Sultan Abdâl

541 Goncenin gitti başı areye bir hande ile
Var kıyas eyle bu gül-şende dem-â-dem güleni
Goncanın gitti başı araya bir gülüşle,
Var kıyas eyle bu gülşende hep güleni.
Nevres-i Kadîm

542 Dünyâyı bir yana kosalar bir yana seni
Bana seni gerek seni ey bî-vefâ seni
Dünyayı bir yana koysalar, bir yana seni,
Bana seni gerek seni, ey vefasız sevgili seni.
Necâtî Bey

543 Ne varlığa sevinirem ne yokluğa yerinirem
Işkın ile avunuram bana seni gerek seni
Ne varlığa sevinirim, ne yokluğa yerinirim,
Aşkın ile avunurum, bana seni gerek seni.
Yûnus Emre

544 İçim sensiz cehennemdir yaşımıla cihân nemdir
Benim sensiz cihân nemdir bana seni gerek seni
İçim sensiz cehennemdir, gözyaşımla dünya ıslanmıştır,
Benim sensiz dünya neme gerek, bana seni gerek seni.
Ahmedî

545 Işkın aldı benden beni bana seni gerek seni
Ben yanarım dün ü günü bana seni gerek seni
Aşkın aldı benden beni, bana seni gerek seni,
Ben yanarım gece-gündüz, bana seni gerek seni.
Yûnus Emre

546 Ârif isen âkıl ol dîvâne bilsin el seni
Rind-i hûş-yâr ol velî mest-âne bilsin el seni
Arif isen akıllı ol, deli bilsin el seni,
Kendinde bir rint ol ama sarhoş bilsin el seni.
Riyâzî

547 Sevdiğim kim kurtarır zincîr-i zülfünden beni
Görmemek yeğdir görüp dîvâne olmaktan seni
Sevdiğim kim kurtarır zülfünün zincirinden beni,
Görmemek yeğdir, görüp divane olmaktan seni.
İzzet Bey (Beylikçi)

548 Kısmetindir gezdiren yer yer seni
Gâfil olma âkibet yer yer seni
Kısmetindir gezdiren yer yer seni,
Aymazlık etme sonunda yer, yer seni.
İbn Kemâl

549 Kokma gül nâ-dân elinden al eline sûseni
Geçme nâ-merd köprüsünden ko aparsın su seni
Koklama gül kendin bilmez elinden, al eline süseni,
Geçme namert köprüsünden bırak götürsün su seni.
Kırımlı Hicâbî

550 Sen usandırma eli el de usandırmaz seni
Hilekârlık eyleme kimse dolandırmaz seni
Sen usandırma eli, el de usandırmaz seni,
Hilekârlık eyleme, kimse dolandırmaz seni.
Diyarbakırlı Said Paşa

551 Zehri tiryâk eyleyib tiryâki zehr eylerdi halk
Olmasa tağyir-i mâhiyyât-ı eşyâ mümtenî
Zehri panzehir, panzehiri zehir eylerdi halk,
Olmasaydı nesnelerin özünü değiştirmek imkânsız.
Yenişehirli Avnî

552 Her kimin evinde olsa dü zeni
Bozulurmuş o kişinin düzeni
Her kimin evinde olsa dü zeni[12],
Bozulurmuş o kişinin düzeni.
Şâkir (Hüseyin)

553 İnsân oğlu hîle-bâzdır kimse bilmez fendini
Her kime iylik edersen sakla ondan kendini
İnsanoğlu düzenbazdır, kimse bilemez düzenini,
Her kime iyilik edersen, sakla ondan kendini.
Lâ

554 Setr için zâhid-i âlûde-meniş bâdesini
Perde eyler der-i mey-hâneye seccâdesini
Gizlemek için kişiliksiz kaba sofu içkisini,
Perde eyler meyhane kapısına seccadesini.
Sâbit

555 Dosttan yana giden kişi kendözünden geçmek gerek
Dost yağmalar cân şârını alıp gönül kalesini
Dosttan yana giden kişi, özünden geçmesi gerek,
Dost yağmalar can şehrini, alıp gönül kalesini.
Yûnus Emre

[12] İki kadını, eşi. Cinası bozmamak için koruduk.

556 Susmakta da bir başka belâgat vardır
Söz bilmez isen susmayı öğren bâri
Susmakta da bir başka sanat vardır,
Söz bilmez isen, susmayı öğren bari.
Ferid Kam

557 Süleymân kuş dilin bilir dediler
Süleymân var Süleymân'dan içeri
Süleyman kuşdilin bilir dediler,
Süleymân var Süleymân'dan içeri.
Yûnus Emre

558 Beni bende demen bende değilem
Bir ben vardır bende benden içeri
Beni bende demeyin, bende değilim,
Bir ben vardır bende, benden içeri.
Yûnus Emre

559 Ehl-i dâniş sitem-i dehr ile pâ-mâl olmaz
Görse Mecnûn bile hâk üzre bırakmaz güheri
Bilginler feleğin zulmüyle değerini yitirmez,
Görse mecnun bile toprakta bırakmaz elması.
Erzurumlu Rüşdî

560 Ârifleri mezellet eder ehl-i ibtizâl
Şimdi zarâfet oldu sefâhat dedikleri
Arifleri zillete düşürür müptezeller,
Şimdi zarafet oldu uçarılık dedikleri.
Âli

561 Âlemde yok hulûs ü mahabbet dedikleri
Sermâye-i nifâktır ülfet dedikleri
Dünyada yok içtenlik ve sevgi dedikleri,
İkiyüzlülük sermayesidir dostluk dedikleri.
Arpaeminizâde Sâmî

562 Ölen insân mıdır ondan kalacak şey eseri
Bir eşek göçtü mü ondan da nihâyet semeri
Ölen insan mıdır, ondan kalacak şey eseri,
Bir eşek göçtü mü, ondan da nihayet semeri.
Mehmed Âkif

563 Sa'y eder hâsid kemâlâtında noksân bulmaya
Âlemin olsan eğer allâme-i dâniş-veri
Çalışır kıskanç, bir eksiklik bulmaya,
Dünyanın olsan bile en ünlü bilgini.
Nazîm

564 Künc-i gurbet gül-şen-i cennet kadar cân-bahş olur
Dâr-ı gurbette bulunsa âşinâlardan biri
Gurbet, cennet gibi can bağışlar,
Gurbette bulunsa dostlardan biri.
Nâbî

565 Hakîm-i mutlakın olmaz ise bir işte takdîri
Müfîd olmaz hezâr erbâb-ı aklın re'y ü tedbîri
Bilge Tanrı yazmamışsa bir işi,
Yaramaz bin akıllının çaresi.
Derviş Çelebi-i Mevlevî

566 Ne yanar kimse bana âteş-i dilden özge
Ne açar kimse kapım bâd-ı sabâdan gayri
Ne yanar kimse bana, gönül ateşinden başka,
Ne açar kimse kapımı, sabah yelinden başka.
Fuzûlî

567 Beni ağlan beni kim üstüme gelmez ölicek
Bir avuç toprak atar bâd-ı sabâdan gayri
Beni ağlan, beni kim, üstüme gelmez ölünce,
Bir avuç toprak atar sabah yelinden başka.
Necâtî

568 Deme kim yârda yok cevr ü cefâdan gayri
Ne dilersen bulunur mihr ü vefâdan gayri
Deme ki yârde yok, eziyet ve işkenceden başka,
Ne dilersen bulunur, sevgi ve bağlılıktan başka.
Necâtî Bey

569 Ey diyen gayre gönül verme hanı mende gönül
Ser-i zülfünde olan bahtı karadan gayri
Ey başkasına gönül verme diyen, hani bende gönül,
Zülfünün ucunda asılı bahtı karadan başka.
Fuzûlî

570 Fakr imiş fakr Fuzûlî şeref-i ehl-i vücûd
Özüne eyleme hem-dem fukarâdan gayri
Yokluk imiş yokluk, Fuzûlî var olanların onuru,
Kendine eyleme arkadaş yoksullardan başkasını.
Fuzûlî

571 Turfe dükkân-ı hikemdir bu kühen tâk-ı felek
Ne ararsan bulunur derde devâdan gayri
Tuhaf bir hikmetler dükkânıdır bu köhne dünya,
Ne ararsan bulunur, derde devadan başka.
Koca Râgıb Paşa

572 Ney-i bezm-i gamem ey âh ne bulsan yele ver
Oda yanmış kuru cismimde hevâdan gayri
Gam meclisinin neyiyim, ey ah, ne bulursan yele ver
Ateşte yanmış kuru bedenimde aşktan başka.
Fuzûlî

573 Muhlîs olmaz dile teslîm-i rızâdan gayri
Kâr-ı takdîre nedir çâre rızâdan gayri
İçtenlik olmaz gönle isteyerek teslimden başka,
Kaderin işine nedir çare, boyun eğmekten başka.
Müverrih Râşid

574 Marîz-i aşka bulunmaz bu dâr-ı mihnette
Gelir gider gam ile âh ü zârdan gayri
Aşk hastasına yoktur bu sıkıntı yurdunda,
Gelip giden acı ile inleyip ağlamaktan başka.
Nev'î (Malkaralı Yahyâ)

575 Hayf o bî-çâre-i ser-geşte-dilin hâline kim
Olmaya çâre-geri baht-ı zebûndan gayri
Yazık o zavallı şaşkın gönle ki,
Yoktur çare arayan kara bahtından başka.
Nâbî

576 Garîbim bî-kesim yoktur enîsim âhtan gayri
Penâhım dest-gîrim kalmadı Allah'tan gayri
Garibim, kimsesizim, yoktur dostum ahtan başka,
Sığınağım, yardımcım kalmadı Allah'tan başka.
Râmi Paşa

577 Tasvîr-i gayre kılma mahal kalb-i akdesi
Asnâma mesken eyleme beytü'l-mukaddesi
Dünya suretlerini yerleştirme kutlu kalbe,
Putlara mesken eyleme Allah'ın evini.
Yeniceli Usûlî

578 Öyle bir Tûr-i tecellîdir ki kalb-i âşıkân
Akseder her kûşesinden bin "terânî" nağmesi
Öyle bir tecelli Tur'udur ki âşıkların kalpleri,
Yansır her köşesinden bin "beni görürsün"[13] ezgisi.
Andelîb

579 Zînet-i zâhir kemâl erbâbına noksân verir
Pençe-i hayrettir erbâb-ı derûnun şânesi
Dışsal süsler olgun insanlara eksiklik verir,
Hayret pençesidir, gönül adamlarının tarağı.
Çelebizâde Âsım

[13] "Sen beni göremezsin ama dağa bak, eğer o yerinde durursa, sen de beni görebilirsin." (A'raf, 7/143) ayetine gönderme.

580 Nola gitse kendüden hayretle cân-ı nâ-sabûr
Yâ seferdir yâ tahammül çünkü aşkın çâresi
Ne olur gitse kendinden hayretle sabırsız can,
Ya seferdir ya tahammül çünkü aşkın çaresi.
Nedîm

581 Gerçi bülbüldür olan âşüfte-hâtır gonceden
Goncenin de sorsalar vardır hezâr endîşesi
Gerçi bülbüldür olan gönlü perişan goncadan,
Goncanın da sorsalar vardır sayısız kaygısı.
Ziyâ Paşa

582 Aşk hâlâtını Ferhâd ile Mecnûn ne bilir
Birisi dağ adamıdır birisi sahra delisi
Aşkın hâllerini Ferhâd ile Mecnûn ne bilir,
Birisi dağ adamıdır, diğeri çöl delisi.
Tâcizâde Said Çelebi

583 Ne hoşdur elde gül-gûn câm başda ışk sevdâsı
Gönülde vasl zevki cânda cânânlar temennîsi
Ne hoştur elde gül renkli kadeh, başta aşk sevdası,
Gönülde kavuşma zevki, canda sevgililer temennisi.
Fuzûlî

584 Her ne denlü çok yaşarsa bir kişi
Âkıbet ölmekdürür ânın işi
Ne kadar çok yaşarsa bir kişi,
Sonunda ölmektir onun işi.
Süleymân Çelebi

585 Sâhib-i iz'ân içün bir başka mîzân istemez
Gösterir mâhiyyet-i vicdânı insânın işi
Anlayış sahipleri için başka ölçü gerekmez,
Gösterir vicdanının niteliğini insanın işi.
Münîre Hanım

586 Tarîk-i bâde-perestî harâbe-zâra çıkar
Bırak şu silk-i irfâna uymayan revîşi
Şarap düşkününün yolu viraneliğe çıkar,
Bırak şu bilgelik yoluna uymayan gidişi.
Muallim Nâcî

587 Nakdîne-i tasarrufu seng-i mezâr iken
Câh ehlinin bu rütbe nedendir denâeti
Sonunda sahip olacağı tek şey mezar taşıyken,
Makam sahiplerinin nedendir böyle alçaklığı.
Âsım (Ârifzâde)

588 Nüsha-i kübrâsın ey zâhid velî cildin sakîl
Yok mudur mîzân-ı aklın kim çeker bu sıkleti
Büyük kitapsın ey kaba sofu, ama cildin çok ağır,
Yok mudur aklının ölçüsü, kim çeker bu ağırlığı?
Fasîh Dede

589 Hep doğrulukla vâsıl olur tîr menzile
Pek de yabana atmayalım istikâmeti
Hep doğrulukla ulaşır ok hedefine,
Pek de yabana atmayalım doğruluğu.
Dâniş

590 Verdim o şûha cânımı Tanrı emâneti
Teslîm edince zâhire çıktı hıyâneti
Verdim o işveli güzele canımı Tanrı emaneti,
Teslim edince, ortaya çıktı ihaneti.
Keçecizâde İzzet Mollâ

591 Ey olan kâşâne-i nahvette sermest-i gurûr
Bir de fikret hâk-i zillette humâr-ı mihneti
Ey olan kibir sarayında gurur sarhoşu,
Bir de düşün zillet toprağında sınanma sancısını.
Ebubekr Sâmî Paşa

592 Hak taâlâ kimseyi bir ferde muhtâc etmesin
Yoksa halkın ettiği ihsâna değmez minneti
Yüce Tanrı kimseyi bir ferde muhtaç etmesin,
Yoksa halkın ihsanına değmez başa kakması.
Şinâsî

593 Ettiği da'vâya kâdir olmadır şart-ı hüner
Âdemi rüsvâ eder isbâta acz-i kudreti
İddiayı ispat edebilmektir hünerin şartı,
Adamı rezil eder, ispata güç yetirememesi.
Şuûrî

594 Âlem ol âyine-i ibret-nümâdır kim düşer
Günde yüz bin şekille bir vakt ü zamânın sûreti
Dünya o ibretler gösteren aynadır ki düşer,
Günde yüz bin biçimde bir zamanın görüntüsü.
Diyarbakırlı Tabîb Mustafa

595 Maksadın tenvîr-i istikbâl ise ey hod-fürûş
Terk kıl nâ-dân ile hem-bezmî-i ünsiyeti
Amacın geleceği aydınlatmak ise ey övüngen,
Terk et cahillerle kurduğun dostluk ilişkisini.
Halil Edîb

596 Hiçbir iş görmedi eyyâm-ı hayâtında habîs
Millete memlekete öldü de hizmet etti
Hiçbir iş görmedi ömrü boyunca alçak,
Millete, memlekete öldü de hizmet etti.
Eşref

597 Esâs-ı hestî-i âlem bilinmedi gitti
Nedir vezâif-i âdem bilinmedi gitti
Halkın varlığının aslı, bilinmedi gitti,
Nedir insanın görevleri, bilinmedi gitti.
Hayrî

598 Halk-ı âlem bi't-tab' hubb-i vatan mecbûridir
Bin gül-istâna değişmez bûm bir vîrâneyi
Halkın yaratılışı doğal, yurt sevgisi zorunlu,
Baykuş, bin gül bahçesine değişmez bir viraneyi.
Es'ad Muhlis Paşa

599 Aşk odu evvel düşer ma'şûka andan âşıka
Şem'i gör kim yanmadan yandırmadı pervâneyi
Aşk ateşi önce düşer sevilene, sonra sevene,
Mumu gör ki, yanmadan yandırmaz pervaneyi.
Lâ

600 Gösterirsen ölmeden göster bana ol sîneyi
Yoksa hasta son nefeste neylesin âyîneyi
Gösterirsen ölmeden göster bana göğsünü,
Yoksa hasta, son nefeste neylesin aynayı.
Kelîm-i Eyyûbî

601 Sakın sakın ki mugaylân-ı râh-ı kûy-i emel
Hezâr pâre eder dâmen-i temennîyi
Sakın, sakın ki istekler yolunun çalıları,
Bin parça eder umutlar eteğini.
İsmetî

602 Cefâ için mi getirdi felek cihâna bizi
Dahi ne günlere saklar aceb zamâne bizi
İşkence için mi getirdi kader dünyaya bizi,
Daha ne günlere saklar acaba zamane bizi?
Tîgî

603 Âkıl isen can gözün aç tut kulak bu sözüme
Bir değirmendir bu dünya öğütür bir gün bizi
Akıllıysan can gözün aç, tut kulak bu sözüme,
Bir değirmendir bu dünya, öğütür bir gün bizi.
Zâhidî Ahmed Efendi

604 Ârifin her bir sözünü duymaya insân gerek
Bu cihânda sanmanız hayvân olan anlar bizi
Arifin sözlerini anlamaya insan gerek,
Bu dünyada sanmayın hayvan olan anlar bizi.
Niyâzî-i Mısrî

BİLGELİKLER DİVANI

K/MISRALAR

287 Sen bu bâziçeye aldanma temâşâsına bak
Bu eğlenceye aldanma, seyrine bak.
Şeyh Gâlib

288 Kimse hâil olamaz iki gönül bir olucak
Kimse engel olamaz, iki gönül bir olunca.
Kabûlî

289 Yoktur tapacak Hudâ'dır ancak
Yoktur tapacak, Tanrı'dır ancak.
Lâ

290 Olmasın hem-râzı yâ Rab kimsenin ehl-i nifâk
Olmasın sırdaşı ya Rab kimsenin bir fitneci.
Süleymân Fehîm

291 Mi'râc-ı aşk u şevk idi Mansûr'a dâr-ı hak
Bir aşk ve zevk merdiveniydi Mansûr'a adaletin darağacı.
Ârif Hikmet Bey

292 Esbin ur pây-bendin evvel sonra kıl tevdî-i Hak
Atın vur köstеğini önce, sonra ısmarla Tanrı'ya.
Lâ

293 Görsem seni helâk olurum görmesem helâk
Görsem seni helak olurum, görmesem helak.
Enderunlu Vâsıf

294 Dünyâya gönül bağlayan âdem olur ahmak
Dünyaya gönül bağlayan ahmaktır.
Âmidî

295 Ne mümkün andelîbe dâmen-i gül-şenden ayrılmak
Ne mümkün bülbüle gülşenin eteğinden ayrılmak.
Adanalı Ziyâ

296 Şifâsı olmayan bî-mâra sıhhattir helâk olmak
Şifası olmayan hastaya sağlıktır ölüm.
Fâmî

297 Dururken dost düşmandan hatâdır çâre-cû olmak
Dururken dost, düşmandan hatadır çare beklemek.
Basîrî-i Bağdâdî

298 Acımaz şer'in kestiği parmak
Acımaz şeriatın kestiği parmak.
Sâbit

299 Yorulmaktır cihân-ı köhneyi ta'mire uğraşmak
Yorulmaktır köhne dünyayı onarmaya çalışmak.
Keçecizâde İzzet Mollâ

300 Sen bizi cevrine şâyeste bil ihsân olarak
Sen bizi cevrine layık bil ihsan olarak.
Şeyh Gâlib

301 Tüketti şeyh kerâmâtini ucuz satarak
Tüketti şeyh kerametlerini ucuz satarak.
Keçecizâde İzzet Mollâ

302 Rind-i ter-dâmene hem-râz olamaz zâhid-i hâşâk
Temiz etekli rinde sırdaş olamaz süprüntü kaba sofu.
Antakyalı Münif

303 Felek hemân beni mi buldun imtihân edecek
Felek, yalnız beni mi buldun sınava çekecek?
Lâ

304 Verâ-yı perdede esrâr var zuhûr edecek
Perdenin arkasında nice sırlar var ortaya çıkacak.
Nâilî-i Kadîm

305 Husûl-i kâma tevakkuf gerek zamânına dek
İsteğe ulaşmak için beklemek gerek zamanına dek.
Lâ

306 Hilâf-ı tıynetimdir tab'-ı ahbâba keder vermek
Yaratılışıma aykırıdır, dostlara keder vermek?
Nâbî

307 Gerektir kendini bilmezlere kendini bildirmek
Gerektir kendini bilmezlere, kendini bildirmek.
Lâ

308 Reh-zeni hâr olanın dâmeni pür-çîde gerek
Dikenlikten geçenin eteği toplanmış gerek.
Nedîm

309 Evvel kişiye cân gerek andan cihân gerek
Önce kişiye can gerek sonra dünya gerek.
Lâ

310 Her işin âkibeti âkıle der-pîş gerek
Akıllı, her işin sonunu hesap edendir.
Lâ

311 Kalınsa aç ramazanda oruç yenir bî-şek
Kalınsa aç, ramazanda oruç yenir şüphesiz.
Şefik

312 Melhûzu kimin oldu zuhûrâta muvâfık
Örtüşmez öngörüler beklenmedik olaylarla?
Haşmet

313 Piyâle-i gamı câm kadar bilir âşık
Acı kadehini şarap kadehi kadar iyi bilir âşık.
Hızırağazâde Said Bey

314 Sille urulur herkese simâsına lâyık
Sille vurulur herkese, yüzüne uygun.
Vâlî-i Âmidî

315 Bir vakit biz dahi hem-meclis-i cânân idik
Bir zamanlar biz de sevgilinin meclisindeydik.
Nâbî

316 Hicrânı visâl visâli hicrân bildik
Ayrılığı kavuşma, kavuşmayı ayrılık bildik.
Azmizâde Hâletî

317 Hayâl-i yâr gibi var mı bir refîk-i şefîk
Yârin hayali gibi var mı sevecen bir arkadaş.
Rûhî-i Bağdâdî

318 Rızâ-yı Hak'tan özge yok derûnumda emel-i tahkîk
Tanrı rızasından başka yok kalbimde amaç.
Sultan I. Ahmed

319 Evvelâ yâr-i muvafık saniyen azm-i tarîk
Önce uygun yoldaş, sonra yolculuk.
Lâ

320 Bahâr eyyâmı geldi biz dahi şâd olmadık gittik
Bahar geldi biz daha neşelenmedik gittik.
Nâbî

321 Her derde çâre var güzelim aşka çâre yok
Her derde çare var güzelim, aşka çare yok.
Abdülhak Hâmid

322 Geldi ammâ neyleyim sensiz bahârın şevkı yok
Geldi ama neyleyim, sensiz baharın neşesi yok.
Recaîzâde Mahmûd Ekrem

323 Hudâ'sı var olanın istinâd-gâhı mı yok
Tanrı'sı var olanın dayanağı mı yok.
Muallim Nâcî

324 Tutalım cennet imiş Âdem yok
Cennet de olsa neye yarar, içinde insan yok.
Şehrî

325 Şarâb-ı köhne var ammâ ki eski âlem yok
Eski şarap var ama eski eğlence yok.
Seyyid Vehbî

326 Sâlike vehle-i ûlâda belâdır râh-ı aşk
Girene başlangıçta belâdır aşk yolu.
Belîğ

327 Tâ kıyâmet fasl olunmaz sûziş-i da'vâ-yı aşk
Kıyamete kadar çözülemez yakıcı aşk davası.
Süleymân Fehîm

328 Erbâb-ı dile ayn-ı keremdir sitem-i aşk
Gönül adamlarına lütuftur aşk işkencesi.
Kâzım Paşa

329 Dâne ümîdi ile dâma giriftâr olduk
Rızık umuduyla yakalandık tuzağa.
Râşid

330 Hikmet-i halkını bilmez mahlûk
Yaratılış nedenini bilemez yaratılanlar.
Vehbî

331 Cefâyı âşinâdan lûtfu hep bî-gâneden gördük
Eziyeti dostlardan, lütfu hep ellerden gördük.
Lâ

332 Kerem-kâr olmadıksa çok kerîm-i kâm-rân gördük
Cömert olamadıksa da çok mutlu cömert gördük.
Seyyid Vehbî

605 Ta'mîr-i Ka'be hödm-i sanem-hâne iş değil
Aç dîde-i basîreti kalb-i harâba bak
Kâbe'yi onarma, puthaneyi yıkma iş değil,
Aç kalp gözünü, harap olmuş kalplere bak.
Naim (Tezkireci)

606 İster isen almağa hikmet kitâbından sebak
Hâme-i kudret ne yazmış safhâ-i âsâra bak
İstersen almayı hikmet kitabından ders,
Kudret kalemi ne yazmış, varlık sayfasına bak.
Hayâlî Bey

607 Cism-i terkib gubârîdir sen ândan fâriğ ol
Rûh-i pâk ol âlem-i tecrîde gel, esrâra bak
Beden topraktandır, kurtul ondan,
Ruhunu arındır, Tanrı'ya yönel, sırlara bak.
Hayâlî Bey

608 Câm-veş kimdir bu bezm içre ciğer-hûn olmayan
Gonce-i gül-zârı seyret lâle-i hamrâya bak
Kadeh gibi, var mıdır dünyada ciğeri kan dolmayan,
Gül bahçesinin goncasını seyret, kızıl lâleye bak.
Bâkî

609 Dehr-i bî-bünyâd için renc-i talebden fâriğ ol
Bâri birkaç gün huzûr-i kalb ile dünyaya bak
Bu yalan dünya için isteme sıkıntısından kurtul,
Hiç değilse birkaç gün, kalp huzuruyla dünyaya bak.
Bâkî

610 Hor bakma her nemed-pûşa sakın ey muhteşem
Her gedâyı Hızır gör her şahsa dervişâne bak
Hor bakma her çulsuza sakın ey gösterişli,
Her dilenciyi Hızır gör, her kişiye dervişçe bak.
Usûlî

611 Sal keştî-i umûrunu bahr-i tevekküle ak
Aç bâd-bân-ı himmeti yan gel de seyre bak
İşlerin teknesini sal, tevekkül denizine ak,
Emek yelkenini aç, yan gel de seyrine bak.
Lâ

612 Çünkü âyinesidir birbirinin derler halk
Ettiği vasfı görür her kişi âherden bak
Çünkü aynasıdır birbirinin derler halk,
Ettiği vasfı görür her kişi diğerinden bak.
Şerîf

613 Halk-ı âlem ezelî böyle perîşân ancak
Kimi handân kimi giryân kimi nâlân ancak
Dünya halkı ezelden böyle perişan ancak,
Kimi güler, kimi ağlar, kimi inler ancak.
Bâkî

614 İlm kesbiyle pâye-i rif'at
Arzû-yı muhâl imiş ancak
Bilimle yükselmeye çalışmak,
Olmayacak bir istekmiş ancak.
Fuzûlî

615 Cihân bâzârına her ne getirdikse ziyân ettik
Metâ-ı sûd-mend ey dil hemân sûz u güdâz ancak
Dünya pazarına ne getirdikse zarar ettik,
Kazançlı mal ey gönül, yanıp yakılma ancak.
Hayâlî Bey

616 Nazar-ı ârifânda yeksândır
Düşman-ı ma'rifetle düşman-ı Hak
Ariflerin gözünde ikisi de birdir:
Bilgi düşmanı ile Tanrı düşmanı.
Muallim Nâcî

617 Cihânda kâmil insândır sırât-ı mustakîm ancak
O yüzden oldular sâlik olanlar vâsıl bi'l-Hak
Dünyada yetkin insandır doğru yol ancak,
Ona bağlananlar Hakk'a ulaşırlar ancak.
Şeyh Fahrî-i Halvetî

618 Hicvedersem zâlimi zâhid günah ettin deme
Dîn-i İslâm'da sevâbtır çünkü şeytan taşlamak
Hicvedersem zalimi, sofu, günah ettin deme,
İslâm'da sevaptır çünkü şeytan taşlamak.
Eşref

619 Hüner halvet-nişîn-i encümen olmaktır yoksa
Kemin-gâh-ı riyâdır kûşe-gîr-i inzivâ olmak
Hüner halk içinde yalnız olmaktır, yoksa,
Riya tuzağıdır, yalnızlık köşesine çekilmek.
İzzet Ali Paşa

620 Yûsuf gibi envâ-ı mihen çekmeye mevkûf
Âsân değil ihvâna veliyyü'l-niam olmak
Yusuf gibi türlü sıkıntılar çekmeye bağlıdır,
Kolay değil kardeşlere lütufta bulunmak.
Bâkî

621 Zâtında fürû-mâyeliğin Hak da bilirken
Bî-fâidedir rif'at ile muhteşem olmak
Özündeki soysuzluğu Hak da bilirken,
Faydasızdır yüksek makamla gösteriş yapmak.
Nâbî

622 Olur feyz-i tevâzu'la diraht-ı pest bâr-ı âver
Komuştur meyveden mahrûm servi ser-firâz olmak
Olur, tevazu bereketiyle bodur ağaç meyveli,
Meyveden yoksun etmiştir serviyi yüksekte olmak.
Nâbî

623 Hâlık'ın nâ-mütenâhi adı var en başı Hak
Ne büyük şey kul için hakkın elinden tutmak
Yaratıcı'nın sayısız adı var, en başı Hak,
Ne büyük şey, kul için hakkın elinden tutmak.
Mehmed Âkif

624 Dem olur yârelenir sîne-i sengîn-i kalem
Gün olur kârelenir safha-i sîmin-i varak
Gün olur yaralanır kalemin taştan göğsü,
Gün olur karalanır, kâğıdın gümüş yüzü.
Lâ

625 Bir nükte bulmadım ki ruhun vasfı olmaya
Gözden kitâb-ı aşkı geçirdim varak varak
Bir nükte bulmadım ki yüzün vasfı olmaya,
Gözden geçirdim aşk kitabını sayfa sayfa.
Rûhî

626 Çeşm-i im'ân ile âlemde hakîkat-bîn ol
Dinleme vâiz-i şehîri gam-ı ferdâyı bırak
Araştırıcı gözle evrensel gerçekleri gör,
Dinleme vaizi, gelecek kaygısını bırak.
Şeyh Vasfî

627 Ömrün oldukça çalış kesb-i kemâl et Vasfî
Şöhret-i kâzibeyi halka müdârâyı bırak
Ömrün oldukça çalış, olgunluk kazan Vasfî,
Yalancı şöhreti, halka yaltakanmayı bırak.
Şeyh Vasfî

628 Misâl-i Ka'be eyâ nûr-i dîde-i uşşâk
Gören cemâlini müştâk görmeyen müştâk
Kâbe misali ey âşıkların göz nuru,
Güzelliğini gören de âşık, görmeyen de.
Müezzin Hüdâyî

629 Neşât-ı hâtır-ı âlem elindedir sâkî
Bu gamları yine bir câmdır sürûr edecek
Halkın gönlünü şenlendirmek elindedir saki,
Bu gamları yine bir kadehtir sevince çevirecek.
Nâilî-i Kadîm

630 Felek bir ehl-i kemâlin kebâb eder ciğerin
Bir iki câhili bulsa ziyâfet edecek
Felek bir olgun insanın kebap eder ciğerini,
Bir-iki cahili bulsa ziyafet verecek.
Riyâzî (Mehmed)

631 Bâr-ı destâr-girânınla çekilmez sıkletin
Sen de insâf eyle zâhid kendini mîzâna çek
Ağır sarığının yüküyle çekilmez sıkıntın,
Sen de insaf eyle ey kaba sofu, kendini tartıya çek.
Sünbülzâde Vehbî

632 Bahr-i efkâra düşüp çekme emek
Nükte-i çûn ü çirâdan el çek
Düşünce denizine düşüp çekme emek,
Niçin ve nasıl sorularından el çek.
Hakanî Mehmed Bey

633 Kâh vuslat kâh firkat böyledir de'b-i felek
Kâh râhat kâh mihnet böyledir de'b-i felek
Bazen kavuşma, bazen ayrılık, böyledir feleğin işi,
Bazen rahatlık, bazen sıkıntı, böyledir feleğin işi.
Naîm

634 Şîrler pençe-i kahrımdan olurken lerzân
Beni bir gözleri âhûya zebûn etti felek
Aslanlar kahrımın pençesinden titrerken,
Beni bir gözleri ceylana esir etti felek.
Yavuz Sultan Selim

635 Yâri ağyârdan men'etmeye çekme emek
Ey gönül dîvâneliktir vakfı mülk olsun demek
Sevgiliyi ellerden esirgemeye çekme emek,
Ey gönül delilik tir, vakfı mülk edinmek istemek.
Lâ

636 Ekmeyen biçmedi bu mezraada elhâsıl
Kime lâzım ise ekmek âna lâzım ekmek
Ekmeyen biçmedi bu tarlada sözün kısası,
Kime gerek ise ekmek, ona gerek ekmek.
Lâ

637 Yüz bin eger cevr ü cefâ uğrar ise sûretime
Hiç eksilmez şâdılığım cümlesin yur seni sevmek
Yüz bin eziyet ve işkence yapılsa da bedenime,
Hiç eksilmez sevincim, tümünü yur seni sevmek.
Yûnus Emre

638 Murâdına erişir herkes İzzetî âhir
Niyâz-ı dergeh-i Bârî-i bî-niyâz ederek
İsteğine erişir herkes İzzetî sonunda,
Zengin Tanrı'nın dergâhına yakararak.
İzzetî

639 Önünde şem'-i hidâyet delîl olursa sana
Serâir-i reh-i vahdet ayân olur giderek
Önünde doğruluk ışığı öncülük ederse,
Tanrı'ya yakınlık yolunun sırları açılır giderek.
Hâfız Müştak

640 Şöyle pinhân gidesin kûyine cânânın kim
Râh ola hem-demin ammâ o da hâbîde gerek
Öyle gizli gitmelisin semtine sevgilinin ki,
Yol olmalı arkadaşın, ama o da uykuda gerek.
Nedîm

641 Sözü az söyle ağır söyle ki sühan
Zer gibi sayılı gevher gibi sencîde gerek
Sözü az söyle, ağır söyle ki söz,
Altın gibi sayılı, elmas gibi ölçülü olmalıdır.
Nedîm

642 Bezm-i ikbâlini târ eylemesin derse felek
Kişi yaktığı çerâğ üstüne pervâne gerek
Mutluluk sofrasın dağıtmasın derse felek,
Kişi yaktığı ışık üstüne pervane gerek.
Veysî (Alaşehirli Üveys)

643 Her kişi câm-ı cezâ içse gerek
Hayr ü şer ektiğini biçse gerek
Her kişi ceza kadehini içse gerek,
İyi ya da kötü, ektiğini biçse gerek.
Nâbî

644 Cehl ü udvân ile dünyâda bekâ oldu muhâl
Şimdi bu nükteyi Mecnûn bile fehmetse gerek
Bilmezlik ve zulümle dünyada yaşamak olası değil,
Şimdi bu gerçeği, mecnun bile anlamış olmalı.
İbnülemîn Mahmûd Kemâl

645 Söylemekten söz uzar artar emek
Söyleyenden dinleyen ârif gerek
Söylemekten söz uzar, artar emek,
Söyleyenden dinleyen anlayışlı gerek.
Lâ

646 Evzâ'-ı nâ-becâsını nev-câh olanların
Nâ-çâr halk çekse felek çekmemek gerek
Uygunsuz davranışlarını, toy yöneticilerin,
Umarsız halk çekse de feleğin çekmemesi gerek.
Es'ad Muhlis Paşa

647 Devlet-i dünyâ hayâl ü hâba benzer nesnedir
Baht-ı bî-dâr isteyenler terk-i hâb etmek gerek
Dünya mutluluğu, bir hayal ve rüyaya benzer,
Uyanık bir talih isteyen, uykuyu terk etmek gerek.
Bâkî

648 Yahşı günde bilmek olmaz kim diyânet kimdedir
Yahşı yoldaşı yaman gün imtihân etmek gerek
İyi günde bilinemez, dindarlık kimdedir,
İyi yoldaşı kötü günde sınamak gerek.
Neşâtî

649 Uşşâka zahm-ı sîne değil zahm-ı cân gerek
Zîrâ ki bergüzâr-ı mahabbet nihân gerek
Âşıklara göğüs yarası değil can yarası gerek,
Çünkü sevgi armağanı, gizli olmak gerek.
İzzet Ali Paşa

650 İbtidâ-yı amelin âhiri der-pîş gerek
Kâr-ı evvelde kişi âkîbet-endîş gerek
İşin başında sonunu öngörmek gerek,
İşin başında kişi, sonucu düşünmek gerek.
Lâ

651 Rızâyî sora sora Ka'be'yi bulur âdem
Hemân yola düşelim kûy-i dil-rübâ diyerek
Rızâyî sora sora Kâbe'yi bulur insan,
Hemen yola düşelim sevgilinin yurdu diyerek.
Rızâyî

652 Hudâ kerîmdir elbette eylemez mahrûm
Merâmına erişir her kişi Hudâ diyerek
Tanrı cömerttir, elbette eylemez yoksun,
İsteğine erişir her kişi, Allah diyerek.
Şeyhülislam Yahyâ

653 Ey azizim kıl şükür malın harîsi olma pek
Rızkına Allah kefildir etme aslâ anda şek
Ey azizim şükret, mal düşkünü olma pek,
Rızkına Allah kefildir, etme asla onda şek.
Lâ

654 Ey birâder dinle pendim varsa malın sakla pek
Düşmana kalsın kalırsa dosta muhtâc olma tek
Kardeşim, dinle öğüdüm, varsa malın sakla pek,
Düşmana kalsın kalırsa, dosta muhtaç olma tek.
Lâ

655 Yetmiş iki millete kurbân ol âşıkısan
Tâ âşıklar safında imâm olasın sâdık
Yetmiş iki millete kurban ol âşık isen,
Ki âşıklar safında imam olasın sadık.
Yûnus Emre

656 Bir devlet için çerhe temennâdan usandık
Bir vasl için ağyâra müdârâdan usandık
Bir makam için el-etek öpmekten usandık,
Bir vuslat için ellere yaltakçılıktan usandık.
Nâbî

657 Eyvâh bu bâziçede bizler yine yandık
Zîrâ ki ziyân ortada bilmem ne kazandık
Eyvah bu oyunda bizler yine yandık,
Çünkü zarar ortada, bilmem ne kazandık?
Ziyâ Paşa

658 Cihânda bulmadım yâr-i muvâfık
Muvâfık sandığım çıktı münâfık
Dünyada uygun bir dost bulamadım,
İkiyüzlü çıktı hep uygun sandığım.
Lâ

659 Hâtırım cem'iyyetin etti perîşân ayrılık
Ayrılık kıldı bana dünyâyı zindân ayrılık
Gönül birliğimi dağıttı ayrılık.
Ayrılık etti bana dünyayı zindan ayrılık.
Usûlî

660 Edince vasf-ı ruhun harfini rakam âşık
Yakasın eyledi çâk oluban kalem âşık
Yazınca yanağının güzelliğini âşık,
Yakasın yırttı, oldu hemen kalem âşık.
Hayâlî Bey

661 Sükûtu bilmediğinden değil edebindendir
Eğerçi söylemez ammâ neler bilir âşık
Susması bilmediğinden değil, edebindendir,
Gerçi söylemez ama neler neler bilir âşık.
Hızırağazâde Said Bey

662 O kadar etti ki müste'cîri gamzen tahrîb
Veremem bu dil-i vîrânı kirâya artık
O denli yaraladı ki süzgün bakışların kiracıyı,
Veremem bu harap olmuş kalbi kiraya artık.
Keçecizâde İzzet Mollâ

663 Sarf eyleme nakd-i dili her sâde kumaşa
Kıymet verilir herkese kâlâsına lâyık
Harcama gönül akçeni sıradan kumaşlara,
Değer verilir herkese kumaşına layık.
Lebib-i Âmidî

664 Allah ise maksûdun eğer nefsini öğren
Sensin dürr-i şeh-dâne-i deryâ-yı dakâik
Tanrı ise amacın eğer, kendini öğren,
Sensin incelikler denizinin en değerli incisi.
Kâzım Paşa

665 Tâlib-i sırr-ı ilâhî yok cihânda yoksa kim
Râzlar vardır dil-i dânâda gözler görmedik
Tanrısal sırların isteklisi yok dünyada, yoksa
Sırlar vardır bilir gönüllerde gözler görmedik.
Rûhî

666 Küfr ile îmân dahi hicâbımış bu yolda
Safâlaştık küfr ile îmânı yağmaya verdik
Küfür ile iman bile perdeymiş bu yolda,
Arındık, küfür ile imanı yağmaya verdik.
Yûnus Emre

667 Deme aşk içre bana kim ede irşâd-ı tarîk
Sen hemân gir yola Allah veliyyü't-tevfîk
Deme, aşk içre bana kim yol gösterir,
Sen hemen gir yola, Allah yardımcındır.
İbn Kemâl

668 Aşk mısrına olmayan sâlik
Yûsuf-i kalbe olmadı mâlik
Aşk şehrinin yoluna düşmeyen,
Gönül Yûsuf'una olamaz malik.
Hamdullah Hamdî

669 Bu devr içre ne bezm-i gül ne câm-ı hoş-güvâr eksik
Hemân bir hüsr ile noksânı yok gül yüzlü yâr eksik
Bu devirde ne gül meclisi, ne lezzetli şarap eksik,
Bir kaybı, noksanı yok; yalnız gül yüzlü sevgili eksik.
Nev'î

670 Gül-zârdan ol şûh-i dil-ârâ ile geçtik
Gûyâ ki nesîmiz gül-i rânâ ile geçtik
Gülşenden o gönül kapan nazlı güzelle geçtik,
Sanki bir esintiyiz de eşsiz bir gülle geçtik.
Nâilî-i Kadîm

671 Biz kim bu cihân gül-şenini hâra değiştik
Vârını yoğa yârını ağyâra değiştik
Biz bu dünya gülşenini dikene değiştik,
Varını yoğa, dostunu yabancılara değiştik.
Huzûrî (Gelibolulu)

672 Bir nahli ki gözyaşı ile besledim âhir
Ne bergini gördük ü ne bârına eriştik
Bir fidanı gözyaşıyla besledim, sonunda,
Ne yaprağını gördüm ne meyvesine eriştim.
Garîbî

673 Bu kâr-hâne-i hikmette âna hayrânız
Ne gönlümüzce günâh vü ne hod-sevâb ettik
Bu hikmetler dünyasında ona şaşıyoruz ki,
Ne gönlümüzce bir günah ne de sevap işledik.
Şehrî

674 Bir dil-rübâya düştü gönül müptelâsı çok
Aşkın safâsı yok değil ammâ cefâsı çok
Bir güzele düştü gönül, düşkünlüğü çok,
Aşkın neşesi yok değil ama sıkıntısı çok.
Şeyhülislam Yahyâ

675 Geçirdi çaşni-gîr-i felek ol denli vaktin kim
Nevâl-i arzû meydâna geldi iştihâ yok
Geçirdi feleğin aşçıbaşı o kadar zaman ki,
Arzulanan yiyecekler ortaya geldi, iştah kalmadı.
Nâbî

676 Nâr-ı gam nûr-i safâ hep bir çerâğın pertevi
Çeşm-i irfân ile baksan arada bî-gâne yok
Gam ateşi, neşe aydınlığı aynı kandilin ışığı,
Kalp gözüyle bakarsan, arada yabancı yok.
Âlî

677 Hâlime kâfirler etti rahm sen rahm etmedin
Böyle miydi ahdimiz ey dîni yok îmânı yok
Hâlime kâfirler acıdı, sen acımadın,
Böyle miydi sözümüz, ey dini yok, imanı yok?
Usûlî

678 Câhilin âlim katında sözünün mikdârı yok
Kendi eşşek giydiği çul başının yuları yok
Bilmezin bilgin katında sözünün değeri yok,
Kendi eşek, giydiği çul, başının yuları yok.
Lâ

679 Bir bahr-i gamda urmadayız dest ü pây kim
Keştîsi yok kenâresi yok nâhudâsı yok
Bir acı denizinde çırpınıyoruz ki,
Gemisi yok, sahili yok, kaptanı yok.
Nâbî

680 Gel gel berû ki savm ü salâtın kazâsı var
Sensiz geçen zamân-ı hayâtın kazâsı yok
Gel, gel beri ki oruç ve namazın kazası var,
Sensiz geçen zamanın kazası yok.
Seyyid Nesimî

681 Hiç sorma kim tabîbin elinden neler çeker
Ammâ beyâna haste-i aşkın mecâli yok
Hiç sorma, doktorun elinden neler çeker,
Ama söylemeye aşk hastasının gücü yok.
Nâbî

682 Kendim yanarım aşk ile gayre zararım yok
Ser-tâ-be-kadem âteşim ammâ şererim yok
Kendim yanarım aşk ile başkasına zararım yok,
Baştan ayağa ateş kesilmişim ama kıvılcımım yok.
Diyarbakırlı Said Paşa

683 Değildir intihâda zevk ü lezzet ibtidâdadır
Civânlık âlemin yâd etmeyen bir pîr yoktur yok
Değildir sonda zevk ve tat, başlangıçtadır,
Gençlik dönemini anmayan yaşlı yoktur yok.
Hersekli Ârif Hikmet

684 Hakîkî sanma her seyr ettiğin perhîz-kârânı
Fesâda derd-mendin neylesin destinde âlet yok
Gerçek sanma her gördüğün sofuyu,
Kötülüğe garibin neylesin elinde alet yok.
Nâbî

685 Edenler ne cesâretle ederler ilticâ bilmem
Esâsında binâ-yı izz ü ikbâlin metânet yok
Sığınanlar ne cesaretle sığınırlar bilmem,
Temelinde güç ve makam yapısının sağlamlık yok.
Nâbî

686 Ser-â-ser çeşm-i ibretten geçirdim nüshâ-i dehri
İçinde ma'nî-i ârâma dâir bir ibâret yok
Baştan başa taradım ibret için dünya kitabını,
İçinde huzur anlamına gelen bir cümlecik yok.
Bâkî

687 Tutuşsun ol çemen kim lâlesinde dâğ-ı hasret yok
Gülünde bûy-i ülfet nergisinde çeşm-i ibret yok
Yansın o bahçe ki, lâlesinde özlem yarası yok,
Gülünde dostluk kokusu, nergisinde ibret gözü yok.
Nevres-i Kadîm

688 Hiç dûdmân-ı mey-kededen gayri Nâbiyâ
Bezm-i cihânda var mı bir âteş ki dûdu yok
Hiç meyhane ocağından başka ey Nâbî,
Dünya meclisinde var mı bir ateş ki dumanı yok.
Nâbî

689 Sa'y etmekle müyesser olmaz hergiz
Bahşâyiş-i hazret-i Hudâ'dır gam-ı aşk
Çalışmakla ulaşılmaz hiçbir zaman,
Yüce Tanrı'nın bir bağışıdır aşk derdi.
Hâletî

690 Zulmet-i rızk u riyâdan kurtarırdı kendisin
Zâhidin kalbinde tâbân olsa ger envâr-ı aşk
Rızık ve riya karanlığından kurtarırdı kendini,
Kaba sofunun kalbinde parlasaydı eğer aşk nurları.
Âkif Paşa

691 Eylemez erbâb-ı dil zıll-i Hümâ'ya ilticâ
Lâne-gîr-i kâf-ı istiğnâ olur Ankâ-yı ışk
Sığınmaz gönül erleri Hümâ'nın gölgesine,
Gönül tokluğu Kaf'ında yuva tutar, aşk Ankâ'sı.
Fehîm

692 Ey Hüdâyî hâlet-i aşkı ne bilsin her meks
Kulle-i Kâf-ı hakîkat mürgüdür Ankâ-yı ışk
Ey Hüdâyî aşkın hâllerini ne bilsin eksikliler,
Gerçeklik Kaf'ı doruğunun kuşudur aşk Ankâ'sı.
Aziz Mahmûd Hüdâyî

693 Tıynet-i âdemde evvel konmasa sevdâ-yı ışk
Cenneti bir dâneye satmazdı ol dânâ-yı ışk
İnsan mayasına önceden konmasa aşk yeteneği,
Cenneti bir buğday tanesine satmazdı aşk bilgini.
Aziz Mahmûd Hüdâyî

694 Mest olunca etti tâcı dünbelek misvâkı çöp
Bir kadehle etti sâkî zâhidi rüsvâ-yı ışk
Kendinden geçince etti tacı dümbelek, misvakı çöp,
Bir kadehle etti içki sunucu kaba sofuyu aşkın maskarası.
Fehîm

695 Büyüksün ilâhî büyüksün büyük
Büyüklük yanında kalır pek küçük
Büyüksün ilâhî, büyüksün, büyük,
Büyüklük yanında kalır pek küçük.
Ali Haydar Bey

696 Şehâ serîr-i cihânın gedâların gördük
Gedâya gıbta eden pâdişâhların gördük
Ey şah, dünya tahtının dilencilerini de,
Dilencilere imrenen padişahlarını da gördük.
Reşîd

L/MISRALAR

333 Hâne alma kendine hem-sâye al
Ev alma kendine, komşu al.
Lâ

334 Gül-şen görünür bilmeyene külhen-i ikbâl
Güllük görünür bilmeyene makam cehennemliği.
Keçecizâde İzzet Mollâ

335 Ehl-i dikkat katreden ummâna eyler intikâl
İnce düşünenler damladan denize ulaşırlar.
Lâ

336 Katreden bahre eder ehl-i kulûb istidlâl
Damladan denize yol bulur gönül erleri.
Yûsuf Kâmil Paşa

337 Sen sakîm olma verir maksûdun elbet Zü'l-Celâl
Sen sağlıklı ol, verir istediğini elbet ulu Tanrı.
Diyarbakırlı Said Paşa

338 Elçiye yoktur zevâl
Elçiye yoktur zeval
Lâ

339 Dûrdan hoş gelir âvâz-ı tabl
Uzaktan hoş gelir davulun sesi.
Lâ

340 Meşrebimdir gelene git diyemem gidene gel
Huyumdur gelene git diyemem, gidene gel.
Lâ

341 Celbeder elbette insâna mükâfât amel
Getirir elbette yaptıkları insana ödül.
Diyarbakırlı Said Paşa

342 Bastırır derler acı acıyı meşhûr mesel
Bastırır derler acı acıyı, meşhur mesel.
Hâtem

343 Bir kimseye keşf eylemez esrârını âkıl
Hiç kimseye açmaz sırlarını akıllı.
Lâ

344 Çoktan zamirimizden ümîd oldu münfasıl
Çoktan ayrıldı bizden umut.
Lâ

345 Olur mu âf-tâba hiç vücûdu zerrenin hâil
Engeller mi hiç güneşi varlığı zerrenin.
Aziz Mahmûd Hüdâyî

346 İttisâ'-ı menzil olmaz dâfî-i tengî-i dil
Evin genişliği, gidermez gönül darlığını.
Muallim Nâcî

347 Cânı cânân dilemiş vermemek olmaz ey dil
Canı sevgili istemiş, vermemek olmaz ey gönül.
Fuzûlî

348 Bir şey mi var cihânda ki mahlûk-ı Hak değil
Bir şey mi var evrende Tanrı'nın yaratmadığı?
Yenişehirli Hayâlî

349 Kelle sağ olsun cihânda bir külâh eksik değil
Baş sağ olsun, dünyada bir külah eksik değil.
Lâ

350 Elimizden ne gelir tâlihimiz yâr değil
Elimizden ne gelir, talihimiz yâr değil.
Rûhî-i Bağdâdî

351 Ölüm âsandır ammâ ki terk-i âşina müşkil
Ölmek kolaydır, dostlardan ayrılmak zor.
Keçecizâde İzzet Mollâ

352 İstemez doğru giden menzil-i maksûda delîl
İstemez doğru giden menziline rehber.
Keçecizâde İzzet Mollâ

353 Uymayan kalbine kâli olur encâmı zelîl
Uymayan özüne sözü, rezil olur sonunda.
Râşid

354 Kendi zarfına eder hep zararı keskin hall
Kendi küpüne eder hep zararı keskin sirke.
Lâ

355 Zen gibi ziynet-i dünyâya kapılma merd ol
Kadın gibi dünyanın süsüne kapılma mert ol.
Belîğ

356 Hüner oldur sana zehr olana sen tiryâk ol
Hüner odur, sana zehir olana, sen panzehir ol.
Sâbit

357 İnsân-ı kâmil olmaya sa'y eyle âdem ol
Kamil insan olmaya çalış, adam ol.
Bâkî

358 Behey sûfi nedir bu bed-edâ bir gün de handân ol
Behey sofu, nedir bu asık yüz, bir gün de güleç ol.
Sünbülzâde Vehbî

359 Tek yüzün görmeyelim var Mısır'a sultân ol
Tek yüzünü görmeyelim, git Mısır'a sultan ol.
Necâtî

360 Bâr olma sakın kimseye mümkün ise yâr ol
Yük olma sakın kimseye, mümkünse dost ol.
Lâ

361 Bezl eyleyip vücûdun etmek gibi azîz ol
Saçıp savur varlığını, ekmek gibi aziz ol.
Keçecizâde İzzet Mollâ

362 Ârif-i nefs olmayınca kimse bulmaz Hakk'a yol
Kendini tanımadıkça, kimse bulamaz Hakk'a yol.
Halilî-i Âmidî

363 Gökten ne yağdı kim ânı yer etmedi kabul
Gökten ne yağdı da onu kabul etmedi yer.
Lâ

364 Görmeyince dîde sabr eyler gönül
Görmeyince göz, katlanır gönül.
Lâ

365 Arş-ı Rahmân'dır tecellî-gâh-ı Sübhân'dır gönül
Rahmân'ın arşı, Tanrı'nın tecelli yeridir gönül.
Mes'ud Lûtfî-i Âmidî

366 Lâlenin nakşın görüb ümmîd-i bû etmez gönül
Lâlenin resmin görüp koku ummaz gönül.
Şinâsî (Muhammed Çelebi)

L / BEYİTLER

697 Can verir halk-ı cihân şevkına pervâne gibi
Ne aceb şem'a imiş şûle-i nûr-i ikbâl
Can verir dünya halkı istekle pervane gibi,
Ne acayip mum imiş, makam ateşinin alevi.
Hersekli Ârif Hikmet

698 Lâ-bekâ olduğun idrâk eden erbâb-ı şuûr
Olmaz âlemde heves-kâr-ı sürûr-i ikbâl
Geçici olduğunu anlayan bilinçli insanlar,
Olmaz dünyada makam sevincinin heveslisi.
Hersekli Ârif Hikmet

699 Yürüse fitne ola dursa kıyâmet kopara
Söylese sihr ede baksa komaya tende mecâl
Yürüse fitne çıkarır, dursa kıyamet koparır,
Konuşsa büyüler, baksa bırakmaz tende mecal.
Lâmiî

700 Zevâlin istemez mi bî-hüner ehl-i kemâlâtın
Vefât-ı hâceyi eyler temennî dâimâ etfâl
Tükenmesini istemez mi bilgisizler olgunların,
Hocanın ölmesini temenni eder daima çocuklar.
Fehîm

701 Sun'-ı Hakk'a dil uzatma sakınıp nâ-be-mahal
Kat' eder hançer-i lâ-yüs'el-ammâ yef'al
Yaratışına dil uzatma yersiz sakın,
Keser hançeri yaptığından sorulamayan Hakk'ın.
Abdullah Râmiz Paşa

702 Kayd-ı mâzi ve derd-i istikbâl
Olmayınca gelir saâdet-i hâl
Geçmiş takıntıları ve gelecek derdi,
Olmayınca gelir şimdinin mutluluğu.
Abdülhak Hâmid

703 Nisbet edecek olsak eğer ehl-i kemâle
Bir kâlıb-ı bî-cân gibidir zümre-i cühhâl
Karşılaştıracak olsak eğer olgun insanlarla,
Cansız bir kalıp gibidir bilgisizler topluluğu.
Hüseyin Hüsnü

704 Dehr bir bâzârdır herkes metâın arz eder
Ehl-i dünyâ sim ü zer ehl-i hüner fazl ü kemâl
Dünya bir pazardır, herkes malını arz eder,
Dünya adamları gümüş ve altın, bilginler erdem ve olgunluk.
Fuzûlî

705 Bî-çâre müneccim evinin sakfın bilmez
Eflâki karıştırmada etmez yine ihmâl
Zavallı yıldız falcısı evinin çatısını bilmez,
Yine de gökleri karıştırmayı elden bırakmaz.
Keçecizâde İzzet Mollâ

706 Ölmemek ister misin ölmezden evvel öl ki tâ
Zât-ı akdes güherin bulsun hayât-ı lâ-yezâl
Ölmemek istersen, ölmeden önce öl ki,
Kutlu öz cevherin bulsun ölümsüz hayat.
Muallim Feyzî

707 Meseldir bu pederler söylemiş evvel
Buyur iş tâ sana pend eylesin tenbel
Meseldir bu, atalar söylemiş evvel,
Buyur iş, sana öğüt versin tembel.
Lâ

708 Ey mâh-ı hüsne mihr-i ruhundan bahâ veren
Olmaz iki cihân seni bir görmeye bedel
Ey güzellik ayına güneş yanağından ışık veren,
Olamaz iki dünya, seni bir kez görmeye bedel.
Ahmed Paşa

709 Bâr-gâh-ı cenâb-ı Mevlâ'yı
Arama âsmânda kendine gel
Yüce Tanrı'nın huzurunu,
Arama gökte, kendine gel!
Lâ

710 Sözde darbü'l-mesel irâdına söz yok ammâ
Söz odur âleme senden kala bir darb-ı mesel
Sözde atasözü kullanmaya söz yok ama,
Söz odur, halka senden kalır bir atasözü.
Nâbî

711 Düşmüşüm aşkın ôdına tâ ezel
Kendi düşen ağlamaz vardır mesel
Düşmüşüm aşkın ateşine ta ezel,
Kendi düşen ağlamaz, vardır mesel.
Yûnus Emre

712 Nâ-ehl olur muârız-ı ehl
Her Ahmed'e bulunur Ebû Cehl
Yetersizler karşı çıkarlar yetkinlere,
Her Ahmed'e bulunur bir Ebû Cehl.
İbn Kemâl

713 Çü şem' serkeş olma çü sâye fütâde-dil
Ne yavuz ol asıl ne yavaş ol dilâ basıl
Ne mum gibi dik başlı ol, ne gölge gibi zelil,
Ne yavuz ol asıl, ne yavaş ol basıl ey gönül.
Yedikuleli Azîzî

714 Olsa isti'dâd-ı ârif kâbil-i idrâk-i vahy
Emr-i Hak irsâline her zerredir bir Cebrâil
Olsa arif yetenekli vahyi kavramaya,
Her zerre bir Cebrail'dir Tanrı buyruğuna.
Fuzûlî

715 Elbette bu hâlimden o yârin haberi var
Fi'l-kalb mine'l-kalb ile'l-kalb-i sebîl
Elbet hâlimden sevgilinin haberi vardır,
Çünkü kalpten kalbe giden bir yol vardır.
Sultan III. Murâd

716 Bulur sermâye-i dânişle âdem revnakı yokken
Ziyâ vermez ne denli zîver-i câm olsa boş kandil
Aydınlık kazanır bilgiyle insan,
Işık vermez süslü de olsa boş kandil.
Koca Râgıb Paşa

717 Verme vücud-ı nefsine ey mukbil-i zaîm
İkbâledir perestişi halkın sana değil
Sanma sanadır, ey makam sahibi,
Makamadır tapınışı halkın, sana değil.
Süleymân Bekir

718 Feyz-i Hakk'ta buhl yok herkes velî tâlib değil
Bî-sebep ıslâh-ı âlem Tanrı'ya vâcib değil
Tanrı cimri değildir vermekte ama herkes istemiyor,
Nedensiz iyileştirmesi dünyayı Tanrı'ya zorunlu değil.
Lâ

719 Harâm olur bana zevkimce olmayan işret
Şarâbı neyleyim ahbâb meşrebimce değil
Haram olur bana, zevkimce olmayan içki,
Şarabı neyleyim, dostlar meşrebimce değil.
Yenişehirli Avnî

720 Bedre değil nigâhı cihânın hilâledir
Noksânadır nazarları kemâle değil
Dolunaya değil halk yeni aya bakar,
Eksik olanadır bakışları, olguna değil.
Nergisî (Bosnalı Mehmed)

721 Kadeh kırarsa da erbâb-ı dil gönül kırmaz
Dokunma hâtıra âdâb-ı işret öyle değil
Kadeh kırsa da gönül erleri, gönül kırmaz,
Dokunma gönle, içmenin töresi öyle değil.
Lâ

722 Tûtî-i mu'cize-gûyem ne desem lâf değil
Çerh ile söyleşemem âyinesi sâf değil
Mucizedir sözlerim, ne desem laf değil,
İnsanlarla konuşamam, kalpleri saf değil.
Nef'î

723 Ehl-i dildir diyemem sînesi sâf olmayana
Ehl-i dil birbirini bilmemek insâf değil
Gönül eridir diyemem kalbi saf olmayana,
Gönül erleri, birbirin bilmemek insaf değil.
Nef'î

724 Çeşmelerden bardağın doldurmadan korısan
Bin yıl anda durursa kendi dolası değil
Çeşmeden bardağın doldurmadan koyarsan,
Bin yıl orada dursa da kendi dolası değil.
Yûnus Emre

725 Kevn ü mekânı şevk-i ruhun şöyle tuttu kim
Hûrşîdi kimse zerreye saymaz mehi değil
Güzelliğinin neşesi dünyayı öyle tuttu ki,
Güneşi bile kimse zerreye saymaz, ayı değil.
Bâkî

726 Ten fânîdir cân ölmez gidenler gine gelmez
Ölür ise ten ölür cânlar ölesi değil
Ten ölümlü, ruh ölmez, gidenler geri gelmez,
Ölür ise ten ölür, ruhlar ölesi değil.
Yûnus Emre

727 Evveli aşkın melâmettir nedâmet âhiri
Sen gerek ağla gerek gül ikiden hâlî değil
Başı kınanmadır aşkın, pişmanlık sonu,
Ağlasan da gülsen de yoktur başkası.
Rûhî-i Bağdâdî

728 Gitmez erbâb-ı safâ meclisine ey vâiz
Ağlamış suratına kimse heves-nâk değil
Gitmez gönül erleri meclisine ey vaiz,
Ağlamış suratına kimse hevesli değil.
Bâkî

729 Eşcâr eğerçi her varakı bir kitâbdır
İdrâki olmayana cihân bir varak değil
Her ağaç yaprağı bir kitaptır ama,
Anlamayana dünya bir yaprak değil.
Necâtî Bey

730 Başımızdan hiç hevâ-yı zülf-i yâr eksik değil
Mürtefi' yerdir ânınçün rûzgâr eksik değil
Başımızdan yârin saçının havası eksik değil,
Yüksek yerdir onun için esintisi eksik değil.
İkbâlî (Sultan II. Mustafa)

731 Kalmamış bülbüllerin te'sîr feryâdında hiç
Gül o gül ammâ ne hikmettir gül-istân ol değil
Kalmamış etki bülbüllerin feryadında hiç,
Gül o gül, ama nedendir, gülşen o gülşen değil.
Beylikçi İzzet

732 Zâtı mahmûd olmayan bulmaz şeref unvân ile
Bakma nâma her Muhammed mefhar-i âlem değil
Özü övgüye değer olmayan bulmaz şeref unvanla,
Bakma ada, her Muhammed evrenin övüncü değil.
Lâ

733 Hâtem oldur kim günâhından geçe bir mücrimin
Âlemin mâl ü menâlinden geçen Hâtem değil
Cömert, suçluların cezasından geçendir,
Halkın mallarından geçen cömert değil.
Kavsî

734 Cevherinden eylemek cismi cüdâ âsân değil
Cisimden âgâh olan cân vâsıl-ı cânân değil
Cevherinden ayırmak cismi kolay değil,
Cisimden geçmeyen can, sevgiliye kavuşmuş değil.
Fuzûlî

735 Aşksızlara verme öğüt öğüdünden alır değil
Aşksız adam hayvân olur hayvân öğüt bilir değil
Aşksızlara verme öğüt, öğüdünden alır değil,
Aşksız adam hayvan olur, hayvan öğüt bilir değil.
Yûnus Emre

736 Bezm o bezm ahbâb o ahbâb işret ol işret değil
Mey o mey sâkî o sâkî hâlet ol hâlet değil
Meclis o meclis, dostlar o dostlar, içki o içki değil,
Şarap o şarap, sunucu o sunucu, zevk o zevk değil.
Pertev

737 İhtiyâc âdeme pâ-bend-i belâdır yoksa
Hod-fürûşâna müdârâ çekilir dert değil
İhtiyaç insanın ayağını bağlayan bir belâdır yoksa,
Kendini beğenmişlerin yüzüne gülmek çekilir dert değil.
Muallim Nâcî

738 Bir kez gönül yıktın ise bu kıldığın namaz değil
Yetmiş iki millet dahi elin yüzün yumaz değil
Bir kez gönül yıktın ise, bu kıldığın namaz değil,
Yetmiş iki millet dahi elin yüzün yumaz değil.
Yûnus Emre

739 Herkesin gayreti memdûh olur idrâki kadar
Bir midir himmet-i âkil ile sa'y-i bâhil
Herkesin çabası övgüye değer, anlayışı kadar,
Bir midir akıllının emeği ile başıboşun çalışması?
Bursalı Eşref Paşa

740 Bârını gerden-i ahbâba edenler tahmîl
Ne kadar olsa sebük-rûh olur elbette sakîl
Yükünü dostlarına yükleyenler,
Ne kadar neşeli olsalar da sıkıcıdırlar.
Koca Râgıb Paşa

741 Sirişkim hasm-ı sûziş sûzişim düşmen nem-i eşke
Muhâlif iki derde birden olmak mübtelâ müşkil
Gözyaşım yanmaya, yanışım gözyaşına düşman,
Aykırı iki derde birden yakalanmak ne çetin.
Keçecizâde İzzet Mollâ

742 Var ise bir hünerin arz ile isbât eyle
Olamaz mahz-ı mübâhât bu da'vâya delîl
Varsa bir hünerin göstererek kanıtla,
Olamaz bu davaya salt övünmek kanıt.
Koca Râgıb Paşa

743 Buyur delâlet-i aşk ile kûy-i cânâna
Eğerçi kim görünen kûya istemezse delîl
Buyur aşkın öncülüğünde sevgilinin semtine,
Her ne kadar görünen köy kılavuz istemese de.
Sâbit

744 Tohm olmayınca hâk-nişîn bulmaz irtifâ
Olmaz cihânda kimse azîz olmadan zelîl
Tohum atılmadıkça toprağa filizlenmez,
Olmaz dünyada kimse aziz, olmadan zelil.
Nâbî

745 Nukûd-i eşkini çeşmin aceb mi etse sebil
Azîz olur o kişi akçasın ederse rezîl
Yaşlarını saçması gözün şaşırtıcı değil,
Aziz olur kişi, parasını ederse rezil.
Keçecizâde İzzet Mollâ

746 Ârif ol ehl-i dil ol rind-i kalender-meşreb ol
Ne Müselmân-ı kavî ne mülhîd-i bî-mezheb ol
Anlayışlı ol, gönül eri ol, kalender meşrep bir rint ol,
Ne kaba sofu, ne de yol-yordam bilmez bir sapkın ol.
Nef'î

747 Bülbül gibi her gonceye dîvâne-ser olma
Bir şûleye can vermede pervâne-mizâc ol
Bülbül gibi her goncaya divane olma,
Bir aleve can vermede pervane gibi ol.
Yenişehirli Avnî

748 Dîde-i bâtın gerek dîdâr-ı Hakk'ı görmeye
Sen gerekse sûfiyâ baştan ayağa dîde ol
Kalp gözü gerek Hakk'ın yüzünü görmeye,
Sen göremezsin ey sofu, istersen baştan ayağa göz ol.
Rûhî-i Bağdâdî

749 Ber-karâr Fehîmâ rûzgârın gerdişi
Çekme hâşâk-i havâdisten keder deryâ-dil ol
Sürmektedir ey Fehîm zamanın dönüşü,
Üzülme olumsuz olaylardan, engin gönüllü ol.
Fehîm

750 Ebr-i nisân gibi feyzin olmasın mahsûsa hâs
Pertev-i ihsânla mihr ol cihâna şâmil ol
Nisan yağmuru gibi bereketin sınırlı olmasın,
Bağışlarının ışığıyla güneş ol, tüm dünyayı aydınlat.
Koca Râgıb Paşa

751 Hurşîd-sıfat feyz ile meşhûr-ı enâm ol
Zerrât-ı dil-i halka ziyâ-pâş-ı merâm ol
Güneş gibi cömertlikle tanın,
Saç gönlüne ışıklarını halkın.
Mehmed Re'fet

752 Şeref vermez dürr ü güher kemâl olmaz zer ü zîver
Hüner kesbet hüner bahr-i fazîlet kân-ı irfân ol
Şeref vermez inci-elmas, olgunlaştırmaz altın ve süs,
Bilgi kazan bilgi, erdemler denizi, bilgelik kaynağı ol.
Bâkî

753 Eylersen eğer halktan ümmîd-i teveccüh
Mir'ât-ı musaffâ gibi çîn-i cebîn ol
Halkın sana yönelmesini istiyorsan,
Parlak bir ayna gibi alnın ak olsun.
Nâbî

754 Mânend-i kemân hükmünü ver redd ü kabûlün
Ahbâbını âguşa çek a'dâya metîn ol
Yay gibi hükmünü ver ret ve kabulün,
Dostlarını kucakla, düşmana metin ol.
Nâbî

755 Akla mağrûr olma Eflâtun-ı vakt olsan dahi
Bir edîb-i kâmili gördükte tıfl-ı mektep ol
Akla mağrur olma, zamanın Eflatun'u olsan da,
Yetkin bir bilgin görürsen, hemen öğrencisi ol.
Nef'î

756 Her lahzâ arz eder sana bin fikr-i intibâh
Ahvâl-i âleme nazar-endâz-ı ibret ol
Her an sana bin yeni düşünce sunar,
Evrendeki olgulara ibret gözüyle bak.
Mahmûd Kemâleddin Fenârî

757 *Allah'a dayan sa'ye sarıl hikmete râm ol*
Yol varsa budur bilmiyorum başka çıkar yol
Allah'a dayan, çalışmaya sarıl, bilgiye boyun eğ,
Yol varsa budur, bilmiyorum başka bir çıkar yol.
Mehmed Âkif

758 Zâhid ol sıklet ile uçmağa hazırlanma
Çıkar ol cübbe vü destârı biraz hiffet bul
Kaba sofu, o ağırlıkla uçmaya kalkışma,
Çıkar o cübbe ve sarığı biraz hafifle.
Bâkî

759 Reh-i irfân-ı hakîkatte budur de'b ü usûl
Matlabı terk iledir menzil-i maksûda vusûl
Hakikati tanıma yolunun budur kuralı,
İsteği terk iledir istenen menzile ermek.
Enderunlu Vâsıf

760 Senden bilirim yok bana bir fâide ey gül
Gül yağını eller sürünür çatlasa bülbül
Senden bilirim yok bana bir fayda ey gül,
Gül yağını eller sürünür, çatlasa bülbül.
Nevres-i Kadîm

761 Ne teshîr etti gül-zârı ne urdu âteşe hârı
Yine durmaz okursun rûz ü şeb evrâdın ey bülbül
Ne etkiledi gül bahçesini, ne yaktı dikeni,
Yine de şakırsın gece gündüz ey bülbül.
Şeyhülislam Bahayî

762 Bu gül-zâr-ı cihânın aks-i hâhiş olmasa kârı
Seni etmezdi mahbûs-i kafes feryâdın ey bülbül
Bu dünya gülşeni isteğin tersini yapmasaydı,
Seni kapattırmazdı kafese şakıman ey bülbül.
Şeyhülislam Bahayî

763 Gül gülse dâim ağlasa bülbül aceb değil
Zîrâ kimine ağla demişler kimine gül
Gül gülse hep ağlasa bülbül, tuhaf değil,
Çünkü kimine ağla demişler, kimine gül.
Bâkî

764 Kendi gül destinde gül nâmı gül ü ruh-sâr gül
Hüsnü vefk olmuş o şûhun çâr-ender-çâr gül
Kendi gül, elinde gül, adı gül ve yanağı gül,
Güzelliği tılsım olmuş dört kare içinde gülle.
Nâbî

765 Bir nazarda kalmayalım gel dosta gidelim gönül
Hasret ile ölmeyelim gel dosta gidelim gönül
Düşünmekle kalmayalım, gel dosta gidelim gönül,
Hasret ile ölmeyelim, gel dosta gidelim gönül.
Yûnus Emre

766 Sehveyledin sevâbı hata anladın gönül
Dünyâyı müstaidd-i bekâ anladın gönül
Yanıldın, doğruyu yanlış anladın gönül,
Dünyayı ölümsüz olabilir anladın gönül.
Nâilî-i Kadîm

767 Hem kadeh hem bâde hem bir şûh sâkîdir gönül
Ehl-i aşkın hâsılı sâhib-mezâkıdır gönül
Hem kadeh, hem bade, hem bir şuh sakidir gönül,
Aşk erlerinin kısaca tek zevk kaynağıdır gönül.
Nef'î

768 Dildedir mihrin ko hâk olsun yolunda cân u ten
Ben ölürsem âlem-i ma'nâda bâkîdir gönül
Gönüldedir güneşin, bırak toprak olsun yolunda can ve ten,
Ben ölürsem, ruhlar dünyasında yaşayacaktır gönül.
Nef'î

769 Devlet-i dünyâ içün her-giz ne gam-gîn ol ne şâd
Ber-karâr olmaz bilirsin hâl-i âlem ey gönül
Dünya zenginliği için ne üzül ne de sevin,
Kararsızdır bilirsin, dünyanın hâli, ey gönül.
Bâkî

770 Bî-gânedir muâmeleniz akl ü hûş ile
Gûyâ derûn-i sînede mihmânsın ey gönül
Yabancı gibi ilişkiniz akıl ve fikir ile,
Sanki kalp içinde konuksun ey gönül.
Nedîm

771 Hac yollarında meş'âle-yi kârbân gibi
Erbâb-ı ışk içinde nümâyânsın ey gönül
Hac yollarında kervan meşalesi gibi,
Aşk erleri içinde parlıyorsun ey gönül.
Nedîm

772 Tûr-ı aşka kılmadın nûr-ı hidâyetle urûç
Şâm-ı gamda cilve-i dîdâr umarsın ey gönül
Aşk dağına çıkmadan hidayet nuruyla,
Gam akşamında sevgili görünür sanırsın ey gönül.
Nev'î

M/MISRALAR

367 Küstüm sana nâfile yalvarma barışmam
Küstüm sana, boşuna yalvarma, barışmam.
Vâsıf

368 Münâfî-i edebdir her talebde şîve-i ibrâm
Edebe aykırıdır isteklerde ısrar.
Koca Râgıb Paşa

369 Ehl-i hüner ne söylese düşnâm eder a'vâm
Bilginler ne söylese, sövüp sayar ayak takımı.
Yenişehirli Avnî

370 Yeridir cenneti vasfetse ne rütbe âdem
Yeridir cenneti ne kadar övse insan.
Râşid

371 Dünyâ âna değmez ki cefâsın çeke âdem
Değmez dünya, çekilen işkenceye.
Rûhî-i Bağdâdî

372 İtin ayağını taştan mı esirger âdem
İtin ayağını taştan mı esirger adam.
Sürûrî

373 Nâm-ı Ankâ gibi dillerde vefâ-yı âlem
İnsanların vefası, Anka gibi, yalnız dillerdedir.
Câvid Efendi

374 Allah ganî fakîr âlem
Allah zengin, yoksul evren.
Lâ

375 Ne çekersem çekerîm sahte vakârı çekemem
Her şeyi çekerim, sahte vakarı çekemem.
Lâ

376 Gölge etme başka ihsân istemem
Gölge etme, başka ihsan istemem.
Âlî (Mehmed Bey)

377 Bana yâr olsa yârim âlem ağyâr olsa havf etmem
Bana yâr olsa yârim, dünya yabancı olsa korkmam.
Keçecizâde İzzet Mollâ

378 Görsem tahammül eyleyemem bâri görmesem
Görsem dayanamam, bari görmesem.
Vâsıf

379 Hasmı iskât ederim ben de er oğlu er isem
Hasmı sustururum, ben de er oğlu er isem.
Lâ

380 Herkes çektiğin kendi bilir ey şâhım
Herkes çektiğini kendi bilir, ey şahım.
Lâ

381 Ravza-i bâğ-ı İrem'den bana yeğdir vatanım
İrem bahçelerinden bana yeğdir yurdum.
Şem'î

382 Vaktidir ahde vefâ eylemenin sultânım
Vaktidir, ahde vefa eylemenin, sultanım!
Haşmet

383 İltifât-ı nazar-ı şâha bahâne lâzım
Sultanın bağışları için bahane lazım.
Lâ

384 El îd-i ekber eyledi ben mâtem eyledim
El bayram eyledi, ben yas tuttum.
Halim Giray

385 Akça yok borçlulara söz verdim
Para yok, alacaklılara söz verdim.
Şefik (Masrafzâde)

386 Çekemez biribirin hoca hekim
Çekemez biri birini hoca ile hekim.
Şefik

387 Nâfi' olmaz maraz-ı aşka müdâvâ-yı hekim
Faydasızdır aşk derdine ilacı hekimin.
Nev'î

388 İzzet-i mihmân için tezyîn eder beytin kerîm
Konuğu ağırlamak için süsler evini soylu adam.
Lâ

389 Hâtır-ı dost için zahmet-i düşman çekerim
Dost hatırı için düşman zahmeti çekerim.
Koca Râgıb Paşa

390 Dîvâne gönlüm eğlenecek bir yer isterim
Deli gönlüme, eğlenecek bir yer isterim.
Bâkî

391 Hâne ta'miri ile kendimi vîrân ettim
Ev tamiri ile kendimi viran ettim.
Seyyid Vehbî

392 Sabrı güç çâresi güç derde giriftâr oldum
Sabrı güç, çaresi güç bir derde düştüm.
Hoca Neş'et

393 Kâzi ki dedik kâziyye ma'lûm
Yargıç dedik, yargısı belli.
Lâ

394 Süpürür vakf-ı şerîfi kayyûm
Süpürür temiz vakfı yöneticisi.
Sâbit

395 Devlet istersen kanâ'at râhat istersen ölüm
Zenginlik istersen kanaat, rahat istersen ölüm.
Lâ

BİLGELİKLER DİVANI

M/BEYİTLER

773 Derde neyse sebeb oldur yine dermânı ânın
Rind-i mahmûrun olur çâresi encâmda câm
Derde neyse neden, odur yine dermanı onun,
Şarap sersemi sarhoşun olur son çaresi şarap.
Âsım (Çelebizâde)

774 Bir âlet-i mülâhazadır cümle kâ'inât
Maksûd olanı bilmek için âdem müdâm
Bir düşünme aracıdır tüm evren,
Amaç olanı bilsin için insan sürekli.
Taşlıcalı Yahyâ

775 Bu âlem-i fânîde safâyı ol eder kim
Yeksân ola yanında eğer zevk eğer gam
Bu yalan dünyada o rahat eder ki,
Beraber olur yanında zevk ile acı.
Rûhî-i Bağdâdî

776 Bezm-i ikbâlde ser-mest olanın hâli budur
Kâh peymâne çeker kâh humâr-ı âlâm
Makam sarhoşu olanın hâli budur,
Kimileyin şarap çeker, kimileyin acı.
Nâbî

777 İzz ise maksûd eğer ey yüzü mısbâh alnı nûr
Mantûkun hikmetten et etme a'vâm ile kelâm
Değer kazanmak ise amaç, ey ay yüzlü,
Hikmetten konuş, ayak takımı ile konuşma.
Cevherî (Şeyh Sarhoş Bâlî)

778 Ne benden rükû ne senden kıyâm
Selâmün aleyküm aleyküm selâm
Ne benden eğilme, ne senden kalkma,
Selâmün aleyküm, aleyküm selâm.
Lâ

779 Arz-ı hâl etmege hergiz seni tenhâ bulamam
Seni tenhâ bulıcak kendimi aslâ bulamam
Hâlimi anlatmaya seni hiç yalnız bulamam
Seni yalnız bulunca kendimi asla bulamam.
Ulvî

780 Üç buçuk soysuzun ardından zağarlık yapamam
Hele Hak nâmına haksızlığa ölsem tapamam
Üç buçuk soysuzun ardından köpeklik yapamam,
Hele Hak namına haksızlığa ölsem tapamam.
Mehmed Âkif

781 Etse de her ne kadar hâtır-ı zârım muğber
Ben o mir'ât-ı ruhun üstüne toz konduramam
Her ne kadar zavallı gönlümü incitse de,
Ben o ayna yanaklıya toz konduramam.
Pertev Efendi

782 Kâbil-i feyze kerem-kâr eyler ihsânın tamâm
Mihr eder mâh-i nevin elbette noksânın tamâm
Ders alabilene cömert bağışını tamamlar,
Güneş, yeni ayın elbette eksiğini tamamlar.
Çelebizâde Âsım

783 Hüsn olur nâkıs bulunca âdemin aklı tamâm
Çerh eder mi kimsenin âlemde her yanın tamâm
İnsanın aklı tamamlanınca güzelliği eksilir,
Felek eder mi kimsenin dünyada her yanını tam.
Çelebizâde Âsım

784 Beyân-ı maksad için yâre tercemânım var
Belâya bak ki ânı tercemâna anlatamam
Derdimi anlatmak için yâre bir tercümanım var,
Belaya bak ki, onu tercümana anlatamam.
Muallim Nâcî

785 Atılmışım iki lâ-yüfhemin miyânesine
Zemine anlatamam âsmâne anlatamam
Atılmışım iki söz anlamazın arasına,
Yere anlatamam, göğe anlatamam.
Muallim Nâcî

786 Halk-ı âlem yılda bir kurban keserler îd için
Dem-be-dem sâat-be-sâat men senin kurbanınam
İnsanlar yılda bir kurban keserler bayram için,
An-be-an, saat-be-saat ben senin kurbanınım.
Fuzûlî

787 Bana kul olsun deyü hâcet ne fermân etmeye
Ben senin çoktan efendim bende-i fermânınam
Bana kul olsun diye fermana ne gerek,
Ben senin çoktan efendim, fermanının kuluyum.
Nedîm

788 Bir nâ-halefi cübbe vü destâr ile görsen
Eylersin ânın cübbe vü destârına ikrâm
Bir hayırsızı cübbe ve sarıkla görsen,
Eylersin onun cübbe ve sarığına ikram.
Rûhî-i Bağdâdî

789 Kârun gibi emvâli ile yerlere geçsin
Ol kim çalışır cem-i hazâin deyu her dem
Karun gibi tüm zenginliğiyle yere batsın,
O ki çalışır hazineler toplamak için her an.
Sünbülzâde Vehbî

790 Yüzünü toprağa indir dem-be-dem
Dem bu demdir dem bu demdir dem bu dem
Yüzünü toprağa indir dem-be-dem,
Dem bu demdir, dem bu demdir, dem bu dem.
Lâ

791 Bir giden bir dahî gelmez aceb hikmettir
Âlem-i râhata benzer gibi iklîm-i adem
Bir giden bir daha gelmez, tuhaf hikmettir,
Rahat bir yere benzer gibi, yokluk ülkesi.
Koca Râgıb Paşa

792 Hoş kûşe-i zevk idi safâ ehline âlem
Bir hâl ile sürseydi eğer ömrünü âdem
Güzel bir zevk köşesiydi sefa ehline dünya,
Sürdürseydi ömrünü insan hep aynı durumda.
Rûhî-i Bağdâdî

793 Dil ki mecrûh ola memnûn-i nevâziş olmaz
Zahmı âyinenin eyler mi kabul merhem
İncinmiş gönül, iltifatlarla düzelmez,
Kırılmış ayna kabul eyler mi merhem?
Koca Râgıb Paşa

794 Yine hem-cinsi çeker birbirinin gayretini
Zahm-ı mıkrâza urur suzen ânınçün merhem
Yine türdeş olanlar gözetirler birbirini,
Makasın açtığı yaraya iğne olur merhem.
Nâbî

795 İkbâlini hazmetmişi görmüş yoktur
Derk eyleyemez doyduğun erbâb-ı şikem
Makamını sindireni görmüş yoktur,
Anlayamaz doyduğunu pisboğazlar.
İzzet

796 Lezzeti et'imede râhatı cisminde arar
Ne bilir neş'e-i idrâki nedir ehl-i şikem
Zevki yemekte, rahatı teninde arar,
Ne bilir öğrenme kıvancını pisboğazlar.
Koca Râgıb Paşa

797 Bin ders-i ma'ârif okunur her varakında
Yâ Rab ne güzel mekteb olur mekteb-i âlem
Bin bilgi dersi okunur her yaprağında,
Ya Rab ne güzel okuldur dünya okulu.
Ziyâ Paşa

798 Mücâzâtında hûb ü züştün etmez zerrece taksîr
Aceb sûret-nümâ-yı adldir âyine-i âlem
Karşılığında iyi ve kötünün zerrece etmez kusur,
Eşsiz adalet örnekleri gösterir dünya aynası.
Nâbî

799 Cihân nakş-ı ber-âb olduğun anla âkıbet-bîn ol
Su üzre vaz' olunmuştur esâs-i muhkem-i âlem
Dünya suya çizilen bir resimdir, düşün sonunu,
Su üstüne atılmıştır evrenin sağlam temeli.
Arpaeminizâde Sâmî

800 Cem câmını nûş etti sürdü demini Hâtem
Meclis yine o meclis âlem yine o âlem
Cem şarabını içti, sürdü demini Hâtem,
Meclis yine o meclis, âlem yine o âlem.
Rahmî-i Atîk

801 Verir dünyâya herkes kendi efkârınca bir ma'nâ
Dürûg-âlûde vehm ü hayâl efsânedir âlem
Verir dünyaya herkes kendince bir anlam,
Bir kuruntu, bir gölge ve söylencedir dünya.
Hersekli Ârif Hikmet

802 Hemân bir vâr imiş bir yoğ imiş der hâsıl-ı devrân
Ser-â-ser ibret-efzâ bir garîb efsânedir âlem
Düyanın sonucu, bir varmış, bir yokmuş, der hep,
Baştanbaşa ibret saçan garip bir seylencedir dünya.
Ziyâ Paşa

803 Âlemin neyleyeyim bâğ u bahârın sensiz
Bana sen ruhları gül-zâr ile hoştur âlem
Neyleyeyim bahçe ve baharını sensiz,
Bana, sen gül yanaklı ile güzeldir dünya.
Bâkî

804 Kendi kendine ettiğin âdem
Bir yere gelse edemez âlem
Kendi kendine ettiğini insanın,
Bir yere gelse, edemez dünya.
Adlî (Sultan II. Bayezid)

805 Minnet eylerse felek bir iki günlük ömre
Ölürüm derd-i mahabbetle o bârı çekemem
Minnet eylerse felek, bir iki günlük ömre,
Ölürüm aşk derdiyle, o yükü çekemem.
Nef'î

806 Menem ki kâfile-sâlâr-ı kârbân-ı gamem
Fakîr-i pâd-şeh-âsâ gedâ-yı muhteşemem
Acı kervanının kafile lideri benim,
Padişah gibi yoksul, muhteşem dilenciyim.
Fuzûlî

807 Zulmü alkışlayamam zâlimi aslâ sevemem
Gelenin keyfi için geçmişe kalkıp sövemem
Zulmü alkışlayamam, zalimi asla sevemem,
Gelenin keyfi için geçmişe kalkıp sövemem.
Mehmed Âkif

808 Halktan gönlümün ol mertebedir vahşeti kim
Aksim âdem deyu mir'âta nigâh eyleyemem
Halktan gönlüm öyle korktu ki,
Görüntüm insan diye, aynaya bile bakamam.
Nâbî

809 Ehl-i taklîde müfîd olmaz eğer olsa da feyz
Gül-i tasvîre tarâvet nice versin şebnem
Taklitçilere yararı olmaz, olsa da bir bilgi,
Resimdeki gülü şebnem nasıl canlandırsın?
Koca Râgıb Paşa

810 Mülk-i bekâdan geçmişem fanî cihânı neylerem
Ben dost cemâlin görmüşem hûr u cinânı neylerem
Sonsuzluk yurdundan geçmişim, yalan dünyayı neylerim,
Ben dost güzelliğin görmüşüm, huri ve cenneti neylerim?
Yûnus Emre

811 Kalem kec-dil mürekkeb rû-siyeh kâğıt dü-rû bilmem
Kimi etsem o şûha arz-ı hâlim yazmada mahrem
Kalem eğri dilli, mürekkep kara yüzlü, kâğıt ikiyüzlü,
Bilmem kimi sırdaş etsem derdimi yazmada sevgiliye.
Nâbî

812 Hem eder ta'na tahammül hem olur ser-cünbân
Zâhide har mı desem ya büz-i Ahfeş mi desem
Hem katlanır her kınamaya, hem baş sallar,
Kaba sofuya eşek mi desem, yoksa Ahfeş'in keçisi mi?
Antakyalı Münif

813 Kızarsa gül gül olsa tâb-ı meyden rûyu hubânın
Ruh-ı cânânı hem gül hem gül-istân olduğun görsem
Kızarsa, gül gül olsa şaraptan yüzü güzellerin,
Sevgilinin yüzünün hem gül, hem gülşen olduğun görsem.
Nef'î

814 Bu harâbâtta sâbit olamam sultânım
Dil-i vîrânımı yapsan da yıkılsam gitsem
Bu viranelikte sürekli kalamam sultanım,
Virane gönlümü yapsan da yıkılsam gitsem.
Sâbit

815 Bir öyle ömür geçir ki olsun
Mevtin sana hande halka mâtem
Öyle bir ömür geçir ki olsun,
Ölümün sana gülüş, halka yas.
Muallim Cûdî

816 Sıhhat sonu dert olmasa vuslât sonu hicrân
Nûş âhiri nîş olmasa sûr âhiri mâtem
Sağlığın sonu dert olmasa, vuslat sonu ayrılık,
İçmenin sonu zehir olmasa, şenliğin sonu matem.
Rûhî-i Bağdâdî

817 Vuslat bileli hecrin hecrin bileli vuslat
Mâtem görünür şâdî şâdî görünür mâtem
Vuslat bileli ayrılığı, ayrılığı bileli vuslat,
Matem görünür sevinç, sevinç görünür matem.
Nazîm

818 Bâtıl isteyü haktan ayrıldım
Boynuz umdum kulaktan ayrıldım
Yanlışı isteyerek doğruluktan ayrıldım,
Boynuz umuyordum, kulaktan da oldum.
Şeyhî

819 Hep hüsn ü aşka dâir imiş güft ü gû-yi halk
Dillerde dâstân imiş esrâr sandığım
Hep güzellik ve aşka dair halkın dedikodusu,
Dillere destan olmuş meğer sır sandığım.
Çelebizâde Âsım

820 Göz gördü gönül sevdi seni ey yüzü mâhım
Kurbânın olam var mı benim bunda günâhım
Göz gördü, gönül sevdi seni, ey ay yüzlüm,
Kurbanın olam, var mı benim bunda suçum.
Nahifî

821 Kâbiliyyet eserin mahv edelim kâbil ise
Biz dahi câhil-i mukbil gibi makbûl olalım
Yeteneklerimizi yok edelim mümkünse,
Biz de mutlu bilgisizler gibi kabul görelim.
Sünbülzâde Vehbî

822 Nice bir hidmet-i mahlûk ile mahzûl olalım
Sâil-i Hak olalım nâil-i mes'ûl olalım
Nice bir varlık için çalışarak rezil olalım,
Hakk'ı isteyelim, Hakk'ın istediği olalım.
Kâmus Mütercimi Ahmed Âsım

823 Sevip ol gonceyi ağyâra hezâr olmayalım
Âlemin bir gül için çeşmine hâr olmayalım
Sevip o goncayı, ellere bülbül olmayalım,
Bir gül için halkın gözüne diken olmayalım.
Enderunlu Vâsıf

824 Revâ mıdır gidem zulm ile boynunda kala kanım
Umarken lûtfunu ihsânını devletlü sultânım
Yakışır mı zulümle öleyim, boynunda kalsın kanım,
Umarken lütuf ve ihsanını, devletli sultanım?
Hasan Ziyâ'î

825 Benimle varsa yine yanacak dil ü cânım
Efendi kendine ağlar bu çeşm-i giryânım
Benimle varsa yine yanacak kalp ve canım,
Efendi kendine ağlar bu ağlayan gözlerim.
Keçecizâde İzzet Mollâ

826 Çerk-i zünûb eşk-i nedâmetle mahvolur
Kârım budur hemişe günâh eder ağlarım
Günahların kiri pişmanlık gözyaşlarıyla arınır,
İşim budur benim, sürekli, günah işler ağlarım.
Said

827 Serdâr-ı dehr olursa da baş eğme câhile
Ey milk-i gamda bî-ser ü sâmân başım
Dünyaya sultan da olsa baş eğme bilgisize,
Ey gam mülkünde perişan ve yoksul başım.
Hayretî

828 Sarrâf-ı dehr bilmez ise nola kıymetim
Bir gevherim ki hâk-i siyeh içre kalmışım
Dünya sarrafı bilmese ne olur değerim,
Bir elmasım ki, kara toprakta kalmışım.
Emrî-i Kadîm

829 Bilmem ki bu gam-gâha neden böyle sataştım
Kimden kime şekvâ edeyim ben dahi şaştım
Bilmem ki bu dünyaya neden böyle sataştım,
Kimden kime şikâyet edeyim, ben de şaştım.
Ziyâ Paşa

830 Sermâye bir avuç toprak ânı dahi aldı bu aşk
Ne sermâye var ne dükkân pazara neye varayım
Sermaye bir avuç topraktı, onu da aldı bu aşk,
Ne sermaye var, ne dükkân, pazara niçin varayım?
Yûnus Emre

831 Kâfi bana bilmek beni hiç bilmesin âlem
Zîrâ büyük âfettir o şöhret neme lâzım
Yeter bana bilmem beni, hiç bilmesin halk,
Çünkü büyük felakettir, o şöhret neme gerek.
Giridî Sırrı Paşa

832 Avniyâ terbiyet-i nefsin içindir tâat
Yoksa Allah'a ne tâat ne ibâdet lâzım
Ey Avnî, kendini eğitmen içindir itaat,
Yoksa Allah'a ne itaat gerek ne ibadet.
Yenişehirli Avnî

833 Fülk-i ümîdim olmadı sâhil-res-i murâd
Her rûzgâra sînemi ben yelken eyledim
İstekler sahiline ulaşmadı hiç umut gemim,
Oysa her rüzgâra ben göğsümü yelken eyledim.
Lâ

834 Âyinedir bu âlem her şey Hak ile kâim
Mir'ât-ı Muhammed'den Allah görünür dâim
Bir aynadır bu âlem, her şey Tanrı ile vardır,
Muhammed'in aynasından daima Tanrı görünür.
Lâ

835 Âlemin zevkini gedâ eylermiş el-hak dünyede
Ol safâyı hâne-ber-dûş olmayınca bilmedim
Âlemin zevkini yoksul eylermiş, gerçekten dünyada,
Bu zevki evsiz barksız olana kadar bilemedim.
Fehîm

836 Cânıma bir merhabâ sundu ezelde çeşm-i yâr
Şöyle mest oldum ki gayrın merhabâsın bilmedim
Ruhuma bir merhaba sundu ezelde sevgilinin bakışı,
Öyle kendimden geçtim ki, başkalarının merhabasın bilmedim.
Ahmed Paşa

837 Mücribân-ı umûrun kelâmı gerçek imiş
Yalan dedikleri dünyâyı böyle bilmez idim
Deneyimli kişilerin sözü gerçekmiş,
Yalan dedikleri dünyayı böyle bilmezdim.
Yenişehirli Avnî

838 Derd-i dil-i dîvâneme dünyâda devâ yok
Ahvâlimi hiç sorma perîşânım efendim
Deli gönlümün derdine dünyada deva yok,
Hâlimi hiç sorma, perişanım efendim.
Harputlu Hayrî

839 İtlâf-ı güher eylemedim ben nazm ile Vecdî
Bir kânden alıp gevheri bir kâne getirdim
Cevheri telef etmedim ben şiirle Vecdî,
Bir kaynaktan alıp onu, bir kaynağa getirdim.
Vecdî

840 Gam yemek râhında gönlümce gıdâ-yı rûhtur
Ka'be-i kûyunda cân vermek safâdır sevdiğim
Gam yemek yolunda, gönlümce ruhun besinidir,
Semtinin Kâbe'sinde can vermek zevktir sevdiğim.
Usûlî

841 Nûr-i rahmet neye güldürmeye rûy-i siyehim
Tanrı'nın mağfiretinden de büyük mü günehim
Rahmet nuru neden güldürmesin kara yüzümü,
Tanrı'nın mağfiretinden de büyük mü günahım?
Şinâsî

842 Zer gibi erbâb-ı câh olsaydı muhtâc-ı mihek
Bilinirdi lâyık-ı ser-kâr kim ayyâr kim
Altın gibi makam sahipleri de denek taşına vurulsaydı,
Bilinirdi işin başına lâyık olan kim, düzenbaz kim.
Es'ad Muhlis Paşa

843 Cevheri handemizin girye-i bed-bahtândır
Bu sebepten dolayı çok gülemez merd-i hakîm
Gülmemiz kara bahtlıların gözyaşlarındandır,
Bu sebepten dolayı çok gülemez bilge kişiler.
Ferid Kam

844 Sensin kerîm sensin rahîm Allah sana sundum elim
Senden artık yoktur emîn Allah sana sundum elim
Sensin kerim, sensin rahim, Allah sana sundum elim,
Senden başka yoktur emin, Allah sana sundum elim.
Yûnus Emre

845 Aşkı bülbül gibi beyân edelim
Hâlimiz gül gibi ayân edelim
Aşkı bülbül gibi anlatalım,
Hâlimizi gül gibi açalım.
Bâkî

846 Mescîde koymadılar mey-kededen sürdüler âh
Ne helâle yarar olduk ne harâma nidelim
Mescide koymadılar, meyhaneden sürdüler,
Ne helâle yarar olduk, ne harama, ne yapalım!
Necâtî Bey

847 Gelin ey ehl-i hakîkat çıkalım dünyâdan
Gayrı yerler gezelim özge safâlar görelim
Gelin ey hakikat erleri, çıkalım dünyadan,
Başka yerler gezelim, özge sefalar görelim.
Fuzûlî

848 Kays'ı lâ-yu'kal edip kûh-keni kıldı helâk
Bâde-i câm-ı mahabbet bizi neyler görelim
Kays'ı mecnun, Ferhâd'ı helâk eyledi,
Aşk şarabı bizi neyler görelim!
Cevrî

849 Gözün üstünde kaşın var demesin kimse bize
Gel kalender olalım terk-i diyâr eyleyelim
Gözün üstünde kaşın var demesin kimse bize,
Gel kalender olalım, bu diyarı terk edelim.
Zâtî

850 Ben senin âb-ı hayât-ı lebinin teşnesiyim
Tâlib-i çeşme-i hayvân isem insân değilim
Ben senin dudaklarının can suyuna susamışım,
Ölümsüzlük pınarını istiyorsam, insan değilim.
Yenişehirli Avnî

851 Secdedir her kande bir büt görsem âyinim benim
Hâh kâfir hâh mü'min tut budur dînim benim
Secdedir nerede bir güzel görsem ayinim benim,
Bazen kâfir, bazen mü'min, tut budur dinim benim.
Fuzûlî

852 Çâre umdum la'l-i şirîninden eşk-i telhime
Telh-i güftârınla aldın cân-ı şirînim benim
Çare umdum tatlı dudağından acı gözyaşlarıma,
Sense acı sözlerinle aldın tatlı canımı benim.
Fuzûlî

853 Gören sanır ki safâdan semâ'-ı râh ederim
Döner döner bakarım kûy-i yâre âh ederim
Gören sanır ki yolda neşeden semâ ederim, oysa,
Döner döner bakarım sevgilinin semtine, ah ederim.
Esrâr Dede

854 İştikâ etme felek cevrinden ey dil dâimâ
Şâd eder mahzûn dili bir gün gelir Allah kerîm
Yakınma feleğin zulmünden ey gönül sürekli,
Sevindirir üzgün gönlü bir gün gelir, Allah kerim.
Lâ

855 Âteşîn sözlerle cevlânımda hikmet yok mudur
Nerde bir muzlim tasavvur varsa ihrâk eylerim
Ateşli sözlerle dolaşmamda bir neden yok mudur?
Nerede karanlık bir düşünce varsa yakarım.
Muallim Nâcî

856 Nağme-i tevhîdi aks-endâz-ı âfâk eylerim
Hak beni intâk eder ben Hakk'ı intâk eylerim
Tevhid ezgisini ufuklarda yankılandırırım,
Hak beni söyletir, ben Hakk'ı konuştururum.
Muallim Nâcî

857 Seni cândan ziyâde cânânım
Sevdiğimdir günâhımı bilirim
Seni canımdan fazla sevgilim,
Sevdiğimdir, günahımı bilirim.
Fasîh

858 Nasîb-i ehl-i kemâli bahâr-ı âlemden
Nasîb-i bülbül-i mihnet-nisâba benzetirim
Olgunların payını dünya baharından,
Çilekeş bülbülün payına benzetirim.
İbnülemîn Mahmûd Kemâl

859 Sûfi mecâz anladı yâre mahabbetim
Âlemde kimse bilmedi gitti hakîkatim
Sofu mecaz anladı sevgiliye sevgimi,
Dünyada kimse anlamadı gitti gerçeğimi.
Emrî

860 Gelince vakt-i hâcet geçmedim hâtırlarından hiç
Anınçün ben de şimdi hâtır-ı ahbâbdan geçtim
İhtiyaç zamanında, geçmedim hatırlarından hiç,
O nedenle ben de şimdi dostların hatırından geçtim.
Yenişehirli Avnî

861 Ehibbâ câm arar kendilerinden geçmeye Avnî
Ben ammâ arzû-yi gerdiş-i câm etmeden geçtim
Dostlar kendilerinden geçmeye kadeh ararlar Avnî,
Ama ben, kadeh çevirme isteğinden geçtim.
Yenişehirli Avnî

862 Hayât-ı câvidânı şeyh-i kâmilden sual ettim
Ölümden evvel ölmektir deyince intikâl ettim
Kâmil şeyhten ölümsüz hayatı sordum,
Ölümden önce ölmektir deyince, intikal ettim.
Sâdık-ı Erzurumî

863 Oldu olacak olmayacak olmadı aslâ
Âlemde nice yok yere sa'y ü hazer ettim
Oldu olacak, olmayacak olmadı asla,
Dünyada yok yere nice çalıştım ve kaçtım.
Tayyâr Paşa

864 Kıymet-i dünyâ nedir indimde var kıyas eyle
Cenneti bir habbeye satmış bir âdem-zâdeyim
Dünyanın değeri nedir yanımda var kıyas eyle,
Cenneti bir buğdaya satmış bir âdemoğluyum.
Eşref

865 Şâhâ senin cemâlin göreyim andan öleyim
Susamışam visâline ereyim andan öleyim
Sultanım yüzünü göreyim, sonra öleyim,
Susamışım, sana kavuşayım, sonra öleyim.
Kadı Burhaneddin

866 Feth etmeyicek hazâin-i ihsânın
Âlemlere pâdişâh imiş neyleyim
Açmayacaksa ihsan hazinelerini,
Dünyalara padişah imiş, neyleyim.
Nâbî

867 Lûtf ummayız hemân bizi rencîde etmesin
Ancak kibâr-ı asra ricâmız budur bizim
Lütuf beklemiyoruz, bizi incitmesinler yeter,
Zamanın büyüklerine tek ricamız budur bizim.
Râşid (Molla Feyzizâde)

868 Ehl-i diliz felekte belâmız budur bizim
Tuttuk reh-i sevâbı hatâmız budur bizim
Gönül eriyiz, dünyada belamız budur bizim,
Tuttuk doğru yolu, yanlışımız budur bizim.
Nedîm

869 Hemîşe şem' gibi vakf-ı pîçtâb oldum
Zamâne her kimi ki yaktı ben harâb oldum
Her zaman mum gibi sıkıntı içinde oldum,
Zamane her kimi yaktıysa, ben harap oldum.
Kavsî

870 Gözümden sakınır oldum o mâh-ı âlem-ârâyı
Belâ-yı aşkı gör kim kendime kendim rakîb oldum
Gözümden sakınır oldum o dünyayı süsleyen ayı,
Aşk belâsını gör ki, kendime kendim rakip oldum.
Lâ

871 Bu işret-gehde her türlü neş'e eyledim tahsîl
Gehi sâkî gehi bâde gehi pîr-i mugân oldum
Bu meyhanede her türlü neşeyi tattım,
Bazen saki, bazen şarap, bazen meyhaneci oldum.
Üsküdarlı Talat

872 Kimi vicdâna dokundu kimi cism ü câna
Zevk nâmiyle ne yaptımsa peşîmân oldum
Kimi vicdana dokundu, kimi ten ve cana,
Zevk adına ne yaptımsa, hep pişman oldum.
Nâmık Kemâl

873 Tabîbin aczini gördüm ilâc-ı derd-i sevdâdan
Belâ-yı aşka düştüm renciş-i gamdan devâ buldum
Hekimin aczini gördüm sevda derdinin ilacında,
Aşk belâsına düştüm, gam eziyetinden kurtuldum.
Hersekli Ârif Hikmet

874 Berîdir çirk-i teşvişât ve çirk-i hod-nümâyîden
Melâmet ehlini azâde-i rızk ü riyâ buldum
Bulanıklık ve gösterişçilik pisliğinden uzaktırlar,
Melamileri rızık ve riyadan arınmış buldum.
Hersekli Ârif Hikmet

875 Sözü cândan gelen yârin leb-i handânını buldum
Sözümü cân ile dinlen ki sözün cânını buldum
Sözü candan gelen yârin gülen dudağını buldum,
Sözümü candan dinleyin ki, sözün canını buldum.
Necâtî Bey

876 Eşyâda bir incizâb var birbirine
Pervâne yanar mı boş yere yanmasa mum
Nesnelerde bir çekiliş var birbirine,
Pervane yanar mı boş yere, yanmasa mum.
Âsaf (Mahmûd Celâleddin Paşa)

877 Ne belâdır bu riyâ başına halkın ki eder
Mübtelâsın iki âlemde safâdan mahrûm
Ne beladır bu riya başına halkın ki eder,
Alışmışları iki dünyada dirlikten yoksun.
Nâbî

878 İktidâ eylesin âsârına erbâb-ı dilin
Tîh-i hayrette kalan reh-nümâdan mahrûm
Gönül erlerinin eserlerine uysun,
Hayret çölünde kalan rehberden yoksun.
Nâbî

879 Mülk-i dünyâ kimseye kalmaz sonu ber-bâd olur
Ey Muhibbî şöyle farzet kim Süleymân olmuşum
Dünya mülkü kimseye kalmaz, sonu kötü olur,
Ey Muhibbî şöyle varsay ki, Süleymân olmuşum.
Muhibbî (Kanûnî Sultan Süleymân)

880 Vefâ her kimseden kim istedim andan cefâ gördüm
Kimi kim bî-vefâ dünyâda gördüm bî-vefâ gördüm
Her kimden vefa istedimse, ondan cefa gördüm,
Bu vefasız dünyada kimi gördümse, vefasız gördüm.
Fuzûlî

881 Ne güzel vâkıadır kim bu açıp can gözümü
Hâb-ı gaflette geçen ömrümü rüyâ gördüm
Ne güzel rüyadır ki bu açıp can gözümü,
Gaflet uykusunda geçen ömrümü rüya gördüm.
Zâtî

882 Soğulmuş şol kara gözler belirsiz olmuş ay yüzler
Kara toprağın altında gül deren eller gördüm
Soğulmuş o kara gözler, belirsiz olmuş ay yüzler,
Kara toprağın altında, gül deren eller gördüm.
Yûnus Emre

883 Yaylalar yaylamaz olmuş kışlalar kışlamaz olmuş
Bar tutmuş söylemez olmuş ağızda dilleri gördüm
Yaylalar yaylamaz olmuş, kışlalar kışlamaz olmuş,
Bar tutmuş söylemez olmuş, ağızda dilleri gördüm.
Yûnus Emre

884 Teferrüc eyleyi vardım sabahın sinleri gördüm
Karışmış kara toprağa şu nâzik tenleri gördüm
Sabah gezinirken vardım, mezarları gördüm,
Karışmış kara toprağa, şu narin tenleri gördüm.
Yûnus Emre

885 Ne ta'lim ü taallümden ne hod üstâddan gördüm
Ne gördümse felekte feyz-i isti'dâddan gördüm
Ne eğitim-öğretimden, ne öğretmenden gördüm,
Ne gördümse dünyada yeteneğin gücünden gördüm.
Nâşid

886 Nümâyân pertev-i sâfında sırr-ı âlem-i ma'nâ
Mey-i hikmetle memlû sâgar-i billûrdur gönlüm
Görünür saf ışığında hakikat dünyasının sırları,
Hikmet şarabıyla dolu billur bir kadehtir gönlüm.
Arpaeminizâde Sâmî

N/MISRALAR

396 Ehl-i mansıb geçemez dâiye-i mansıbdan
Devlet görevlileri geçemez koltuk hırsından.
Lâ

397 Bu meseldir kim vefâ gelmez şeh-i bî-dâddan
Bu meseldir ki, vefa gelmez zalim yöneticiden.
Şehzâde Şâhî

398 Kâbil-i irşâd olan üstâd olur üstâddan
Yetenekli öğrenci, usta olur ustadan.
Lâ

399 Hazer et sûret-i haktan görünen bâtıldan
Kendini koru doğru kılığındaki yanlıştan.
Lâ

400 Tîg ol velîk çıkma mahalsiz niyâmdan
Kılıç ol, ama çıkma yersiz kınından.
Zihnî

401 Demişler ibret alsın görmeyen şâhı otağından
Demişler ders alsın görmeyen sultanı otağından.
Seyyid Vehbî

402 Süleymân dahi şikâyet eyler rûzgârından
Süleymân bile şikâyet eyler zamanından.
Keçecizâde İzzet Mollâ

403 Muhibb-i sâdıkı yeğdir kişinin akrabasından
Gerçek dostu iyidir kişinin akrabasından.
Lâ

404 Halâs olmaz cihânda kimse halkın iftirâsından
Kurtulamaz dünyada kimse halkın iftirasından.
Lâ

405 Olmaz ikbâlinde dâim havf eden idbârdan
Yükselişi uzun sürmez düşmekten korkanın.
Nâmık Kemâl

406 Elinden geldiği hayrı dirîg etme gedâlardan
Elinden gelen iyiliği esirgeme yoksullardan.
Fuzûlî

407 Kerem gördükçe ey Bâkî ricâ artar gedâlardan
Cömertlik gördükçe ey Bâkî, isteği artar dilencilerin.
Bâkî

408 Sırr-ı vahdet mültemi'dir yâr ü ağyârdan
Birlik sırrı parlar dost ve düşmandan.
Adanalı Ziyâ

409 Yetişir ârife bir gül demiş ehl-i irfân
Yetişir anlayana bir gül demiş arifler.
Sürûrî

410 Malını ihrâk bi'n-nâr etmedir keyf-i duhân
Paranı ateşe atıp yakmaktır tütün keyfi.
Keçecizâde İzzet Mollâ

411 Bulmak istersen saâdet söyleme aslâ yalan
Mutluluk bulmak istersen, söyleme asla yalan.
Âmudî

412 Çekmez humâr-ı gussayı mest-i müdâm olan
Çekmez kaygı sersemliği hep sarhoş olan.
Haşmet

413 Müşteriyi dîdesinden hisseder tâcir olan
Müşteriyi gözünden tanır tüccar olan.
Lâ

414 Her vakte bir bahâne bulur bî-namâz olan
Her vakte bir bahane bulur namazsız.
Râşid

415 Biz de geldik âleme yandık yakıldık bir zamân
Biz de geldik dünyaya, yandık yakıldık bir zaman.
Ubeydî

416 Bir gün bulur elbet arayan derdine dermân
Bir gün bulur elbet, arayan derdine derman.
Keçecizâde İzzet Mollâ

417 Bir iki piyâleyle yapılmaz dil-i vîrân
Bir iki kadeh içkiyle yapılmaz yıkılmış gönül.
Keçecizâde İzzet Mollâ

418 Hakkı bulamaz bâtılı terk etmeyen insân
Doğruyu bulamaz, yanlışı bırakmayan insan.
Sultan Divânî

419 Her nesnenin elbette humârın çeker insân
Her nesnenin elbette acısını çeker insan.
Ârif

420 Adam değilim sen de eğer adam olursan
Adam değilim, sen de eğer adam olursan.
Yenişehirli Avnî

421 Safvet-i asla takarrübdür garaz ahlâktan
Yaratılıştaki saflığa yaklaşmaktır ahlâkın amacı.
Muallim Nâcî

422 Sîr-âb olur mu neşve-i kevser serâptan
Kevser neşesi alınabilir mi seraptan.
Bâkî

423 Hâlini bilmez perîşânın perîşân olmayan
Hâlini bilmez perişanın, perişan olmayan.
Bursalı Ahmed Paşa

424 Göz göre îmâna kasdeyler mi şeytân olmayan
Göz göre imana saldırır mı şeytan olmayan?
Bursalı Ahmed Paşa

425 Doğar feyz-i ledünnî maşrık-i nefs-i müeddebden
Ahlâklı kişinin ruhundan tanrısal bilgi doğar.
Hasan Kudsî

426 Memdûh olur mu kibr ü mizâh itiyâd eden
Övülebilir mi böbürlenme ve alaycılığı alışkanlık edinen?
Müverrif Râşid

427 İstikâmettir menâr-ı câmi'i hak-gû eden
Doğruluktur cami minaresine hakkı söyleten.
Keçecizâde İzzet Mollâ

428 Defter-i dîvâna çıkmaz söz çıkar dîvâneden
Deli de söyler ama divan çıkmaz ondan.
Lâ

429 Halâs olmaz kişi ebnâ-yı cinsin vaz'-ı serdinden
Kimse kurtulamaz hem-cinsinin kabalıklarından.
Râşid

430 Tok olan bilmez acın hâlinden
Tok olan anlamaz açın hâlinden.
Şinâsî

431 Hazzeylemez erbâb-ı kesel seyr ü seferden
Zevk almazlar uyuşuklar gezip tozmaktan.
Râşid

432 Ma'lûm olur ahvâli nehârın seherden
Anlaşılır durumu günün, seherden.
Nâbî

433 Zevk alınmaz hakka makrûn olmayan ta'bîrden
Zevk alınmaz gerçeğe uymayan sözden.
Said Paşa

434 Afv râcihtir berây-ı terbiyet tekdîrden
Bağışlamak üstündür eğitim için cezadan.
Lâ

435 Ravza-i maksûd alınmaz gonce-i tasvîrden
Amaç bahçesine gonca resmiyle ulaşılamaz.
Ârif Hikmet Bey

436 Elden ne gelir gitti girîbân elimizden
Elden ne gelir, gitti yakamız elimizden.
Lâ

437 Geçirme âkıl isen vakti fırsat elde iken
Geçirme akıllıysan zamanını fırsat elde iken.
Ziyâ Paşa

438 Keştî-nişîn-i temkîn eyler mi akla yelken
Temkin gemisine yerleşen, açar mı akla yelken?
Keçecizâde İzzet Mollâ

439 Hele dünyâda yoktur âdeme şöhret kadar düşmen
Dünyada yoktur insana, şöhret kadar düşman.
Râşid

440 Mir'ât içinde sûreti âdem sanır gören
Aynadaki görüntüyü insan sanır gören.
Şeyh Gâlib

441 Gel ey nâsih ko pendi hâl-i dilden bî-habersin sen
Ey öğütçü, gel bırak öğüdü, gönül hâlinden habersizsin sen.
Şûrî-i Mevlevî

442 Değmez humârına feleği sâgar eylesen
Değmez baş ağrısına, feleği kadeh eylesen.
Keçecizâde İzzet Mollâ

443 Şeref-i nesl ile fahretme eğer âdem isen
Soyunun şerefiyle övünme eğer insan isen.
Vâlihî

444 Gösterme halka rûy-i huşûnet kerîm isen
Halka surat asma, eğer soylu isen.
Ârif Hikmet Bey

445 Gamın fâş eyleme a'dâyı dil-şâd olmasın dersen
Üzüntünü belli etme, düşman sevinmesin dersen.
Üsküdarlı Süleymân Bey

446 Gınâ vermez harîse âlem-i imkânı bahşetsen
Doyuramazsın, açgözlüyü, dünyayı versen.
Muallim Nâcî

447 Nûr-i tövbeyle olur zulmet-i isyân rûşen
İsyan karanlığı tövbe nuruyla aydınlanır.
Lâ

448 Çıkar âsâr-ı rahmet ihtilâf-ı re'y-i milletten
Çıkar rahmet eserleri, toplumaki görüş ayrılığından.
Nâmık Kemâl

449 Felekte baht utansın bî-nasîb erbâb-ı himmetten
Dünyada kader utansın yoksul emekçilerden.
Nâmık Kemâl

450 Yere düşmekle cevher sâkıt olmaz kadr ü kıymetten
Yere düşmekle elmas, düşmez değerden.
Kemâl

451 Kimseden havf edemez Allah'tan havf eyleyen
Kimseden korkamaz Allah'tan korkan.
Keçecizâde İzzet Mollâ

452 Kurtulur mevc-i kederden aklı yelken eyleyen
Kurtulur tasa dalgalarından, aklı yelken eyleyen.
Keçecizâde İzzet Mollâ

453 Yârsız kalmış cihânda ayıpsız yâr isteyen
Yârsız kalmış dünyada ayıpsız yâr isteyen.
Bursalı Ahmed Paşa

454 Kamer rûşen hesâb ise muayyen
Ay aydınlık hesap belli.
Lâ

455 Heşte inmez dokuza çıkmayagörsün adın
Sekize inmez, dokuza çıkmayagörsün adın.
Lâ

456 Kişi yorgana göre lâzım uzatmak ayağın
İnsan yorganına göre uzatmalıdır ayağını.
Lâ

457 Düşmen-i nefs ile sulh etme sakın
Nefis düşmanıyla barış yapma sakın.
Keçecizâde İzzet Mollâ

458 Mahrem olmaz herkese ifşâ-yı râz etme sakın
Sırdaş olmaz, herkese sırrını bildirme sakın.
Lâ

459 Berây-ı kârdır da'vâ-yı ihlâs ettiği halkın
Kazanç içindir içten görünmesi halkın.
Müverrih Râşid

460 Kibâr-ı asra müdârâ zekâtıdır aklın
Güçlülere dost görünmek aklın zekâtıdır.
Keçecizâde İzzet Mollâ

461 Hudâ eksikliğin göstermesin ol mâh-ı tâbânın
Tanrı eksikliğin göstermesin o parlak ayın.
Sâ'î

462 Dilinde şefkât olur sînesinde cân olanın
Dili sevecendir, göğsünde kalp olanın.
Nev'î

463 Himmetinden bilinir rütbesi insân olanın
İyiliklerinden bilinir düzeyi insan olanın.
Haşmet

464 Aranırsa bulunur çâresi bî-mâr olanın
Aranırsa bulunur çaresi hasta olanın.
Alaybeyizâde Nâcî

465 Senedi bâtıl olur bâtıl olan da'vânın
Kanıtı da temelsiz olur, temelsiz davanın.
Şinâsî

466 Mün'îmin gönlü olunca canı çıkar efkarın
Zenginin gönlü oluncaya canı çıkar yoksulun.
Lâ

467 Te'sîri bende zıddına düştü devâların
Etkisi bende tersine döndü ilaçların.
Nevres-i Kadîm

468 Kûtâh olur hayâtı sitem-kâr olanların
Uzun yaşayamaz zalimler.
Lâ

469 Yok olsun ol kişi kim vermeye sana vârın
Yok olsun o kişi ki, vermeye sana varın.
Şeyhülislam Yahyâ

470 Bil kadrini vakt-i hoş-güzârın
Bil değerini güzel geçen günlerin.
Lâ

471 Elbette eden bulur belâsın
Elbette eden bulur belasını.
Nâbî

472 Bende ol Hazreti Mevlâ'ya ki âzâd olasın
Kul ol yüce Tanrı'ya ki özgür olasın.
Keçecizâde İzzet Mollâ

473 Gül mevsimi gül-âb hem olsun hem olmasın
Gül mevsimi, gülsuyu hem olsun, hem olmasın.
Şeyh Gâlib

474 Halka fetvâ verirsin ya sen niçin tutmazsın
Halka fetva verirsin, kendin niçin tutmazsın?
Yûnus Emre

475 Mir'ât-ı dilde aks-i dil-ârâyı seyredin
Gönül aynasında sevgilinin yansısını seyredin.
Şeyh Sezâî-i Gülşenî

476 Dert ehli bilir hâlini ehl-i derdin
Dertliler bilir hâlini dertlilerin.
Keçecizâde İzzet Mollâ

477 Damgasıdır sükût metâ-ı ârifin
Damgasıdır susma, arifin varlığının.
Lâ

478 Hâtırından çıkmasın dünyâya üryân geldiğin
Unutma dünyaya çıplak geldiğin.
Bâkî

479 Akrep etmez akrabânın akrabâya ettiğin
Akrep etmez, akrabanın akrabaya ettiğin.
Lâ

480 Olur idbâr elbet mâverâsı fart-ı ikbâlin
Düşmektir sonu fazla yükselmenin.
Sâmî

481 Mekr-i düşmandan sakın olma emîn
Düşmanın hilesinden sakın olma emin.
Lâ

482 Yüz verip baştan çıkarma perçemin
Yüz verip baştan çıkarma perçemin.
Lâ

483 Çoktan el çektik gülünden hâr-zâr-ı âlemin
Çoktan el çektik gülünden, dünya dikenliğinin.
Seyyid Vehbî

484 Kizbi izhârda çok medhali vardır kasemin
Yalanı ortaya çıkarmakta çok etkilidir yemin.
Müverrih Râşid

485 Revîşi pâk gerek da'vâ-yı İslâm edenin
Tertemiz yaşamalı Müslüman olduğunu söyleyen.
Rûhî

486 Lâl olur bülbül işitse râz-ı güftârın senin
Dili tutulur bülbülün, anlasa sırrını sözlerinin.
Sıdkî

487 Ey şâm-ı hecr hiç seherin yok mudur senin
Ey ayrılık akşamı, hiç sabahın yok mudur senin?
Çelebizâde Âsım

488 Gelmeye eksik terâzide metâ'ı kimsenin
Gelmesin eksik tartıda iyilikleri kimsenin.
Nâilî-i Kadîm

489 Bilirler şâ'irin bir mısra'-ı bercesteden kadrin
Anlarlar şairin bir güzel dizesinden değerini.
Lâ

490 Söz güherdir ne bilir kadrini nâ-dân güherin
Söz elmastır, ne bilir değerini bilgisiz elmasın.
Bâkî

491 Âh senin geç geç gelip tez tez durup gidişlerin
Ah senin geç geç gelip tez tez kalkıp gidişlerin!
Necâtî Bey

492 Gam yeme harman sonu dervişlerin
Üzülme, harman sonu dervişlerin.
Lâ

493 Ya gazeldir ya kasîde armağanı şâ'irin
Ya gazeldir ya kaside armağanı şairin.
Seyyid Vehbî

494 Dest ü pâyi bağlıdır bî-çâre kurbân neylesin
Eli ayağı bağlıdır, zavallı kurban neylesin.
Yenişehirli Avnî

495 Müstaidd-i merg olan bî-mâra Lokmân neylesin
Ölmek üzere olan hastaya Lokman neylesin?
Yenişehirli Avnî

496 Aşk mühlik yâr gâfil mübtelâlar neylesin
Aşk ölümcül, sevgili aymaz, âşıklar neylesin?
Nef'î

497 Âlemde bir çerâğ uyandır ki sönmesin
Aşk ölümcül, sevgili aymaz, âşıklar neylesin?
Şeyhülislam Yahyâ

498 Mâr-ı sermâ-dîdeye Mevlâ güneş göstermesin
Donmuş yılana Tanrı güneş göstermesin.
Tekfurdağlı Şehrî

499 Mutribâ sen aşka dâir bir havâ bilmez misin
Ey çalgıcı, sen aşka dair bir hava bilmez misin?
Kânî (Tokatlı Ebubekir Efendi)

500 Abd-i âciz ne yapar kâdir-i mutlak sensin
Güçsüz kul ne yapsın, mutlak güçlü sensin.
Keçecizâde İzzet Mollâ

501 Halkı hicv etme sakın kendini hicv eylersin
Halkı yerme sakın kendini yermiş olursun.
Keçecizâde İzzet Mollâ

502 Gözün aç gâfil olma bir daha dünyâya gelmezsin
Gözün aç, uyanık ol, bir daha dünyaya gelemezsin.
Lâ

503 Vâris olamaz mülk-i Süleymân'a şeyâtin
Vâris olamaz Süleymân'ın bilgisine sapkınlar.
Mehmed Re'fet

504 Bir değirmendir cihân her kimse bekler nevbetin
Bir değirmendir dünya, herkes bekler nöbetin.
Zâtî

505 Kânını terk etmese bulmaz cevâhir kıymetin
Kaynağından çıkmazsa, değerlenmez mücevher.
Keçecizâde İzzet Mollâ

506 Sefer sen eyledin ammâ beni garîb ettin
Yola sen çıktın ama beni garip eyledin.
Lâ

507 Hak eder ashâb-ı sıdkın hasmını elbet zebûn
Tanrı eder doğruların düşmanını elbet zebun.
Said Paşa

508 Ballar balını buldum kovanım yağma olsun
Ballar balını buldum, kovanım yağma olsun.
Yûnus Emre

509 Olur her şey hemân ser zinde olsun
Olur her şey, yeter ki baş zinde olsun.
Lâ

510 Açtır köpek ister ki yemek sohbeti olsun
Aç köpek ister ki yemek sohbeti olsun.
Sürûrî

511 Biz de at oynatırız dur hele meydân olsun
Biz de at oynatırız, dur hele meydan olsun.
Diyarbakırlı Said Paşa

512 Bir gün aranır elde hemân bir hüner olsun
Bir gün aranır, yeter ki elde bir sanat olsun.
Keçecizâde İzzet Mollâ

513 Nasîhat âna kâr etmez hemân Allah'tan bulsun
Öğüt ona fayda etmez, Allah'tan bulsun.
Fennî

514 Bugün şâdım ki yâr ağlar benimçün
Bugün mutluyum ki sevgili ağlar benim için.
Lâ

515 Dünya evine konduk oturduk bir iki gün
Dünya evine konduk, oturduk bir-iki gün.
Fuzûlî

516 Gelsin bahâr şevkini seyr eyle bülbülün
Gelsin bahar, neşesini seyreyle bülbülün.
Neylî

517 Gel ârif ol ki ma'rifet olsun tecâhülün
Gel arif ol ki, sanat olsun bilmezden gelişin.
Şeyh Gâlib

518 Âmihtedir biri birine nîk ü bed-i kevn
Karışmıştır birbirine dünyada iyi ve kötü.
Nâbî

887 Hikmetullaha nisbet-i noksân
Acz-i insâna karşı nâ-çespân
Allah'ın hikmetinde kusur aramak,
İnsanın güçsüzlüğüne yakışmaz.
Nâbizâde Nâzım

888 Zâhidin ta'nı Kabûlî, bizi tağyîr edemez
Âb-ı pâke ne zarar vakvaka-i kurbağadan
Kaba sofunun kınaması Kabûlî, bizi değiştiremez,
Temiz suya ne zarar, kurbağanın vakvakından.
Kabûlî

889 Hevâ-yı nefsten sermâye-i izzettir istiğnâ
Aziz olmazdı Yûsuf çekmese dâmen Züleyhâ'dan
Nefsin isteklerinden arınmak, yücelme nedenidir,
Aziz olamazdı Yûsuf, kaçmasaydı Züleyhâ'dan.
Koca Râgıb Paşa

890 Halletmediler bu lugazın sırrını kimse
Bin kâfile geçti hükemâdan fuzalâdan
Çözemedi bu bilmecenin sırrını kimse,
Bin kafile geçti bilgelerden, bilginlerden.
Ziyâ Paşa

891 Edeb bir tâc imiş nûr-i Hudâ'dan
Giy ol tâcı kurtul her belâdan
Ahlâk bir taçmış Tanrı nurundan,
Giy o tacı, kurtul her belâdan.
Lâ

892 Kemâl erbâbı ârâyişle asla iftihar etmez
Değildir hürmeti Mushaflara cild-i mutallâdan
Olgun insanlar dünya süsüyle asla övünmezler,
Değildir Kur'an'ın saygınlığı yaldızlı cildinden.
Lebib-i Âmidî

893 Cehûle şan mı verir cehlin eylemek izhâr
Niçin muârız olursun me'âli anlamadan
Kara cahile şan mı verir cehlini göstermek,
Niçin karşı çıkarsın konuyu anlamadan?
Muallim Nâcî

894 Atılma dur sühan-ı ehl-i hâli anlamadan
Cevâba etme tasaddî su'âli anlamadan
Atılma, dur, gönül erinin sözünü anlamadan,
Cevap vermeye kalkışma, soruyu anlamadan.
Muallim Nâcî

895 Bî-baht olanın bağına bir katresi düşmez
Bârân yerine dürr ü güher yağsa semâdan
Şanssız olanın bağına bir damlası düşmez,
Yağmur yerine inci ve elmas yağsa gökten.
Ziyâ Paşa

896 Sür çıkar gayrı gönülden tâ tecellî kıla Hak
Pâdişeh konmaz saraya hâne ma'mûr olmadan
Sür çıkar varlığı gönülden ki tecelli etsin Tanrı,
Sultan konmaz saraya, evi hazır olmadan.
Şem'î

897 Kokusuz lâleye benzer o sühan
Ki ola lâfzı tehî ma'nâdan
Kokusuz lâleye benzer o söz,
Ki boş olur biçimi anlamdan.
Nâbî

898 Halâvet-yâb olur mu ni'met-i elvân-ı dünyâda
Dehen-şûy olmayanlar bûs-i dâmân-ı müdârâdan
Zevk alabilir mi dünyanın renkli nimetlerinden,
Ağzını yıkamayanlar ikiyüzlülük eteğini öpmekten.
Koca Râgıb Paşa

899 Sen çıkınca aradan
Kalır seni yaradan
Sen çıkınca aradan,
Kalır seni yaradan.
Üftâde

900 Ma'âzallah tabî'at müstaidd-i sıhhat olmazsa
Felâtun olsa da izhâr-ı acz eyler müdâvâdan
Tanrı korusun, bünyede iyileşme yeteneği yoksa,
Eflâtun da gelse çaresiz kalır tedavi etmekte.
Lâ

901 İstersen eğer mazhar-ı lûtf-i Hak olmak
Dâim hazer et fâsık olan ehl-i riyâdan
Eğer Tanrı lütuflarına ulaşmak istersen.
Hep uzak dur yoldan çıkmış ikiyüzlülerden.
Emin Yümnî

902 Erbâb-ı kemâli çekemez nâkıs olanlar
Rencîde olur dîde-i huffâş ziyâdan
Olgun insanları çekemez ham olanlar,
Rahatsız olur yarasanın gözü aydınlıktan.
Lâ

903 Âsûde olam dersen eğer gelme cihâna
Meydâna düşen kurtulmaz seng-i kazâdan
Huzurlu olayım dersen, gelme dünyaya,
Meydana düşen kurtulamaz kaza taşlarından.
Ziyâ Paşa

904 Bana evzâ'-ı nâ-şâyeste-i gerdûn keder vermez
Teessür hâsıl olmaz bahrde çirk-âb-ı bed-bûdan
Dünyanın yakışıksız hâlleri üzmez beni,
Etkilenmez deniz, kötü kokulu pis sudan.
Rahmî-i Kırımî

905 İhvân-ı asrın olma rübûde riyâsına
Fehmet bu râzı kıssa-i Yûsuf'la çâhdan
Zamane kardeşlerinin aldanma riyasına,
Anla bu sırrı Yûsuf ile kuyu öyküsünden.
Lâ

906 Olan berçîde-dâmen bâğ-ı dehrin berg ü bârından
Olur âzâde çün serv-i sehî bâd-ı hazândan
Dünya bağının yemişinden eteğini kurtaran,
Kurtulur uzun servi gibi sonbahar rüzgârından.
Fıtnat Hanım

907 Esâfil behre-dâr-ı kurb-i cebbârân-ı devlettir
Külâb olmaz cüdâ sayyâd-ı bî-dâdın rikâbından
Sefiller, devlet zorbalarına yakınlıkla beslenir,
Köpekler ayrılmaz zalim avcıya kölelikten.
Nâmık Kemâl

908 Dem-i İsâ gibi sohbetledir âriflerin feyzi
Hayât-ı câvidânî bahşeder onlar kelâmından
İsa nefesi gibi sohbetledir ariflerin verimi,
Ölümsüz hayat bağışlar onlar sözlerinden.
Lâ

909 Ne kadar kaçsan önünden tutacaktır bir gün
Pençe-i saht-ı ecel gûşe-i dâmânından
Ne kadar kaçsan önünden, tutacaktır bir gün,
Ecelin güçlü pençesi, eteğinin bir ucundan.
Ferid Kam

910 Ne dest-âvizini gördük bu dehrin bâğ-bânından
Ne memnûnuz bahârından ne efsürde hazânından
Ne küçük bir hediye gördük bu dünya bağcısından,
Ne memnunuz baharından, ne solgun sonbaharından.
Abdurrahman Şeref

911 Esâsı fâsit olan her binâ-yı mel'aneti
Yıkar savâik-i eyyâm tâ esâsından
Temeli bozuk olan lânetli her yapıyı,
Yıkar zamanın yıldırımları temelinden.
Ferid Kam

912 Benim sen şâh-ı meh-rûya kul olmak iledir fahrim
Gedâ-yı dil-ber olmak yeğ cihânın pâdişâsından
Benim sen ay yüzlü sultana kullukladır övüncüm,
Sevgilinin köleliği, yeğdir dünyanın sultanlığından.
Avnî (Fâtih Sultan Mehmed)

913 Aşk bir sâika şiddetli gazanferdir kim
Çâk olur sîne-i gam pençe-i pür-zûrundan
Aşk şimşek şiddetli bir aslandır ki,
Parçalanır acının göğsü zorlu pençesinden.
Andelîb

914 Zîver-i zât gerek yoksa kalır üryân ten
Câhilin çıksa o zerrîn kabâ' dûşundan
Öz süsü gerek, yoksa çıplak kalır ten,
Bilgisizin çıksa o altın kaftan sırtından.
Sünbülzâde Vehbî

915 Bâkî çemende hayli perîşân imiş varak
Benzer ki bir şikâyeti var rûzgârdan
Bâkî çemende hayli perişan imiş varak,
Benzer ki bir şikâyeti var rüzgârdan.
Bâkî

916 Kanâ'at gencîne mâlik olub künç-i selâmette
Fakîr olub da devrâna baş eğmez var gedâlardan
Yetinme gömüsüne sahip olup esenlik köşesinde,
Yoksul olup da dünyaya baş eğmez var kimsesizlerden.
Şeyhülislam Yahyâ

917 Eşcâr-ı bâğ hırka-i tecrîde girdiler
Bâd-ı hazân çemende el aldı çenârdan
Bahçenin ağaçları soyunma hırkasını giydiler,
Güz yeli, bahçede el aldı çınardan.
Bâkî

918 Neşve tahsîl ettiğin sâgar da senden gamlıdır
Bir dokun bin âh dinle kâse-i fagfûrdan
Neşe aldığın kadeh de senden gamlıdır,
Bir dokun, bin ah dinle porselen kadehten.
Âlî (Ali Efendi)

919 Bir hakâik-hânedir âlem ki Hüsnî ser-be-ser
Bin hakîkat keşfeder hak-bîn olan bir mûrdan
Bir gerçeklikler evidir dünya Hüsnî, baştanbaşa ki,
Bin gerçeklik keşfeder, gerçeği görebilen, bir karıncadan.
Hüseyin Hüsnî

920 Eğerçi hâne-i pür-nakştır sarây-ı cihân
Velî kitâbeleri küllü men aleyhâ fân
Gerçi dünya yurdu nakışlarla dolu bir evdir ama,
Alınlığında: "Üzerindeki her şey yok olacaktır."[14] yazılıdır.
Kınalızâde Âli Çelebi

921 Ol gül-nihâl gelmedi Gülhâne seyrine
Külhan göründü çeşmime bu gül-şen-i cihân
O gül fidanı gelmedi Gülhane gezintisine,
Cehennem göründü gözüme bu dünya gülşeni.
Halim Giray

922 İhtirâz-ı ta'neden kalmaktadır âhım nihân
Bir hakîkat kalmasın âlemde Allah'ım nihân
Kınanma korkusundan gizli kalmaktadır ahım,
Bir hakikat kalmasın dünyada gizli Allah'ım.
Muallim Nâcî

---

[14] Rahman, 55/26.

923 Sirkat-i şi'r edene kat'-ı zebân lâzımdır
Böyledir şer'-i belâgatte fetâvâ-yı sühan
Şiir çalanın dilini kesmek gerekir,
Böyledir sözbilim yasalarının yargısı.
Sünbülzâde Vehbî

924 Bir hasta nâ-ümîd ise bakmaz tabîb olan
Nâ-kâbilânı terbiye etmez lebîb olan
Bir hasta umutsuzsa, bakmaz hekim olan,
Yeteneksiz olanı eğitmeye çalışmaz akıllı olan.
Es'ad Muhlis Paşa

925 Kusura bakar mı hiç edîb olan
Affa mâil olur dâim necîb olan
Kusura bakar mı hiç ahlâklı olan,
Affa eğilimlidir daim soylu olan.
Lâ

926 Bâlâ-nişîn-i rif'at olan gerçi çoksa da
Bu âlem içre az buluruz ehl-i hâl olan
Yüksek makamlarda oturan çoksa da,
Bu dünyada az bulunur gönül eri olan.
Millî

927 Yokluğunda var olan varlıkta bilmez yokluğu
Sohbet-i yâr lezzetin bilmez beyim ağyâr olan
Yokluğunda var olan, varlıkta bilmez yokluğu,
Dost sohbetinin tadını bilmez beyim yabancı olan.
Geredeli Mahvî

928 Mahvolup gitmez mürûr-i dehr ile bâkî kalır
Hâme ile safha-i evrâkta mestûr olan
Yok olup gitmez, zamanla kalır,
Kalemle sayfalara yazılmış olan.
İbn Kemâl

929 Mal da yalan mülk de yalan
Var biraz da sen oyalan
Mal da yalan, mülk de yalan,
Var biraz da sen oyalan.
Yûnus Emre

930 Zamâne içre mücerrebdir intikâm-ı zamân
Hemîşe yahşiye yahşi verir yamana yaman
Zaman içre denenmiştir zamanın öcü,
Her zaman iyiye iyi verir, kötüye kötü.
Fuzûlî

931 Geh gubâr-ı gam verir gâhi sunar câm-ı safâ
Âdemi geh ağlatır geh güldürür devr-i zamân
Bazen acı tozu verir, bazen neşe şarabı,
İnsanı bazen ağlatır, bazen güldürür zaman.
Fâizî

932 Felek tasında ma'cûn-ı hayâta sa'y edip Lokmân
Eritti mâye-i ömrün memâta bulmadı dermân
Felek tasında dirim ilacına çalışıp Lokman,
Eritti ömür mayasını, ölüme bulamadı derman.
Lâ

933 Haysiyyet-i zâtiyye gerek yoksa ne mümkün
Bir hâtemi kapmakla ola dîv Süleymân
Özündeşeref olmalı, yoksa ne mümkün,
Bir mührü kapmakla şeytan olsun Süleymân.
Lâ

934 Et lokması lâzım mı doyurmaz mı seni nân
Zehir olsun o lokma ki ola pesmânde-i dûnân
İlle et mi gerek, doyurmaz mı seni ekmek,
Zehir olsun o lokma ki, artığı olur alçakların.
Rûhî-i Bağdâdî

935 Zâlim yine bir zulme giriftâr olur âhir
Elbette olur ev yıkanın hânesi vîrân
Zalim yine bir zulme uğrar sonunda,
Elbette ev yıkanın yıkılır evi.
Ziyâ Paşa

936 İkbâline idbârına bel bağlama dehrin
Bir dâirede devredemez çenber-i devrân
Mutluluğuna mutsuzluğuna aldanma zamanın,
Hep aynı düzlemde dönemez dünyanın çemberi.
Ziyâ Paşa

937 Bir zaman eylese de suyu hilâfa cereyân
Yine mecrâ-yı kadîmin bulur âb-ı ihsân
Bir zaman aykırı aksa da
Yine eski yatağını bulur iyilik suyu.
Lâ

938 Feylesof ismine şâyeste olur bir insân
Kim yanında ola idbâr ile devlet yeksân
Filozof adını almaya insan kazanır hak,
Yanında eşit olursa yoksulluk ile zenginlik.
Şinâsî

939 Yârânla tarâb eylediğim meclis-i meyde
Akdâh şikest oldu sebûlar da perîşân
Dostlarla eğlendiğim içki meclisinde,
Kadehler kırıldı, testiler perişan oldu.
Rızâî

940 Yatar dehşetli âgûşunda bin evlâd-ı hürriyet
Sanırsın mâder-i şubbân-ı millettir mezâristan
Yatar korkunç kucağında bin özgürlük kurbanı,
Sanırsın millet gençlerinin anasıdır mezarlık.
Hersekli Ârif Hikmet

941 Tıynetinde her kimin olmaz hamîr-i ma'rifet
Olsa da sûrette âdem farkı yok nesnâstan
Yaratılışında her kimin yoksa bilgi hamuru,
Görünüşte insan olsa da farkı yoktur maymundan.
Koca Râgıb Paşa

942 Hikem-bînâna bir dîvân-ı ibrettir mezâristan
Büyük bir mekteb-i irfân ve hikmettir mezâristan
Hikmetleri görenlere bir ibret divanıdır mezarlık,
Büyük bir bilgi ve bilgelik okuludur mezarlık.
Recâîzâde Mahmûd Ekrem

943 Sabret siteme ister isen hüsn-i mükâfât
Fikreyle ne zulm eylediler Yûsuf'a ihvân
Sabret eziyete istersen güzel bir ödül,
Düşün nasıl zulmeylediler Yûsuf'a kardeşleri.
Ziyâ Paşa

944 Feyz-i câvid kemâlât iledir âlemde
Bence insân olana ârdır âb-ı hayvân
Sonsuz mutluluk olgunlukladır dünyada,
Bence insan olana utançtır ölümsüzlük suyu.
Ali Rûhî Bey

945 İ'tirâz eylerse bir nâ-dân Ziyâ hâmûş ol
Çünkü bilmez kadr-i güftârı sühan-dân olmayan
Karşı çıkarsa bir bilgisiz Ziyâ, karşılık verme,
Çünkü bilmez sözün değerini söz ustası olmayan.
Ziyâ Paşa

946 Kim ki korkmaz Hak'tan andan korkar erbâb-ı ukûl
Her ne isterse yapar Hak'tan hirâsân olmayan
Kim ki korkmaz Allah'tan, ondan korkar akıllılar,
Her ne isterse yapar Allah korkusu olmayan.
Ziyâ Paşa

947 Âsaf'ın mikdârını bilmez Süleymân olmayan
Bilmez insân kadrini âlemde insân olmayan
Âsaf'ın değerini bilmez Süleymân olmayan,
Bilmez insan değerini dünyada insan olmayan.
Ziyâ Paşa

948 Zülfüne dil vermeyen bilmez gönül ahvâlini
Anlamaz hâl-i perîşânı perîşân olmayan
Zülfüne gönül vermeyen bilmez gönül hâllerini,
Anlamaz perişanın hâlini, perişan olmayan.
Ziyâ Paşa

949 Sor dil-i bî-çâremin hâlin perîşân zülfüne
Hâlini bilmez perîşânın perîşân olmayan
Sor zavallı gönlümün hâlin perişan zülfüne,
Hâlini bilmez perişanın perişan olmayan.
Ahmed Paşa

950 Kadrini üftâdenin anlar mı cânân olmayan
Kıymetin bilmez kulun dünyâda sultân olmayan
Değerini âşığın anlar mı sevgili olmayan,
Değerin bilmez kulun dünyada, sultan olmayan.
Medhî (Hacı Musa)

951 Rızkına kâni' olan gerdûna minnet eylemez
Âlemin sultânıdır muhtâc-ı sultân olmayan
Rızkıyla yetinen dünyaya minnet eylemez,
Dünyanın sultanıdır, sultana muhtaç olmayan.
Ziyâ Paşa

952 Dîn ü milletten geçer ışk eserinden duyan
Mezheb ü dîn mi seçer kendüyü yoga sayan
Din ve mezhepten geçer âşık olan,
Mezhep ve din mi seçer kendini yoka sayan.
Yûnus Emre

953 Saltanat tâcın giyen âlemde mağrûr olmasın
Nice sultân börkün almıştır beyim bâd-ı hazân
Saltanat tacın giyen, dünyada mağrur olmasın,
Nice sultanın börkünü almıştır beyim güz yeli.
Bâkî

954 Kâh esîr-i gurbet eyler geh enîs-i gam beni
Şaşmışım bilmem ne yapsam baht-ı nâ-fercâma ben
Bazen gurbete esir eyler, bazen acıya dost beni,
Şaşmışım, bilmem ne yapsam, faydasız talihe ben!
Nevres

955 Doğruluk ettim ol şeh-i ebrû-kemâne ben
Ok gibi ânın için atıldım yabâne ben
Doğruluk ettim o yay kaşlı sultana ben,
Ok gibi onun için atıldım yabana ben.
Âhî

956 Bir gonce sevdim eyledim ağyâr âlemi
Şekvâ-yı hâr eden de benim gül diken de ben
Bir gonca sevdim, eyledim düşman dünyayı,
Dikenden yakınan da benim, gül diken de ben.
Vâlihî-i Kadîm

957 Hep seninçündür benim dünya cefâsın çektiğim
Yoksa ömrüm vârı sensiz neylerim dünyâyı ben
Hep senin içindir benim dünya cefasın çektiğim,
Yoksa ömrümün varı, sensiz neylerim dünyayı ben.
Bâkî

958 Mâdâme ki bu âh ile bu gözyaşı vardır
Âşık demesün râzımı pinhân ederim ben
Mademki bu ah ile bu gözyaşı vardır,
Âşık demesin, sırrımı saklarım ben.
Şeyhülislam Yahyâ

959 Yaşımla perveriş buldum yaşımla mahvolup gittim
San ol nilüferim kim suda bittim suda yittim ben
Yaşımla beslendim, yaşımla mahvolup gittim,
Say ki nilüferim, suda bittim, suda yittim ben.
Fevrî

960 Seyreyle ser-i sebzimi gelsin de bahârım
Hâk-i siyeh içre kalacak dâne miyim ben
Seyreyle yeşil filizimi, gelsin de baharım,
Kara toprak içinde kalacak tohum muyum ben?
Lâ

961 Diyâr-ı arzûda bulmadım âsâyiş-i hâtır
Kanâ'at mülkün ancak fitneden âsûde gördüm ben
İstekler diyarında bulamadım gönül huzuru,
Ancak yetinme yurdunu fitneden uzak gördüm ben.
Fıtnat Hanım

962 Lâtif olsa lâtife hoştur elbet
Ve lîkin hâriç olmaya edebden
Güzel olursa, şaka hoştur,
Ama edep dışı olmamalıdır.
Beyânî (Kastamonulu)

963 İz'âc-ı halk olsa da zî-kıymet âkıbet
Pâmâl olur misâl-i rikâb irtikâb eden
Halkın rahatsızlığı önemli olmasa da sonunda,
Ayaklar altında çiğnenir üzengi gibi rüşvet alan.
Koca Râgıb Paşa

964 Râgıb müdâhaneyle riyâdır zamânede
Dünyâyı sanma cevr ü sitemdir harâb eden
Râgıb yaltakçılıkla ikiyüzlülüktür günümüzde,
Dünyayı sanma işkence ve zulümdür harap eden.
Koca Râgıb Paşa

965 Bî-tâbî-i tehâlükle yolda kaldı hep
Ser-menzil-i murâda vakitsiz şitâb eden
Koşuşma yorgunluğuyla yolda kaldı hep,
Dileklerin konak yerine zamansız koşan.
Koca Râgıb Paşa

966 Nâr-ı aşka yanmayı öğren dilâ pervâneden
Cân ü bâşı terk eden âşıklara pervâneden
Aşk ateşine yanmayı öğren ey gönül pervaneden,
Can ve başı terk eden âşıklara pervaneden.
Şeyh Sezâî

967 Zâhide mihrâb-ı mescid ârife ebrû-yi yâr
Cilve-gerdir pertev-i nûr-i Hudâ her kûşeden
Sofuya mescidin mihrabı, arife sevgilinin kaşı,
Gösterir kendini Tanrı ışığının pırıltısı her köşeden.
Nev'î

968 Kimi gamdan eder hazzı kimi şâdîden
Zevk alır ehl-i cünûn her biri bir vâdiden
Kimi kederden hoşlanır, kimi neşeden,
Zevk alır mecnunların her biri bir vadiden.
Nev'î

969 Vâreste olmak isteyen âdem melâlden
Ayrılmasın işinde reh-i i'tidâlden
Kurtulmak isteyen sıkıntıdan,
Ayrılmasın işinde itidal yolundan.
Ali Rûhî Bey

970 Müheyyâ ol mükâfâta sitem gördükçe gerdûndan
Sakın ayrılma Sermed halka-i bâb-ı tevekkülden
Hazır ol ödüle zulüm gördükçe dünyadan,
Sakın ayrılma Sermed, tevekkül kapısından.
İstanbullu Sermed

971 Her tabî'attan ümîd eyleme ma'nâ-yı latîf
Rûh kâbil mi tevellüd ede her Meryem'den
Her varlıktan güzel anlamlar bekleme,
İsa mümkün mü doğsun her Meryem'den?
Nâbî

972 Çekinme âkıl isen i'tirâf-ı noksândan
Emîn olan delidir aklının kemâlinden
Çekinme akıllıysan eksiğini itiraftan,
Emin olan delidir aklının olgunluğundan.
Muallim Nâcî

973 Maksûda eder destres Allah ânı elbet
Her kim tutacak olsa yetîmânın elinden
Amacına ulaştırır Allah onu elbet,
Her kim tutarsa yetimlerin elinden.
Reşâd Bey

974 Gam çekme câm-ı mergi yeksân sunar zamâne
Ol zehri Cem de içmiş gerdûn-ı dûn elinden
Üzülme, ecel şerbetini eşit sunar zaman,
O zehri Cem de içmiş alçak felek elinden.
Keçecizâde İzzet Mollâ

975 Etme âr oku öğren ehlinden
Her şeyin ilmi güzel cehlinden
Utanma, oku öğren bilenden,
Her şeyin ilmi güzel cehlinden.
Nâbî

976 Zehr-i hasedî düşmenin ef'î gibi çıkmaz
Tâ çıkmayıcak rûhu kamîs-i bedeninden
Kıskançlık zehri düşmanın, yılan gibi çıkmaz,
Ruhu çıkıncaya kadar, beden gömleğinden.
Sâbit

977 O rütbe mürtefi'dir kasr-ı bünyâd-ı tevâzu' kim
Riyâz-i cennete nezzâre kâbil tâ zemîninden
Öyle yüksektir ki tevazu yapısının köşkü,
Cennet bahçelerini görmek mümkündür zemininden.
Kâfzâde Fâizî

978 Değişmez sûret-i ahvâli hiç erbâb-ı ma'nânın
Ne hasmın i'tirâzından ne halkın âferîninden
Değişmez durumları hiç hakikat erlerinin
Ne düşmanın itirazından ne halkın övgüsünden.
Muallim Nâcî

979 Hudâ-cûyân-ı deryâ-dil rehîn-i inkılâb olmaz
Ne nâsın i'tirâzından ne halkın âferîninden
İstanbul'a düşen adam çıkıp memleketinden,
Dünyaya yeni gelmiş çocuğa benzer anasından.
Muallim Feyzî

980 Stanbula düşen âdem çıkıp olduğu kişverden
Yeni dünyâya gelmiş tıfla benzer rahm-ı mâderden
Söyle sözü her kişinin durumuna uygun,
Aç bülbüle gülden sözü, duduya şekerden.
Sürûrî

981 Söyle sühanı her kişinin hâline çesbân
Aç bülbüle gülden sözü tûtîye şekerden
Evren kitabı hikmet sırlarıyla dopdoludur,
Yakınmamız bilgisizlikten, feryadımız anlayışsızlıktandır.
Muallim Nâcî

982 Kitâb-ı kâ'inât esrâr-ı hikmetle leb-â-lebdir
Şikâyet cehilden feryâd bî-idrakliklerden
Evren kitabı hikmet sırlarıyla dopdoludur,
Yakınmamız bilgisizlikten, feryadımız anlayışsızlıktandır.
Nâbî

983 Tabî'at rûşen olmaz olmayınca dîde-i hak-bîn
Alır mı beyt-i bî-revzen ziyâ hûrşîd-i enverden
Doğa aydınlanmaz, gerçeği gören göz olmayınca,
Alır mı penceresiz ev ışık, parlayan güneşten?
Fıtnat Hanım

984 Eyler mi dil-i sâfı havâdis mütekeddir
Gelmez keder âyineye eşkâl ü sûverden
Saf gönül olaylardan üzülür mü?
Ayna kirlenmez, biçim ve görüntülerden.
Râşid

985 Hak'tır düşüren derde seni Hakk'a niyâz et
Zîrâ kişi kalkar denilir düştüğü yerden
Hak'tır düşüren derde seni, Hakk'a yakar,
Çünkü kişi kalkar denilir düştüğü yerden.
Muallim Nâcî

986 Hâhiş-i lûtf eylemek kem-mâyegân-ı asırdan
Nûr ümîd etmedir aynıyla çeşm-i körden
İyilik beklemek zamanın soysuzlarından,
Nur ummaktır aynıyla körün gözlerinden.
Nüzhet

987 Mahvetti bütün varlığı sevdân içimizden
Etrâf bulamaz baksa da bir fark ikimizden
Yok etti bütün varlığı sevdan içimizden,
Kimse bulamaz baksa da bir fark ikimizden.
Âşık Noyan

988 Biz bülbül-i muhrik-dem-i gül-zâr-ı firâkız
Âteş kesilir geçse sabâ gül-şenimizden
Biz ayrılık gülşeninin yakıcı nefesli bülbülüyüz,
Ateş kesilir geçse sabah yeli gülşenimizden.
II. Selim

989 Kim gül dikerse dehrde hâr oldu kısmeti
Güller takındı gül-şen-i dehre diken diken
Kim gül diktiyse dünyada, diken oldu kısmeti,
Güller takındı, dünya gülşenine diken diken.
Dürrî (Vanlı)

990 Hayret almış bülbülü bilmez ne etsin nişlesin
Ağlasa gül incinir gülse diker ağzın diken
Şaşırmış bülbül, bilmez ne etsin, ne işlesin,
Ağlasa gül incinir, gülse diker ağzını diken.
Osman Nevres

991 Ey sûr-i kıyâmet yine kavga ise maksûd
Kaldırma bizi hâkten âsûde yatarken
Ey kıyamet borusu yine kavga ise istenen,
Kaldırma bizi topraktan huzurla yatarken.
Âtıf

992 Düştü derde münkir-i gaddâra burhân gösteren
Buldu râhat kendini nâ-dâna nâ-dân gösteren
Düştü derde, zalim inkârcıya kanıt gösteren,
Buldu rahat, kendini bilgisize bilgisiz gösteren.
Ahmed Behcet

993 Bülbül ağlar gül ciğer-hûn lâle pür-dâğ-ı mihen
Zevkini bilmem bu dâr-ı mihnetin kimdir süren
Bülbül ağlar, gül kan kusar, lalenin bağrı yanık,
Zevkini bilmem bu bela yurdunun kimdir süren?
Keçecizâde İzzet Mollâ

994 Her zevkimi senden duyarım ben
Gönlüm mü hayâlim mi nesin sen
Her zevkimi senden duyarım ben,
Gönlüm mü, hayalim mi, nesin sen?
Abdülhak Hâmid

995 Hoşça bak zâtına kim zübde-i âlemsin sen
Merdüm-i dîde-i ekvân olan âdemsin sen
İyi bak kendine ki evrenin özüsün sen,
Varoluşun göz bebeği olan insansın sen.
Şeyh Gâlib

996 Tecellî eyledi sende cemâl-i nûr-i Yezdân
Velî âyine-âsâ ol sıfattan bî-habersin sen
Göründü sende Tanrı sanatının güzelliği,
Ama ayna gibi, o nitelikten habersizsin sen.
Hayâlî Bey

997 Nâzır bulunma aybına âlemde kimsenin
Bed-hâh nâkisân bile olma kerîm isen
Gözetleme aybını dünyada kimsenin,
Kötücül alçaklarla birlikte olma soylu isen.
Nâlî-i Kadîm

998 Çalış gam-gînleri şâd etmeye şâd olmak istersen
Sevindir kalb-i nâsı gamdan âzâd olmak istersen
Çalış gamlıları mutlu etmeye, mutlu olmak istersen,
Sevindir insanları, gamdan kurtulmak istersen.
Es'ad Muhlis Paşa

999 Derûn-ı ehl-i devlette bulunmaz gevher-i irfân
Fenâ erbâbının gir gönlüne kân görmek istersen
Zenginlerin içinde bulunmaz bilgi cevheri,
Dünyadan geçmişlerin gir gönlüne, cevher görmek istersen.
Çelebizâde Âsım

1000 Cihân ârâyişinden dest-şûy ol râhat istersen
Kanâ'at dâmenin elden bırakma ni'met istersen
Dünya gösterişinden uzak dur, rahat istersen,
Yetinme eteğini elden bırakma, mutluluk istersen.
Koca Râgıb Paşa

1001 Sakın telh eyleme vaz'-ı nemekle kimsenin ayşın
Nevâl-i sofra-i bezm-i cihânda lezzet istersen
Sakın acıtma tuz atarak kimsenin yemeğini,
Dünya sofrasında yiyeceklerden tat istersen.
Fıtnat Hanım

1002 Mizâc-ı âlemi hâzık isen tahlîle sa'y eyle
Geçir her şahsı bir unsur gibi inbîk-i dikkatten
İnsanların doğasını uzmansan çözmeye çalış,
Geçir her kişiyi bir öge gibi dikkat süzgecinden.
Lâ

1003 Felekten intikâm almak demektir ehl-i idrâke
Edip tezyîd-i gayret müstefîd olmak nedâmetten
Felekten öç almasıdır anlayışlı insanların,
Daha çok çalışarak yararlanması pişmanlıktan.
Nâmık Kemâl

1004 Muini zâlimin dünyâda erbâb-ı denâettir
Köpektir zevk alan sayyâd-ı bî-insâfa hizmetten
Yardımcısı zalimin dünyada alçaklardır,
Köpektir zevk alan acımasız avcıya hizmetten.
Nâmık Kemâl

1005 Usanmaz kendini insân bilenler halka hizmetten
Mürüvvet-mend olan mazlûma el çekmez iânetten
Usanmaz kendini insan bilenler halka hizmetten,
İnsanlığı olanlar mazluma el çekmez yardımdan.
Nâmık Kemâl

1006 Eder tedvîr-i âlem bir mekînin kuvve-i azmi
Cihân titrer sebât-ı pây-i erbâb-ı metânetten
Dünyayı döndürür onurlu birinin kararlılığı,
Dünya titrer sağlam insanların direncinden.
Nâmık Kemâl

1007 Vücûdun mahv edip Mansûr-veş hestîden ey ârif
Temâşâ eyle sırr-ı vahdeti mir'ât-i kesretten
Benliğini yok edip Mansur gibi varlıktan arif,
Seyreyle birlik sırrını çokluk aynasından.
Arpaeminizâde Sâmî

1008 Ölüm kılar bizi ikâz hâb-ı gafletten
Ayırmayan da o lâkin zalâm-ı hayretten
Ölüm bizi uyarır aymazlık uykusundan,
Ayırmayan da o ama şaşkınlık karanlığından.
Abdülhak Hâmid

1009 Ne mümkün zulm ile bî-dâd ile imhâ-yı hürriyyet
Çalış idrâki kaldır muktedirsen âdemiyyetten
Ne mümkün zulümle, haksızlıkla özgürlüğü yok etmek,
Çalış, anlama gücünü kaldır, gücün yetiyorsa insanlıktan.
Nâmık Kemâl

1010 Aşk için sâf eyle gel sofi derûn-ı kalbi kim
Zeyneder kâşânesin elbette mihmân isteyen
Aşk için temizle gel sofu kalbini ki,
Süsler köşkünü elbette konuk isteyen.
Hanif (İbrahim)

1011 Bir gülün bin hârı bir yârin nice ağyârı var
Âlem-i lâhûta baksın özge seyrân isteyen
Bir gülün bin dikeni, bir dostun nice yabancısı var,
Tanrısal evrene baksın özge bir seyirlik isteyen.
Hanif (İbrahim)

1012 Kûyini görmekle dilde sâkîn olmaz şevk-i yâr
Kâni' olmaz cennet-i firdevse dîdâr isteyen
Semtini görmekle gönülde yatışmaz sevgili isteği,
Kanmaz Firdevs cennetine sevgilinin yüzünü isteyen.
Ahmed Paşa

1013 Ahmed'in aybı güzeller sevmek ise gam değil
Yârsız kalmış cihânda aybsız yâr isteyen
Ahmed'in kusuru güzeller sevmekse gam değil,
Dostsuz kalmış dünyada kusursuz dost isteyen.
Ahmed Paşa

1014 Hüneri olmayana yok fâidesi nesebin
Etmez evlâda sirâyet şeref-i cedd ü âbın
Sanatı olmayana yok faydası soyunun,
Çocuklara geçmez şerefi dede ve babanın.
Mehmed Tevfik Efendi

1015 Çok nîmetinin hakkı var üstünde hicâb et
Âdâb ile bas pâyini rûyuna türâbın
Çok nimetinin hakkı var üstünde utan,
Saygıyla bas ayağını yüzüne toprağın.
Nâbî

1016 Dehen-i hançer-i ser-tîzini tîz etmektir
En büyük şefkâti kurbanlara kassâbın
Keskin bıçağını daha da keskinleştirmektir,
En büyük sevecenliği kurbanlara kasapların.
Sâbit

1017 Esrâr-ı ulûma seni mahrem mi sanırsın
Ey bî-nazar açıldığı yok sana kitâbın
Bilimlerin sırlarına erdiğini mi sanırsın,
Ey düşünce yoksunu, açıldığı yok sana kitabın.
Nâbî

1018 Akl bir mîzân-ı nâkıstır hukuku vezn için
Vakt olur kim hak çıkar vaktiyle bâtıl sandığın
Akıl yetersiz bir ölçüdür hukuku ölçmek için,
Gün gelir doğru çıkar, vaktiyle yanlış sandığın.
Ziyâ Paşa

1019 Hoş gelir ehline âlâyiş-i çirk-i dünyâ
Câme-âlûdeliği ziynetidir bakkalın
Hoş gelir ehline dünya kiri bulaşığı,
Giysisinin kiri, süsüdür bakkalın.
Sâbit

1020 Tahammül mihnete sermâye-i emr-i taayyüşdür
Olur nef'i füzûn bârı girân oldukça hammâlın
Sıkıntılara katlanmak geçim işinin temelidir,
Kazancı artar yükü ağırlaştıkça hamalın.
Sâmî

1021 Cihânın zahmeti erbâb-ı hırsa ayn-ı rahmettir
Değil âsûde bâra girmeyince püştü hammâlın
Dünyanın zahmeti, doymazlara rahmettir,
Rahat değildir yüke girmeyince sırtı hamalın.
Nâbî

1022 Mal çok yığma hazer eyle azâbından kim
Renci artar ağır oldukça yükü hammâlın
Malı çok yığma, sakın eziyetinden ki,
Eziyeti artar ağırlaştıkça yükü hamalın.
Fuzûlî

1023 Zillettedir karârı eğer sağ olursa da
Kûtâh olur hayâtı sitem-kâr olanın
Zillette kalır, sağ kalsa da,
Kısa olur hayatı zalim olanın.
Nâbî

1024 Aldanıp düşmana yâr olma sakın ey Nâcî
Yâri ol sen dahi âlemde sana yâr olanın
Aldanıp düşmana dost olma sakın ey Nâcî,
Dostu ol sen de dünyada sana dost olanın.
Alaybeyizâde Nâcî

1025 Fikretmededir heybetini beyt-i Hudâ'nın
Bî-hûde değil titrediği kıble-nümânın
Düşünmektedir heybetini Tanrı evinin,
Boşuna değil titremesi kıble göstericinin.
Lâ

1026 İmrenme görüp mîve-i bâğın ümerânın
Kim sular ânı gözleri yaşı fukarânın
İmrenme meyveli bahçesine beylerin,
Ki sular onu gözyaşları fakirlerin.
Kınalızâde Ali Çelebi

1027 Merâmı râz-ı aşkı ketm idi Mansûr-ı ber-dârın
Deyip kendi ene'l-Hak nâmını ketm etti dil-dârın
Amacı aşk sırrını gizlemekti asılan Mansur'un,
"Ene'l-Hak" diyerek adını gizledi sevgilinin.
Keçecizâde İzzet Mollâ

1028 Bülbüller öter güller açar şâd gönül yok
Hiç böyleliğin görmemişiz fasl-ı bahârın
Bülbüller öter, güller açar, mutlu kimse yok,
Hiç böylesini görmedik bahar mevsiminin.
Şeyhülislam Yahyâ

1029 Bî-gâneler inâyetine düştü ihtiyâc
Bir lûtfu olmadı bu kadar âşnâların
Yabancıların yardımına kaldık,
Bir yardımı olmadı bunca dostun.
Nevres-i Kadîm

1030 Çok görmüşüz zevâlini gaddâr olanların
Hengâm-ı fırsatta dil-âzâr olanların
Çok görmüşüz yıkılışını zalimlerin,
Fırsat bulduklarında gönül incitenlerin.
Nâbî

1031 Hem yakarsın berk-i şemşîr-i sitemle âlemi
Hem yine dersin ser-i kûyimde feryâd olmasın
Hem yakarsın zulüm kılıcının şimşeğiyle dünyayı,
Hem de döner ülkemde kimse feryat etmesin dersin.
Şeyhülislam Bahâyî

1032 Gayra satsın merhemin cerrâh-ı dükkân-ı neşât
Zahm ile pürdür derûnum merhem olsun olmasın
Başkasına satsın merhemini neşe dükkânı hekimi,
Yarayla doludur gönlüm, merhem olsun, olmasın.
Nâbî

1033 Derdin nedir gönül sana bir hâlet olmasın
Sad el-hazer ki sevdiğin ol âfet olmasın
Derdin nedir gönül, sana bir hâlet olmasın,
Sakın, sakın ki, sevdiğin o afet olmasın!
Nedîm-i Kadîm

1034 Derd ile kalmak hayât-ı câvidânidir bana
Tek tabîb-i bed-meniş minnetle dermân olmasın
Derdimle kalmak ölümsüz hayattır bana,
Tek kötü huylu hekim minnetle derman olmasın.
Cevrî

1035 Hak kazanmak da'vâ-yı tezvir ile erlik değil
Er odur kim kendi vicdânında mes'ûl olmasın
Hak kazanmak yalan dava ile erlik değil,
Er odur ki, kendi vicdanında sorumlu olmasın.
Lâ

1036 Mîzâna ur görüştüğün ahbâbı ibtidâ
Reh-ber tasavvur eylediğin reh-zen olmasın
İyi ölçüp biç görüştüğün dostları başlangıçta,
Ki yol gösterici sandığın, yol kesici olmasın.
Nevres-i Kadîm

1037 Berg ü bârından biz el çektik bu fânî gül-şenin
Meyve-i maksûd ister olsun ister olmasın
Azığından biz el çektik bu yalan dünyanın,
Beklenen meyvesi ister olsun, ister olmasın.
Fasîh Dede

1038 Urmasın el hançer-i bürrâna zahmet olmasın
Cânı teslim eyleriz cânâna zahmet olmasın
El vurmasın keskin hançere, zahmet olmasın,
Canı teslim eyleriz, sevgiliye zahmet olmasın.
Neylî

1039 Meclis-i erbâb-ı dil bir lâhza sensiz olmasın
Hürmetin inkâr eden âlemde hürmet bulmasın
Gönül erlerinin meclisi bir an sensiz olmasın,
Saygınlığın inkâr eden, dünyada saygı bulmasın.
Nef'î

1040 Salsın sefine-i dili bahr-i melâmete
Deryâ-şinâs-ı aşk hevâdan sakınmasın
Salsın gönül gemisini kınanma denizine,
Aşk denizcisi rüzgârdan sakınmasın.
Sabrî-i Şâkir

1041 Yâr ile hem-halvet ol cisminde cânın duymasın
Hâlet-i aşkın hikâyet kıl zebânın duymasın
Yâr ile birlikte ol, teninde canın duymasın,
Aşkın hâllerini hikâye et, dilin duymasın.
Hayâlî Bey

1042 Yâre fâş et râzını ammâ zebânın duymasın
Güft ü gû-yi vuslatı rûh-i revânın duymasın
Sevgiliye bildir sevgini, ama dilin duymasın,
Kavuşma söylentisini, ruhun bile duymasın.
Yenişehirli Avnî

1043 Karlı dağların başında salkım salkım olan bulut
Saçın çözüp benim için yaşın yaşın ağlar mısın
Karlı dağların başında salkım salkım olan bulut,
Saçın çözüp benim için yaşın yaşın ağlar mısın?
Yûnus Emre

1044 Harâmî gibi yoluma arkuru inen karlı dağ
Ben yârimden ayrı düştüm sen yolumu bağlar mısın
Yol kesici gibi yolumu kesen karlı dağ,
Ben yârimden ayrı düştüm, sen yolumu bağlar mısın?
Yûnus Emre

1045 Gülüm şöyle gülüm böyle demektir yâre mu'tâdım
Seni ey gül sever cânım ki cânâne hitâbımsın
Gülüm şöyle, gülüm böyle demektir yâre âdetim,
Seni ey gül, sever canım ki sevgiliye seslenişimsin.
Nedîm

1046 Yetmez mi temâşâ-yı cemâl el de sunarsın
Ey âşık-ı mihnet-zede buldukça bunarsın
Yetmez mi yüzünü görmen, el de sunarsın,
Ey çılgın âşık, buldukça bunarsın.
Şâmî

1047 Eşk ü âha gönül inanırsın
Yele uyup suya dayanırsın
Gönül, gözyaşı ve aha inanırsın,
Yele uyar, suya dayanırsın.
Meâlî

1048 Dehri arasan binde bir âdem bulamazsın
Âdem görünen harları âdem mi sanırsın
Dünyayı arasan binde bir insan bulamazsın,
İnsan görünen eşekleri insan mı sanırsın?
Ziyâ Paşa

1049 Ey devlet-i dünyâ ile fahr eyleyen ahmak
Kendin gibi bu dünyâyı da sersem mi sanırsın
Ey dünya zenginliği ile övünen ahmak,
Kendin gibi bu dünyayı da sersem mi sanırsın!...
Mehmed Âkif

1050 En ummadığın keşf eder esrâr-ı derûnun
Sen herkesi kör âlemi sersem mi sanırsın
En ummadığın kişi anlar içindeki sırları,
Sen herkesi kör, halkı sersem mi sanırsın!...
Ziyâ Paşa

1051 Bir dil-bere dil ver ki cemâli ola bâkî
Meyl eylediğin sûreti dil-ber mi sanırsın
Bir güzele gönül ver ki güzelliği kalıcı olsun,
Gönül verdiğin her sureti güzel mi sanırsın!...
Muallim Nâcî

1052 Çok hayr olur kim çekilirsin geri ondan
Her tab'ına hoş gelmeyeni şer mi sanırsın
Çok iyi olur ki, çekilirsin geri ondan,
Sana her hoş gelmeyeni kötü mü sanırsın!...
Muallim Nâcî

1053 Her rütbeli bî-mâyeyi server mi sanırsın
Her bir görünen kîseyi pür-zer mi sanırsın
Rütbeli her soysuzu önder mi sanırsın,
Gördüğün her keseyi altınla dolu mu sanırsın!...
Muallim Nâcî

1054 Zâhid bu burûdetle eğer duzâha girsen
Bir lûle duhân yakmaya âteş bulamazsın
Kaba sofu, bu soğuklukla cehenneme girsen,
Bir lüle tütün yakmaya ateş bulamazsın.
Nedîm

1055 Ağardı mûy-i rîş ü ser gönül dünyâya kanmazsın
Sabâh oldu dahi sen hâb-ı gafletten uyanmazsın
Ağardı saçın sakalın gönül, dünyaya doymazsın,
Sabah oldu, daha sen gaflet uykusundan uyanmazsın.
Nahifî

1056 Sana her meclîsinde söyleriz sen mülzem olmazsın
Değil kürsîye vâ'iz arşa çıksan âdem olmazsın
Sana her meclisinde söyleriz, sen susmazsın,
Değil kürsüye vaiz, arşa çıksan adam olmazsın.
Sâbit

1057 Etmez bu gönül nâle ile derdini ifşâ
Bülbülleri dem-beste olur gül-şen-i râzın
Bu gönül inleyerek derdini belli etmez,
Bülbülleri suskun olur sırlar gülşeninin.
Lâ

1058 Kimse idrâk etmedi ma'nâsını da'vâmızın
Biz dahi hayrânıyız da'vâ-yı bî-ma'nâmızın
Kimse anlamadı anlamını davamızın,
Biz bile hayranıyız anlamsız davamızın.
Yenişehirli Avnî

1059 Eserin görmez idik cân gibi cânânımızın
Geldi gördük yerine geldiğini cânımızın
Eserin görmez idik can gibi cananımızın,
Geldi, gördük yerine geldiğini canımızın.
Seyyid Vehbî

1060 Her ne yap yap becerip izzet-i nefsinle geçin
Kimseden bekleme yardım iki el bir baş için
Ne yaparsan yap, becerip onurunla geçin,
Kimseden bekleme yardım, iki el bir baş için.
Neyzen Tevfik

1061 Yoktur cihânda farkı avâmın hevâmmdan
Mümkünse terk-i ülfet-i sınıf-ı avâm edin
Yoktur dünyada farkı ayak takımının haşereden,
Mümkünse ayak takımıyla ilişkiyi terk edin.
Hamdî Bey

1062 Çünkü sen âyine-i kevne tecellâ eyledin
Öz cemâlin çeşm-i âşıktan temâşâ eyledin
Varoluş aynasında yansıtarak kendini,
Öz güzelliğini âşığın gözünden seyrettin.
Yenişehirli Avnî

1063 Görmese gamdan ölür görse yüzün olur helâk
Bu iki işte dil-i şeydâyı hayrân eyledin
Görmese gamdan ölür, görse yüzünü olur helak,
Bu iki işte deli gönlü hayran eyledin.
İshak Çelebi

1064 Şöyle muhkem tutayım ışk ile dîdâr eteğin
Ya elim kat' edeler ya keseler yâr eteğin
Öyle sağlam tutayım aşk ile sevgili eteğin,
Ya elim keseler ya keseler sevgili eteğin.
Necâtî Bey

1065 Toplanıp ehl-i hevâ her biri bir sâz çalar
Çelebi böyle olur bizde de konser dediğin
Toplanıp nefis düşkünleri her biri bir saz çalar,
Çelebi böyle olur, bizde de konser dediğin.
Muallim Nâcî

1066 Can nisâr etmektir evvel şart bezm-i aşkta
Mahrem olmaz bilmeyen âdâb-ı sohbet neydiğin
Aşk meclisinin ilk şartı candan geçmektir,
Giremez bu meclise bilmeyen sohbet töresin.
Bâkî

1067 Hem çıkar nakşın beyâza hem olur rûyin siyâh
Etme râzın kimseye i'lâm mânend-i nigîn
Hem dile düşersin, hem olur yüzün kara,
Bildirme sırrını kimseye, mühür gibi.
Hâmî-i Âmidî

1068 Saded-i ma'nâ da yoksa sâde nazma kim eder rağbet
Nedir bî-rûh nef'i mürgü tasvîre perr ü bâlin
Anlam da yoksa salt şiirsel biçimle kim ilgilenir,
Yararı nedir cansız bir kuşu tasvir için çırpınmanın?
Nâbî

1069 Fürûğu zâil olmaz âf-tâbın hâke düşmekle
Tevâzu' kadrine noksân getirmez feyz ü ikbâlin
Işığı yok olmaz güneşin toprağa düşmekle,
Tevazu değerini düşürmez bilgi ve makamın.
Nâmık Kemâl

1070 Nedir sûdu bu pazar-ı fenâda celb-i emvâlin
Gınâ vermez metâ'-ı müstear-ı dûş-i dellâlin
Nedir yararı bu yalan dünyada mal biriktirmenin,
Zenginlik vermez omzunda taşıdığı mallar tellalın.
Sâmî

1071 Dedi müslim odur ol server-i dîn
Halk ola dest ü dehânından emîn
Dedi, "Müslüman odur", önderi dinin,
"Halk olur elinden ve dilinden emin".
Nâbî

1072 Künc-i ferâğın anlamayanlar safâsın
Devlet komuşlar adını gavgâ-yı âlemin
El çekme köşesinin anlamayanlar zevkin,
Devlet koymuşlar adını dünya kavgasının.
Nâbî

1073 Dostu zâr ü hazîn düşmanı şâdân eyler
Sabır kıl eyleme bir kimseye izhâr elemin
Dostu ağlatır, üzer; sevindirir düşmanı,
Katlan, hiç kimseye belli etme acını.
Sünbülzâde Vehbî

1074 Râşidâ etmez şikeste-dil kabûl-i iltiyâm
Zahm-ı şemşîr-i zebânın var mı görmüş merhemin
Ey Râşid, kırılmış kalp iyileşmez,
Dil yarasının var mı görmüş merhemini?
Râşid

1075 Nice tahrîr edeyim vasfını derd ü elemin
Bağrı yufka kâğıdın gözleri yaşlı kalemin
Nasıl anlatayım niteliğini dert ve elemin,
Bağrı yufka kâğıdın, gözleri yaşlı kalemin.
Ahî

1076 Kör gibi her tarafa salma elin
Ara bul sende nihândır emelin
Kör gibi her tarafa salma elin,
Ara bul, sende saklıdır emelin.
Lâ

1077 Mâ-sivâ nakşını mahveyleyegör hâtırdan
Olmasın Ka'be-i dil sûreti beytü's-sanemin
Dünya nakışlarını yok et gönülden,
Olmasın gönül Kâbe'si putlar evi.
Sünbülzâde Vehbî

1078 Nâ-dân ile mücâlesedir ehl-i dânişe
Dünyada çeşnisi azâb-ı cehennemin
Bilgisizle birlikte olmaktır bilgine,
Dünyada tadımlığı cehennem azabının.
Nâbî

1079 Kem-kadr kufl-ı âhene muhtaçtır yine
Memlû iken derûnu güherle hizânenin
Değersiz demir bir kilide muhtaçtır yine,
İçi doluyken mücevherle hazine sandığının.
Nâbî

1080 Meyletme tünd-hûluk ile semt-i rif'ate
Olmaz sebâtı cevv-i hevâda şerârenin
Heveslenme kötü huylarla yükseklere,
Havada uzun kalamaz kıvılcım.
Nüzhet

1081 Sevmek seni günah ise as zülfüne beni
Baştan ayağa dek çü günâh-kârınam senin
Sevmek seni günahsa, as zülfüne beni
Baştan ayağa dek günahkârınım senin.
Ahmed Paşa

1082 Şefkât îmândan ise ey bî-güneh kan edici
Kâfirem ger var ise bir zerre îmânın senin
Merhamet imandan ise, ey kan dökücü,
Kâfirim eğer varsa bir zerre imanın senin.
Necâtî Bey

1083 Kasr-ı dil olsun harâb ey yâr senin olsun senin
İstemem ta'mîrini mi'mâr senin olsun senin
Gönül köşkü yıkılsın, ey sevgili, senin olsun, senin,
İstemem tamirini, mimar senin olsun, senin.
Şem'î

1084 Ey güzellik burcuna hurşîd olan yakma beni
Yerde kalmaz çün bilirsin dûd-ı âhı kimsenin
Ey güzellik burcunun güneşi, yakma beni,
Yerde kalmaz bilirsin, ahının dumanı kimsenin.
Necâtî Bey

1085 Ben güneh-kârı bugün men' etme sofî içmeden
Kim sorulmaz kimseden yarın günâhı kimsenin
Ben günahkârı bugün engelleme, ey sofu içmekten,
Çünkü sorulmaz kimseden, yarın günahı kimsenin.
Necâtî Bey

1086 Kıl nazar hâline eşkini revân eyleyenin
Dem olur affolunur suçları kan eyleyenin
Lütufla bak hâline gözyaşı dökenin,
Gün olur bağışlanır suçları kan dökenin.
Lâ

1087 Onların kim eksiği çok işinin
Eksiğin gözler olur her kişinin
Onların ki eksiği çok işinin,
Eksiğini gözlerler her kişinin.
Süleymân Çelebi

1088 Ya Rab sarây-ı devletin et âşiyân-ı bûm
Ehl-i dilin derûnunu vîrân edenlerin
Ya Rab zengin köşklerini baykuşlara yuva yap,
Gönül erlerinin gönlünü viran edenlerin.
Nâbî

1089 Eyler şikeste bâl ü perin gayret-i Hudâ
Nâbî cenâh-ı gayr ile pervâz edenlerin
Kırar Tanrısal adalet, kolun kanadın,
Nâbî, başkalarının kanatlarıyla uçanların.
Nâbî

1090 Bâd-ı sabâya zülfü peyâmın getir dedim
Geldi getirdi başıma sevdâ haberlerin
Sabah yeline zülfünden haber getir dedim,
Geldi, getirdi başıma sevda haberlerin.
Lâ

1091 Sâd-çâk olurdu mürg-i giriftâr görmese
Ümmîd-i ferce rahnelerinden kafeslerin
Yüz parça olurdu tutulmuş kuş, görmese
Kurtuluş umudu, kafesin deliklerinde.
Nâbî

1092 Misâl-i bahr derûnunda saklayıp güherin
Hüner-nümâlığa meyl etme var ise hünerin
Deniz gibi içinde saklayıp cevherin,
Hüner göstermeye çalışma, varsa hünerin.
Seyyid Vehbî

1093 Cümle tedbir pes-i perdede üstâdındır
İhtiyârî mi sanırsın harekâtın sûverin
Bütün yönetim perde arkasında ustanındır,
İstemli mi sanırsın hareketlerini kuklaların.
Bâkî

1094 Âşıka ta'n etmek olmaz mübtelâdır neylesin
Âdeme mihr ü mahabbet bir belâdır neylesin
Âşık ayıplanamaz, tutulmuştur, neylesin,
İnsana aşk ve sevgi bir beladır, neylesin?
Nef'î

1095 Gonca gülsün gül açılsın cûy feryâd eylesin
Sen sus ey bülbül biraz gül-şende yârim söylesin
Gonca gülsün, gül açılsın, akarsu feryat eylesin,
Sen sus ey bülbül, biraz gülşende yârim söylesin.
Nâbî

1096 Etmeyenler ârzû sırr-ı dilin ifşâsını
Kendine bir kimseyi âlemde hem-râz etmesin
Gönül sırlarının belli olmasını istemeyenler,
Kendine bir kimseyi dünyada sırdaş etmesinler.
Şeyh Vasfî

1097 Ben üzümün suyun severim sofî dânesin
Zîrâ kimi kızını sever kimi ânesin
Ben üzümün suyun severim, sofu tanesini,
Çünkü kimi kızını sever, kimi annesini.
Necâtî Bey

1098 Makâm-ı hûbdur gül-şen o gül-ruhsâr dinlensin
Nevâlar eylesin dil bülbül-i gül-zâr dinlensin
Güzel yerdir gülşen, o gül yüzlü dinlensin,
Şarkılar söylesin gönül, gülşen bülbülü dinlensin.
Şeyhülislam Yahyâ

1099 Fünûn-ı fitneyi zülfün hatt-ı pür-fenden öğrensin
Kişi bir dersi öğrensin de tek düşmenden öğrensin
Fitneyi zülfün bilgili ayva tüylerinden öğrensin,
Kişi bir dersi öğrensin de, tek düşmandan öğrensin.
Ziyâ Paşa

1100 Ne sen kimseden âh al ne âh ü zârdan incin
Ne sen bir kimseden incin ne senden kimse incinsin
Ne kimsenin ilencin al, ne ağlayıp inlemeden incin,
Ne sen bir kimseden incin, ne de senden kimse incinsin.
Pertev

1101 Âlimim dersin ammâ âlemden bî-habersin
Bu andan bu nefesten bu demden bî-habersin
Bilginim dersin ama dünyadan habersizsin,
Bu andan, bu nefesten, bu çağdan habersizsin.
İbrahim Efendi

1102 Dört kitabı okusan yine bilmiş olmazsın
Benim cânım mâdemki âdemden bî-habersin
Dört kitabı okusan, yine de bilemezsin,
Benim canım, madem insandan habersizsin.
İbrahim Efendi

1103 Ey hâce tutuldu nefesin kabre de girdin
Bu âleme sığmam derdin şimdi ne dersin
Ey hoca, kesildi nefesin, kabre de girdin,
Bu dünyaya sığmam derdin, şimdi ne dersin?
Arpaeminizâde Sâmî

1104 Aldanma meded ziynet-i dünyâyı nidersin
Bî-vâye gelip dehre tehî-mâye gidersin
Aldanma sakın, dünya süsünü nidersin,
Nasipsiz gelir dünyaya, eli boş gidersin.
Haşmet

1105 İlm okumakdan garaz kend'özünü bilmektir
Kend'özünü bilmezsen bir hayvândan betersin
İlim okumaktan amaç, kendi özünü bilmektir,
Kendi özünü bilmezsen, bir hayvandan betersin.
Yûnus Emre

1106 Feleğin hâline ey hâce nazar kılmazsan
Atlas-ı çerh ne kumaş olduğun bilmezsin
Göklerin hâlini ey hoca bakıp incelemezsen,
Gökyüzünün ne kumaş olduğun bilemezsin.
Lâ

1107 *İktizâ-yı hikmetin izhâr-ı kudret kılmaya*
İhtilâf-ı tab' ile ezdâdı etmiş hem-nişîn
Hikmetinin gereği, gücünü göstermek için,
Farklı ve karşıt nitelikleri bir araya getirmiş.
Fuzûlî

1108 Lâzım gelirdi serv ü çınar ola mevye-dâr
Fazl ü hünerde medhâli olsa kıyafetin
Meyve vermesi gerekirdi servi ve çınarın,
Bilgi ve beceride etkisi olsaydı görünüşün.
Nâbî

1109 Bilmedik zevk-i visâlin çekmeyince firkatin
Olmayınca hasta kadrin bilmez âdem sıhhatin
Bilmedik kavuşma zevkini, çekmedikçe ayrılığın,
Olmadıkça hasta, değerini bilmez insan sağlığın.
Fıtnat Hanım

1110 Tâ geçmeyince medrese-i kîl ü kâlden
Anlanmaz ıstılâhı kitâb-ı hakîkatin
Geçmedikçe dedikodu okulundan,
Anlanamaz terimleri hakikat kitabının.
Nâbî

1111 Az çok hayâlden gelir insâna tesliyet
Pür-iğbirârdır yüzü gülmez hakîkatin
Az çok hayalden gelir insana teselli,
Tozla kaplıdır yüzü gülmez hakikatin.
Abdülhak Hâmid

1112 Sâyesin derviş-i bî-berg ü nevâdan dûr eden
Saklasın ârâyiş-i tâbuta nahl-i kâmetin
Gölgesin yoksul ve kimsesizden esirgeyen,
Saklasın tabutunu süslemeye boy ağacını.
Mantıkî

1113 Pençe-i ismet idi ancak giribân-gîr olan
Yoksa Yûsuf sanma bilmezdi Züleyhâ kıymetin
Onu alıkoyan pençesiydi masumiyetin,
Yoksa Yûsuf sanma bilmezdi Züleyhâ değerin.
Âgâh

1114 Bir garîb ölmüş diyeler üç günden sonra duyalar
Soğuk su ile yuyalar şöyle garîb bencileyin
Bir garip ölmüş diyeler, üç günden sonra duyalar,
Soğuk su ile yuyalar, şöyle garip bencileyin.
Yûnus Emre

1115 Dost bî-pervâ felek bî-rahm devrân bî-sükûn
Derd çok hem-derd yok düşman kavî tâli' zebûn
Dost ilgisiz, felek acımasız, dünya dönüyor,
Dert çok, dert ortağı yok, düşman güçlü, şans zayıf.
Fuzûlî

1116 Hüsn-i ta'bîr verir ma'nîye hüsn-i diğer
Şevket-i hüsne çok imdâdı olur üslûbun
Güzel yorum, verir anlama başka bir güzellik,
Güzelliğin görkemine çok katkısı vardır üslûbun.
Nâbî

1117 Perde-pîrâ-yı mazâhir olup üstâd-ı ezel
Cilve-rîz oldu pey-â-pey sûver-i gûn-â-gûn
Tanrı, perdelenerek güzelliklerle,
Göründü adım adım, çeşitli biçimlerle.
Antakyalı Münif

1118 Mebhas-ı aşkı su'âl etmeyiniz zühhâda
Nâzı ma'şûka niyâzı dil-i şeydâya sorun
Aşkı konularını softalara sormayınız,
Nazı sevgiliye, niyazı âşık gönle sorunuz.
Şeyh Vasfî

1119 Cânlar cânını buldum bu cânım yağma olsun
Assı ziyândan geçtim dükkânım yağma olsun
Canlar canını buldum, bu canım yağma olsun,
Kârdan zarardan geçtim, dükkânım yağma olsun.
Yûnus Emre

1120 Dil-i nâ-şâdımı şâd etmeyen dünyada şâd olsun
Benimçün nâ-murâd olsun diyenler ber-murâd olsun
Üzgün gönlümü sevindirmeyenler, sevinsinler dünyada,
Benim için muradına ermesin diyenler, ersinler muradına.
Nâbî

1121 Aşk kim kalbe gıdadır ne yenir ne yutulur
Bir demir leblebidir çiğneyene aşk olsun
Aşk ki kalbe gıdadır, ne yenir ne yutulur,
Bir demir leblebidir, çiğneyene aşk olsun.
Şinâsî

1122 Mey-i aşkınla deryâlar gibi cûş eyledim ammâ
Eğer nûş eyledimse sâgar-ı lâ'lin harâm olsun
Aşkının şarabıyla deryalar gibi coştum ama,
Eğer içtimse dudaklarının kadehinden, haram olsun.
Nev'î

1123 Sâkîyâ meclise gel cismime gelsin cânım
Ahdler tevbeler ol sâgara kurbân olsun
Ey saki, meclise gel, tenim canlansın,
Sözler, tövbeler o kadehe kurban olsun.
Nedîm

1124 Ayâğın sakınarak basma aman sultânım
Dökülen mey kırılan şîşe-i rindân olsun
Ayağın sakınarak basma aman sultanım,
Dökülen şarap, kırılan rintlerin şişesi olsun.
Nedîm

1125 Demem ser-rişte-i maksûdu mâl ü câhdan bulsun
Gönül esbâba etmez iltica Allah'tan bulsun
Demem, amacını mal ve makamdan bulsun,
Gönül nedenlere sığınmaz, Allah'tan bulsun.
Münif

1126 Dil arş-ı ilâhîdir ânı eyleme tahrîb
Dest-i beşer ol hâneyi termîm ne mümkün
Gönül Tanrı tahtıdır, onu eyleme tahrip,
İnsan elinin o evi onarması ne mümkün.
Nâbî

1127 Olmasa gül bülbül anılmazdı gül-şende gülü
Kim anardı olmasa medh ü senâsı bülbülün
Olmasa gül, bülbül anılmazdı gülşende,
Kim anardı gülü, olmasa övgüleri bülbülün?
İshak Çelebi

1128 O gül endâm bir al şâle bürünsün yürüsün
Ucu gönlüm gibi ardınca sürünsün yürüsün
O gül endamlı bir al şala bürünsün yürüsün,
Ucu gönlüm gibi, ardınca sürünsün yürüsün.
Enderunlu Vâsıf

1129 Dersi bitmez bir debistân-ı hakâyıktır cihân
Onda en kâmil muallimler sebak-hândır bütün
Dersi bitmez bir hakikatler okuludur dünya,
Onda en olgun öğretmenler öğrencidir bütün.
Muallim Nâcî

1130 Etmek cedel mugalâtadır sırr-ı vahdette
Lûtfî bu kâ'inât âna bürhândır bütün
Birlik sırrında tartışmak yanıltıcıdır,
Lûtfî, bu evren onun kanıtıdır bütün.
Lûtfî-i Âmidî

1131 Tûde tûde pâ-mâl olmuş gubâr-ı reh-güzâr
Rîze rîze hâk olan a'zâ-yı insândır bütün
Yığın yığın ayaklar altında kalmış yol toprağı,
Parça parça toprak olmuş insan organlarıdır bütün.
Ali Rûhî Bey

R/MISRALAR

519 Edîb olur kişi sermâye-i hayâsı kadar
Edepli olur kişi utanma duygusu kadar.
Lâ

520 Besdir bu cihâna bir cihân-dâr
Yeter bu dünyaya bir sultan.
Şeyh Gâlib

521 Kimsenin kandilini subha çıkarmaz rûzgâr
Kimsenin kandilini sabaha çıkarmaz rüzgâr.
Lâ

522 Başını tavlaya bend eyleme mânend-i har
Başını yemliğe bağlama eşek gibi.
Keçecizâde İzzet Mollâ

523 Gül-i ter sonra gelir gül-şene evvel has ü hâr
Taze gül sonra gelir gülşene, önce çer-çöp.
Lâ

524 Âteş olsa cirmi kadar yer yakar
Ateş olsa cirmi kadar yer yakar.
Lâ

525 Her Ali Haydar değil her seyfe denmez Zülfikâr
Her Ali, Haydar değil; her kılıca denmez Zülfikar.
Keçecizâde İzzet Mollâ

526 Bu havanın ötesi “yelli yellellâ”ya çıkar
Bu işin sonu “çıkmaz ayın son çarşambası”na çıkar.
Sâbit

527 Meal-i mihr ü mahabbet visâl-i yâre çıkar
Sevgi ve aşkın anlamı, sevgiliye kavuşmaya çıkar.
Mir Ârif

528 Hâlime dost değil düşmen-i gaddâr ağlar
Hâlime dost değil, acımasız düşman ağlar.
Seyyid Vehbî

529 Acebdir hâl-i âlem gül güler ebr-i bahar ağlar
Tuhaftır dünyanın hâli, gül güler, bahar bulutu ağlar.
Nev’î

530 Tama’ erbâbı nakdin müflis-i nâ-kâm için saklar
Açgözlü parasını başarısız batkın için saklar.
Çelebizâde Âsım

531 Sükûtun merd-i dânâ hasmını ilzâm için saklar
Susma hakkını bilgin, hasmını susturmak için saklar.
Müverrih Râşid

532 Sühan-ı tiryâkını âkıl zehirli söz için saklar
Ağıkıran sözünü akıllı, ağılı söz için saklar.
Selanikli Meşhûrî

533 Maraz-ı aşka devâ eylemez Lokmanlar
Aşk derdine ilaç bulamaz Lokmanlar.
Lâ

534 Lâne-i mürg-i garîbi Hazreti Allah yapar
Garip kuşun yuvasını Allah yapar.
Lâ

535 Dert ile bî-mâr olan elbette dermânın arar
Derde tutulan elbette dermanın arar.
Nahifî

536 Kande varsa âşık-ı bî-çâre cânânın arar
Nereye varsa zavallı âşık, sevgilisini arar.
Nahifî

537 Gâfil olma herkesin gönlünde bir arslan yatar
Aymazlık etme, her gönülde bir aslan yatar.
Kânî

538 Meclisinde söyledirsen söz de var söyler de var
Meclisinde söyletirsen söz de var, söyler de var.
Lâ

539 Künc-i istiğnâ gibi bir kûşe-i râhat mı var
Gönül tokluğu gibi rahatlık mı var?
Şeyhülislam Yahyâ

540 Bir bâde var cihânda ânın da humârı var
Bir bade var dünyada, o da baş ağrısı yapar.
Lâ

541 Âşıkın bir bilinmedik nesi var
Âşığın bir bilinmedik nesi var?
Fuzûlî

542 Zâlim beni söyletme derûnumda neler var
Zalim beni söyletme, içimde neler var...
Vâsıf

543 Her düzün bir yokuşu her yokuşun bir düzü var
Her düzün bir yokuşu, her yokuşun bir düzü var.
Pertev Paşa

544 Devlet ol kimsededir olmaya devlet âna yâr
Mutludur o kimse ki değildir devlet ona yâr.
Keçecizâde İzzet Mollâ

545 Âşıktır eden dil-berini şâhid-i bâzâr
Âşıktır düşüren sevgilisini dile.
Keçecizâde İzzet Mollâ

546 Bî-gâne-meşreb etmedi bir âşinâ nazar
Vefasız, atmadı bir tanıdık bakış.
Şeyh Gâlib

547 Nazarı pâk olan eyler pâke nazar
Temiz düşünen, temize bakar.
Ulvî

548 Etme dervîş-i abâ-pûşa hakâretle nazar
Aşağılama yoksul dervişi sakın.
Lâ

549 Bir devâsız derde düştüm âh ki Lokman bî-haber
Bir devasız derde düştüm, yazık ki Lokman habersiz.
Niyâzî-i Mısrî

550 Mukaddem insâna olur avn-i ilâhî rehber
Öncülük edene yol gösterir Tanrı.
İsmail Safâ

551 Sükût-ı sûfi-i har musikî yerine geçer
Eşek softanın susması, müzik yerine geçer.
Necîb

552 Yârdan geçmez gönül dünyâ vü ukbâdan geçer
İki dünyadan da geçer, sevgiliden geçmez gönül.
Nev'î

553 Nâvek-i âh-ı derûn pulâd ü mermerden geçer
Gönül ahının oku çelik ve mermerden geçer.
Leylâ Hanım

554 Bir köhne köprüdür bu cihân kim gelen geçer
Bir köhne köprüdür bu dünya ki gelen geçer.
İbn Kemâl

555 Tab'-ı dürüştü rû-yi mülâyim zebûn eder
Sert kişiliği yumuşak huy alt eder.
Vak'anüvis Sâmî Bey

556 Sen efendi ben efendi atı kim tımar eder
Sen efendi, ben efendi, atı kim tımar eder?
Lâ

557 Bir mülkün intizâmı mukırrından zuhûr eder
Bir ülkenin düzeni doğru sözlülerince kurulur.
Muallim Cûdî Efendi

558 Merd olan hiç kerem etmekle tefâhür mü eder
Mert adam hiç cömertliğiyle övünür mü?
Belîğ

559 Dünyâ için olmaz dil-i dânâda keder
Dünya için olmaz bilginin gönlünde keder.
Koca Râgıb Paşa

560 Hakk'a tefvîz-i umûr et ne elem çek ne keder
Allah'a ısmarla işlerini, ne elem çek ne keder.
Enderûnlu Vâsıf

561 Kendini aç mâkiyân anbar-ı cevde zanneder
Kendini aç tavuk, arpa ambarında zanneder.
Lâ

562 Veled-i pâk olur bâis-i i'zâz-ı peder
Temiz çocuk babasının saygınlığını artırır.
Şeyh Gâlib

563 Ağla ey gözlerim ağla ne gelir var ne gider
Ağla ey gözlerim ağla, ne gelir var ne gider.
Nâbî

564 Hüsn olur kim seyr ederken ihtiyâr elden gider
Güzellik olur ki, seyrederken istem elden gider.
Ziyâ Paşa

565 Bülbül ağlar gül güler âlem-i temâşâdır gider
Bülbül ağlar, gül güler, bir seyirdir gider.
Lâ

566 Seni Hak'tan yığanı her ne ise ver gider
Seni Hak'tan alıkoyan, her ne ise ver kurtul.
Yûnus Emre

567 Durur durur deve der hayretinden ehl-i sefer
Durur durur deve der hayretinden yolcular.
Sâbit

568 Bir lügat bilmek bütün dünya değer
Bir dil bilmek, bütün dünyayı değer.
Âmidî

569 Geçmiş zamân olur ki hayâli cihân değer
Geçmiş zaman olur ki, hayali cihan değer.
Lâ

570 Âcizdir iştiyâkımı inhâda nâmeler
Yetersizdir özlemimi bildirmede mektuplar.
Müverrih Râşid

571 Dem urur akl-ı Felâtun'dan nice dîvâneler
Dem vurur Eflatun'un aklından nice divaneler.
Lâ

572 Bir şem' kande belirse cem'olur pervâneler
Bir mum nerde belirse, üşüşür pervaneler.
Lâ

573 Efsürde dilleri tama'-ı hâm tâzeler
Donmuş gönülleri yeni bir hayal diriltir.
Şeyh Gâlib

574 Hakka hak bâtıla bâtıl görünür ârifler
Doğruya doğru, yanlışa yanlış görünür ârifler.
Keçecizâde İzzet Mollâ

575 Kays âkıl idi dîvâneye Mecnûn dediler
Kays akıllıydı, deliye Mecnûn dediler.
Râşid

576 Kıssadan hisse alır âkıller
Kıssadan hisse alır akıllılar.
Lâ

577 Bilinmezmiş safâ-yı vasl-ı yâr ile geçen demler
Bilinmezmiş sevgiliyle geçen zamanlar.
Kafzâde Fâizî

578 Sağ olsun ehibbâ da ne derlerse desinler
Sağ olsun da dostlar, ne derlerse desinler.
Leylâ Hanım

579 Gönülden kim fesâdı def' ederse sâde-dil derler
Gönülden kim kötülüğü giderirse, safdil derler.
Keçecizâde İzzet Mollâ

580 Yavuz hırsız meseldir bastırır ev sâhibin derler
Yavuz hırsız, meseldir, bastırır ev sahibini.
Bursalı Tâlib

581 Kazaya kimseler râzı değildir râzıyız derler
Kaderi kimse kabullenmez, kabullenmiş görünür.
Keçecizâde İzzet Mollâ

582 Çorba nûş eyleyecek yerde hoş-âb isterler
Çorba içilecek yerde hoşaf isterler.
Havâyî

583 Mudhikât-ı dehre ben ölsem de tasvîrim güler
Dünyanın gülünçlüklerine, ben ölsem de resmim güler.
Muallim Nâcî

584 Yârin seven ağyâra müdârâ eyler
Sevgiliyi seven rakiplerine katlanır.
Keçecizâde İzzet Mollâ

585 Telâş-ı hırs-ı bî-câ âdemi mahrûm-ı kâm eyler
Yersiz tutkular insanı mutsuz eder.
Sâmî

586 Ne ederse kişiye gayret-i akrân eyler
Ne ederse kişiye akran kıskançlığı eder.
Lâ

587 Perîşânlık nizâm-ı hâl kaydından zuhûr eyler
Düzensizlik düzen kaygısından doğar.
Çelebizâde Âsım

588 O cürmün özrü müşkildir ki kâmilden zuhûr eyler
O suça özür bulmak zordur ki, olgun adam işler.
Şeyh Gâlib

589 Çeşm-i mestin nice gûyîleri hâmûş eyler
Sarhoş gözlerin, nice çenesizi suspus eder.
Fıtnat Hanım

590 Acebdir hâl-i âlem bilmeyen söyler bilen söyler
Tuhaftır dünya, bilmeyen söyler, bilen söyler.
Andelîb

591 Sadâkat arz ederken merd-i ebleh töhmetin söyler
Dürüstlüğünü anlatırken budala suçlarını söyler.
Lâ

592 Söylemez söylemez ammâ dürr-i meknûn söyler
Söylemez, söylemez, söyleyince en güzelini söyler.
Hüseyin Çelebi

593 Korkum odur sana dûzahda da yer vermezler
Korkarım sana cehennemde de yer vermezler.
Nâilî-i Kadîm

594 Yük değildir kendine sırtında hammâlın semer
Yük değildir hamala sırtındaki semer.
Sürûrî

595 Kendi aybın bilmedir ancak hüner
Kendi eksiklerin bilmektir ancak hüner.
Keçecizâde İzzet Mollâ

596 Her derde devâ var ânı bulmadır hüner
Her derdin devası var, onu bulmaktır hüner.
Vak'anüvis Es'ad

597 Hazân erişdi bahârın yerinde yeller eser
Güz geldi, baharın yerinde yeller eser.
Hasan Çelebi

598 Öksüz oğlan göbeğin kendi keser
Öksüz oğlan göbeğin kendi keser.
Necâtî Bey

599 Fikretse hâl-i âlemi âdem garipser
Düşünse dünyanın hâlini insan yadırgar.
Şeyh Gâlib

600 Olayım kayddan âzâde diyen kayda düşer
Kurtulayım bağlardan diyen bağlanır.
Koca Râgıb Paşa

601 Ârife bir gül yeterse bana yârim gül yeter
Ârife bir gül yeterse bana sevgilim gül[15] yeter.
Basîrî-i Bağdadî

602 Hây ü hûy-i ehl-i dünyâ bitmeden dünyâ biter
Dünya düşkünlerinin uğraşları bitmeden dünya biter.
Lâ

603 Olur bir gün müsâid rûzgâr ammâ zamân ister
Eser bir gün uygun rüzgâr, ama zaman ister.
Rüşdî

604 Sezâ-yı bezm-i yâr olmaklığa âdemde baht ister
Sevgilinin meclisine lâyık olmaya insanda şans ister.
Nâbî

605 Olamaz zâhide tesbihi gibi âlet-i sabır
Olamaz sofuya tespihi gibi sabır aleti.
Selanikli Meşhûrî

606 Terk-i râhat et ki râhat andadır
Rahatı bırak ki rahat ondadır.
Keçecizâde İzzet Mollâ

607 Merdûd ise de şeytân Allah kapısındadır
Kovulmuşsa da şeytan, Allah kapısındadır.
Keçecizâde İzzet Mollâ

---

[15] Eski yazım hem “yârim gül” hem de “yarım gül” biçiminde okumaya izin verir.

608 Şem'in ziyâsı var velî hurşîd başkadır
Mumun da ışığı var ama güneş başkadır.
İzzet Münif

609 Herkesin alışı verişi başkadır
Herkesin alışı verişi başkadır.
Şefik

610 Âzâdelere kayd-ı ta'alluk ne belâdır
Başıboşlara ilgi bağı ne beladır.
Nef'î

611 Erbâb-ı dile sıklet-i nâ-dân ne belâdır
Gönül erlerine cahillerin sıkıntısı ne beladır.
Cevrî

612 Zihâm içre tenâvülden nihânî darb evlâdır
Kalabalıkta yemekten kuytuda dayak yemek yeğdir.
Lâ

613 Lâlin hemîşe rağbeti merd-i hamûşadır.
Dilsizin her zaman ilgisi suskun adamadır.
Râşid

614 Keremsizden kerem ummak hatâdır
Soysuzdan yardım ummak hatadır.
Lâ

615 Mahabbet kayd-ı tîg-i mâ-sivâdır
Sevgi, dünya kılıcının bağıdır.
Şeyhülislam Yahyâ

616 Hesâb-ı ömr elbet cân-güdâz-ı ehl-i dünyâdır
Ömür hesabı, dünya düşkünlerini candan bezdirir.
Râşid

617 Ömrün bahâr mevsimi ahd-i şebâbdır
Ömrün baharı gençlik çağıdır.
Şeyhülislam Ârif Hikmet Bey

618 Hâb-ı gaflet bizde bir ta'bîr olunmaz hâbdır
Gaflet uykusu, bizde bir yorumlanmaz uykudur.
Nef'î

619 Gadreden hem-cinsine insân değil cellâddır
Zulmeden hem-cinsine, insan değil cellattır.
Lâ

620 Dert ü mihnet ehl-i dilin yâr-i gârıdır
Dert ve sıkıntı, gönül erinin mağara dostudur.
Bâkî

621 Âteş kenârı kış gününün lâle-zârıdır
Ateş çevresi, kış gününün lâle bahçesidir.
Enderunlu Vâsıf

622 Tama'sız âdemin halk-ı cihân hep akrabâsıdır
Gözü tok insanın dünya halkı hep akrabasıdır.
Erzurumlu İbrahim Hakkı

623 Hep çekticeğim cihânda tabî'at belâsıdır
Bütün çektiklerim dünyada zevk belasıdır.
Fazl

624 Sahbâ helâl-zâdedir ammâ harâmdır
Şarap helâldendir ama haramdır.
Keçecizâde İzzet Mollâ

625 Olunca tâze ma'nâ lafzı da rengîn lâzımdır
Olunca anlam yeni, söz de renkli gerektir.
Hâletî

626 Terakkî-i hünere iltifât lâzımdır
Sanatın gelişmesi ilgiye bağlıdır.
Nüzhet

627 Ne bilsin mihr-bânlık resmin ol kim aslı nâ-dândır
Ne bilsin aşk töresin, o ki aslı bilgisizdir.
Diyarbakırlı Sırrî Hanım

628 Katre tahmin ettiğin dil ma'rifet ummânıdır
Damla sandığın gönül bilgi denizidir.
Lâ

629 Beni aşk içre Ferhâd eyleyen şirin zebânındır
Beni aşk içre Ferhat eyleyen şirin dilindir.
Sultan III. Murad

630 Âşıkta keder neyler gam halk-ı cihânındır
Âşıkta keder neyler, gam dünya halkınındır.
Şeyh Gâlib

631 Ehl-i ma'ârif olanın her sözü bir kitâbdır
Bilge kişinin her sözü bir kitaptır.
Mânî

632 Feryâd-ı andelîbe sebep nev-bahârdır
Bülbülün feryadı bahardandır.
Şeyhülislam Bahayî

633 Ölümden gayriye hep çâre vardır
Ölümden başkasına çare vardır.
Lâ

634 Her sîne ki var vüs'una çesbân gamı vardır
Her kalbin kendine uygun kederi vardır.
Nâbî

635 Aklınız ermediği yer vardır
Aklınız ermediği yer vardır.
Lâ

636 Sa'y-i tamamla kişi âlemde kâm alır
Eksiksiz çalışmayla kişi isteğine ulaşır.
Lâ

637 Âf-tâbı göricek zerrede tâkat mi kalır
Güneşi görünce zerrede güç mü kalır?
Âgâh

638 Mütekebbir iki âlemde de menfûr kalır
Kibirli iki dünyada da iğrençtir.
Râşid

639 Ne kadar bilmese de halk hüner-mendi tanır
Ne kadar bilmese de halk, hüner sahibini tanır.
Şeyh Gâlib

640 Çobanın gönlü olıcak tekeden süt çıkarır
Çobanın gönlü olursa, tekeden süt çıkarır.
Lâ

641 Meşhur meseldir âşıkı çok naz usandırır
Meşhur meseldir, âşığı çok naz usandırır.
Fennî

642 Lokma sîr etmez mahabbet arttırır
Lokma karın doyurmaz, sevgiyi arttırır.
Lâ

643 Bülbül-i şûrideyi hicrân-ı gül-zâr ağlatır
Sevdalı bülbülü gülşenden ayrılık ağlatır.
Lâ

644 Senden yayılmasın bu haber kim siyâhtır
Senden yayılmasın bu haber ki, karadır.
Nâilî-i Kadîm

645 Allah'a tevekkül edenin yâveri Hak'tır
Allah'a tevekkül edenin yardımcısı Hak'tır.
Ziyâ Paşa

646 Hüner akrân içinde her cihetten fâik olmaktır
Hüner akran içinde her yönden üstün olmaktır.
Nev'î

647 Günâhı söyleyenler boynuna bence karanlıktır
Günahı söyleyenler boynuna, bence karanlıktır.
Hızırağazâde Said Bey

648 Avâmın ihtirâmı mukbilân-ı dehre muhtasstır
Halkın saygısı dünyanın kutlu kişilerine özeldir.
Yenişehirli Avnî

649 Safâ-yı hâtır ancak bâdede sâgarda kalmıştır
Gönül neşesi ancak badede, kadehte kalmıştır.
Râmî

650 Sükûtun vakti geçmiş şimdi iş feryâde kalmıştır
Susmanın zamanı geçti, şimdi iş feryada kaldı.
Fahri Bey

651 Her iş tekmil olup pûşide-i taştın mı kalmıştır
Her iş bitti de tek leğen örtüsü mü kaldı?
Lâ

652 Ehl-i tevhîdde yoktur ikilik Allah bir
Tevhid ehlinde yoktur ikilik, Allah bir.
Halim Giray

653 Çeşm-i a'mâya göre leyl ü nehâr ikisi bir
Görmeze göre, gece ve gündüz birdir.
Aynî

654 Halkın safâ-yı vakti geçen demlerindedir
Halkın iyi günleri, geçmiş zamanlarındadır.
Edirneli Kâmî

655 Kimse kâm almış değil ya kâm-ı âlem nerdedir
Kimse zevk almış değil, dünyanın zevki nerdedir?
Keçecizâde İzzet Mollâ

656 Vatanın zevki mülâkât-ı ehibbâ iledir
Yurdun zevki dostlarla görüşmededir.
Basîrî

657 Ne sâl iledir ne mâl iledir beyim ululuk kemâl iledir
Ne yaş, ne mal iledir beyim, ululuk olgunluk iledir.
Es'ad Muhlis Paşa

658 Çok muzırr var menâfi'i biledir
Çok zararlının yararı da vardır.
Tâli'î

659 Âlem-i fânîde resm-i zinde-gânî böyledir
Yalan dünyada hayatın kuralı böyledir.
Lâ

660 Âferînişten beri ahvâl-i âlem böyledir
Yaratılıştan beri dünyanın hâli böyledir.
Şeyhülislam Ârif Hikmet

661 Bülbül ağlar gül güler ahvâl-i âlem böyledir
Bülbül ağlar, gül güler, dünyanın hâli böyledir.
Lâ

662 İlm-i ihfâ ketm-i esrâr etmedir
Gizli bilim, sırları saklamaktır.
Keçecizâde İzzet Mollâ

663 Kimyâ elindeki sîm ü zeri hıfz etmedir
Simya, elindeki gümüş ve altını korumadır.
Keçecizâde İzzet Mollâ

664 Hilâf-ı cins ile ülfet belâ değil de nedir
Karşı cinsle görüşme bela değil de nedir?
Râşid

665 Sevâb böyle mahalde hatâ değil de nedir
Doğru böyle yerde yanlış değil de nedir?
Râşid

666 Anlasam bâri bidâyet mi nihâyet mi nedir
Anlasam bari başlangıç mı, son mu, nedir?
Şeyh Gâlib

667 Ben ârifim hemişe sözüm ârifânedir
Ben arifim her zaman sözüm arifanedir.
Lâ

668 Ben âşıkım hemişe sözüm âşıkânedir
Ben âşığım, her zaman sözüm âşıkanedir.
Fuzûlî

669 Her ne derlerse senin hakkında hep efsânedir
Her ne derlerse senin hakkında, hep efsanedir.
Nef'î

670 Ben ne yazdım sen ne fehm eyledin garîb efsânedir
Ben ne yazdım, sen ne anladın, garip efsanedir.
Muallim Nâcî

671 Lâtif sühan nezâket-i tab'a numûnedir
Güzel söz, ince kişilik göstergesidir.
Sâmî

672 Kul olma dergehinde Mısır'a sultân olmadan yeğdir
Kapında kul olmak, Mısır'a sultan olmaktan yeğdir.
Sânî

673 Ma'bed-i Leylî'de zincir-i cünûn tesbihdir
Leylâ tapınağının tespihi, cinnet zinciridir.
Vecdî

674 Mevt-i âlim mevt-i âlem gibidir
Bilginin ölümü, dünyanın ölümü gibidir.
Mevlana Ebussuud

675 Hânenin lâzım olan sâhibidir
Evin lazım olan sahibidir.
Lâ

676 Zerreler âf-tâba râci'dir
Zerreler güneşe döner.
Şeyh Gâlib

677 Felekten bî-niyâz olmak dahi bir özge vâdidir
Felekten istememek de bir özge yoldur.
Nâilî-i Kadîm

678 Hıfz-ı lisân medâr-ı selâmet değil midir
Dili korumak esenlik nedeni değil midir?
Şeyhülislam Ârif Hikmet Bey

679 Rûzgârın germ ü serdin görmeyen âdem midir
Zamanın iyilik ve kötülüğün görmeyen adam mıdır?
Lâ

680 Hadîs-i zülfünü anma yılan hikâyesidir
Zülfünün öyküsünü anma, yılan hikâyesidir.
Şeyh Gâlib

681 Fart-ı hiddet cinnetin bir nev'idir
Aşırı öfke cinnetin bir türüdür.
İsmail Safâ

682 Şâm-ı firâkın âhiri subh-i visâldir
Ayrılık akşamının sonu kavuşma sabahıdır.
Bâkî

683 Fark eylemeyen cevheri sarrâf değildir
Ayırt edemeyen cevheri sarraf değildir.
Nev'î

684 Şâ'ir sözü bî-rûh ola insâf değildir
Şair sözü ruhsuz olsun, insaf değildir.
Nev'î

685 Bütün Şirazlı Hâfız değildir
Bütün Şirazlılar Hâfız değildir.
Keçecizâde İzzet Mollâ

686 Ne bilsin bahr hâlin ol ki menzil-gâhı sâhildir
Sahilde oturan ne bilir denizin hâlini.
Fuzûlî

687 Hâin evden olunca müşkildir
Hayın evden olunca çetindir.
Sâbit

688 Şikâyet çok felekten söylesem ta'bîr müşkildir
Şikâyet çok felekten, söylesem anlatmak zordur.
Bursalı Tâlib

689 Kitâb-ı fenn-i aşkı eylemek tefsîr müşkildir
Aşk bilimi kitabını yorumlamak zordur.
Mekkî

690 Sürûr-i bî-meal-i âlemin encâmı mâtemdir
Dünyanın anlamsız sevincinin sonu yastır.
Râşid

691 Hep çekticeğim kendi cezâ-yı amelimdir
Bütün çektiklerim kendi yaptıklarımın karşılığıdır.
Vâsıf

692 Mükâfât iktizâsınca cezâ cins-i ameldendir
Eşitlik ilkesince ceza, eylemin cinsindendir.
Koca Râgıb Paşa

693 Bana bu tîr yine kendi terkeşimdendir
Sırtıma saplanan ok, yine kendi okluğumdandır.
Nâbî

694 Uyûb-ı nâsı ifşâdan libâsın soymak ehvendir
İnsanların ayıplarını ifşadan giysilerini soymak ehvendir.
Koca Râgıb Paşa

695 Kem söz ile kalp akçe yine sahibinindir
Kem söz ile kalp akçe yine sahibinindir.
Lâ

696 Cennet dediğin bizlere mîrâs-ı pederdir
Cennet dediğin bizlere baba mirasıdır.
Lâ

697 Akılsız dost düşmenden beterdir
Akılsız dost düşmandan beterdir.
Lâ

698 Bunun keyfiyeti ta'bîr olunmaz zevke dâirdir
Bunun niteliği anlatılamaz zevke ilişkindir.
Nev'î

699 Feyz-i Mevlâ'ya göre nâkıs ü kâmil birdir
Tanrı'nın bilgisince yetersiz ve yetkin birdir.
İzzet Ali Paşa

700 Kişi deyr-i cihânda bir iki günlük misâfirdir
İnsan dünyada bir-iki günlük misafirdir.
Nev'î

701 Mecnûn-i melâmet-zede en âkılimizdir
Kınanmış Mecnûn en akıllımızdır.
Rûhî-i Bağdâdî

702 Eder püf-kerde şem'-i şûle-dârı rûzgâr âhir
Söndürür yanan mumu sonunda rüzgâr.
Lâ

703 Eder bergeşte-sâmân âdemi lu'b-i kumar âhir
Kumar, zengini sonunda yoksul eder.
Lâ

704 Çâre ne eski meseldir yazılan başa gelir
Çare ne, eski meseldir, yazılan başa gelir.
Lâ

705 Ulviyâ her demde başa yazılan yazı gelir
Ey Ulvî, her zaman başa, yazılan gelir.
Ulvî

706 Sen gelmeyince hâtıra bilsen neler gelir
Sen gelmeyince, akla bilsen neler gelir?
Nâbî

707 Dinsizin hakkından îmânsız gelir
Dinsizin hakkından imansız gelir.
Lâ

708 Âşıkın hâl-i dil-i zârını Allah bilir
Âşığın inleyen gönlünün hâlini Allah bilir.
Neccarzâde Şeyh Rızâ

709 Cân ü dilden severim ben seni Allah bilir
Candan, gönülden severim ben seni, Allah bilir.
Lâ

710 Herkesin hâlini Allah bilir
Herkesin hâlini Allah bilir.
Lâ

711 Bî-mâr hâlini yine bî-mâr olan bilir
Hasta hâlini yine hasta olan bilir.
Bâkî

712 Hamyâzesin o kaşı kemânın çeken bilir
Yumuşaklığını o yay kaşlının çeken bilir.
Lâ

713 Sıhhatin kadrini bî-mâr bilir
Sağlığın değerini hasta bilir.
Lâ

714 Ümîd-i lûtf olunan yerde imtinân çekilir
İyilik umulan yerde başa kakma çekilir.
Râşid

715 Tâze gül yaprağıdır bâd-ı seherden incinir
Taze gül yaprağıdır, seher esintisinden incinir.
Usûlî

716 Şeyh-i kâmil mürîdden bilinir
Yetkin şeyh müridinden bilinir.
Keçecizâde İzzet Mollâ

717 Sâfi şarâb kendini sâgarda gösterir
Saf şarap kendini billur kadehte gösterir.
Avnî Dede

718 Hûb olan elbette kendin gösterir
Güzel olan elbette kendin gösterir.
Bâkî

719 Sorsalar mağdûrunu gaddâr kendin gösterir
Sorsalar mağdurunu, gaddar kendin gösterir.
Koca Râgıb Paşa

720 Nakş ü nigâr hâneyi ma'mûr gösterir
Nakış ve bezemeler evi bayındır gösterir.
Mîr Ârif

721 Bakalım âyine-i devrân ne sûret gösterir
Bakalım zamanın aynası ne gösterir?
Bâkî

722 Âdeme cübbe ve destârı kerâmet mi verir
Cübbe ve sarık insana keramet mi verir?
Şeyhülislam Yahyâ

723 Hîle ile iş gören mihnetle cân verir
Hile ile iş gören eziyetle can verir.
Neylî

724 Arûs-ı vuslâta tâlib olan nişân verir
Evlenmek isteyen işaret verir.
Râşid

725 Bir gün olur ki nahl-i ümîdim semer verir
Bir gün olur, umut fidanım meyve verir.
Dürrî

726 Deliden uslu haber nâle-i zencîr verir
Deliden uslu haber, zincir şakırtısı verir.
Koca Râgıb Paşa

727 Fasl-ı bahâr mürg-i hoş-âvâzı söyletir
Bahar güzel sesli kuşu söyletir.
Fıtnat Hanım

728 Haddini erbâb-ı cehlin hadd-i te'dîb öğretir
Bilgisizlere haddini, ceza öğretir.
Lâ

729 İşret güher-i âdemi temyîze mihektir
İçki, insan cevherinin denek taşıdır.
Ziyâ Paşa

730 Akrânı bulunmaz güzel ammâ ki dönektir
Eşi bulunmaz güzel ama dönektir.
Dâniş

731 Aşksız cânı ölü bilmek gerektir
Aşksız canı ölü bilmek gerektir.
Sultan Veled

732 Tekdir ile uslanmayanın hakkı kötektir
Uyarıyla uslanmayanın hakkı kötektir.
Ziyâ Paşa

733 Züleyhâ-yı cihândan dâmenin tahlîs erliktir
Erlik, dünya Züleyha'sından eteğini kurtarmaktır.
Keçecizâde İzzet Mollâ

734 Teveccüh bende-i nâçize şân-ı ehl-i şefkâttir
Zavallılarla ilgilenmek sevecenliğin gereğidir.
Lâ

735 Tevazu' ayn-ı rif'at hidmet-i millet siyâdettir
Alçakgönüllülük yüceliğin ta kendisi, millete hizmet efendiliktir.
Nâmık Kemâl

736 İzzetin kadrini idrâke sebep zillettir
İzzetin değeri zilletle anlaşılır.
Nâbî

737 Teennî mâye-i ikbâl-i ehl-i istikâmettir
Düşünerek hareket, doğruların mutluluk ilkesidir.
Pertev Paşa

738 Şükr-i ni'met o da bir ni'mettir
Nimete şükretmek de bir nimettir.
Keçecizâde İzzet Mollâ

739 Bakılsa her varak âyine-i âsâr-ı kudrettir
Bakılsa her yaprak, bir kudret eserleri aynasıdır.
Şeyhülislam Ârif Hikmet Bey

740 Zevk ânındır ki perîşânlığı cem'iyyettir
Zevk onundur ki, dağılması toplanmaktır.
Şeyh Gâlib

741 Sorarsan meclisin keyfiyyetin kendin bilenden sor
Sorarsan meclisin niteliğin, kendini bilenden sor.
Hayâlî Bey

742 Kiminle ülfet eylersen var eyle tek bizi hoş gör
Kiminle görüşürsen görüş, tek bizi hoş gör.
Hızır Ağazâde Said

743 Mühür kimdeyse Süleymân oldur
Mühür kimdeyse, Süleyman odur.
Lâ

744 Halka râci'dir istihzâ sakın mezmûmdur
Yaratışa döner alay, sakın, kötüdür.
Râşid

745 Derdimiz ömrümüzden efzûndur
Derdimiz ömrümüzden uzundur.
Keçecizâde İzzet Mollâ

746 Ümîdi kes ki emelden elem bozuntusudur
Umudu kes emelden ki, elem bozuntusudur.
Lâ

747 Galât evlâdır olunca meşhûr
Yanlış yeğlenir, olunca meşhur.
Lâ

748 Su uyur düşman uyumaz meşhur
Su uyur, düşman uyumaz, meşhurdur.
Sünbülzâde Vehbî

749 Eyler ne yazdı ise kaza ve kader zuhûr
Ne yazıldıysa alna, o gelir başa.
Nüzhet

750 Bir belâya intizârdan bin belâ eyler zuhûr
Bir belaya ilenmekten bin bela çıkar ortaya.
İbnülemîn Mahmûd Kemâl

751 Tâ vakti gelmeyince umûr eylemez zuhûr
Zamanı gelmedikçe, gerçekleşmez işler.
Nâbî

752 Padişeh kande ise bendeleri anda olur
Padişah nerede ise kulları da oradadır.
Lâ

753 Vefâsı olsa cihânın cihân-dâra olur
Vefası olsa dünyanın kendini yönetene olur.
Keçecizâde İzzet Mollâ

754 Tâze koruk sabr ile helvâ olur
Taze koruk sabırla helva olur.
Azrî

755 Lûtfeder bir gün Hudâ elbette feth-i bâb olur
Lütfeder bir gün Tanrı, elbette açılır kapılar.
Nef'î

756 Ehl-i günâh lâyık-ı renc ü azâb olur
Günahkâr iki dünyada da cezayı hak eder.
Mir Ârif

757 Olma sıbyân ile hem-rah düşse bârın şâd olur
Çocukla yol arkadaşı olma, yükün düşse eğlenir.
Lâ

758 Vakt olur kim akbeh şey ahsen-i mevcûd olur
Zaman olur ki, en çirkin şey, var olanların en güzeli olur.
Osman Nuri

759 Gaflet ki âkıle sebeb-i intibâh olur
Gaflet, akıllı adamı uykudan uyandırır.
Koca Râgıb Paşa

760 Halkı râhatsız eden kimsede râhat mı olur
Halkı rahatsız eden kimsede rahat mı olur?
Nâbî

761 Hak söze mecnûn dahi râzı olur
Doğru söze deli bile boyun eğer.
Lâ

762 Âdem istifsâr edince Ka'be'ye vâsıl olur
İnsan sora sora Kâbe'ye ulaşır.
Lâ

763 Damlaya damlaya elbet göl olur
Damlaya damlaya elbet göl olur.
Lâ

764 Ehl-i dünyâ bekâda nâdim olur
Dünya düşkünleri öte dünyada pişman olur.
Sâmî

765 Halka gönül bağlayan sonra peşîmân olur
Yaratılmışa gönül bağlayan sonra pişman olur.
Sultan Veled

766 Sûfî deniz tutuştu desen bî-gümân olur
Deniz tutuştu desen, sofu kuşku duymaz.
Hâtem

767 Ölmek âsân idi ammâ arada hicrân olur
Ölmek kolaydı, ayrılık olmasaydı.
Hayretî

768 Kâbil-i irşâd olan insân olur
Uyarılara uyan insan olur.
Lâ

769 Keştîye bâr-ı girânı bâis-i temkin olur
Gemiye, ağır yük direnç kazandırır.
Koca Râgıb Paşa

770 Meşhurdur bezl ile ni'met füzûn olur
Meşhurdur, paylaşılan nimet artar.
Nâbî

771 Kâfirin hem zindesi hem mürdesi murdar olur
Kâfirin hem dirisi, hem de ölüsü murdardır.
Sâbit

772 Kim ki hizmet-kâr alır ma'nîde hizmet-kâr olur
Hizmetçi tutan, gerçekte hizmetçi olur.
Keçecizâde İzzet Mollâ

773 Aşk âteşine kim ki yana nâr ise nûr olur
Aşk ateşine yanan kimse, ateş ise nur olur.
Çelebizâde Âsım

774 Hüsn-i hulk âdeme sermâye-i asâyiş olur
Güzel ahlâk insana güvenlik sermayesidir.
Sâmî

775 Ben derd-i aşkı söylemesem başka dert olur
Aşk derdini söylemesem, başka dert olur.
Fâik Memdûh

776 Neler çeker bu gönül söylesem şikâyet olur
Neler çeker bu gönül, söylesem şikâyet olur.
Nef'î

777 Tıfl-ı endek-sâlenin dil-dâdesi rüsvây olur
Yaşı küçük güzele gönül veren rezil olur.
Koca Râgıb Paşa

778 Güzel söz güherdir güher az olur
Güzel söz elmastır, elmas az olur.
Bâkî

779 Hıfz olan çeşme gubâr ârız olur
Sakınan göze toz kaçar.
Lâ

780 Sabr ile derler kişi elbette maksûdun bulur
Sabırla, derler, kişi elbet amacına ulaşır.
Lâ

781 Rûzgârın önüne düşmeyen âdem yorulur
Rüzgârın önüne düşmeyen yorulur.
Fasîh Dede

782 Bu dünyâdır gehî mâtem gehî sûr
Bu dünyadır, bazen yas, bazen şenlik.
Bâkî

783 Vîrân olacak kasra bu ziynet çoktur
Yıkılacak köşke bu süs çoktur.
Necmî

784 Öyle Mecnûn olacak hüsnüne Leylâ yoktur
Öyle Mecnûn olacak güzelliğine Leylâ yoktur.
Râşid

785 Bahâmız ağır ânınçün bizim revâcımız yoktur
Değerimiz yüksektir, o nedenle isteyenimiz yoktur.
Lâ

786 Kanâ'at kenz-i lâ-yüfnâ ile tefsîr olunmuştur
Kanaat, tükenmez hazine diye yorumlanmıştır.
Râşid

787 Nâ-mübârek kademi Nil ü Fırat'ı kurutur
Na-mübarek ayağı Nil ve Fırat'ı kurutur.
Âgâh

788 Arkası üzre yatıp ehl-i kubûr etti huzûr
Sırt üstü yatıp mezardakiler, rahat ettiler.
İşretî

789 Gül-sitândan murâd bir güldür
Gül bahçesinden murat bir güldür.
Keçecizâde İzzet Mollâ

790 Heves-i câh ile câhil mütelâşi görünür
Makam hevesiyle bilgisiz, telaştadır sürekli.
Nâilî-i Kadîm

791 Taklîd-i zâg kebg-i hıramânı güldürür
Karganın öykünmesi, kekliği ancak güldürür.
Şeyhülislam Yahyâ

792 Bir kadeh mey kişinin cümle hicâbın götürür
Bir kadeh içki kişinin tüm utancın götürür.
İshak

793 Mâcerâmız bizim ey dil daha çok su götürür
Maceramız bizim ey gönül, daha çok su götürür.
Lâ

1132 Şîvesinden duramaz bir dem ayağ üstüne yâr
Tâze şâhın yine kendüye olur meyvesi bâr
Nazından duramaz bir dem ayakta sevgili,
Taze dalın yine kendine olur yük meyvesi.
Hâtemî (Edirneli İbrahim)

1133 Görünce hakkı kabul ahsen-i hasâildir
Kabîh hulk olamaz âdemin inâdı kadar
Görünce hakkı kabul en güzel erdemdir,
Çirkin huy olamaz insanın inatçılığı kadar.
Âsaf (Mahmûd Celâleddin Paşa)

1134 Hukûk sâhibi mûr olsa da Süleymân'dır
Kişi mukaddes olur hakka istinâdı kadar
Hak sahibi karınca olsa da Süleyman'dır,
Kişi kutsallaşır hakka dayandığı kadar.
Âsaf (Mahmûd Celâleddin Paşa)

1135 Cihânın bûd ü nebûdu kaderdedir câhil
Çeker vahâmeti tedbîre i'tiyâdı kadar
Dünyanın varı yoğu yazgıdadır hep, bilgisiz,
Çeker tehlikeyi önlem alma alışkanlığı kadar.
Hersekli Ârif Hikmet

1136 Rûz-i visâl olsa cihân müddeti kadar
Vakt-i firâkın olmaya bir sâati kadar
Kavuşma günü, olsa dünyanın ömrü kadar,
Ayrılık vaktinin değildir bir saati kadar.
Necîb (Suyolcuzâde Mustafa)

1137 Kulûba sâhib olmayan hükümdâr
Cihângîr olsa yine bî-iktidâr
Gönülleri kazanamayan yönetici,
Dünyayı fethetse yine de iktidarsızdır.
Abdülhak Hâmid

1138 Eylemez irâs-ı hüsn ârâyişi bed-tıynetin
Ziynet olmaz mâra endâmındaki nakş ü nigâr
Süslenişi, kötü huyluya güzellik sağlamaz,
Süs olmaz yılana, gövdesindeki nakış ve bezekler.
Koca Râgıb Paşa

1139 Elbette berg ü bârını berbâd eder bir gün gelir
Cem'iyyetine goncenin etmez tahammül rûzgâr
Elbette dalını, yaprağını dağıtır gün gelir,
Toplu duruşuna goncanın dayanmaz rüzgâr.
Riyâzî

1140 Subha dek olmazsa sûzan nola kandîl-i menâr
Kimsenin subha çerâgını çıkarmaz rûzgâr
Sabaha dek yanmazsa nola minare kandili,
Kimsenin sabaha mumunu çıkarmaz rüzgâr.
Nâbî

1141 Ben ayımı yerde gördüm ne isterem gökyüzünden
Benim yüzüm yerde gerek bana rahmet yerden yağar
Ben ayımı yerde gördüm, ne isterim gökyüzünden,
Benim yüzüm yerde gerek, bana rahmet yerden yağar.
Yûnus Emre

1142 Âbisten-i safâ vü kederdir leyâl hep
Gün doğmadan meşîme-i şebden neler doğar
Nice sevinç ve kedere gebedir geceler hep,
Gün doğmadan gecenin rahminden neler doğar.
Rahmî-i Kırımî

1143 Kim bilir ol bir bahâra kim ölüp kim kala sağ
Ayş ü nûş et kim geçer kalmaz bu eyyâm-ı bahâr
Kim bilir öbür bahara kim ölüp kim kalır sağ,
Eğlenmene bak ki geçer, kalmaz bu bahar günleri.
Mesihî

1144 Ey muallim âlet-i tezvirdir eşrâra ilm
Kılma ehl-i zulme ta'lîm-i ma'ârif zinhâr
Saptırma aracıdır kötülerin elinde bilgi,
Ey öğretmen, zalimlere onu öğretme sakın!
Fuzûlî

1145 Lâle dağ-ı siyehin saklayamaz bir hafta
Âşık elbette eder sûz-i derûnun izhâr
Lâle siyah lekesini saklayamaz bir hafta,
Âşık elbette gönül ateşini gizleyemez.
Şeyhülislam Yahyâ

1146 Yok iken tilki gibi hile-güzâr
Yine postu soyulur âhir kâr
Yokken tilki gibi hilebaz,
Yine postu soyulur sonunda.
Sünbülzâde Vehbî

1147 Hünkâr şehre geldi deyu seyre çıktılar
Her kûşe meh-likâ dolu hünkâra kim bakar
Sultan şehre geldi diye seyre çıktılar,
Her köşe ay yüzlü dolu, sultana kim bakar?
Behiştî

1148 Pâk gevher bed güherden dâimâ mümtâz olur
La'l ü yâkutun yanında kehrübâya kim bakar
Mücevherin değerlisi değersizinden daima seçilir,
Lâl ve yakutun yanında samankapana kim bakar?
Trabzonlu Âgâh Paşa

1149 Turfa bir kâşâne-i gamdır Ziyâ mülk-i fenâ
Her giren ol hâneye giryân girer giryân çıkar
Tuhaf bir gam sarayıdır Ziyâ, bu yokluk sarayı,
Her giren o eve ağlayarak girer, ağlayarak çıkar.
Ziyâ Paşa

1150 Müşkil budur ki her kime kim hâlim ağlasam
Aşkın yolunda o dahi benden beter çıkar
Sorun şu ki, her kime hâlimi ağlasam,
Aşk yolunda o da benden beter çıkar.
Ahmed Paşa

1151 Güneşin zerre kadar kadrine noksan gelmez
Eylese nûr-i cihân-tâbını huffâş inkâr
Güneşin zerre kadar değeri düşmez,
Eylese dünyayı aydınlatan ışığını yarasa inkâr.
Bâkî

1152 Dert ile rûyine senin baktıkça İlhâmî
Yüzü handân olur ammâ ciğeri kan ağlar
Dertle yüzüne baktıkça İlhâmî,
Yüzü güler ama yüreği kan ağlar.
İlhâmî (III. Selim)

1153 Değil bülbül gibi fasl-ı bahâra giryemiz mahsûs
Senin âşıkların ey bî-vefâ gül her zaman ağlar
Değil bülbül gibi gözyaşlarımız bahara özgü,
Senin âşıkların ey vefasız gül, her zaman ağlar.
Keçecizâde İzzet Mollâ

1154 Bağrına taşlar basıp ben hastayiçün dağlar
Kabrim üzre saçların çözmüş bulutlar ağlar
Bağrına taşlar basmış ben hasta için dağlar,
Kabrim üzre saçların çözmüş bulutlar ağlar.
Âhî

1155 Bezm-i belâda bir kişi hûş-yâr kalmadı
Câm-ı mey-i mahabbete bilmem ne kattılar
Belâ meclisinde bir kişi bile ayık kalmadı,
Aşk badesinin kadehine bilmem ne kattılar?
Necâtî

1156 Abes sarf eylemez ehl-i mekârim himmetin Râşid
Akik-i sâf-güher-i âb-ı rûyin nâm için saklar
Boşa harcamaz ahlâklı insanlar himmetin Râşid,
Yüzsuyunun saf cevherli akiğini nam için saklar.
Müverrih Râşid

1157 Erbâb-ı harâbâtı komak hâline yeğdir
Tahrîse sebeptir mey-i gül-fâma yasaklar
Meyhanecileri kendi hâllerine bırakmak yeğdir,
Daha da isteklendirir gül renkli şaraba yasaklar.
Nâbî

1158 Seçer mi âdemi hayvân olanlar
Ne bilsin gevheri nâ-dân olanlar
Seçer mi insanı hayvan olanlar,
Ne bilsin elması bilgisiz olanlar?
Usûlî

1159 Seherde seyre geldi bâğa cânân
Neler seyreyledi bîdâr olanlar
Seherde seyre geldi bağa sevgili,
Neler seyreyledi uyanık olanlar?
Esrâr Dede

1160 Derûndan âşina ol taşrâdan bî-gâne sansınlar
Bu bir özge reviştir âkıl ol dîvâne sansınlar
İçten tanış ol, dışarıdan yabancı sansınlar,
Bu bir özge yoldur, akıllı ol, deli sansınlar.
Şinâsî (Ruznâmecizâde Mehmed)

1161 Şeb-i yeldâda uzar fecre kadar kıssa-i aşk
Tâ ki Mecnûn bitirir nutkunu Leylâ başlar
Uzun gecelerde sürer fecre dek aşk öyküsü,
Öyle ki, Mecnûn bitirir sözünü, Leylâ başlar.
Yahyâ Kemâl

1162 Bana teklif-i zühd etmezdi idrâk olsa zâhidde
Yazıklar kim ânı âkıl beni dîvâne yazmışlar
Bana el-etek çekmeyi önermezdi anlayış olsa zahitte,
Yazıklar olsun ki, onu akıllı yazmışlar, beni divane.
Nef'î

1163 Nasîb-i ağniyâdır ihtiyâc erbâbının nakdi
Olur deryâya câri ol sebepten sû-be-sû cûlar
Zenginlerin nasibidir yoksulların parası,
Denize akar o nedenle her yerde ırmaklar.
Enderunlu Vâsıf

1164 Bir ayakta iki âlem mülkünü seyr ettiler
Sâgar-ı bâde ile anlar kim ayakdaş oldular
Bir kadehte iki dünya mülkünü seyrettiler,
Şarap kadehiyle onlar ki ayaktaş oldular.
Âhî

1165 Söyleyenler kendisin bilmez bilenler söylemez
Cûylar çün vardılar deryâya hâmûş oldular
Söyleyenler kendin bilmez, bilenler söylemez,
Irmaklar gibi ki vardılar denize, suspus oldular.
Nev'îzâde Atâî

1166 Sezâ-yı tîg olur haddin tecâvüz eyleyen mûlar
Ânınçün tîgden âzâdedir müjgân ü ebrûlar
Kesilmeyi gerektirir ölçüyü aşması tüylerin,
Ondandır kılıçtan kurtulması kaş ve kirpiklerin.
Nâbî

1167 Gül ü mül bezmine meyl etme sözüm tut Yahyâ
Ne cefâ-dîde-i hâr ol ne gam-âlûd-ı humâr
Gül ve şarap meclisine yönelme, sözümü tut Yahyâ,
Ne dikenin eziyetini çek, ne şarabın acılı sersemliğini.
Şeyhülislam Yahyâ

1168 Halkın isti'dâdına vâbestedir âsâr-ı feyz
Ebr-i nisândan sadef dür-dâne ef'â sem kapar
Halkın yeteneğine bağlıdır gelişme eserleri,
Nisan bulutundan istiridye inci, yılan zehir kapar.
Belîğ

1169 Beşerin böyle dalâletleri var
Putunu kendi yapar kendi tapar
Beşerin böyle sapkınlıkları var,
Putunu kendi yapar, kendi tapar.
Tevfik Fikret

1170 Fehîmâ şâ'irân-ı bül-heveste insâf kalmamış
Kanâ'at eylemez mazmûna divânın çalar çarpar
Ey Fehîm, maymun iştahlı şairlerde insaf kalmamış,
Sanatlı sözlerle yetinmez, tüm divanı çalıp çırparlar.
Fehîm

1171 Çeşm-i jeng-âlûdeye etmez tecellî bir zaman
Nûr-i pâk-i aşk ancak dîde-i bînâ arar
Kirli gözlere görünmez hiçbir zaman,
Aşkın temiz ışığı, ancak gören göz arar.
İbnülemîn Mahmûd Kemâl

1172 Düşmek üzre yıldırım ekser muallâ tâk arar
Herkese gitmez belâ erbâb-ı istihkâk arar
Düşmek için yıldırım ekser yüksek yer arar,
Herkese gitmez bela, müstahak olanları arar.
Nâmık Kemâl

1173 Geh neş'e-yâb-ı şevk oluruz geh pür-humâr
Keyfiyyet-i zamâneyi gördün mü ber-karâr
Bazen sevinçle neşelenir, bazen acı çekeriz,
Zamanın durumunu gördün mü aynı kararda?
Haşmet

1174 Olıcak bir kişinin bahtı kavî tâli'i yâr
Kehlesi dahi mahallinde ânın işe yarar
Olunca bir kişinin kısmeti açık, talihi yâr,
Biti bile yerinde onun işe yarar.
Lâ

1175 Var fenâ deştin temâşâ et açıp ibret gözün
Nice İskender türâb olmuş nice Dârâ yatar
Git yokluk çölünü seyret, açıp ibret gözünü,
Nice İskender toprak olmuş, nice Dârâ yatar.
Rahmî

1176 Kâmilin taş yasdınıp toprak döşenmektir işi
Bâliş-i râhatta dâim câhil ü nâ-dân yatar
Olgunun işi taşa yaslanmak, toprakta yatmaktır,
Rahatlık yastığında her zaman bilgisiz ve nobran yatar.
Hâletî

1177 Aşk-ı dil-berden cüdâ sanma bedende can yatar
Gâfil olma herkesin gönlünde bir arslan yatar
Güzel aşkından uzak sanma, bedende can yatar,
Aymazlık etme, herkesin gönlünde bir aslan yatar.
Lebibî (Mehmed Lebib)

1178 Doyulmaz hân-ı ihsâna kanâ'at gelmez insâna
Kerem gördükçe ey Bâkî gedâlardan recâ artar
Doyulmaz ihsan sofrasına, yetinme bilmez insan,
Lütuf gördükçe ey Bâkî, artar istek dilencilerde.
Bâkî

1179 Geh gözde geh gönülde hadengin mekân tutar
Her kande olsa kanlıyı elbette kan tutar
Gâh gözde, gâh gönülde okun mekân tutar,
Her nerede olsa, kanlıyı elbette kan tutar.
Fuzûlî

1180 İdrâk edemez neş'esini sâgar-ı aşkın
Kalbinde ânın kim eser-i hubb-i sivâ var
Anlayamaz neşesini aşk şarabının,
Kalbinde onun ki başka sevgilerin izi var.
Kâzım Paşa

1181 Ne söylemekte selâmet ne sabra var tâkat
Derûn-ı âşık-ı şeydâda hep tereddüt var
Ne söylemekte esenlik, ne sabra güç var,
Çılgın âşığın gönlünde hep tereddüt var.
Lâ

1182 Bende Mecnûn'dan füzûn âşıklık isti'dâdı var
Âşık-ı sâdık menem Mecnûn'un ancak adı var
Bende Mecnûn'dan çok âşıklık yeteneği var,
Gerçek âşık benim, Mecnûn'un ancak adı var.
Fuzûlî

1183 Bî-vücûd olmak gibi yoktur cihânın râhatı
Gör ki simurgun ne dâmı var ne de sayyâdı var
Yokluğa ermek gibi yoktur dünyanın rahatı,
Gör ki Anka'nın ne tuzağı, ne de avcısı var.
Koca Râgıb Paşa

1184 Gezme ey gönlüm kuşu gâfil fezâ-yı ışkta
Kim bu sahrânın güzer-gehlerde çok sayyâdı var
Gezme ey gönlüm kuşu şaşkın aşk çölünde,
Ki bu çölün yollarında çok avcı var.
Fuzûlî

1185 Kur'ân tilâvetiyle Müselmanlık olsa ger
Âl-i Yezid'in Âl-i Abâ'dan ne farkı var
Kur'an okumakla Müslümanlık olsa eğer,
Yezid soyunun Ehl-i Beyt'ten ne farkı var.
Muallim Feyzî

1186 Zâhidin gönlünde cennet âşıkın dîdâr-ı yâr
Lâ-cerem her kişinin başında bir sevdâsı var
Sofunun gönlünde cennet, âşıkta sevgilinin yüzü,
Kuşkusuz her kişinin başında bir sevda var.
Lâ

1187 Cevr ü cefâya mihr ü vefâ firkate visâl
Her derdin ey gönül bu cihânda devâsı var
Eziyet ve çileye sevgi ve bağlılık, ayrılığa kavuşma,
Her derdin, ey gönül, bu dünyada, devası var.
Fıtnat Hanım

1188 Mağlûb-ı nefs ü şöhret ve mağrûr-ı mülk ü mâl
Olmaz meğer o kes ki dalâlet-i hevâsı var
Benlik ve üne yenilmiş, mal ve mülke aldanmış
Olamaz kimse, eğer boş arzularca şaşırtılmamışsa.
İrânî Remzi Baba

1189 Efendi ta'n edenin aklı var mı Mecnûn'a
Gürûh-ı ehl-i hevâ içre bir mi bin deli var
Efendi kınayanın aklı mı var Mecnûn'u,
Âşıklar takımı içinde bir mi, bin deli var.
Koca Râgıb Paşa

1190 Epsem ol kim nîk ü bed bî-hûde halk olmuş değil
Her biriyle çerh-i dâniş-perverin bir işi var
Sus ki, iyi ve kötü boşuna yaratılmış değil,
Her biriyle bilge feleğin bir işi var.
Rûhî-i Bağdâdî

1191 Bir başıma kalsam şehe sultâna kul olmam
Vîrân olası hânede evlâd ü ıyâl var
Bir başıma olsam şaha sultana kul olmam,
Viran olası evde çoluk çocuk var.
Âşık Derdli

1192 Nevâ-yı neyde ruh-efzâ olur uşşâka bir dem var
Dilâ ney gibi nâlân olmada bir özge âlem var
Neyin nağmesinde can veren âşıklara bir nefes var,
Ey gönül, ney gibi inlemekte de bir özge âlem var.
İlhâmî (III. Selim)

1193 Takrîr edemem derd-i derûnum elemim var
Allah'ı seversen beni söyletme gamım var
Anlatamam içimdeki derdi, elemim var,
Allah'ı seversen beni söyletme, kederim var.
Sultan Veled

1194 Ne beyân-ı hâle cür'et ne figâna tâkatim var
Ne recâ-yı vasla gayret ne firâka kudretim var
Ne hâlimi bildirmeye cesaretim, ne feryada gücüm var,
Ne kavuşmak için çabam, ne ayrılığa dayanma gücüm var.
Enderunlu Vâsıf

1195 Sûrette nazar eyler isen sen ile ben var
Ammâ ki hakîkatte ne sen var ne ben var
Bakarsan, görünüşte sen ile ben var,
Ama gerçekte ne sen var, ne ben var.
Ziyâ Paşa

1196 Ârâyiş-i dünyâdan el çekmeğe niyyet var
Yakında adem derler bir şehre azimet var
Dünya güzelliklerinden el çekmeye niyet var,
Yakında yokluk denilen bir şehre yolculuk var.
Rûhî

1197 Lâf ü da'vâ-yı enâniyet ne lâzımdır ârife
Herkesin âlemde bin mâ-fevki bin ma'dûnu var
Benlik söz ve davası ne gerektir arife,
Herkesin dünyada bin üstü, bin altı var.
Es'ad Muhlis Paşa

1198 Ne dünyâdan safâ bulduk ne ehlinden recâmız var
Ne dergâh-ı Hudâ'dan mâ'dâ bir ilticâmız var
Ne dünyadan zevk aldık, ne ehlinden isteğimiz var,
Ne de Tanrı dergâhından başka bir sığınağımız var.
Nef'î

1199 Sû-be-sû sevk eyleyen hep sâik-i takdîrdir
Kimsenin destinde yok Râgıb zimâm-ı ihtiyâr
Taraf taraf yönlendiren hep kaderdir,
Kimsenin elinde yok Râgıb seçme gücü.
Koca Râgıb Paşa

1200 Sanman geçem eş'ârdan pîr etmek ile rûzgâr
Ma'nâ-yı bikri göricek vallahi kalmaz ihtiyâr
Sanmayın geçerim şiirden yaşlandım diye,
Yeni bir anlam görünce vallahi kalmaz irade.
Nev'î

1201 Rûhdur kalıb-ı insâna Fehîmâ irfân
Heykel-i bî-hünerân addolunur seng-i mezâr
Ruhtur insan kalıbına ey Fehîm bilgi,
Hünersiz heykeller olsa olsa mezar taşıdır.
Süleymân Fehîm

1202 Mânend-i bûm meskeni vîrâneler olur
Her kim ki dest-i gadr ile âşiyân bozar
Baykuş gibi meskeni yıkıntılar olur,
Her kim ki zulümle yuva yıkarsa.
Emin Efendi

1203 Aslı yok sözleri Mecnûn söyler
Sorma her bir deliden uslu haber
Asılsız sözler söyler deliler,
Sorma her deliden uslu haber.
Sünbülzâde Vehbî

1204 Çekilenler kalır Es'ad bu cihân içre hemân
Vakt-i şâdî de gelir mevsim-i mihnet de geçer
Çekilenler kalır Es'ad, bu dünyada, apansız,
Mutluluk vakti de gelir, sıkıntı dönemi de geçer.
Es'ad (Vak'anüvist)

1205 Cümle lezzetten leziz iksirsin ey zehr-i aşk
Zevk-i derdinden alan her rûh dermândan geçer
Cümle lezzetten leziz iksirsin ey aşk zehri,
Derdinin zevkini alan ruh dermandan geçer.
Yahyâ Kemâl

1206 Göz yum cihândan aç gözünü kendi hâline
Sen göz yumup açınca bu dünya gelir geçer
Gözünü yum dünyaya, aç gözünü kendi hâline,
Sen göz yumup açıncaya bu dünya gelir geçer.
İbn Kemâl

1207 Tertîb-i bezm-i düşmeni bir gün bozar felek
Kalır tehî piyâle bu devrân gelir geçer
Düşmanın eğlencesini bir gün dağıtır felek,
Kadehler boş kalır, bu devran gelir geçer.
Nevres-i Kadîm

1208 Gel geç libâs-ı atlas-ı şâhîden ey gönül
Cûy-i fenâyı halk çü uryan gelir geçer
Gel geç sultanların ipek giysilerinden ey gönül,
Yokluk ırmağını halk çünkü çıplak gelir geçer.
Beyânî (Mustafa)

1209 Feyz-i Hâlik'tir bu dehşet-zârı i'mâr eyleyen
Dest-gâh-ı sun'-ı Mevlâ'dan neler geçmiş geçer
Yaratanın bağışıdır bu dehşet yurdunu şenlendiren,
Tanrı'nın sanat tezgâhından neler geçmiş, geçer.
Harputlu Hayrî

1210 Ümîd-i gendüm etme sakın cev-feşân olup
Âlemde nîk ü bed kişi hep ektiğin biçer
Buğday bekleme sakın arpa ekip,
Dünyada, iyi ya da kötü, kişi hep ektiğin biçer.
Şefik

1211 Gör zâhidi kim sâhib-i irşâd olayım der
Dün mektebe vardı bugün üstâd olayım der
Gör sofuyu ki yol gösterici olayım der,
Dün mektebe girdi, bugün üstat olayım der.
Rûhî-i Bağdâdî

1212 Kim olur zor ile maksûduna reh-yâb-ı zafer
Gelir elbette zuhûra ne ise hükm-i kader
Kim zorla amacına ulaşabilir dünyada,
Elbette gerçekleşir neyse kaderin hükmü.
Vâsıf

1213 Cebr olmayıp irade-i cüz'iyye olsa da
Kim fi'lini muhâlif-i hükm-i kazâ eder
Zorlama olmasa, seçiminde özgür olsa da,
Kim kaderde yazılana aykırı iş yapabilir?
Hersekli Ârif Hikmet

1214 Âdil fırsat da düşse kinden istib'âd eder
Zâlim idbâra düşerken dînden istimdâd eder
Âdil fırsat da düşse kinden uzaklaşır,
Zalim güçten düşerken dinden yardım umar.
Neyzen Tevfik

1215 Gül tecellâ-yı cemâl etmiş miyân-ı gül-şene
Görmeyip bülbül kenâr-ı bâğdan feryâd eder
Gül bütün güzelliğiyle çıkmış güllüğün ortasına,
Görmeyip bülbül, bahçe kenarından feryat eder.
Nev'î

1216 Niyet ü azm ü amel sabr ü sebat
Beşeri maksadına nâil eder
Niyet, kararlılık, çalışma, dayanma
Ve direnme, insanı ulaştırır amacına.
Ârife Hanım

1217 Hak tecellî eyleyince her işi âsân eder
Halk eder esbâbını bir lahzada ihsân eder
Tanrı yardım edince her iş kolaylar,
Yaratır nedenlerini, bir anda bağışlar.
Lâ

1218 Görse tel ehline ip takmaz resen-bâz felek
Bulsa bir nâ-dânı ammâ âleme serdâr eder
Görse, tel cambazına ip takmaz cambaz felek,
Bulsa bir bilgisizi, dünyaya sultan eder.
Enderunlu Vâsıf

1219 Etme tedbîrinde noksân gerçi takdîrindir iş
Hüsn-i tedbîr eyle emrinde Hudâ takdîr eder
Etme tedbirinde kusur, gerçi takdirindir iş,
İyi düşünerek yap işini, Tanrı takdir eder.
Lâ

1220 Kâbil-i feyz olsa bir âdem lisân-ı hâl ile
Ders-i aşkı âna her birin çemen takrir eder
Ders alabilecek nitelikteyse insan, hâl diliyle,
Aşk dersinin her birini ona çimenler anlatır.
Belîğ

1221 Bâtıl hemîşe bâtıl ü bî-hûdedir velî
Müşkil oldur ki sûret-i haktan zuhûr eder
Yanlış her zaman yanlış ve boşunadır, ama
Sorun olanı, doğru biçiminde çıkar ortaya.
Nâbî

1222 Kim kaçar yalvarmadan dil-dâra ammâ neylesin
Âşık-ı şeydâ niyâz ettikçe dil-ber nâz eder
Kim kaçar yalvarmaktan sevgiliye, ama neylesin,
Çılgın âşık yalvardıkça, alımlı güzel nazlanır.
Şeyhülislam Yahyâ

1223 La'net o merd-i muhteşem-i bî-fazîlete
İkbâl-i dehri vâsıta-i imtiyâz eder
Lânet olsun o erdemsiz gösterişçiye,
Dünya makamını ayrıcalık aracı yapar.
Recâîzâde Mahmûd Ekrem

1224 Tûlına bakma ki zencîr-i fenâdır ömrün
Seni her lâhza adem mahbesine yeder
Uzunluğuna bakma, yokluk zinciridir ömrün,
Seni her an yokluk zindanına çeker götürür.
Behiştî

1225 Kim ki mekr-i zen-i dünyâya zebûn olmaz ise
Rezm-gâh-ı feleğe merd gelir merd gider
Kim dünya zennesinin tuzağına düşmezse,
Feleğin savaş meydanına er gelir, er gider.
Nâbî

1226 Andan et fehm safâ olmadığın dehrde kim
Meclis-i âleme dil-germ gelen serd gider
Ondan anla neşe olmadığını dünyada ki,
Dünya meclisine yüreği sıcak gelen soğuk gider.
Nâbî

1227 Andelîb âh edip ağlar gül âna hande eder
Böyle gelmiştir ezelden bu cihân böyle gider
Bülbül inleyip ağlar, gül ona güler,
Böyle gelmiştir ezelden, bu dünya böyle gider.
Behiştî

1228 Mihneti kendine zevk etmedir âlemde hüner
Gam ü şâdi-i felek böyle gelir böyle gider
Derdi kendine zevk etmektir dünyada hüner,
Feleğin keder ve neşesi böyle gelir, böyle gider.
Vâsıf

1229 Geh safâ buldu gönül âyinesi kâh keder
Böyledir hâl-i cihân böyle gelir böyle gider
Bazen sevinç buldu gönül aynası bazen keder,
Böyledir dünyanın hâli, böyle gelir, böyle gider.
Kâtibî (Galatalı Seydi Ali Reis)

1230 Geç gelir tez gider deyu safâ çekme keder
Âlemin hâli budur böyle gelir böyle gider
Geç gelir tez gider diye neşe, çekme keder,
Dünyanın hâli budur, böyle gelir, böyle gider.
Kafzâde Fâizî

1231 Durmadan gitmededir ömrümüzün kâfilesi
Kûs-ı rıhlet çalınır geldi gider geldi gider
Durmadan gitmektedir ömrümüz katarı,
Göç davulu çalınır, geldi gider, geldi gider.
İshak Çelebi

1232 Sâkîyâ mey sun ki bir gün lâle-zâr elden gider
Erişir fasl-ı hazan bâğ ü bahâr elden gider
Saki, şarap sun ki bir gün bu lalelik elden gider,
Erişir güz mevsimi, bahçe ve bahar elden gider.
Avnî (Fâtih Sultan Mehmed)

1233 Sâr-bân-ı vakt isen hazm eyle zîrâ vakt olur
Bir topal merkep belâsıyle katar elden gider
Zamanın devecisi isen sindir, çünkü gün olur,
Bir topal eşek belasıyla kervan elden gider.
Ziyâ Paşa

1234 Televvünât-ı şuûn-ı cihâna aldanma
Eser şecer beşer âhir türâb olup gider
Dünya olaylarının renkliliğine aldanma,
Eser, ağaç ve insan sonunda toprak olup gider.
Giridî Sırrı Paşa

1235 Sûret-pezir-i ma'rifet olmaktadır hüner
Yoksa bu dehre nice heyûla gelir gider
Bilgiyle donanmak, biçimlenmektir hüner,
Yoksa bu dünyaya nice kütükler gelir gider.
İzzet Ali Paşa

1236 Fehm etmeyen dakâyık-ı nakş-ı Sâni'i
İbret-sitân-ı âleme a'mâ gelir gider
Anlamayan Tanrı'nın yaratış inceliklerini,
Dünyanın ibretler bahçesine kör gelir, kör gider.
Âtıf

1237 Âdem odur ki adını âlemde andıra
Âlemde ad kalır ü âdem gelir gider
İnsan odur ki adını dünyada andıra,
Dünyada ad kalır, insan gelir gider.
Âdem Dede

1238 Âlemde gam kişiye dem-â-dem gelir gider
Âdem mi var ki âlemde hurrem gelir gider
Dünyada keder kişiye an be an gelir gider,
İnsan mı var ki dünyada sevinçli gelir gider.
İbn Kemâl

1239 Kıldım belâ-yı aşk ile ben müptelâ sefer
Meşhûrdur ki âşıka yâ sabr u yâ sefer
Kıldım aşk belasıyla ben sefer,
Meşhurdur ki, âşığa ya sabır ya sefer.
Ahmed Paşa

1240 Biz safâ ile neşât-âbâdı ettik çün makarr
Sana da ey gam adem-âbâda lâzımdır sefer
Biz neşeyle sonsuz şenlik yurdunu yurt edindik,
Sana da ey keder, yokluk yurduna lazımdır sefer.
Sultan III. Ahmed

1241 Âşık-ı hak-bîn sürer dîdâr zevkin dâimâ
Zâhid-i hod-bîn oturmuş gussa-i ferdâ çeker
Gerçeği gören âşık sürer görme zevkini hep,
Bencil kaba sofu oturmuş gelecek kaygısı çeker.
Halilî-i Âmidî

1242 Ey hâce gâfil olma sakın kâtib-i ecel
Bir gün olur ki defter-i ömre kalem çeker
Ey hoca, gafil olma sakın, ecel kâtibi,
Bir gün olur, ömür defterine kalem çeker.
Behiştî

1243 Âkıl ne şâd olur bu cihânda ne gam çeker
Câhil hemîşe şâd olayım der elem çeker
Akıllı ne sevinir bu dünyada ne de üzülür,
Bilgisiz hep sevineyim diyerek elem çeker.
Lâ

1244 Geh câm-ı zehr-i kâtil ü geh derd-i ser çeker
Mihmân-ı bezm-i sâkî-i devrân neler çeker
Bazen ölümcül zehir kadehi, bazen baş ağrısı çeker,
Dünya sakisi meclisinin konuğu neler neler çeker?
Adlî (Sultan II. Bayezid)

1245 Saçların çözsün bulutlar ra'd kılsın nâleler
Haşre dek yansın yakılsın kabrim üzre lâleler
Saçların çözsün bulutlar, gürlesin gökler,
Dirilişe dek yansın yakılsın kabrim üstünde laleler.
Âhî

1246 Senin vasf-ı cemâlinden erişip zevk ü hâletler
Benim şi'rim gibi cânâ yakasın çâk eder hâmeler
Güzelliğini anlatırken öyle kendinden geçtiler,
Şiirim gibi ey sevgili, yakasını yırtar kalemler.
Taşlıcalı Yahyâ

1247 Bir gelen bir dahi gelmez bak sana dehr-i dûn
Böyle tekdîr eylemez mihmânı sâhib-i hâneler
Bir gelen bir daha gelmez sana alçak dünya,
Böyle üzmez konuklarını ev sahipleri.
Keçecizâde İzzet Mollâ

1248 Hayrîyâ âzâde olmaz kayd-ı gamdan âkılân
Bir ferâgat âlemi bulmuş yine dîvâneler
Ey Hayrî, keder zincirinden kurtulamaz akıllılar,
Bir huzur ve doygunluk dünyası bulmuş yine deliler.
Harputlu Hayrî

1249 Kimi hayrân kimi giryân kimi bî-hûş güler
Kimisi yel gibi olup kuru sevdâda yeler
Kimi şaşkın, kimi ağlar, kimi akılsız güler,
Kimisi yel gibi olmuş, kuru sevdalara yeler.
İshak Çelebi

1250 Bu ne sırdır râz-ı aşkın demedim bir kimseye
Şehre düşmüş ben seni sevdim deyu âvâzeler
Bu ne sırdır, aşk sırrını demedim bir kimseye,
Şehre düşmüş ben seni sevdim diye söylentiler?
Fuzûlî

1251 Dehrden mürdeleri sanma mürûr eylediler
Yattılar arkaları üzre huzûr eylediler
Ölüleri dünyadan sanma gittiler,
Yattılar arkaları üzre, rahat ettiler.
Fevrî

1252 Lâle-hadler yine gül-şende neler etmediler
Servi yürütmediler gonceyi söyletmediler
Lale yanaklılar yine gülşende neler etmediler,
Serviyi yürütmediler, goncayı söyletmediler.
Necâtî Bey

1253 İntişâr ettikte envâr-ı tecellî âleme
Herkesi hâlince bir derde giriftâr ettiler
Tecelli nurları yayıldıkça dünyaya,
Herkesi hâlince bir derde uğrattılar.
Lâ

1254 Yıkar bir günde neccâr ettiği bünyâdı bir yılda
Gücü ta'mir-i dildir sehldir hâtır-şikenlikler
Yıkar bir günde marangoz, yaptığı yapıyı bir yılda,
Zoru gönül onarmaktır, kolaydır gönül kırmalar.
Râşid

1255 Aceb mahşerde olsun yâdına gelmez mi ey zâlim
Senin için bu dünyâyı ferâmûş ettiğim demler
Mahşerde olsun gelmez mi aklına acaba ey zalim,
Senin için bu dünyayı unuttuğum zamanlar?
Keçecizâde İzzet Mollâ

1256 Konarsın şâh-bâzım sen de bir gün dest-i ümmîde
Geçer ol evc-i istiğnâda pervâz ettiğin demler
Konarsın doğanım sen de bir gün bir umut eline,
Geçer o doygunluk doruklarında uçtuğun zamanlar.
Lâ

1257 Âhir yine hâk olur bu tenler
Bilmem neye kibr eder edenler
Sonunda yine toprak olur bu tenler,
Bilmem neye kibir eder, edenler?
Şeyhülislam Abdullah Vassaf

1258 Güle gûş ettiremez yok yere bülbül inler
Varak-ı mihr ü vefâyı kim okur kim dinler
Güle duyuramaz, yok yere bülbül inler,
Sevgi ve bağlılık sayfalarını kim okur, kim dinler?
Kânî-i Karamanî

1259 Gönlünde senin gayr u sivâ sûreti neyler
Lâyık mı bu kim Ka'be'ye büt-hâne desinler
Gönlünde başkası ve dünya sureti neyler,
Layık mı bu ki, Kâbe'ye puthane desinler?
Şeyhülislam Yahyâ

1260 Dil hânesini yık koma taş üstüne taş
Sen yap ânı eller âna vîrâne desinler
Dil evini yık, koma taş üstünde taş,
Sen yap onu, eller ona yıkıntı desinler.
Şeyhülislam Yahyâ

1261 Hiç akla gelir miydi bu âşıklığım ey dil
Kim derdi ki bir gün bana dîvâne desinler
Hiç akla gelir miydi bu âşıklığım ey gönül,
Kim derdi ki bir gün bana divane desinler.
Lâ

1262 Sun sâgarı sâkî bana mest-âne desinler
Uslanmadı gitti gör o dîvâne desinler
Sun kadehi saki, bana mestane desinler,
Uslanmadı gitti gör o divane desinler.
Şeyhülislam Yahyâ

1263 Bu kare yüzüm ak olsa da rûz-i cezâda
Şimdi bana dünyâda ne derlerse desinler
Bu kara yüzüm ak olsun da ceza gününde,
Şimdi bana dünyada ne derlerse desinler.
Leylâ Hanım

1264 Hem sînesi pür-dâğ hem âvâzesi muhrik
Neyden bilinir sûz-i mahabbet neye derler
Hem göğsü yaralı, hem sesi yakıcı,
Neyden bilinir aşk ateşi neye derler.
Koca Râgıb Paşa

1265 Bir kere de sor bâri gelip hastanı zâlim
İnsâf nenin adı mürüvvet neye derler
Bir kere de sor gelip hastanı zalim,
İnsaf neyin adı, insanlık neye derler.
Nüzhet-i Kadîm

1266 Hulûs-ı âlemi nakş-ı ber-âbdır derler
Vefâ zamânede ayn-ı serâbdır derler
Dünyanın saflığını suya çizilen resimdir derler,
Vefa, zamanımızda serabın ta kendisidir derler.
Râşid

1267 Eline zer alıb varsan "Efendi, gel, buyur" derler
Eğer destin tehî varsan efendiyi uyur derler
Elinde altınla varsan, "Efendi, gel, buyur!" derler,
Eğer elin boş varırsan, efendiyi uyur derler.
Andelîbî

1268 Avnî nice ibrâz-ı kemâl eylesin âdem
Bir yerde ki hak söyleyeni dâra çekerler
Avnî olgunluğunu nasıl göstersin insan,
Bir yerde ki doğru söyleyeni ipe çekerler.
Yenişehirli Avnî

1269 Haksan da "ene'l-Hak" demeden eyle tevakkî
Mansûr gibi sonra seni dâra çekerler
Haksan da "Ben Hakk'ım" demekten sakın,
Mansûr gibi sonra seni ipe çekerler.
Trabzonlu Âgâh Paşa

1270 Sanma ey hâce ki senden zer ü sîm isterler
Yevm-i lâ-yefna'da kalb-i selîm isterler
Sanma ey hoca ki altın ve gümüş isterler,
Hesap günü senden temiz bir kalp isterler.
Rûhî-i Bağdâdî

1271 Her sûreti hak sanma ki erbâb-ı felâket
Rü'yâda nice devlet-i bîdâr görürler
Her görüntüyü gerçek sanma ki felaketzedeler,
Rüyada nice bitimsiz zenginlikler görürler.
Şeyh Gâlib

1272 Berây-i kârdır da'vâ-yı ihlâs ettiği halkın
Dürûg-ı maslahat-âmizdir şimdi sadâkatler
Çıkar içindir doğruluk iddiası halkın,
İşini yürütme yalanlarıdır şimdi doğruluklar.
Müverrih Râşid

1273 Gönül ki hande yüzünden yaşar hayâta güler
Hayâta hande eden rind kâ'inâta güler
Gönül ki gülüşten yaşar, hayata güler,
Hayata gülen rint, evrene güler.
Muallim Nâcî

1274 Tev'am olmuş sûruna kahbe cihânın mâtemi
Duhterin tezvîc eden mâder hem ağlar hem güler
İkiz olmuş düğününe kahpe dünyanın yası,
Kızını evlendiren anne hem ağlar, hem güler.
Aynî

1275 Ehl-i sûziş gülse de vâreste olmaz giryeden
Baksana şem'-i ziyâ-güster hem ağlar hem güler
Yüreği yanan gülse de kaçamaz ağlamaktan,
Baksana ışık yayan mum hem ağlar, hem güler.
Pertev Paşa

1276 Zen gibi şîve-i şehvetle alan dünyâyı
Vaz'-ı haml etme gibi vermede feryâd eyler
Kadın gibi şehvetle alan dünyayı,
Doğurur gibi verirken feryat eder.
Neş'et

1277 Su gibi her kişi kim kendi yolun pâk eyler
Ayağı altına âlem yüzünü hâk eyler
Su gibi kişi kendi yolunu temizlerse,
Ayağı altına dünya yüzünü toprak eyler.
İshak Çelebi

1278 Râgıbâ düşmanın aldanma tevâzu'larına
Seyl divârın ayağın öperek hedm eyler
Ey Râgıb, düşmanın aldanma tevazularına,
Sel, duvarın ayağını yalayarak yıkar.
Koca Râgıb Paşa

1279 Gündüz çıkarır zevkini rindân ramazanın
İftâr safâsın dahi ehl-i şikem eyler
Gündüz çıkarır zevkini rintler orucun,
İftar sevincini de mide düşkünleri yaşar.
Hoca Neş'et

1280 Değildir hâl-i âlem bir kararda gam yeme ey dil
Bu bâzâra gelen geh sûd eder gâhî ziyân eyler
Değildir dünya hâli bir kararda, üzülme ey gönül,
Bu pazara gelen bazen kâr eder, bazen zarar eyler.
Hâşimî (Bursalı Emir Osman)

1281 Zâtında görür sûret-i noksân ü kusûrun
Âyine-i ef'âline her kim nazar eyler
Özünde görür eksiklik ve kusuru,
Edimler aynasına her kim bakarsa.
Haşmet

1282 Bed-baht âna derler ki elinde cühelânın
Kahrolmak içün kesb-i kemâl ü hüner eyler
Talihsiz ona derler ki, elinde bilgisizlerin,
Kahrolmak için olgunluk ve bilgi kazanır.
Şinâsî

1283 Bir devrede geldik ki bu bâzâr-ı fenâya
Sermâye-i irfânı olanlar hazer eyler
Bir dönemde geldik ki bu yokluk pazarına,
Sermayesi bilgi olanlar, korku içindedirler.
Nâmık Kemâl

1284 Bir düş gibidir hak bu ki ma'nîde bu âlem
Kim göz yumup açınca zamânı güzer eyler
Bir düş gibidir, doğrusu özünde bu dünya,
Ki göz yumup açıncaya zamanı geçip gider.
Nef'î

1285 Müslim olsa dahi dest-i ihtiyâra fiâl
Yine muvâfık-ı hükm-i kazâ sudûr eyler
Eylemler özgür iradeye bağlanmış olsa da,
Yine kaderin hükmüne uygun olan gerçekleşir.
Hersekli Ârif Hikmet

1286 Eğer bir şem'a bin âyine tutsan in'ikâs eyler
Bu vech-i vahdeti a'mâ olan kesret kıyâs eyler
Eğer bir muma bin ayna tutsan yansır,
Bu birliğin özünü kör olan çokluk sanır.
Lâ

1287 Merkezle âşinâ ol etme muhîte rağbet
Müstağrık-i hakîkat meyl-i kenârı neyler
Merkezi tanı çevreye yönelme,
Hakikate dalanlar sahili neyler?
Nâbî

1288 Ehl-i akl anlamaz efsûs lisân-i dilden
Zanneder âşık-ı dîvâne muammâ söyler
Akılcılar anlamaz yazık, gönül dilinden,
Sanır ki, delirmiş âşık saçma şeyler söyler.
Yahyâ Kemâl

1289 Mahabbet-i can-nisârı bellidir vaz'-ı mezârından
Şehîd-i aşkı sorma kimseye gül-gûn kefen söyler
Can verdiren aşkı bellidir mezarın durumundan,
Aşk şehidini sorma kimseye, gül renkli kefeni söyler.
Muallim Feyzî

1290 Sevâd-ı mümkinât âsâr-ı sun'ı bî-sühan söyler
Kitâb-ı kâ'inât esrâr-ı Hakk'ı bî-dehen söyler
Varoluş yazısı yaratma gücünü sözsüz anlatır,
Evren kitabı Tanrı sırlarını ağızsız anlatır.
Nâbî

1291 Muvâfıktır yine elbet mizâca şîve-i hikmet
Tabîbin olsa da kizbi marîzin sıhhatin söyler
Uygundur yine elbet yaratılışa hikmetin dili,
Hekim yalan söylese de, hastanın sağlığın söyler.
Koca Râgıb Paşa

1292 Miyân-ı güft ü gûda bed-meniş îhâm eder kubhun
Şecaat arz ederken merd-i kıptî sirkâtin söyler
Laf arasında kötü huylular çirkinliklerin söyler,
Yiğitliğini anlatırken Çingene merdi hırsızlığın söyler.
Koca Râgıb Paşa

1293 Harâbâtı görenler her biri bir hâletin söyler
Safâsın nakleder rindân u zâhid sıkletin söyler
Meyhaneyi görenler, her biri bir durumun söyler,
Neşesini anlatır rintler, kaba sofu sıkıntısın söyler.
Koca Râgıb Paşa

1294 Sebû-yı pür sadâ vermez tehî hum sâzdan kalmaz
Yesârın ketm eder mâl ehli müflis devletin söyler
Dolu testi ses vermez, boş küp davuldan geri kalmaz,
Zenginler varlığın gizler, batkınlar zenginliğin söyler.
Lebib-i Âmidî

1295 Tecellî neş'esin ehl-i şikem idrâk kâbil midir
Beheşt andıkça zâhid ekl ü şirbin lezzetin söyler
Tecelli neşesini, pisboğazların anlaması mümkün müdür?
Cenneti andıkça sofu, yiyecek ve içeceklerin tadını söyler.
Koca Râgıb Paşa

1296 Cihân-ârâ cihân içindedir ârâyı bilmezler
Şu mâhiler ki deryâ içredir deryâyı bilmezler
Evreni bezeyen dünya içindedir, bezeği bilmezler,
Şu balıklar ki, denizin içindedir, denizi bilmezler.
Yeniceli Hayâlî

1297 Maksadın hüsn-i taayyüşse bu âlemde eğer
Çalışıp etmeli tahsîl-i kemâlât ve hüner
Amaç güzel bir yaşamsa bu dünyada eğer,
Çalışıp elde etmeli olgunluk ve hüner.
İsmail Safâ

1298 Erbâb-ı fazl ü ma'rifet olmazdı mu'teber
Herkes cihânda olsa eğer sâhib-i hüner
Bilgin ve bilgelerin olmazdı bir değeri,
Herkes dünyada eğer olsaydı bilgi sahibi.
Sâmih

1299 Hased-i kalb-i adüvv lûtf ile olmaz zâil
Sengde muzmer olan âteşe âb etmez eser
Düşman kalpteki haset iyilikle yok olmaz,
Taşta gizlenmiş olan ateşe su tesir etmez.
Müverrih Râşid

1300 Zâlimin rişte-i ikbâlini bir âh keser
Mâni-i rızk olanın rızkını Allâh keser
Zalimin zenginlik ipini bir ah keser,
Rızka engel olanın rızkını Allah keser.
Lâ

1301 Eder insânı giriftâr-ı elem kayd-ı maâş
Mürg kim dâne telâşında ola dâma düşer
Geçim kaygısı insanı derde düşürür,
Yem telaşındaki kuş, tuzağa düşer.
Râşid

1302 Kalenderân-ı hakîkî odur ki fânîde
Ne kayd-ı ser ne gam u derd-i mâ-sivâya düşer
Gerçek gönül eri odur ki, yalan dünyada
Ne can korkusuna ne dünya dert ve gamına düşer.
Enderunlu Vâsıf

1303 Külâh ü hırkayı kıl terk nefse eyle külâh
Hevâ-yı tâc ü ridâ'ya düşen riyâya düşer
Külah ve hırkayı terk et, nefsine gem vur,
Taç ve hırka derdine düşen riyaya düşer.
Enderunlu Vâsıf

1304 Cânı kim cânânı için sevse cânânın sever
Cânı için kim ki cânânın sever cânın sever
Kim canını sevgili için severse sevgiliyi sever,
Kim sevgiliyi canı için severse canını sever.
Fuzûlî

1305 Bir kemâlin var ise mu'terif-i noksân ol
Derk-i acz eyleme her âkıle idrâk yeter
Bir olgunluğun varsa eksikliğini itiraf et,
Eksikliğini anlamak, her akıllıya yeter anlayıştır.
Hersekli Ârif Hikmet

1306 Gel gör ki cehle ben diyemem ilimden beter
Yanlışsa bildiğim bana hiç bilmemek yeter
Gel gör ki bilmezliğe diyemem bilgiden beter,
Yanlışsa bildiğim, bana hiç bilmemek yeter.
Abdülhak Hâmid

1307 Bu dehr-i taabde nâil-i câh olmağa lâ-büdd
Utanmaz yüz tükenmez söz işitmez bir kulak ister
Bu çile dünyasında bir makama ulaşmak için,
Utanmaz yüz, tükenmez söz, duymaz bir kulak ister.
Lâ

1308 Erer bir sâhil-i maksûda âhir fülk-i dil kalmaz
Olur bir gün müsâid rûzgâr ammâ zamân ister
Gönül gemisi bir gün istediği sahile ulaşır,
Rüzgâr bir gün uygun eser, ama zaman ister.
Rüşdü Paşa

1309 Âşık ki sûz-ı ışk ile uryân olup gezer
Abdâldır ki âlemi hayrân olup gezer
Âşık ki aşk ateşiyle üryan olup gezer,
Dervişțir ki dünyayı hayran olup gezer.
Bâkî

1310 Cihân efsânedir aldanma Bâkî
Gam ü şâdi hayâl ü hâba benzer
Dünya bir masaldır, aldanma Bâkî,
Keder ve neşe, hayal ve düşe benzer.
Bâkî

1311 Bu dünyânın meseli bir ulu şâra benzer
Velî bizim ömrümüz bir tiz bâzâra benzer
Bu dünyanın meseli, bir ulu şehre benzer,
Ama bizim ömrümüz, bir tez pazara benzer.
Yûnus Emre

1312 İşitin ey yârenler ışk bir güneşe benzer
Işkı olmayan gönül misâli taşa benzer
İşitin ey dostlar, aşk bir güneşe benzer,
Aşkı olmayan gönül, bir taşa benzer.
Yûnus Emre

1313 Taş gönülden ne biter dilinde âğu tüter
Nice yumşak söylese sözü savaşa benzer
Taş gönülden ne biter, dilinde ağı tüter,
Nice yumuşak söylese, sözü savaşa benzer.
Yûnus Emre

1314 Verdi beşere karz ile Hak nakd-i hayâtı
İnde't-taleb elbette müheyya-yı edâdır
İnsana ödünç olarak verdi Tanrı hayatı,
İstendiğinde elbette geri vermeye hazırdır.
Emrî (Edirneli Emrullah)

1315 Şâd olma eğer ârif isen ömr ile cisme
Ten hâke varır ömr-i aziz ise hebâdır
Sevinme eğer arifsen ömür ile bedene,
Ten toprağa varır, sevgili ömürse boşa gitmiştir.
Diyarbakırlı Cehdî

1316 İstemegil Hakk'ı ırak gönüldedir Hakk'a durak
Sen senliğin elden bırak tenden içeri candadır
İstemegil Hakk'ı ırak, gönüldedir Hakk'a durak,
Sen senliğin elden bırak, tenden içeri candadır.
Yûnus Emre

1317 Heves ü hırs-ı emel hâtır-ı pîrândadır
Mâr ü mûrun yuvası hâne-i vîrândadır
Aşırı istek ve tutku yaşlı gönüldedir,
Yılan ve karıncanın yuvası, yıkık evdedir.
Lâ

1318 Işk derdiyle hoşem el çek ilâcımdan tabîb
Kılma dermân kim helâkim dermânındadır
Aşk derdinden hoşnudum, el çek ilacımdan tabip,
Kılma derman ki, ölümüm dermanındadır.
Fuzûlî

1319 Âşiyân-ı mürg-i dil zülf-i perîşânındadır
Kande olsam ey perî gönlüm senin yanındadır
Gönül kuşunun yuvası, dağınık zülfündedir,
Nerde olsam, ey güzel, gönlüm senin yanındadır.
Fuzûlî

1320 İhtilâfâtıyla dehrin uğraşmakta zevk yok
Zevk ânın mirsâd-ı ibretten temâşâsındadır
Uyuşmazlıklarıyla dünyanın uğraşmakta zevk yok,
Zevk onun ibret aynasından izlenmesindedir.
Muallim Nâcî

1321 Cevr-i dehr ile olur bülbül gurâba hem-nişîn
Yine şekvâyı gurâb eyler garâbet bundadır
Dünyanın çilesi bülbülü kargaya arkadaş eder,
Yine de şikâyeti karga eyler, tuhaflık bundadır.
Nev'î (Malkaralı Yahyâ)

1322 Bir dil ki ola aşk ile hay tâ ebed ölmez
Meyyit sayılır aşktan ol cân ki cüdâdır
Aşk ile diri gönül ölümsüzdür,
Ölü sayılır o can ki aşktan uzaktır.
Muallim Nâcî

1323 Yûsuf dahi olsan düşürürler seni çâha
Ebnâ-yı zamânın işi ihvâna cefâdır
Yusuf bile olsan atarlar seni kuyuya,
Zamane adamlarının işi kardeşlerine eziyettir.
Hâşimî (Bursalı Emir Osman)

1324 Eczâ-yı beşer câlib-i ta'cîl-i fenâdır
İbkâ-yı eser mucib-i tahsîl-i bekâdır
İnsan hızla yokluğa yuvarlanır,
Eseri ona ölümsüzlük kazandırır.
Nâmık Kemâl

1325 Etmesin kadr-i girânın seni aslâ mağrur
Nâkısın keffe-i mîzânda yeri a'lâdır
Değerinin yüksekliği seni asla aldatmasın,
Tartıdaki yeri daha yüksektir yeğni olanın.
Lâ

1326 Hallâk-ı cihân kulluğa şâyestedir ancak
Kendin gibi bir şahsa tabasbus ne belâdır
Evrenin yaratıcısı kulluğa layıktır ancak,
Kendin gibi bir kişiye yaltakçılık ne beladır.
Sünbülzâde Vehbî

1327 Beylere bin ma'rifet harceylesen değmez pula
Şimdi meyli dirhem ile bunların dînâradır
Beylere bin bilgi versen, değmez bir pula,
Şimdi ilgisi gümüş ile altınadır bunların.
Gedizli Azmî

1328 Bekâ Yezdân'a şâyândır fenâ ekvâna evlâdır
Vefâ insâna çespândır cefâ hayvâna ahrâdır
Ölmezlik Tanrı'ya yakışır, ölüm varlığa,
Vefa insana yakışır, cefa hayvana.
Nâmık Kemâl

1329 Kâfir-dilân-ı hırs ferâmûş edip Hakk'ı
Şimdi sanem-misâl perestiş kuruşadır
Hırsla kararmış gönüller unutur Tanrı'yı,
Şimdi put yerine tapınmalar parayadır.
Nâbî

1330 Kılmaz ehl-i ma'rifet ser-riştesiz tedbîr-i kâr
Her tabîb-i hâzıkın mi'yârı nabz-ı hastadır
Bilgi sahipleri tutamaksız iş yapmaz,
Her hekimin ilk ölçütü hastanın nabzıdır.
Şeyhülislam Ârif Hikmet Bey

1331 Bî-hûde niçin şekvâ edersin ki felekten
Sen gibi o ser-geşte de mahkûm-ı kazâdır
Boşu boşuna niçin şikâyet edersin ki felekten,
Senin gibi o şaşkın da bir kader mahkûmudur.
Sünbülzâde Vehbî

1332 Hikmet nizâm-ı âlem-i kevn ü fesâdı hep
İhlâl eden müdâhanedir irtikâbdır
Hikmet, toplumun düzenini hep
Bozan dalkavukluktur, yolsuzluktur.
Hersekli Ârif Hikmet

1333 Bir kapıyı bend ederse bin kapı eyler küşâd
Hazreti Allah, efendi fâtihü'l-ebvâbdır
Bir kapıyı kaparsa, bin kapı açar,
Yüce Tanrı, efendi, kapılar açıcıdır.
Lâ

1334 Tevâzu ehline âlemde herkes ser-fürû eyler
Durur seccâde yerde lîk halkın secde-gâhıdır
Alçak gönüllülere dünyada herkes baş eğer,
Durur seccade yerde ama halkın secde yeridir.
Reşad Bey

1335 A'râz-ı lafz içinde olur cevher-i müfâd
Vahdet-i vücûd kesret-i eşyâda saklıdır
Sözün işaretleri içindedir anlam cevheri,
Varlığın birliği, nesnelerin çokluğunda saklıdır.
Nâzım Paşa

1336 Beni cevr ile öldürse demen ol yâre kanlıdır
Helâl olsun âna kanım yiğittir delikanlıdır
Beni eziyetle öldürse de demeyin sevgiliye kanlıdır,
Helal olsun ona kanım; yiğittir, delikanlıdır.
Necâtî Bey

1337 Âşık öldürmek tutalım mukteza-yı hüsn imiş
Tîg-i hicrân ile katl etmek kimin fermânıdır
Âşık öldürmek tutalım güzelliğin gereğidir,
Ayrılık kılıcıyla öldürmek, kimin buyruğudur?
Ahmed Paşa

1338 Ey aşk bildiğin gibi yak yık derûnumu
Bir kimsesiz belâ-zedenin hânmânıdır
Ey aşk, bildiğin gibi yak yık gönlümü,
Belaya uğramış bir kimsesizin evidir.
Muallim Nâcî

1339 Varsa âsârın bırak erbâbı takdîr eylesin
Âdemin da'vâ-yı irfânı hüccet-i hüsrânıdır
Varsa eserlerin, bırak erbabı takdir eylesin,
İnsanın bilgi iddiası, yoksunluğunun kanıtıdır.
Muallim Nâcî

1340 Sürdü Mecnûn nevbetin şimdi benim rüsvâ-yı aşk
Doğru derler her zaman bir âşıkın devrânıdır
Savdı Mecnun sırasın, şimdi benim aşkın delisi,
Doğru derler, her dönem, bir âşığın zamanıdır.
Fuzûlî

1341 Bâğ-ı dehr içre biten her gonce-i âteş-nümâ
Hâk olan bî-dillerin resm-i dil-i sûzânıdır
Dünya bahçesinde biten her alev renkli gonca,
Toprak olan âşıkların yanmış kalplerinin resmidir.
Nev'î

1342 Nevres beni düşürdü dile arzû-yı dil
Hep çektiğim cihânda benim dil belâsıdır
Nevres beni düşürdü dile gönlün istekleri,
Hep çektiğim dünyada benim dil[16] belasıdır.
Nevres-i Kadîm

[16] Dil ve gönül anlamları birlikte düşünülmelidir.

1343 Yanlış hayâl ile vatanın terk eden kişi
Ne türlü kim cefâ görür ise cezâsıdır
Yanlış hayal ile yurdunu terk eden kişi,
Ne tür sıkıntı çekerse, yaptığının cezasıdır.
Ahmedî

1344 Hayât-ı câvidânîdir ölümden korkma ey ârif
Cihânda cümle şâdînin bilirsin âhiri gamdır
Ölümsüz hayattır, ölümden korkma ey arif,
Dünyada tüm sevinçlerin, bilirsin sonu kederdir.
Ahmedî

1345 Rü'yete hâil olan dîde-i hûn-âbımdır
Bana düşmanlık edenler yine ahbâbımdır
Görmemi engelleyen gözümün kanlı yaşıdır,
Bana düşmanlık edenler, yine dostlarımdır.
Âsaf (Mahmûd Celâleddin Paşa)

1346 Cihân eyler şikâyet pâdişâha zulm-i zâlimden
Belâ bu kim bana zulm eyleyen ol pâdişâhımdır
Herkes eyler şikâyet padişaha zalimin zulmünden,
Sorun şu ki, bana zulmeyleyen padişahın kendisidir.
Hasan Ziyâ'î

1347 Hakîm-i kâmile kâr-ı abes nâkısa verir
Hakîkat ehline terk-i mecâz lâzımdır
Olgun bilgeye saçma iş eksikliktir,
Hakikat ehli mecazı terk etmelidir.
Şeyhülislam Ârif Hikmet

1348 Tahammül eylemez zûr-i hevâya perde-i ismet
Giribân-çâki-i gül dest-i bî-dâd-ı sabâdandır
Masumiyet perdesi isteklerin gücüne dayanamaz,
Gülün yakasını yırtan sabah yelinin zalim elidir.
Nâmık Kemâl

1349 Felek sermâye-i bârânı cezbetmekte yerden
Kibârın bahşiş ü ihsânı emvâl-i gedâdandır
Gök yağmurun sermayesini yerden çekmektedir,
Büyüklerin bahşiş ve ihsanları yoksul mallarındandır.
Nâmık Kemâl

1350 Fark-ı mâhiyyet-i dil çeşm-i temâşâdandır
Pertev-i nîk ü bed âyine-i sîmâdandır
Dildeki nitelik farkı bakan gözdendir,
İyi ve kötünün ışığı yüzün aynasındandır.
Sâmî

1351 Gülü bülbül yakar şem'i dahi pervâne zâr eyler
Kimi gördümse şâkî iştikâsı âşinâdandır
Gülü bülbül yakar, mumu pervane ağlatır,
Kimi gördümse şikâyetçi, şikâyeti dostlarındandır.
Nevres-i Kadîm

1352 Kemâl-i hüsn-i meşreb ârî olmaktır taarruzdan
Riyâ ehline hem çok i'tirâz etmek riyâdandır
İyi huyun olgunluğu uzak olmaktır saldırmaktan,
İkiyüzlüleri çok eleştirmek de ikiyüzlülüktendir.
Fuzûlî

1353 Sıfât ü zât yekdiğerden olmaz münfek
Ziyânın inkişâfı şemsden şemsin ziyâdandır
Niteliklerle öz birbirinden ayrılamaz,
Işığın açınımı güneşten, güneşin ışıktandır.
Osman Nûrî

1354 Zemîn handân olur mu girye-perdâz olmadan eflâk
Gam-i âlem kibâr-ı âlemin gamsızlığındandır
Yer güler mi gözyaşı dökmeden gökler?
Halkın gamı, büyüklerin gamsızlığındandır.
Yenişehirli Avnî

1355 Bir yerde ki cehl hükümrândır
Ol yerde ziyâ-yı hak nihândır
Bir yerde ki bilmezlik egemendir,
O yerde gerçeğin ışığı gizlidir.
Âsaf (Mahmûd Celâleddin Paşa)

1356 Ger derse Fuzûlî ki güzellerde vefâ var
Aldanma ki şâ'ir sözü elbette yalandır
Eğer derse Fuzûlî güzellerde vefa var,
Aldanma ki şair sözü elbette yalandır.
Fuzûlî

1357 Seherler dâimâ vakt-i safâ-yı ehl-i irfândır
Seherler vakt-i rahmettir seherler vakt-i ihsândır
Seherler daima gönül erlerinin arınma zamanıdır,
Seherler rahmet zamanıdır, seherler ihsan zamanıdır.
Bursalı Hüseyin Rif'at

1358 Ne bilsin ehl-i dil kadrin ne anlar ol ki nâ-dândır
Görünür sûretâ insân velî ma'nîde hayvândır
Ne bilsin gönül erlerinin değerini bilmezler,
Görünüşte insan, özde hayvandırlar.
Safâîzâde Mâide Hanım

1359 Bin safsata bir mısrâ'-ı bercesteye değmez
İndimde esâtir-i Felâtun hezeyândır
Bin asılsız söz bir seçkin dizeye değmez,
Bana göre Eflatun masalları saçmalamadır.
Yenişehirli Avnî

1360 Kalb-i mü'min ki arş-ı Rahmân'dır
Ânı yıkmak ziyâde tuğyândır
Müminin kalbi Tanrı'nın arşıdır,
Onu yıkmak, en büyük isyandır.
Sinan Paşa

1361 Söz kalbüd-i kadr-i benî âdeme cândır
Söz vâsıta-i râbıta-i âlemiyândır
Söz değerli insan bedeninin canıdır,
Söz insanlar arasında bağlantı aracıdır.
Yenişehirli Avnî

1362 Esbâb-ı safâ akıl diyârındadır amma
Vâdi-i cünûnun dahi çok âlemi vardır
Neşe nedenleri akıl ülkesindedir ama,
Cinnet vadisinin de çok zevkleri vardır.
Nâbî

1363 İçilmekten tehî kalmaz dökülmekten telef olmaz
Fenâ mülkünde çok hum-hâneler peymâneler vardır
İçmekle bitmez, dökülmekle tükenmez,
Yokluk yurdunda çok meyhaneler, kadehler vardır.
Gelibolulu Âlî

1364 Gedâyız şâha baş eğmez dil-i âgâhımız vardır
Fakîr isek ne gam beyler ganî Allah'ımız vardır
Dervişiz, sultana baş eğmez, bilir gönlümüz vardır,
Yoksulsak ne gam beyler, zengin Allah'ımız vardır.
Fevrî

1365 Bu derbend-i belâdan ta'n mı havf etmeyip geçsek
Bizim aşk u mahabbet gibi çün hem-râhımız vardır
Bu bela geçidinden korkusuz geçişimiz şaşırtıcı mıdır?
Bizim aşk ve sevgi gibi çünkü iki yoldaşımız vardır.
Fevrî

1366 Murâdın anlarız ol gamzenin iz'ânımız vardır
Belî söz bilmeziz ammâ biraz irfânımız vardır
Amacın anlarız o süzgün bakışın, sağgörümüz vardır,
Evet, söz bilmeyiz ama az da olsa sezgimiz vardır.
Nedîm

1367 Hûrşîdi ne hâcet edelim nûr ile tavsîf
Âsârı nümâyende-i erbâb-ı nazardır
Güneşi aydınlıkla nitelemeye ne gerek var,
Eserleri bakmasını bilenlere görünmektedir.
Lâ

1368 Aldı sofinin karârın gösterip yüzün rakîb
San ki şeytân hastaya su gösterip îmân alır
Aldı sofunun kararını, gösterip yüzünü rakip,
Say ki şeytan hastaya su gösterip iman alır.
Necâtî Bey

1369 Kâmilin gitse vücûdu nice icâdı kalır
Sen dahi anlayıgör kim er ölür adı kalır
Olgunun gitse teni, nice eseri kalır,
Sen de anlayagör ki er ölür, adı kalır.
Ulvî

1370 Tecrübe ehli bunu böyle bilir
Kim çok söyleye ol çok yanılır
Görmüş geçirmişler böyle bilir:
Kim çok konuşursa çok yanılır.
Atâî

1371 Hak kulundan intikâmın yine abdiyle alır
Bilmeyen ilm-i ledünnü abdi etti sanır
Tanrı kulundan öcünü yine kuluyla alır,
Bilmeyen işin aslını, kulun yaptığını sanır.
Lâ

1372 Yâr gönlüne girip hân-ı visâle erdi
Âferin Fevrî'ye kim rızkını taştan çıkarır
Yâr gönlüne girip kavuşma sofrasına erdi,
Aferin Fevrî'ye ki rızkını taştan çıkarır.
Fevrî

1373 Tatlı sözler herkesi uslandırır
Hoşça söğmeklik bile hoşlandırır
Tatlı sözler, herkesi uslandırır,
Hoşça sövmek bile hoşlandırır.
Nâmık Kemâl

1374 Hadden ziyâde etme tegâfül niyâzıma
Cânâ meseldir âşıkı çok nâz usandırır
Gereğinden çok duymazdan gelme yakarışlarımı,
Ey sevgili bilirsin, âşığı çok naz usandırır.
Fennî

1375 Erişir menzil-i maksûduna âheste giden
Tiz-reftâr olanın pâyine dâmen dolaşır
Erişir hedefine aheste giden,
Acele edenin ayağına eteği dolaşır.
Hâtemî (Edirneli İbrahim)

1376 Gül hazâna muntazır bülbül figâna münhasır
Çeşm-i ibrette gül-istân ayn-ı şiven-gâhtır
Gül güzü bekliyor, bülbül feryat edip duruyor,
İbretle bakana gül bahçesi bir matem yeridir.
Haşmet

1377 Kalem-i sun'-ı Hak'ta sehv olmaz
Hep hatâ-bîn olanlar ahmaktır
Tanrı yaratışında hata yoktur,
Hep hata görenler, ahmaktır.
İbn Kemâl

1378 Tamâm oldu güzellik sanma Şîrîn ile Leylâ'da
Nice Leylâ bulunur erlik ammâ âşık olmaktır
Tamamlandı sanma güzellik Şirin ile Leylâ'da,
Nice Leylâ bulunur ama erlik âşık olmaktadır.
Nev'î

1379 Hatâya düşme hesâbında âkıbet-bîn ol
Ne varsa toprağın üstünde hepsi topraktır
Hataya düşme hesabında, ileri görüşlü ol,
Ne varsa toprağın üstünde, hepsi topraktır.
Ferid Kam

1380 Ne mihrinden safâ kesbet ne mâhından sa'âdet um
Sakın aldanma bu dehre ikiyüzlü münâfıktır
Ne güneşinden zevk al, ne ayından mutluluk um,
Sakın aldanma bu dünyaya, ikiyüzlü münafıktır.
Hayâlî (Vardar Yeniceli)

1381 Döküp eşk-i tahassür bir yana atf-ı nigâh etmez
Kudûmun intizâriyle gözüm yollarda kalmıştır
Hasretinden gözyaşı döküp bir yere bakmaz,
Gelişini gözleyerek gözüm yollarda kalmıştır.
Harputlu Hayrî

1382 Ararlar nüsha-i adli gezerler nâ-becâ ammâ
O nüsha var ise sanduk-ı İskender'de kalmıştır
Ararlar adalet belgesini, gezerler durmadan ama,
O belge varsa, İskender'in sandığında kalmıştır.
Enderunlu Vâsıf

1383 Denîler bozdular bikr-i nizâm-ı âlemi şimdi
Nizâm ancak efendi sûret-i defterde kalmıştır
Alçaklar dünya düzenin saflığını bozdular, şimdi,
Düzen ancak, efendi, defterin biçiminde kalmıştır.
Enderunlu Vâsıf

1384 Cefâdan yüz çevirmez derd ü gamdan lezzet almıştır
Benim dîvâne gönlüm çok belâdan erte kalmıştır
Sıkıntıdan kaçmaz, dert ve gamdan tat almıştır,
Benim deli gönlüm, kaç beladan geriye kalmıştır.
Zuhûrî

1385 Yemiş içmiş selef bizim sahandan şimdi ahlâfa
Tenakkul etmeye esmâr-ı nazmın hâmı kalmıştır
Yemiş içmiş öncekiler bizim sahandan, ardıllara
Yemek için şiir meyvesinin yalnız hamı kalmıştır.
Ahmed Cevdet Paşa

1386 Gönül mahabbeti bir âdet eylemiş yoksa
Ne bende aşk ne sende cemâl kalmıştır
Gönül sevmeyi âdet edinmiş, yoksa,
Ne bende aşk, ne sende güzellik kalmıştır.
Lâ

1387 Varlık dağlarını deldik de geçtik
Ferhâd olsak da bir olmasak da bir
Varlık dağlarını deldik de geçtik,
Ferhat olsak da bir, olmasak da bir.
Âşık Derdli

1388 Sen iken mazhar-ı küll nüshâ-i esrâr-ı ezel
Yine sen bilmeyesin kendini hayfâ nice bir
Tanrı sende görünür, ezel sırları sende yansırken,
Yine sen bilmiyorsun kendini, yazık, binlerce yazık!
Neşâtî

1389 Zâhirinde kanı ârâyiş-i takvâdan eser
Bâtının olmaya mir'ât-ı mücellâ nice bir
Görünüşünde hani takva süsünün izleri,
Gönlün ne zaman parlak bir aynaya dönecek?
Neşâtî

1390 Hak-perestim arz-ı ihlâs ettiğim der-gâh bir
Bir nefes tevhîdden ayrılmadım Allah bir
Hakk'a taparım, bağlılık sunduğum dergâh birdir,
Bir nefes birlemeden ayrılmadım, Allah birdir.
Muallim Nâcî

1391 Gül-şende gûne gûne nedir bu şükûfeler
Âb u havâsı bir kamunun bağ-bânı bir
Gül bahçesinde çeşit çeşit nedir bu çiçekler,
Suyu ve havası bir hepsinin, bahçıvanı bir?
Nev'î

1392 Her tabî'at bezm-i vahdetten alır bir gûne feyz
Neş'e-i câm-ı musaffâ muhtelif sahbâsı bir
Her kişi birlik meclisinden bir tür zevk alır,
Arıtılmış kadehin neşesi farklı ama şarabı birdir.
Lefkofçalı Gâlib

1393 Reng-i vahdet zâtına bi'z-zât mahsûs olmasa
Rûy-i dünyâda olurdu herkesin sîmâsı bir
Birliğin rengi özüne özüyle özgü olmasa,
Yeryüzünde olurdu herkesin yüzü bir.
Keçecizâde İzzet Mollâ

1394 Geldimse n'ola ben şuarâ bezmine âhir
Âdet budur âhirde gelir bezme ekâbir
Şairler meclisine en son geldimse ne var,
Töre budur, en son gelir meclise büyükler.
Nev'î

1395 Tahmin-i nisâl ettiğin âhenleri hasma
Âhen-ger-i takdîr yapar pâyine zincir
Düşmana silah olacak sandığın demirleri,
Kader demircisi senin ayağına zincir yapar.
Nâbî

1396 Lâyık değil vedâ ile âzâr-ı dûstân
Mânend-i nâme gizli sefer meşrebimcedir
Veda ile dostları üzmek güzel değildir,
Bence mektup gibi sefer de gizli olmalıdır.
Âgâh (Mehmed Efendi)

1397 İbret gözüyle berk-i dirahtân-ı sebze bak
Hûş-yâr olana her varakı bir cerîdedir
Ağaç yapraklarına ibret gözüyle bak,
Aklı olana her yaprağı bir tutanaktır.
Bâkî

1398 Kimdir bu rûzgârda âsûde-hâl olan
Tarih-i sergüzeşt-i selef ezberimdedir
Yoktur bu dünyada huzur içinde olan,
Öncekilerin maceraları hep ezberimdedir.
Erzurumlu Hâzık

1399 Sun'-ı Hak âzâde-i lâ vü neamdır hoşça bak
Gördüğün noksân senin çeşm-i galat-bînindedir
Tanrı sanatı evet ve hayırdan uzaktır, iyi bak,
Gördüğün kusur, senin yanlış bakışındandır.
Âgâh Paşa

1400 Âkıl isen âlemin nakşın görüp meyl eyleme
Köhne bir vîrânedir bünyâdı âb üstündedir
Akıllıysan nakşın görüp dünyaya yönelme,
Köhne bir viranedir, temeli su üstündedir.
Figânî

1401 Ölmez ol kim anıla adı ânın eylük ile
Tâ kıyâmet anılır ol kim kemâl üstündedir
Ölmez adı iyilikle anılan kimse,
Kıyamete kadar anılır olgun kimse.
Muhibbî (Kanunî Sultan Süleymân)

1402 Hande eyler âlemin evzâ-ı nâ-hem-vârına
Güldüğü ehl-i cünûn sanmanız bî-hûdedir
Gülerler insanların çarpıklarına,
Gülüşü mecnunların sanmayın boşunadır.
Fâizî

1403 Sebep bilinmedi gitti bu şûrişe Nevres
Ne dost belli ne düşmen garîb ma'rekedir
Nedeni bilinmedi gitti bu kargaşanın Nevres,
Ne dost belli, ne düşman; acayip bir savaş alanıdır.
Nevres-i Kadîm

1404 Bedre değil nigâhı cihânın hilâledir
Noksânadır nazarları sanma kemâledir
Dünya halkı dolunaya değil hilale bakar,
Eksikliğedir bakışları, sanma olgunluğadır.
Nerkis

1405 Câhilin fahri câh ü mâl iledir
Ârifin izzeti kemâl iledir
Bilmezin övünmesi makam ve malladır,
Bilgenin değeri ise olgunlukladır.
Âhî

1406 Geh bülendi pest eder gâhî eder pesti bülend
Muktezâ-yı gerdiş-i dolâb-ı âlem böyledir
Yüksektekini alçaltır, alçaktakini yükseltir,
Dünya çarkının dönüş gereği böyledir.
Nâbî

1407 Öyle ser-mestem ki idrâk etmezem dünyâ nedir
Ben kimem sâkî olan kimdir mey ü sahbâ nedir
Öyle sarhoşum ki anlamam dünya nedir,
Ben kimim, saki kimdir, içki ve şarap nedir.
Fuzûlî

1408 İdrâk-i nefse eylemeyen bezl-i içtihâd
Kâbil midir ki anlayabilsin Hudâ nedir
Kendini anlamak için çaba harcamayan,
Mümkün müdür ki anlayabilsin Tanrı'yı?
Receb Vahyî

1409 Ümîd-i lûtf ü mürüvvet zamâne halkından
Husûle gelmeyecek müddeâ değil de nedir
İnsanlık ve iyilik ummak zamane halkından,
Olmayacak bir beklenti değil de nedir!...
Nâbî

1410 Arz-ı hâlin neyle tahrîr eylesin gönlüm sana
Bu meseldir kim kalem dîvâneye bî-gânedir
Derdini neyle yazsın gönlüm sana,
Bu meseldir: Kalem deliye yabancıdır.
Vâsıf

1411 Zevk alır feryâd ve nâlişden de ehl-i ibtilâ
Cezbe-dâr-ı aşka âsâr-ı mihen bî-gânedir
Âşıklar sızlanmak ve inlemekten de zevk alırlar,
Aşka düşenler sıkıntılarını belli etmezler.
Sâmih

1412 Nûr-i sevdâ zulmet-i mâtemde eyler iltimâ'
Kûşe-gîr-i hicre şem'-i encümen bî-gânedir
Sevda ışığı matem karanlığında parlar,
Ayrılık köşesindekine meclis mumu yabancıdır.
Müstecâbîzâde İsmet

1413 Erzân-ı metâ-ı fazl ü hüner o rütbe kim
Bin ma'rifet zamânede bir âferînedir
Bilgi ve sanat öylesine ucuzladı ki,
Bin yapıt günümüzde bir aferinedir.
Nâbî

1414 Ebnâ-yı dehr her hünere âferîn verir
Ya Râb bu âferîn ne tükenmez hazinedir
Zamane adamları her ürüne "aferin" verir,
Rabbim, bu "aferin" ne tükenmez hazinedir!...
Nâbî

1415 Rûze-dârım diyerek suratın ekşitmişsin
Zâhidâ söyle bu turşu ne bu perhiz nedir
Oruçluyum diye yüzünü ekşitmişsin,
Kaba sofu, söyle bu turşu ne, bu perhiz nedir?
Lâ

1416 Cân lâ'lin eyler arzû yâr içmek ister kanımı
Yârâb ne vâdîdir bu kim cân teşne cânân teşnedir
Can dudağını arzular, sevgili içmek ister kanımı,
Rabbim ne yoldur bu ki, can susamış, canan susamıştır.
Bâkî

1417 Devlet ricâli râhatı hiç bilmemektedir
Râhat ricâl-i devleti hiç bilmemektedir
Devlet adamları, rahatı hiç bilmemektedir,
Rahat, devlet adamlarını hiç bilmemektedir.
Vahîd

1418 Müncelî âyine-i dilde nukûş-i kâ'inât
İş o mir'ât-ı musaffâya cilâ vermektedir
Görünür gönül aynasında evrenin nakışları,
Sorun, o arınmış aynayı parlatabilmektedir.
Lâ

1419 Ehl-i ilm oğlu olup medrese-i âlemde
Câhil olmaktan ise doğmadan ölmek yeğdir
Öğrenci olunmalıdır dünya okulunda,
Bilgisiz olmaktansa doğmadan ölmek yeğdir.
İbn Kemâl

1420 Senin mahzûnun olmak bana şâdân olmadan yeğdir
Gamınla ağlamak ellerle handân olmadan yeğdir
Senin için acı çekmek, bana sevinmekten yeğdir,
Senin acınla ağlamak, ellerle gülmekten yeğdir.
Nev'î (Malkaralı Yahyâ)

1421 Cihânın izz ü câhın böyle iz'an eyledim ben kim
Eşiğinde kul olmak dehre sultân olmadan yeğdir
Dünyanın makam ve mevkisini şöyle anladım ben ki,
Eşiğinde kul olmak, dünyaya sultan olmaktan yeğdir.
Nev'î (Malkaralı Yahyâ)

1422 Gönül yıkmak harâb etmek gibidir Beyt-i Ma'mûru
Velî yapmak hezârân Ka'be bünyâd etmeden yeğdir
Gönül yıkmak, yıkmak gibidir Kâbe'yi,
Ama yapmak, binlerce Kâbe yapmaktan yeğdir.
İbn Kemâl

1423 Gönül yapmak halilim Ka'be bünyâd etmekten yeğdir
Dil-i mahzûnu şâd etmek kul âzâd etmeden yeğdir
Gönül yapmak dostum, Kâbe yapmaktan yeğdir,
Üzgün gönlü sevindirmek, köle azat etmekten yeğdir.
Lâ

1424 Cihânın ni'metinden kendi âb ü dânemiz yeğdir
Elin kâşânesinden kûşe-i vîrânemiz yeğdir.
Dünyanın nimetinden su ve ekmeğimiz yeğdir,
Elin sarayından kendi harap evimiz yeğdir.
Bâkî

1425 Ne kânuna ne cebr ü zûra ne hünkâra tâbidir
Bu bender-gehte herkes dirhem ü dinâra tâbidir
Ne yasaya, ne baskı ve güce, ne sultana tâbidir,
Bu dünyada herkes gümüş ve altına tâbidir.
Ziyâ Paşa

1426 Halkın emvâlin alıp sonra teselli vermek
Füls-i mâhiyi soyup yağda pişirmek gibidir
Halkın mallarını alıp sonra teselli vermek,
Balığın pullarını soyup yağda pişirmek gibidir.
Nâbî

1427 İşbu ma'nâ-yı bedihî görünen gün gibidir
Ömr bin yıl dahi olsa yine bir gün gibidir
Bu apaçık anlam, görünen gün gibidir,
Ömür bin yıl da olsa yine bir gün gibidir.
Ârif (Mütercim)

1428 Mütekebbirlere kibr etme tasadduk sayılır
Zâlime cevr ü ezâ kılma ibâdet gibidir
Kibirlilere kibirlenmek sadaka sayılır,
Zalime cezasını vermek ibadet gibidir.
Manastırlı Nâilî

1429 Terbiye kaldı bir işkembeci dükkânında
Şimdi âr eylememek bâis-i ni'met gibidir
Terbiye kaldı bir işkembeci dükkânında,
Şimdi utanmazlık, geçim kaynağı gibidir.
Kâzım Paşa

1430 Merdüm-âzârı nevâziş siteme rağbettir
Zâlime merhamet uf'îyi siyânet gibidir
İnsan inciteni okşamak, zulmü istemektir,
Zalime acımak, engereği korumak gibidir.
Kâzım Paşa

1431 Geçtik ihsânlarından küberâ-yı asrın
Bir mazarratları değmezse inâyet gibidir
Geçtik ihsanlarından zamane büyüklerinin,
Bir zararları dokunmaması, ihsan gibidir.
Kâzım Paşa

1432 Nazar erbâbına her nakş bir nûr-i tecellîdir
Bedayi' hâne-i hikmetteki âsâr-ı 'âlîdir
Düşünenlere her nakış, tanrısal bir ışıktır,
Güzellikler, bilgelik evindeki yüce eserlerdir.
Mehmed Emin Bey

1433 Diyen ol işiten ol gören ol gösteren ol
Her sözü söyleyen ol sûret cân menzilidir
Söyleyen o, duyan o, gören o, gösteren odur,
Her sözü söyleyen o, ten ruhun salt konağıdır.
Yûnus Emre

1434 Terk edip nâm ü nişânı giy melâmet hırkasın
Bu melâmet hırkasında nice sultân gizlidir
Geç addan sandan, giy kınanmışlık hırkasın,
Bu kınanmışlık hırkasında nice sultan gizlidir.
İsmail Maşûkî

1435 Oldu sermâye-i hayret bana bîm ü ümmîd
Bilemem eyleyecek girye midir hande midir
Korku ve umuttan şaşkınlık içindeyim,
Bilemiyorum ağlamalı mı, gülmeli miyim?
Nâbî

1436 Uzaktan seyredip de ehl-i sa'yi etme istisgâr
Küçüktür sanma zîrâ necm-i gisû-dâr âlîdir
Uzaktan seyredip de emekçileri küçümseme,
Küçük görünmeleri, yıldızların yüksekliğindendir.
Muallim Nâcî

1437 Ehl-i mâtem giryede küttâb-ı kısmet handede
Cân-sitânın verdiği ma'cûn dü hâsiyyetlidir
Yaslılar ağlar, mirası paylaştıranlar güler,
Ölüm meleğinin verdiği ilaç iki yönlüdür.
Nâbî

1438 Zevk-i gam dilde midir dâğda mı tende midir
Neşve bülbülde midir gülde mi gül-şende midir
Gam zevki gönülde midir; yarada mı, tende midir?
Neşe bülbülde midir; gülde mi, gülşende midir?
Nâbî

1439 Senden ednâyı görüp şükr ile dem-sâz olmak
Senden a'lâlara reşk eylemenin merhemidir
Senden aşağıdakileri görüp şükretmek,
Senden yukarıdakileri kıskanmanın merhemidir.
Nâbî

1440 Kevkeb-i dürri-i hikmet bir zamân etmez gurûb
Başka bir yerde tulû' eyler güneş âfil midir
Bilgelik incisinin yıldızı hiçbir zaman batmaz,
Başka bir yerde doğar, güneş yok olabilir mi hiç?
Muallim Feyzî

1441 Bu perdenin derûnuna bak ıstırabı ko
Her mihnetin verâsı meserret değil midir
Bu perdenin ötesine bak, üzülmeyi bırak,
Her sıkıntının ötesi sevinç değil midir?
Nâbî

1442 Tenezzül eylemez âlî-himem çirk-âb-ı dünyâya
Ânınçün zirve-i câha çıkan ekser edânîdir
Tenezzül etmez ülkü adamı dünya çirkefine,
Yüksek makamlara çıkanlar, çoğun en alçaklardır.
Erzurumlu Hâzık

1443 İtlâf-ı vakt eyleme fasl-ı şebâbda
Kesb-i ma'ârif eyleyegör kâr vaktidir
Zamanını boşa harcama gençlikte,
Bilgi edinmeye çalış, kazanç zamanıdır.
Vâsık

1444 Ma'rifet iltifata tâbidir
Müşterisiz meta zâyi'dir
Sanat, değerbilirlikle vardır,
Alıcısı olmayan mal yitip gidecektir.
Muallim Nâcî

1445 Mağrûr olma pâdişâhım hüsn-i sûrete
Bir âf-tâbdır ki serîü'z-zevâldir
Mağrur olma sultanım güzelliğine,
Bir güneştir ki, hızla yitip gidecektir.
Lâ

1446 Dil-i uşşâk yâre yâr ise ağyâre mâildir
Ne hâlettir bu kim bülbül güle gül hâre mâildir
Âşıklar sevgiliye, sevgili yabancılara yönelmiştir,
Ne hâldir bu ki, bülbül güle, gül dikene yönelmiştir.
Rahmî-i Kırımî

1447 Tekmil-i kusûr etmedir âyin-i mahabbet
Noksâna nazar eyleyen ahbâb değildir
Sevginin gereği eksikleri gidermedir,
Eksikliklere bakan dost değildir.
Haşmet

1448 Mâzi ile müstakbele sarf eyleme ömrü
Hâl ehli için hiçbiri maksûd değildir
Geçmiş ile geleceğe harcama ömrü,
Gönül erleri için hiçbiri amaç değildir.
Lâ

1449 Fakih-i medrese ma'zûrdur inkâr-ı aşk etse
Yok özge ilmine inkârımız bu ilme câhildir
Medrese hocası mazurdur aşkı inkâr etmekte,
Diğer bilgisini inkâr etmeyiz, aşk ilminde cahildir.
Fuzûlî

1450 İlm bir lücce-i bî-sâhildir
Anda âlim geçinen câhildir
Bilgi kıyısız bir denizdir,
Onda bilgin geçinen bilmezdir.
Nâbî

1451 Tahammül cevr-i yâre ta'ne-i ağyâre müşkildir
Bilir dert ehli ânı yâre üzre yâre müşkildir
Dayanmak sevgilinin cevrine, ellerin yergisine zordur,
Bilir dert çekenler bunu, yara üstüne yara zordur.
Derviş Paşa

1452 Hâk ol ki Hudâ mertebeni eyleye âli
Tâc-ı ser-i âlemdir o kim hâk-i kademdir
Toprak ol ki Tanrı mertebeni yükseltsin,
Ayak toprağı olan, insanlığın baş tacıdır.
Rûhî-i Bağdâdî

1453 Takrîr edemem çektiğim âlâmı felekten
Zîrâ ki anın zikri de bir gûne elemdir
Anlatamam çektiğim acıyı dünyadan,
Çünkü onu anmak da bir başka acıdır.
Râşid

1454 Mîzâb-ı kalemden dökülen mâ-i ma'ârif
Bâğ-ı vatan ü devlete bârân-ı keremdir
Kalem oluğundan akan mürekkep,
Yurt ve devlet bahçesine bereket yağmurudur.
Yenişehirli Avnî

1455 Ağyâr elemin çekme gönül nâfile gamdır
Hasmın sitemin anlamamak hasma sitemdir
Ellerin elemin çekme gönül, boşuna kederdir,
Hasmın sitemin anlamamak, hasma sitemdir.
Nef'î

1456 Kimdir bizi men' eyleyecek bâğ-ı cinândan
Mevrûs-ı pederdir gireriz hâne bizimdir
Kim engelleyebilir bizi cennet bahçelerinden?
Babamızdan kalmış mirastır, gireriz, ev bizimdir.
Nâbî

1457 Perîşân halk-ı âlem âh ü efgân ettiğimdendir
Perîşân olduğum halkı perîşân ettiğimdendir
Dünya halkının perişanlığı feryat edişimdendir,
Benim perişanlığım, halkı perişan edişimdendir.
Fuzûlî

1458 Ne denlü zerre gibi bî-vücûd isek de yine
Şu kâr-hânede nakş-ı zuhûr bizdendir
Ne denli zerre gibi varlıksız isek de yine,
Bu dünyada Tanrı'nın görünüşü bizdedir.
Koca Râgıb Paşa

1459 Hakîkat sence meçhûl olsa da aklen müberhendir
Güneş a'mâlara pinhân ise bînâya rûşendir
Gerçek, sen bilmesen de akılca kanıtlanmıştır,
Güneş körlere gizli olsa da görenlere aydınlıktır.
Nâmık Kemâl

1460 Âh eylediğim serv-i hırâmânın içindir
Kan ağladığım gonce-i handânın içindir
Ah eyleyişim salınan servim içindir,
Kan ağlayışım gülen goncam içindir.
Fuzûlî

1461 İnsânı hüsn-i hâtimedir rû-sefid eden
Subha şeref veren nefes-i vâ-pesindir
İnsanın yüzünü ağartan güzel sondur,
Sabahı şereflendiren gecenin son anıdır.
Râşid

1462 Cihâdı nefsin ile eyle cehd edip dün ü gün
Ki katli uşbu adûnun gazâ-yı ekberdir
Cihadı nefsinle yap, çalışarak gece gündüz
Ki öldürülmesi bu düşmanın, en büyük savaştır.
İshak Çelebi

1463 Kimin başında sevdâ varsa bir bir toplayıp uşşâk
Gelince tâ ser-i Mecnûn'a zencîr eylemişlerdir
Kimin başında sevda varsa, âşıklar, bir bir toplamış,
Gelince Mecnûn'un başına, onu zincir eylemişlerdir.
Keçecizâde İzzet Mollâ

1464 Kesb-i hüner âlemde değildir hüner ancak
Ehl-i hünerin kadrini bilmek de hünerdir
Hüner kazanmak, dünyada değildir tek hüner,
Hüner sahiplerinin değerini bilmek de hünerdir.
Belîğ

1465 Nâr-ı hasedi âb-ı mürüvvetle et itfâ
Kim nâr-ı hased kalbi yakar özge şererdir
Kıskançlık ateşini iyilikseverlik suyuyla söndür,
Ki kıskançlık ateşi, kalbi yakar özge kıvılcımdır.
Manastırlı Rif'at Bey

1466 Bilir misin ki nedir bu sahâif-i eyyâm
Amellerin yazasın deyu elde defterdir
Bilir misin nedir bu gün sayfaları?
Edimlerin yazasın diye elde defterdir.
İshak Çelebi

1467 Zuhûr-i hâr-i mihnet müjde-i gül-i gonçe-i terdir
Şeb-i târikin encâmı tulû'-ı mihr-i enverdir
Sıkıntı dikeni, yeni goncanın muştusudur,
Biten gecenin sonu, parlak güneşin doğumudur.
Lâ

1468 Dikkat ashâbı gerek anlamaya mefhûmu
Nüsha-i câmia-i kevnde ma'nâ birdir
İncelik gerek anlamaya anlamı,
Varlık kitabının birdir anlamı.
Hayrî

1469 Bir olur adl-i ilâhîde Süleymân ile mûr
Dergeh-i Hak'ta hemân şâh ile sâil birdir
Birdir tanrısal adalette Süleyman ile karınca,
Tanrı dergâhında çünkü sultan ile dilenci birdir.
İzzet Ali Paşa

1470 İzzetâ rahmet-i Hakk nîk ü bede yeksândır
Yağsa bârân-ı kerem bahr ile sâhil birdir
Ey İzzet, Tanrı rahmeti iyi ile kötüye eşittir,
Cömertlik yağmuru yağdığında deniz ile kara birdir.
İzzet Ali Paşa

1471 Ser-fürû etmez kilâb-ı nahvete rindân-ı aşk
Bîşe-i himmette zîrâ her biri bir şîrdir
Boyun eğmezler kibir köpeğine gönül erleri,
Himmet ormanında çünkü her biri bir aslandır.
Andelîb

1472 Sana kimisi cânım kimisi cânânım deyu söyler
Nesin sen doğu söyle cân mısın cânân mısın kâfir
Sana kimisi canım, kimisi cananım diye seslenir,
Nesin sen, doğu söyle, can mısın, canan mısın kâfir?
Nedîm

1473 Tahammül mülkünü yıktın Hülagu Han mısın kâfir
Amân dünyâyı yaktın âteş-i sûzan mısın kâfir
Dayanma gücümü yıktın, Hülagu Han mısın kâfir?
Aman dünyayı yaktın, yakıcı ateş misin kâfir?
Nedîm

1474 Ziyâ-yı akl ile tefrik-i hüsn ü kubh olunur
Ki nûr-i mihrdir elvânı eyleyen teşhir
Akıl ışığıyla ayrılır güzel ile çirkin,
Ki güneşin ışığıdır renkleri gösteren.
Şinâsî

1475 Girdi deryâya temizlenmek için bir nâ-pâk
Şimdi deryâyı nasıl etmeli bilmem tathîr
Girdi denize, temizlenmek için bir pislik,
Şimdi denizi bilmem nasıl temizlemeli!
Ferid Kam

1476 Olur musâhibi kimde görürse nân-ı fatîr
Silivri kelbine benzer harîs-i mâl-i hakîr
Olur dostu, kimde bir bazlama görse,
Silivri köpeğine benzer, aşağılık mal düşkünü.
Lâ

1477 Gamzen cefâsı âşıka ayn-ı vefâ gelir
Bîmâra iltifâtı tabîbin devâ gelir
Süzgün bakışlarının cefası âşığa vefa gelir,
Hastaya iltifatı hekimin deva gelir.
Yakînî

1478 İşbu vücûd şehrine bir dem giresim gelir
İçindeki sultânın yüzün göresim gelir
Bu varlık şehrine bir dem giresim gelir,
İçindeki sultanın yüzün göresim gelir.
Yûnus Emre

1479 Âdem bu bezm-i devr-i dil-ârâya bir gelir
Bil kadr-i ömrünü kişi dünyaya bir gelir
İnsan bu gönül avutan meclise bir gelir,
Bil ömrünün değerini, kişi dünyaya bir gelir.
Sabrî (Mehmed Şerif)

1480 Sanma cennetten murâdı zâhidin dîdâr ola
Gerçi söyleşsen sana ol sûret-i haktan gelir
Sanma cennetten amacı kaba sofunun Sevgili'dir,
Gerçi söyleşsen, sana o gerçekten yana görünür.
Lâ

1481 Derd-i dili açma sakın herkese
Derde devâ derdi çekenden gelir
Gönül derdini açma sakın herkese,
Derde deva, derdi çekenden gelir.
Ali Fakrî (Şeyh)

1482 Seyyiât insâna nefs-i kem-terinden gelir
Her hacâlet âdeme sû-i karîninden gelir
Kötülükler insana kendinden gelir,
Her utanç insana, kötü yakınlarından gelir.
Diyarbakırlı Said Paşa

1483 Ne ele sâgar alır çeşmi ne mey-hâne bilir
Sorsan ammâ yine âlem onu mest-âne bilir
Ne eline kadeh alır, ne gözü meyhane bilir,
Sorsan ama yine herkes onu sarhoş bilir.
Cevrî

1484 Şeb-i hicrânda neler çektiğimi hiç sorma
Ânı bir ben bilirim bir dahi Allah bilir
Ayrılık gecesi neler çektiğimi hiç sorma,
Onu bir ben bilirim, bir de Allah bilir.
Nevres

1485 Tevbe-i meyde sebât-kademimden sorma
Orasın sâkî-i gül-çehrenin ibrâmı bilir
İçki tövbemde kararlılığımı sorma,
Orasını gül yüzlü sakinin ısrarı bilir.
Nâbî

1486 Pîr-i ışka eyledim bâb-ı hakîkatten su'âl
Dedi ne sâ'il bilir ol sırrı ne kâ'il bilir
Aşk pirine gerçeklik kapısından sordum,
Dedi: Ne soran bilir o sırrı, ne sorulan bilir.
Nev'î

1487 Kadr-i dürr ü gevheri âlem bilir
Âdemi ammâ yine âdem bilir
İnci ve elmasın değerini herkes bilir,
İnsanı ama yine insan bilir.
Şeyh Gâlib

1488 Dildir bilen hayâlini dîdem neden bilir
Bilmez efendi çok yaşayan çok gezen bilir
Gönüldür bilen hayalini, gözlerim neden bilir,
Bilmez efendi çok yaşayan, çok gezen bilir.
Âşıkî (Defterdarzâde)

1489 Bir cebînin bir dahi zülf-i siyeh-fâmın bilir
Dil ne subhun fark ider billâh ne akşâmın bilir
Bir alnını, bir de kara zülüflerini bilir,
Gönül ne sabahın ayırdındadır, ne akşamı bilir.
Nedîm

1490 Eblehânı dâma çekmektir taazzumdan garaz
Yoksa herkes kendi vicdânında mikdârın bilir
Alıkları tuzağa çekmektir, büyüklenmekten amaç,
Yoksa herkes kendi vicdanında ölçüsünü iyi bilir.
Yenişehirli Avnî

1491 Ehl-i dil her kande kim ârâm eder rağbetlenir
Kâh olur gurbet vatan gâhi vatan gurbetlenir
Gönül erleri her nerede yerleşseler ilgi görürler,
Bazen olur gurbet vatan, bazen vatan gurbete döner.
Koca Râgıb Paşa

1492 Lâl olur elbet zebân-ı hâme-i pîçîde-mû
Kılca gamdan tab'-ı erbâb-ı sühan illetlenir
Ucuna kıl dolaşmış kalem elbette yazmaz olur,
Kılca gamdan söz ustalarının doğası bozulur.
Koca Râgıb Paşa

1493 Kimse bilmez kadrini oldukça ârif ber-hayât
Bir güherdir kim hüner fıkdân ile kıymetlenir
Kimse bilmez değerini, bilge ömür sürdükçe,
Bir cevherdir ki bilgi, değeri yitirilince anlaşılır.
Nâmık Kemâl

1494 Pâk tıynet kûşe-i gurbette hor olsun mu hiç
Gevher âguş-ı sadeften dûr olur kıymetlenir
İyi huylu, gurbette değerden düşer mi hiç,
İnci, istiridyeden çıkınca değer kazanır.
Koca Râgıb Paşa

1495 Kâse-i leb-rîz fağfûr olsa da vermez sadâ
Servet efzâyiş bulunca ağniyâ hissetlenir
Dolu kâse, Çin porseleni olsa da ses vermez,
Servet arttıkça, zenginler daha da cimrileşir.
Koca Râgıb Paşa

1496 Öldüğümden gam yemem sandık-ı sînem korkaram
Hâk içinde çâk olup râz-ı nihânım söylenir
Öleceğim için üzülmem, göğsüm, korkarım,
Toprakta yarılır, gizli sırlarım ortaya saçılır.
Nev'î

1497 Bî-nişân olsa tenim nâm ü nişânım söylenir
Köhne divânım okurlar dâstânım söylenir
Yok olsa da bedenim, adım ve ünüm anılır,
Köhne divanım okunur, hikâyelerim anlatılır.
Nev'i

1498 Eller içinde bu mesel söylenir
Âkıl edebsizden edeb öğrenir
Eller içinde bu mesel söylenir:
Akıllı, edepsizden edep öğrenir.
Atâyî

1499 Dilde kim sûz ola ney gibi nefesten bilinir
Hânenin şenliği içindeki sesten bilinir
Gönülde ateş varsa, ney gibi nefesten bilinir,
Evin şenliği, içerden gelen sesten bilinir.
Âftâbî

1500 Ehl-i rif'attir eden cezb-i kulûb-i zu'afâ
Zerre-perverlik olur kâide-i mihr-i münîr
Yüksektekilerdir çeken zayıfların kalplerini,
Işık saçan güneşin işlevi, zerreleri sevmektir.
Sâmî

1501 Çün sırr-ı Hak vücûh-i mezâhirde müstetir
Bir veche nâzırız bakalım Hak ne gösterir
Mademki Tanrı sırrı, görünüş yüzlerinde gizlidir,
Bir yüze bakıyoruz, bakalım Tanrı ne gösterir?
Nev'î

1502 Mir'ât-ı devletin bu da bir sırr-ı müphemi
Mansıbda âşinâları bî-gâne gösterir
Devlet aynasının bu da anlaşılmaz bir sırrıdır,
Makama oturunca, tanıdıkları yabancı gösterir.
Keçecizâde İzzet Mollâ

1503 İdbâr-ı saht âkıli dîvâne gösterir
İcbâr-ı baht câhili ferzâne gösterir
Sert düşüşler akıllıyı deli gösterir,
Şansın gücü, bilgisizi bilgin gösterir.
Keçecizâde İzzet Mollâ

1504 Her ne denlü dilde pinhân eylese aşk âteşin
Âşıkın sûz-i derûnun dûd-i âhı gösterir
Ne denli gönülde saklasa aşk ateşini,
Âşığın iç yangınını ahının dumanı gösterir.
Şeyhülislam Yahyâ

1505 Ehl-i isti'dâdda pinhân kalır mı iktidâr
Müsmîr eşcâr üzre berk ü bâr kendin gösterir
Yetenekli kişilerin gizli kalabilir mi gücü?
Verimli ağaçta yaprak ve meyve kendin gösterir.
Leskofçalı Gâlib

1506 Sen hemân levh-i dili âyine-veş sâf idegör
Bir gün anda sûret-i dîdâr kendin gösterir
Sen yeter ki gönlünü ayna gibi arındır,
Bir gün onda sevgili kendin gösterir.
Çelebizâde Âsım

1507 Kâbiliyyettir husûl-i matlâbın sermâyesi
Elde isti'dâd olunca kâr kendin gösterir
Yetenektir isteğe ulaşmanın sermayesi,
Elde yetenek olunca, iş kendini gösterir.
Çelebizâde Âsım

1508 Izdırâb-ı nâ-be-hengâm istemez tahsîl-i kâm
Mevki'inde bî-tekellüf kâr kendin gösterir
Zamansız acıları gerektirmez isteğe ulaşmak,
Yerinde, hiç zahmetsiz, kazanç kendin gösterir.
Sâbit

1509 Bir zaman bulmaz fenâ dünyâda erbâb-ı himem
Sâhibi mahvolsa da âsâr kendin gösterir
Hiçbir zaman yok olmaz dünyada himmet sahipleri,
Sahibi yok olup gitse de eserleri kendin gösterir.
Leskofçalı Gâlib

1510 Benzer erbâb-ı riyânın hâli ol kâşâneye
İçyüzü vîrân dışı ma'mûr şeklin gösterir
Benzer ikiyüzlülerin durumu bir köşke,
İçi virandır, dışı bayındırmış gibi görünür.
Es'ad Muhlis Paşa

1511 Kâh olur devrân bize mihr ü vefâlar gösterir
Kâh döner her lûtfuna yüz bin cefâlar gösterir
Bazen zaman bize sevgi ve vefa gösterir,
Bazen döner her lütfuna yüz bin cefa gösterir.
Adlî (Sultan II. Bayezid)

1512 Iyd-gehde varalım dolâba dil-ber seyrine
Görelim âyine-i devrân neler gösterir
Bayram yerine gidelim, dilber seyrine,
Görelim zamanın aynası neler gösterir?
Necâtî

1513 Düştüm belâ-yı ışka hıred-mend-i asr iken
El şimdi benden aldığı pendi bana verir
Düştüm aşk belasına, zamanın akıllısıyken
El şimdi benden aldığı öğüdü bana verir.
Fuzûlî

1514 Hırka vü tâc ile zâhid kerem et sıkleti ko
Âdeme cübbe vü destâr kerâmet mi verir
Hırka ve taç ile kaba sofu, lütfet, eziyet etme,
İnsana keramet mi verir sarık ve cüppe?
Şeyhülislam Yahyâ

1515 Hâtır mükedder olsa amelden kalır havâs
Bî-mâr ehl-i hâneye elbet halel verir
Gönül üzgünse duyular işlevini yitirir,
Hasta, ev halkına elbette zarar verir.
Nüzhet

1516 Hüsnü bâlâ-ter eder câme düşünce çesbân
Nev-arûs-i sühana revnakı ta'bîr verir
Güzelliği daha da artırır giysi, düşerse uygun,
Sözün yeni gelinine göz alıcılığı anlatımı verir.
Koca Râgıb Paşa

1517 Olayım kayddan âzâde diyen kayda düşer
Deliden uslu haber nâle-i zencîr verir
Kurtulayım bağlardan diyen bağlanır,
Deliden uslu haberi zincir şakırtıları verir.
Koca Râgıb Paşa

1518 İhtiyâriyle cihânda kimse gitmez gurbete
Ab ü dâne serpilir insânı kısmet gezdirir
İsteyerek dünyada kimse gitmez gurbete,
Su ve ekmek serpilir, insanı kısmet gezdirir.
Lâ

1519 Celb-i zarar ederse de susmaz zebânımız
Ashâb-ı sıdkı gayret-i vicdân söyletir
Zarara uğratsa da susmaz dilimiz,
Doğru insanları vicdanları söyletir.
Harputlu Hayri

1520 Fark etmeyen insân ne demek olduğun eyvâh
Hayvân gelecektir yine hayvân gidecektir
İnsanlığın anlamını kavramayan, yazık,
Hayvan gelmiştir, yine hayvan gidecektir.
Kânî

1521 Ya bister-i kemhâda ya vîrânede can ver
Çün bây ü gedâ hâke beraber girecektir
İster ipek döşekte, ister viranede can versin,
Zengin ve yoksul, toprağa birlikte girecektir.
Ziyâ Paşa

1522 Allah'a sığın şahs-ı halîmin gazabından
Zîrâ yumuşak huylu atın çiftesi pektir
Allah'a sığın uysal kişinin öfkesinden,
Çünkü yumuşak huylu atın çiftesi pektir.
Ziyâ Paşa

1523 Hükûmet hikmet ile müşterektir
Vezir olan hakîm olmak gerektir
Hükûmet ile hikmetin kökü aynıdır,
Yönetici olan hikmet sahibi olmalıdır.
Yûsuf Kâmil Paşa

1524 Yaktı nice canlar o nezâketle tebessüm
Şîrin dahi kasd etmesi câna gülerektir
Yaktı nice canlar o nezaketle tebessüm
Aslanın bile kastetmesi cana, gülerektir.
Ziyâ Paşa

1525 Milyonla çalan mesned-i vâlâda ser-efrâz
Birkaç kuruşu mürtekibin câyı kürektir
Milyonla çalan yüksek makamlarda oturur,
Birkaç kuruş rüşvet alanın makamı kürektir.
Ziyâ Paşa

1526 Bed-asla necâbet mi verir hiç üniforma
Zer-dûz palan ursan eşek yine eşektir
Soysuza soyluluk mu verir hiç üniforma,
Sırmalı palan vursan, eşek yine eşektir.
Ziyâ Paşa

1527 Cemâl-i yâre ziynet vermede bir dâne olsan da
Yine da'vâ-yı ferdî eyleme ey hâl benliktir
Sevgilinin güzelliğini süslemekte bir tane olsan da,
Yine de biriciklik davasında bulunma ey ben, benliktir.
Lâ

1528 Tenezzül ayn-ı rif'at olduğun seyret ki sun'-ı Hak
Ser kâkülleri bâlâ-yı çeşm-i izzet etmiştir
Alçak gönüllüğün yücelik olduğunu gör ki, Tanrı sanatı,
Baştaki perçemleri, değerli gözlerin üstüne koymuştur.
Ahmed Cevdet Paşa

1529 Merâsim-i meclis ins-i sebük-rûhâna sıklettir
Miyân-ı asdikâda şart-ı ülfet terk-i külfettir
Meclis törenleri samimi kimseler için ağırlıktır,
Dostlar arasında görüşmenin şartı, törenleri terktir.
Şeyhülislam Ârif Hikmet Bey

1530 Zâhidin Hakk'a duadan garazı cennettir
Dünyevî ni'met ise cânına da minnettir
Sofunun Tanrı'ya yakarışı cennet içindir,
Dünya nimetleri ise canına da minnettir.
Şinâsî

1531 Sûretin sîretine şâhittir
Başka şâhit aramak zâittir
Görünüşün ahlakına tanıktır,
Başka tanık aramak fazlalıktır.
İbnülemîn Mahmûd Kemâl

1532 Beşer hakîkat-ı mahzâyla iktifa edemez
Edilmedikçe hakîkat hayâl ile tağyir
İnsan salt gerçeklikle yetinemez,
Gerçeklik hayal ile değiştirilmedikçe.
Ferid Kam

1533 Nigeh-endâz-ı sitem olma gönül kesretme
Etme mir'âtı şikest seni çok sûrete kor
Kimseye sitemle bakma, gönül kırma,
Kırma aynayı, seni sayısız biçime sokar.
Lâ

1534 Bilinmez kadri mahmûr olmadıkça neşve-i câmın
Şebâb eyyâmının keyfiyyetin pîr-i dü-tâdan sor
Bilinmez değeri sersemleşmeden, şarap neşesinin,
Gençlik günlerinin niteliğini iki büklüm yaşlıdan sor.
Fıtnat Hanım

1535 Geçen hod geçti gitti, geleceği neylersin
Her nefesin neş'esin bu demle bu ândan sor
Geçmiş geçip gitti, geleceği neylersin,
Her nefesin neşesin bu demle bu andan sor.
İbrahim Efendi

1536 Aziz-i mısr-ı vuslat sûziş-i firkat nedir bilmez
Ânı tenhâ-nişîn-i külbe-i ahzân olandan sor
Kavuşma şehrinin Aziz'i, ayrılık ateşi nedir bilmez,
Onu hüzünler kulübesindeki yalnız adamdan sor.
Yenişehirli Şeyh Nazîf-i Mevlevî

1537 Gözü yaşlıların hâlin ne bilsin merdüm-i gâfil
Kevâkib seyrini şeb-tâ-seher bîdâr olandan sor
Gözü yaşlıların hâlin ne bilsin aymaz adam,
Yıldız seyrini, akşamdan sabaha uyumayandan sor.
Fuzûlî

1538 Anadan doğma gözsüzler kemâ-hiye görmez eşyâyı
Niyâzî vech-i dil-dârı ulü'l-ebsâr olandan sor
Anadan doğma körler olduğu gibi görmez nesneyi,
Niyâzî, sevgilinin yüzünü, içgözü açık olandan sor.
Niyâzî-i Mısrî

1539 Yarın ne olacağın bugünden bilmek istersen
Uykuya vardığında gördüğün seyrândan sor
Yarın ne olacağın bugünden bilmek istersen,
Uykuya vardığında gördüğün rüyadan sor.
İbrahim Efendi

1540 Yine hem-cinsi bilir birbirinin mikdârın
Yûsuf'un hüsn-i bedr-sûzını ihvândan sor
Yine aynı cinsten olanlar bilir birbirinin değerini,
Yusuf'un yakıcı dolunay güzelliğini dostlarından sor
Nâbî

1541 Düşüp ümîde neler çektiğimi ben bilirim
Belâ-yı keşmekeş-i intizârı benden sor
Düşüp ümide neler çektiğimi ben bilirim,
Belirsizlik içinde bekleme belasını benden sor.
Nedîm

1542 Halîlim sûz-i aşkı âteş-i aşka düşenden sor
Bir oddan pirehendir ânı başından geçenden sor
Dostum aşkın ateşini, aşk ateşine düşenden sor,
Ateşten bir gömlektir, onu başından geçenden sor.
Azmî (Pir Mehmed)

1543 Bir dilde iki yâre mahabbet sığışmıyor
Halvet-serây-ı vahdete kesret sığışmıyor
Bir gönle iki sevgili aşkı sığışmıyor,
Birlik dairesine çokluk sığışmıyor.
Yenişehir Müftüsü İzzet

1544 Bil ki bilmekten dem urmak bilmemektir kendini
Bilmiyor esrârını Allah'ın insân bilmiyor
Bil ki, bilmekten dem vurmak, bilmemektir kendini,
Bilmiyor sırlarını Allah'ın insan bilmiyor.
Muallim Nâcî

1545 Ey dil cihâna bakma cihân içre cânı gör
Nakş-ı sûverde cilve kılan lûtf u ânı gör
Ey gönül, evrene bakma, evren içindeki canı gör,
Varlıkta yansıyan tanrısal lütuf ve güzelliği gör.
Nev'î

1546 Aldanma câh u bahtına kalmaz bu rûzgâr
Bâğ-ı bahâra neyledi bâd-ı hâzânı gör
Aldanma makam ve şansına, kalmaz bu rüzgâr,
Bahar bahçesine güz yelinin neylediğini gör.
Bâkî

1547 Mâ-sivâdan yum gözün ref' et vücûdun perdesin
Gör niçe ma'dûm imiş dünyâ ve mâ-fi-hâyı gör
Dünyadan çevir gözün, kaldır tenin perdesin,
Gör nice yokmuş dünya ve öteki düyayı gör.
Nev'î

1548 Hûr-i înin düşme dâm-ı zülfüne zâhid gibi
Geç hevâsından behiştin maksad-ı aksâyı gör
Cennet kızlarının düşme zülüf tuzağına kaba sofu gibi,
Geç cennet isteğinden, son amaç olan Tanrı'yı gör.
Şeyh Sofyalı Bâlî

1549 Zahmımı sorma tabîbâ bilirim derdimi ben
Hünerin var ise dermân olacak merhemi gör
Yaramı sorma doktor, bilirim derdimi ben,
Hünerin varsa derman olacak merhemi gör.
Lâ

1550 Kim anar yoluna can verdiğini ey Yahyâ
Unuturlar seni bîçâre hemân ölmeyegör
Kim anar yoluna can verdiğini ey Yahyâ
Unuturlar seni zavallı, hemen ölmeyegör.
Şeyhülislam Yahyâ

1551 Ne kendi eyledi râhat ne halka verdi huzûr
Yıkıldı gitti cihândan dayansın ehl-i kubûr
Ne kendi eyledi rahat, ne halka verdi huzur,
Yıkıldı gitti dünyadan, dayansın ehl-i kubur.
Hoca Neş'et

1552 Bu meseldir kim hikmeti boldur
Bâğ-bân hâbı uğruya yoldur
Hikmetli bir meseldir bu:
Bağcının uykusu uğruya yoldur.
Hamdullah Hamdî

1553 Cilve-zâr-ı vech-i kudret sanma yalnız Tûr'dur
Çeşm-i hak-bîne her zerre ayn-ı Tûr'dur
Tanrısal gücün yansıdığı yer, sanma yalnız Tur'dur,
Gerçeği gören gözler için her zerre, aynıyla Tur'dur.
İbnülemîn Mahmûd Kemâl

1554 Ağyâr dinler oldu pes-i perdeden bizi
Âlemde ehl-i aşka görünmez belâ budur
Eller dinler oldu perde arkasından bizi,
Dünyada âşıklar için görünmez bela budur.
Bâkî

1555 Nân için medheyleme nâ-dânı nâ-dânlık budur
Hayber-i nefsin helâk et Şâh-ı Merdân'lık budur
Ekmek için övme bilgisizleri, bilgisizlik budur,
Benlik Hayber'ini yok et, Şah-ı Merdan'lık budur.
Seyyid Seyfullah

1556 Gerçi her derde vardır bir tabîb-i çâre-sâz
Nabz-gîr-i kalb-i mahzûn ol ki Lokmanlık budur
Gerçi her derdi sağaltacak bir hekim vardır,
Kederli kalpleri iyileştir ki, Lokmanlık budur.
Lâ

1557 Her ne kim sana sanırsan san ânı kardaşına
Filhakîka sözümü gûş et müselmânlık budur
Kendin için düşündüğünü kardeşin için de düşün,
Sözümü dinle benim, gerçek Müslümanlık budur.
Muhibbî (Kanûnî Sultan Süleymân)

1558 Kimseyi dil-teng-i âzâr etme sultânlık budur
Kalb-i mûrı taht-gâh eyle Süleymânlık budur
İnciterek kimsenin gönlünü kırma, sultanlık budur,
Karıncanın bile kalbine taht kur, Süleymanlık budur.
Nazîm

1559 Her kime kılsan nazar sen ânı senden yeğ bilip
Görme kendi kendözün zîrâ ki şeytânlık budur
Her kime bakarsan onu kendinden yeğ bilip
Görme kendi özünü, çünkü şeytanlık budur.
Muhibbî (Kanûnî Sultan Süleymân)

1560 Çerhe kılma ser-fürû ikbâl için gayret budur
Hem gedâ hem pâdişah-i âlem ol devlet budur
Feleğe baş eğme dünyalık için, yiğitlik budur,
Hem kul hem dünyanın sultanı ol, yücelik budur.
Cevrî (İbrahim Çelebi)

1561 Her ne denlü himmete endâze olmazsa yine
Müşterî olma metâ-i devlete himmet budur
Her ne kadar himmete endaze olmasa da,
Müşteri olma devlet malına, himmet budur.
Cevrî (İbrahim Çelebi)

1562 Feyz-i tıynet başkadır şûhî-i sûret başkadır
Her gazalı sanma kim deşt-i Hotan âhûsudur
Huy güzelliği başka, görünüş hoşluğu başkadır,
Her ceylanı sanma ki Hotan bozkırı ceylanıdır.
Koca Râgıb Paşa

1563 Nâdir bulunur tıynet-i kâmilde kusûr
Kem-mâyeden eyler ne ki eylerse zuhûr
Az bulunur olgunların mayasında kusur,
Ne eylerse mayası bozuklardan eyler zuhur.
Koca Râgıb Paşa

1564 Keremden özge kerâmet olur mu âdemde
Alel-husus ola vaktinde rû-nümâ-yı zuhûr
Cömertlikten iyi keramet olur mu insanda,
Hele de yüz gösterirse tam zamanında.
Lâ

1565 Nâmını hürmetle hâlâ yâd eder rindân-ı aşk
Hayli demdir gerçi sahbâ edeli Cem'den zuhûr
Adını saygıyla hâlâ anarlar aşk erleri,
Nice zaman geçmiştir Cem şarabı bulalı.
Ziyâ Paşa

1566 Hep sanâyi' bir müessirden bulur feyz-i vücûd
Gerçi eyler sûretâ âsâr âdemden zuhur
Sanat eserleri bir etkenle varlık kazanırlar,
Görünüşte insan elinden çıksalar da.
Ziyâ Paşa

1567 Beyhûde etme ehl-i riyâdan ümîd-i feyz
Etmez diraht-ı huşk-nümâdan semer zuhûr
Boşuna iyilik umma ikiyüzlülerden,
Meyve vermez kurumuş ağaç.
Sâmî

1568 Sen hayra mazhar olmaya bak şerden et hazer
Hükm-i kaderle gerçi eder hayr ü şer zuhûr
Sen iyilik yapmaya bak, kötülükten kaçın,
Kaderle gerçekleşir gerçi iyilik de, kötülük de.
Keçecizâde İzzet Mollâ

1569 Yâr hüsnün zikr ederken cenneti anmaz gönül
Söylemez dünyâ sözün şol kimse kim Kur'ân okur
Yârin güzelliğini anarken cenneti anmaz gönül,
Söylemez dünya sözün o kimse ki Kur'an okur.
Nacâtî Bey

1570 Bî-nikâb olma habîbim görmesin yüzün rakîb
Mushaf açık olucak derler ânı şeytân okur
Peçesiz dolaşma sevgilim, görmesin yüzün rakip,
Kur'an açık bırakılırsa, derler onu şeytan okur.
Necâtî Bey

1571 Terk-i vücûd edenlere nûr-ı şühûd olur nasîb
Sûret-i câna Nev'iyâ zulmet-i ten hicâb olur
Varlıktan geçenlere tanıklık nuru nasip olur,
Ruhun görünüşüne ey Nev'î, ten karanlığı perde olur.
Nev'î

1572 Ayn-ı hakîkate eren gayr ü sivâyı terk eder
Gözü açıklara cihân mahz-ı hayâl ü hâb olur
Gerçekliğe eren diğer her şeyi terk eder,
Gözü açıklara evren salt hayal ve düş olur.
Nev'î

1573 Deryâdan âb istemiş olsam serâb olur
Ger altuna yapışsam o sâat türâb olur
Denizden su istesem, serap olur,
Altına yapışsam, o saat toprak olur.
Zâtî

1574 Bir dile Yahyâ dokunsa pertev-i feyz-i Hudâ
Zerre-i nâçiz iken hurşîd-i âlem-tâb olur
Bir gönle, Yahyâ, dokunsa Tanrı ışığı,
Önemsiz zerre iken, dünyayı ışıtan güneş olur.
Şeyhülislam Yahyâ

1575 Halk-ı cihân lûtf ile hep şâd olur
Bir söz ile bir gönül âbâd olur
Dünya halkı lütufla hep sevinir,
Bir söz ile bir gönül şenlenir.
Âzerî Çelebi

1576 Vaktidir nîk ü bede tahvîl eden her sûreti
Vakt olur kim akbâh-i şey’ ahsen-i mevcûd olur
Vaktidir iyi ya da kötü yapan her nesneyi,
Gün gelir, en çirkin şey, varlığın en güzeli olur.
Nevres-i Kadîm

1577 Gerçi esbâb ile herkes vâsıl-ı maksûd olur
Nerde gördün bî-müsebbib bir sebep mevcûd olur
Gerçi nedenlerle herkes isteğine ulaşır,
Nerde gördün var edicisiz bir neden olduğunu?
Azmî-i Âmidî

1578 Bu meseldir ki eden kimse bulur
Dâima hâ’in olan hâif olur
Bu meseldir: Eden kimse bulur,
Her zaman hain olan zalim olur.
Taşlıcalı Yahyâ

1579 Eylemez kimseye devrân iki yüzden in’âm
Muntazam-hâl olanın ekseri illetli olur
Vermez kimseye felek iki yönden nimet,
Durumu iyi olanların çoğu hastalıklı olur.
Erzurumlu Hâzık

1580 Dil vuslatın ümîd edinip derd-nâk olur
Bir hastadır ki sıhhat umarken helâk olur
Gönül kavuşma umuduyla dertlenir,
Bir hastadır ki sağlık umarken can verir.
Lâ

1581 Mantıkın hüccet midir bilmem fesad-ı mantıka
Her kaziyyen her kıyasın mucib-i işkâl olur
Mantığın kanıtı mıdır bilmem mantıksızlığın,
Her önermen, her tasımın çözümü zorlaştırır.
Ferid Kam

1582 Pâk et derûn-ı kalbi ki sâfî-dil olmayan
Bezm-i cihânda cür’a gibi pây-mâl olur
Arındır kalbini ki gönlü arınmış olmayan,
Dünya meclisinde şarap tortusu gibi çiğnenir.
Nev’î

1583 Bir adâlet-gâh-ı vâsi'dir bu dârü'l-imtihan
Milleti kurbân edenler millete kurbân olur
Geniş bir adalet yeridir bu sınanma yurdu,
Toplumu kurban edenler, topluma kurban olur.
Nâmık Kemâl

1584 Hak bilir dünyâ değil ol hûr-peyker olmasa
Bâğ-ı cennet âşık-ı bî-çâreye zindân olur
Tanrı bilir, dünya değil, o huri yüzlü olmasa,
Cennet bahçesi bile, zavallı âşığa, zindan olur.
Usûlî

1585 Hâlık'ını isteyen nâ-murâd olmuş değil
Halka gönül bağlayan sonra peşîmân olur
Hâlık'ını isteyen yoksun kalmış değil,
Halka gönül bağlayan sonra pişman olur.
Sultan Veled

1586 Kâmil odur her nefes âkıbet-endiş ola
Sonunu fikr etmeyen sonra peşîmân olur
Olgun kişi, her nefeste sonunu düşünür,
Sonunu düşünmeyen, sonra pişman olur.
Nahifî

1587 Tâbi-i ikbâl ü ef'âl olma kim hiçbir zamân
Tâli'in yüz döndürürse dostların düşman olur
İşlerine ve şansına güvenme hiçbir zaman,
Şansın yüz çevirirse, dostların düşman olur.
Andelîb (Mehmed Es'ad)

1588 Hak bir gönül verdi bana ha demeden hayrân olur
Bir dem gelir şâdî olur bir dem gelir giryân olur
Hak bir gönül verdi bana, ha demeden değişir,
Bir dem gelir sevinir, bir dem gelir ağlayıverir.
Yûnus Emre

1589 Eyler etrâfın ihâta meyve-çidân-ı zamân
Bir diraht-ı bâğ-bân-perverde kim pür-bâr olur
Kuşatır çevresini zamane hasatçıları,
Bahçıvanın baktığı bir ağacın ki meyveye durur.
Andelîb

1590 İstesem bir çâre bin nâ-çarlık yüz gösterir
Vüs'at istersem eğer dünya başıma dar olur
İstesem bir çare, bin çaresizlik yüz gösterir,
Genişlik istersem eğer, dünya başıma dar olur.
Nev'î

1591 Ehline arz etmeyip ağyâre keşf-i râz eden
Olsa da Hallac-ı Mansûr-ı zamân ber-dâr olur
Ehline sunmayıp sırları yabancılara açıklayan,
Olsa da zamanın Hallac-ı Mansur'u, ipe çekilir.
Abdülaziz Mecdî

1592 Yatsıya dek yanar mumu nâ-merd olanın
Sürmez sabâha püf-zede-i rûzgâr olur
Yatsıya dek yanar mumu yalancının
Sürmez sabaha, sönüverir üflemesiyle rüzgârın.
Âsaf (Ahmed İzzet Paşazâde Süleymân)

1593 Kande bir gam yârsız kalsa benimle yâr olur
Bir belâ kim sahibin bulmaz bana gam-hâr olur
Nerde bir gam dostsuz kalsa, benimle dost olur,
Bir bela ki sahibin bulmaz, bana gam kaynağı olur.
Nev'î (Malkaralı Yahyâ)

1594 Kâmil oldur ki kesmeye Hakk'tan ümîdi
Nâ-kâm olanlar bir gün olur kâm-kâr olur
Olgun odur ki kesmez Tanrı'dan umut,
Yoksun olanlar da gün gelir mutlu olur.
Antepli Râşid

1595 Yâr için ağyâra minnet ettiğim ta'n etmen
Bâğ-bân bir gül için bin hâre hidmet-kâr olur
Sevgili için ellere minnet etmemi kınamayın,
Bahçıvan bir gül için bin dikene hizmetkâr olur.
Lâ

1596 Aşk derdinden olur âşık mizâcı müstakim
Âşıkın derdine dermân etseler bîmâr olur
Âşığın doğası aşk derdiyle sağalır,
Âşığın derdine derman olsalar, hasta olur.
Fuzûlî

1597 Zâhid-i bî-hod ne bilsin zevkini aşk ehlinin
Bir aceb meydir mahabbet kim içen hûş-yâr olur
Kendini yitirmiş sofu ne bilsin zevkini âşıkların,
Bir acayip şaraptır aşk ki, içenin aklı başına gelir.
Fuzûlî

1598 Aklın var ise Âsım eger âşık ol hemân
Aşk âteşine kim ki yana nârı nûr olur
Aklın varsa Âsım eğer, âşık ol hemen,
Aşk ateşine kim yanarsa, ateşi ışık olur.
Çelebizade Âsım

1599 Vakt-i ikbâlinde kâsırdır ricâlin himmeti
Mürtefi' oldukça şemsin sâyesi maksûr olur
İktidarda yöneticilerin azdır himmeti,
Yükseldikçe güneşin gölgesi kısa olur.
Diyarbakırlı Said Paşa

1600 Dâmenin dest-i talebden koyma devlet-cûy isen
Ma'rifet erbâb-ı isti'dâda devlet-bahş olur
Öğrenmekten el çekme mutluluk istiyorsan,
Bilgi yetenekli kişilere mutluluk bağışlar.
Muallim Nâcî

1601 Kâbil-i ibret değil bu şeyde çeşmân-ı gurûr
Yoksa her bir şey ulü'l-ebsâra ibret-bahş olur
İbret alamazlar bu şeyde kendini beğenmişler,
Yoksa her bir şey, kalp gözü açıklara ibret verir.
Muallim Nâcî

1602 Ne şeb ki kûyine yüz sürmesem ölürüm
Ne gün ki kâmetini görmesem kıyâmet olur
Hangi gece ki semtine yüz sürmesem ölürüm,
Hangi gün ki boyunu görmesem kıyametim olur.
Nef'î

1603 Cihânda sanma âşık-ı mahcûra râhat olur
Neler çeker bu gönül söylesem şikâyet olur
Dünyada sanma kısıtlanmış âşığa rahat olur,
Neler çeker bu gönül, söylesem şikâyet olur.
Şeyhülislam Yahyâ

1604 Gitmez kulûb-i kâsiyeden nakş-i infial
Seng üzre mürtesim olan âsâr saht olur
Gitmez taşlaşmış kalplerden üzgü nakışları,
Taş üzerine çizilmiş resimler kalıcı olur.
Râşid

1605 Pesti bülend oluncaya dek çarh-ı devletin
Âdet budur ki bir nice bâlâsı pest olur
Alttakiler yükselinceye dek devlet çarkında,
Âdet budur ki bir nice yüksekteki aşağı düşer.
Keçecizâde İzzet Mollâ

1606 Zinhâr eline âyine vermen o kâfirin
Zîrâ görünce sûretini büt-perest olur
Sakın eline ayna vermen o kâfirin,
Zira görünce yüzünü putperest olur.
Nef'î

1607 Şâh-ı bâlâda olan meyve-i nahvet-endâz
Zahm-hûrde-i seng-i sitem olmaz da n'olur
Yüksek dallarda olan kibirli meyve,
Sitem taşlarıyla yaralanmaz da ne olur?
Âkif Paşa

1608 Azâdegân-ı kayd-ı emel ser-firâz olur
Nâz ile sun cihâna o kim bî-niyâz olur
İstek bağlarından kurtulanın başı dik olur,
Nazla sun dünyaya, o ki isteklerden kurtulmuştur.
Koca Râgıb Paşa

1609 Halka gadreyleyenin âkibeti hayr olmaz
Kendi bulmazsa da bir gün olur evlâdı bulur
Halka zulmedenin sonu hayır olmaz,
Kendi bulmazsa da bir gün olur evladı bulur.
Lâ

1610 Rûşen-dilân-ı nûr-i hakâyık bu âlemin
Her zerresin bir âyine-i pür-iber bulur
Gönlü hakikat nuruyla aydınlanan, evrenin,
Her zerresini ibret dolu bir ayna bulur.
Antakyalı Münif

1611 Yürü deryâ-dil olup eyle tahammül yoksa
Rûzgârın önüne düşmeyen âdem yorulur
Yürü, yüce gönüllü olup dayan, yoksa,
Rüzgârın önüne düşmeyen insan yorulur.
Lâ

1612 Ey olan bâde-i ikbâl ile sermest-i gurûr
Korkarım bir gün olur sen de olursun mahmûr
Ey zenginlik şarabıyla gurur sarhoşu olan,
Korkarım bir gün sen de tadarsın yoksulluk acısın.
Şinâsî

1613 Güç neşâtın kademin kalbe alıştırmaktır
Yoksa gam her ne zamân isterse hâzır bulunur
Zor olan sevincin gelişine kalbi alıştırmaktır,
Yoksa gam her ne zaman isterse hazır bulunur.
Nâbî

1614 Her zaman hâtıra endişe-i râhat gelmez
Âdet-i şehr budur mü'min ü kâfir bulunur
Her zaman gönle rahatlık kaygısı gelmez,
Şehrin kuralıdır, mümin de kâfir de bulunur.
Nâbî

1615 Baksam seni görür gözüm söyler isem sensin sözüm
Seni gözetmekten dahi yiğrek şikârım yokdurur
Baksam seni görür gözüm, söylesem sensin sözüm,
Seni gözetmekten daha yeğrek avım yoktur.
Yûnus Emre

1616 Fikr eyle tecellîyât-ı lûtf ü kahrın
Aklın var ise ne ye's gelsin ne gurûr
Düşün Tanrı'nın lütuf ve kahır belirişlerini,
Aklın varsa ne umutsuzluğa kapıl, ne gurura.
Hâletî

1617 Ne kadar fikr-i dakîk etse âsiyâb-ı akl
Hamîr-gâr-ı cihânı kader yapar yoğurur
Ne kadar ince düşünse de akıl değirmeni,
Dünya hamurunu kader yapar yoğurur.
Yûsuf Kâmil Paşa

1618 Leb-â-lebdir zemîn ü âsmân esrâr-ı hikmetten
Ve lîkin keşf ü tahkîke sezâ çeşm ü dehen yoktur
Dopdoludur yer ve gök hikmet sırlarıyla,
Görmeye ve açıklamaya uygun göz ve ağız yoktur.
Nâbî

1619 Güzelsin bî-bedelsin tarz u tavrın hep müsellemdir
Ne çâre bî-vefâsın âh insâniyetin yoktur
Güzelsin, eşsizsin, tarz ve tavrın hep bellidir,
Ne çare ki vefasızsın, ah insanlığın yoktur.
Hâlet Çelebi

1620 Belâ dildendir ol dîdâr elinden dâdımız yoktur
Gönüldendir şikâyet kimseden feryâdımız yoktur
Bela gönüldendir, sevgiliden şikâyetimiz yoktur,
Gönüldendir şikâyet, kimseden feryadımız yoktur.
Nev'î (Malkaralı Yahyâ)

1621 Doğup kumrî-sıfat biz anadan tavk-ı mahabbetle
Esîr-i kayd-ı derd ü mihnetiz âzâdımız yoktur
Doğup kumru gibi biz anadan aşk halkasıyla,
Dert ve sıkıntıların tutsağıyız, kurtuluşumuz yoktur.
Nev'î

1622 Ârdan ârî hayâta i'tibâr etmem Ziyâ
Kıymet-i ayş-i dü-rûze âdeme nâmustur
Utanmazca bir hayata değer vermem Ziyâ,
İki günlük dünya hayatının değeri, namustur.
Adanalı Ziyâ Bey

1623 Güzeşte-hüsn olanın perçemi cemâlinde
Cenâze üstüne pûşide Ka'be örtüsüdür
Güzelliği geçici olanın perçemi yüzünde,
Cenaze üstüne örtülen Kâbe örtüsüdür.
Yüsrî

1624 Sû-be-sû çehresi üstünde akan eşk değil
Cer için âb-ı ruh-ı vâiz-i nâ-dân dökülür
Her yerde yüzünden akan gözyaşı değildir,
Dünyalık için cahil vaizin yüzsuyu dökülür.
Sürûrî

1625 Kişiye her işi a'lâ görünür
Kuzguna yavrusu Ankâ görünür
Kişiye her işi en güzel görünür,
Kuzguna yavrusu Anka görünür.
Şinâsî

1626 Kûy-i cânân bana cennet-i me'vâ görünür
Vatanı her kişinin kendine a'lâ görünür
Sevgilinin semti bana sığınma cenneti görünür,
Yurdu her kişinin, kendine en güzel görünür.
Lâ

1627 Çok riyâkâr var velî görünür
İbn Mülcem iken Ali görünür
Çok münafık vardır veli görünür,
İbn Mülcem iken, Ali görünür.
Osman Nevres

1628 Şimdi âkıl odur zamânede kim
Ketm-i irfân edib deli görünür
Günümüzde akıllı odur ki,
İlmini gizleyip deli görünür.
Nevres

1629 Tâc ü destâr ile tefâhur eden
Açamaz başını keli görünür
Taç ve sarıkla övünen,
Açamaz başını, keli görünür.
Nef'î

1630 Tok olanlar bilemez çektiğini aç olanın
Sırtı pek kimseye ahvâl-i şitâ yaz görünür
Tok olanlar bilemez çektiğini aç olanın,
Sırtı pek kimseye kış şartları yaz görünür.
Sâmî

1631 Ol perî teşrîf için gam-hâneme va'deylese
Yarı yolda tâlihim eyler peşîmân döndürür
O peri kederli evimi onurlandırma sözü verse,
Talihim, onu yarı yolda pişman eyler, geri çevirir.
Belîğ

1632 Tesâdüf eylese bir yerde ez-kaza bir gün
Hakîkat onlara onlar hakîkate tükürür
Karşılaşsalar bir yerde yanlışlıkla bir gün,
Hakikat onlara, onlar hakikate tükürür.
Ferid Kam

1633 Âteş-i aşkımı itfâ' edemez bahr-i muhît
Mâcerâmız bizim ey dil daha çok su götürür
Aşkımın ateşin söndüremez okyanus,
Maceramız bizim ey gönül, daha çok su götürür.
Lâ

1634 Her metâın bir revâcı var bu bender-gâhda
Geh tahammül geh niyâz geh istiğnâ yürür
Her malın bir sürümü vardır bu pazarda,
Bazen sabır, bazen yakarış, bazen naz gider.
Koca Râgıb Paşa

1635 İmtiyâz-ı sâbit ü seyyardır hayâl
Zannetme keştî-nişînân sâhil-i deryâ yürür
Sabit ve gezgin bir ayrıcalıktır hayal,
Sanma gemidekiler gibi, deniz kıyısı yürür.
Koca Râgıb Paşa

1636 Garâbetin bu da bir nev'idir ki insânlar
Arar hakîkati bir yerde başka yerde yürür
Tuhaflığın bu da bir türüdür ki insanlar,
Arar hakikati bir yerde, başka yerde yürür.
Ferid Kam

1637 Zâhidi hasret-i mey öyle zebûn eyledi kim
Elde tesbih ü asâsı salavât ile yürür
Kaba sofuyu şarap özlemi öyle esir eyledi ki,
Elde tespih ve asası, salavat ile yürür.
Pirî Mehmed Paşa

1638 Yâr gelmezse sana pâyine sen git yârin
Yürümezse nola dağ ey gönül abdal yürür
Sevgili gelmezse sana, ayağına sen git onun,
Yürümezse nola dağ, ey gönül, abdal yürür.
Rûhî-i Bağdâdî

1639 Gârât-ı dili terk et cân almaya bak ey çeşm
Ekser bozulan asker yağmâlara düşmüştür
Gönül talanını bırak, can almaya bak ey göz,
Çoğun bozulan asker, yağmalara düşmüştür.
Keçecizâde İzzet Mollâ

1640 Hep mebhâs-ı vahdettir kesrette koyan halkı
Her birisi bir başka da'vâlara düşmüştür
Hep birlik tartışmalarıdır çoklukta koyan halkı,
Her birisi başka başka davalara düşmüştür.
Keçecizâde İzzet Mollâ

1641 Kâbil-i feyz olamaz düşmeyicek hâke nebât
Mütevâzı' olanı rahmet-i Rahmân büyütür
Filiz veremez düşmedikçe toprağa tohum,
Alçakgönüllü olanı Tanrı rahmeti büyütür.
Lâ

1642 Tıfl-i dil kaddin görüp aşka eliften başladı
Rabbî yessir lâ tuassir Rabbî temmim bi'l-hayr
Gönül çocuğu boyun görüp aşka eliften başladı,
Rabbim kolaylaştır, zorlaştırma, hayırla sonuçlandır.
İbn Kemâl

794 Kim halâs olmuş cihândan olmadan cândan halâs
Kim kurtulmuş dünyadan canından kurtulmadan?
Keçecizâde İzzet Mollâ

795 Yemm sükûnuyla bulur mevcin hücûmundan halâs
Deniz dinginliğiyle kurtulur dalgaların hücumundan.
Râşid

796 Âşık olmaz muttasıl kavgâ-yı ağyârdan halâs
Âşık, kurtulamaz hiçbir zaman rakiplerle kavgadan.
Rûhî-i Bağdâdî

797 Müdârâdır medâr-ı sohbet-i nâs
Yüze gülmedir halkla sohbetin yolu.
Keçecizâde İzzet Mollâ

798 Hilâf-ı tab' elbette âdeme nefret eder îrâs
Kişiliğine aykırılık elbette insana nefret verir.
Selanikli Meşhûrî

799 Sırr-ı zâta âşinâ Allah'tır, Allah bes
Özün sırrını bilen Allah'tır, Allah yeter.
Giridî Ahmed Muhtar Bey

800 Bal demekle ağzını tatlı olur sanma abes
Bal demekle ağzının tatlanacğını sanmak saçma.
Arpaeminizâde Sâmî

801 A'mâya şerh-i hâsiyet-i tûtiyâ abes
Görmeze sürmenin yararını anlatmak saçma.
Yenişehirli Belîğ

802 Bezm-i şâdîde olur girye-i mest-âne abes
Mutluluk meclisinde kendinden geçercesine ağlamak saçma.
Şeyh Gâlib

803 Kenâr-ı cûy-i ferâvânda hafr-i çâh abes
Coşkun ırmağın kenarında kuyu kazmak saçma.
Sâmî

804 İlzâm ederler etme sen iltizâm-ı abes
Sustururlar, seçersen sen saçmalamayı.
Lâ

805 Çeşm-i ibretle nazar kıl görme bir şeyi abes
İbret gözüyle bak, görme bir şeyi gereksiz.
Lâ

806 Müflis olandan akçe talep eylemek abes
Batkın adamdan para istemek saçma.
Aynî

807 Tûtîyi güftârıdır eden giriftâr-ı kafes
Papağanı dilidir kafese düşüren.
Ahmed Paşa

808 Âdeme dâmdır hevâ vü heves
İnsana tuzaktır geçici arzu ve istekler.
Tecellî

809 Olur ikbâli ba'zın ba'zının idbârına bâis
Olur yükselmesi kiminin, kiminin düşmesine neden.
Lâ

810 Gönül alır alacak şey bulamazsa müflis
Gönül alır alacak şey bulamazsa batkın.
Keçecizâde İzzet Mollâ

811 Men' eyleyemez mes'ele-i aşkı müderris
Yasaklayamaz aşk konusunu hukukçu.
Bâkî

812 Halleyleyemez mes'ele-i aşkı müderris
Çözemez aşk sorununu hukukçu.
Rûhî-i Bağdâdî

813 Mahrûm eder kişiyi emelden bela-yı hırs
Yoksun bırakır kişiyi amacından tutku.
Râşid

814 Bî-gâne-i merâm kalır âşinâ-yı hırs
Amacına yabancı kalır tutkularının esiri.
Râşid

815 Sû-be-sû zevk kenâr-ı âlem-i âba mahsûs
Her yerde zevk, su kıyısına özgüdür.
Haşmet

S/BEYİTLER

1643 Her ten biter bir dert ile geh germ ile geh serd ile
Uğraşmaya her ferd ile değmez bu dünya-yı ehas
Her canlı ölür bir dertle, sıcak ya da soğuktur nedeni,
Uğraşmaya her insanla değmez, bu alçaklar alçağı dünya.
Sâmî Paşa

1644 Zülf-i yâre bend olub tahlîs ümmîd eylemem
Gerden-i Mecnûn olur mu tavk-ı âhenden halâs
Sevgilinin zülfüne bağlanan kurtuluşu umamaz,
Mecnûn'un boynu kurtulur mu demir halkadan.
Süleymân Fehîm

1645 Zâhid ne kadar kendin uçursa biliriz biz
Ankâ-yı ibâdet uçmaz bî-per-i ihlâs
K ne kadar kendini uçursa da biliriz biz,
İbadet Anka'sı uçamaz yoksa içtenlik kanadı.
Keçecizâde İzzet Mollâ

1646 Vay âna kim eyleye lâ-şeyden istimdâd-ı feyz
Yuf âna kim eyleye nâkıstan ihsân iltimâs
Yazıklar olsun ona ki, bir hiçten yardım ister,
Yuh olsun ona ki, olgun olmayandan iyilik diler.
Rûhî-i Bağdâdî

1647 Kem-mâyelerin cevri açar cevher-i zâtı
Üsrüble tirâşîde olur cevher-i elmas
Soysuzların cevri açar kişinin cevherini,
Kurşunla yontulur elmas cevheri.
Şeyh Gâlib

1648 Ola rehber der isen kârına Hızır ü İlyas
Olagör mazhar-ı sırr-ı eser-i hayrü'n-nas
Rehberin olsun dersen işlerinde Hızır ve İlyas,
Ulaşmalısın Kutlu Önder'in öğretisinin sırlarına.
Reşid Bey

1649 Zât olmadıkça fâide vermez nizâm-ı hâl
Lât ü Menât'a revnak ü zîb-i kabâ' abes
Öz olmadıkça fayda etmez görünüşün düzenlenmesi,
Lât ve Menat'ı kaftanla süsleyip parlatmak saçmadır.
Nüzhet

1650 Kimse leîme yâr olamaz iltifât ile
Seng-i siyâha câzibe-i kehrübâ abes
Kimse alçağa dost olamaz iltifatla,
Kara taşta kehribar çekimi saçmadır.
Belîğ

1651 Çün balık baştan kokar derler meseldir Nâilî
Hey'et-i mecmuaya bî-mağzı baş etmek abes
Balık baştan kokar derler, meseldir Nâilî,
Millete bir beyinsizi baş etmek saçmadır.
Nâilî-i Cedid

1652 Rûşenî vicdân olan eyler mi ta'n eslâfı hiç
Feyz-i hâzır nûr-i misbâh-ı selefden muktebes
Vicdan sahipleri önceki kuşakları kötüler mi hiç,
Elimizdeki bilgiler onların yaktığı ışığın ürünüdür.
Adanalı Ziyâ Bey

1653 Gül-şeninde âlemin ermez bu sırra hiç kes
Zaglar âzâde bülbüller giriftâr-ı kafes
Dünya gülşeninde ermez bu sırra hiç kimse,
Kargalar neden özgür, bülbüller neden kafestedir?
Firâkî

1654 Etme izhâr-ı hüner etmeye mecliste heves
Bülbüle dâm-ı belâ oldu lisâniyle kafes
Hüner göstermeye etme mecliste heves,
Bülbüle bela tuzağı oldu diliyle kafes.
Ahmed Paşa

1655 Devr elinden Bâkiyâ gam çekme âlem böyledir
Gül esîr-i hâr ü has bülbül giriftâr-ı kafes
İniş-çıkışlardan ey Bâkî, üzülme, dünya böyledir,
Gül çalı çırpı elinde esir, bülbül kafese kapatılmıştır.
Bâkî

1656 Sinem hevâ-yı aşkın ile doldu ney gibi
Dem urduğumca âh ü figândır çıkan nefes
Göğsüm aşkının havasıyla doldu ney gibi,
Soludukça ah ve feryattır çıkan her nefes.
Fuzûlî

1657 Âkıl oldur gelmeye dünyâ metâ'ından gurûr
Müddet-i devr-i felek bir demdir âdem bir nefes
Akıllı adama gelmez dünya malından gurur,
Dünyanın dönüşü bir andır, insan bir nefes.
Bâkî

1658 Dünyâda tasavvur edemem bir iyi haslet
Olmak gibi bir âciz ü mazlûma meded-res
Dünyada düşünemem iyi bir özellik,
Olmak gibi bir âciz ve mazluma yardımcı.
Lâ

1659 Câm-ı ser-şâr-ı hevânın hoşdur ammâ neşvesi
Derd-i serdir çün humârı eyleme Râgıb heves
Dolu zevk kadehinin hoştur ama neşesi,
Sersemliği de baş belâsıdır, Râgıb, etme heves.
Koca Râgıb Paşa

1660 Hani bir ser ki bu hayret-kede-i âlemde
Ola âsûde-i hengâme-i kavgâ-yı heves
Hani bir baş ki bu şaşkınlık dünyasında,
Bulsun istekler kavgasının gürültüsünden huzur.
Nâbî

1661 Tesliyet-dâr ise de âdemi vâsıl edemez
Bî-teşebbüs reh-i maksûduna hulyâ-yı heves
Avutucu olsa da insanı ulaştıramaz,
Çıkmadan amaçladığı yola, isteklerin hayali.
Münib Paşa

1662 Mâ-sivâdan el yuyup mahlûktan ümîdi kes
Virdin olsun her nefes Allah bes bâki heves
Dünyadan elini yıka, halktan umudu kes,
Zikrin olsun her nefes: Allah bes, bâki heves.[17]
Lâ

[17] Allah yeter, gerisi boş istektir.

1663 Âşık-ı sâdık isen etme cedel ağyâr ile
Merd-i dânâ eylemez nâ-dân-ı bed-hûlarla bahs
Gerçek bir âşıksan tartışma ellerle,
Bilgili kişi, tartışmaz kötü huylu bilgisizlerle,
Diyarbakırlı Bekrî

1664 Vechin üzre yazılan ma'nâ-yı Kur'ân'ı gören
Eylemez evrâk içinde lafz-ı Kur'ân ile bahs
Yüzünde yazılı Kur'an anlamını gören,
Tartışmaz sayfalar içinde Kur'an sözleriyle.
Niyâzî-i Mısrî

1665 Dil-teng isen âyine-i meh-tâba nigâh et
Dâim nedir endîşe-i bîş ü keme bâis
Sıkıntılıysan mehtabın aynasına bak,
Sürekli nedir azlık-çokluk kaygısına neden?
Hâtem

1666 Ne gam Arzî âlûde-i gerd-i günâh olsa
Olur rûz-i cezâda lûtfun izhâr etmeye bâis
Ne gam Arzî günah kirine bulaşmışsa,
Olur ceza gününde, lütuf göstermeye neden.
Bursalı Arzî

1667 Rind isen eğer âlem-i vahdet gibi olmaz
Def-i gam-ı tahkîk ü mecâz etmeye bâis
Gönül eriysen eğer birlik dünyası gibi olmaz,
Gerçek ve mecaz kederlerini giderme nedeni.
Nef'î

1668 Dururken kimseyi hicveylemez bir şâ'ir elbette
Hurûş u cûş-i sâza darbe-i mızrabdır bâis
Dururken kimseyi taşlamaz bir şair, elbette,
Sazın coşmasının nedeni mızrabın vuruşlarıdır.
Andelîb

1669 Harîs olur kişi pek men' olunduğu fiile
Revâc-ı bâdeye fart-ı yasağdır bâis
Daha da istekli olur kişi yasaklandığı işe,
Şarabın sürüm nedeni yasağın sertliğidir.
Fâzıl

1670 Münkeşif olması ezdâd iledir eşyânın
Şîve-i mağfirete cürm ü günehdir bâis
Ortaya çıkması nesnenin karşıtıyladır,
Bağışın varlık nedeni suç ve günahtır.
Pertev Paşa

1671 Kayd-ı dünyadır eden sâde-dilânı mecnûn
Cezbe-i silsile-i Kays'a da zendir bâis
Dünya ilgileridir safdilleri mecnun eden,
Kays[18] ve benzerlerini çıldırtan kadındır.
Süleymân Fehîm

[18] Mecnûn'un asıl adı.

1672 Bekâ-yı cismine bir çâre bul ey dehrî-i gâfil
Sana bir lûtfu var mı olmasa kevn ü mekân hâdis
Ölmemenin bir yolunu bul ey ahmak maddeci,
Sana bir yararı var mı olmasa dünya sonradan.
Keçecizâde İzzet Mollâ

1673 Ağmâz ve tegâfül gerek âsâyişe yoksa
Bî-gâyedir âmed-şüd-i emvâc-ı havâdis
Görmezlik ve bilmezlik gerek huzura, yoksa,
Sayısızdır olaylar dalgalarının geliş ve gidişi.
Tevfik

1674 Çeşm-i harîse cây-i selâmet gelir hatar
Girdâba sevk-i zevrâk eder nâhüdâ-yı hırs
Doymaz göze esenlik yeri uçurum görünür,
Gemisini girdaba yöneltir hırs kaptanı.
Râşid

1675 Eylemiş ehl-i hikem mevc ile bahri temsil
Tâ ki ma'lûm ola keyfiyyet-i ma'nâ-yı hudûs
Bilgeler dalga ile anlatırlar denizi,
Bilinsin diye yaratılışın gerçek niteliği.
Hersekli Ârif Hikmet

1676 Hulûs minnet-i nutk ü beyân kabûl etmez
İnanma her kim açarsa sana zebân-ı hulûs
Kalp temizliği ayrıca söyleme, açıklama kabul etmez,
İnanma her kim dem vuruyorsa sana kalp temizliğinden.
Rûhî-i Bağdâdî

1677 Semt-i gül-zâr-ı vefâdan güzerânı yok iken
Kimi söyletsen olur bülbül-i gül-zâr-ı hulûs
Vefa gülşeninin semtine bile uğramamışken,
Kimi söyletsen, içtenlik gülşeninin bülbülü kesilir.
Haşmet

1678 Engüşt-i girih-beste-i ye's olması yeğdir
Etmekten ise zeyl-i leîmâna teşebbüs
Elin kolun bağlanması yeğdir.
Alçakların eteğini öpmeye çalışmaktan.
Nâbî

1679 Lûtfu ukalâ sahib-i zılldan eder ümmîd
Nâ-dândır eden sâye-i bî-câna teşebbüs
İyiliği akıllılar erdemlilerden umar,
Akılsızdır ruhsuz bir gölgeye el uzatan.
Nâbî

Ş/MISRALAR

816 Eder insânı giriftâr-ı elem kayd-ı ma'âş
Derde düşürür insanı geçim derdi.
Müverrih Râşid

817 Râz-ı pinhânını ihvânına da eyleme fâş
Sırlarını kardeşlerine bile bildirme.
Sünbülzâde Vehbî

818 Er isen eyleme nâ-mahreme esrârını fâş
Erkeksen ellere bildirme sırlarını.
Şefik

818 Gönül pervânesine vuslat âteş intizâr âteş
Gönül kelebeğine kavuşmak ateş, beklemek ateş.
Şeyh Gâlib

820 Devri dönmüş sâgarın sahbâda hâlet kalmamış
Devri geçmiş kadehin, şarabın tadı kalmamış.
Neylî

821 Himmet-i merdân ile âsân olur her müşkil iş
İyilerin yardımıyla kolaylaşır zor işler.
Bâkî

822 Fikr-i âşık olur muhâl-endîş
Âşığın aklı olmayacak düşler peşindedir.
Sâbit

823 Sükûtu bir mezârın bir derin feryaddır müdhiş
Suskunluğu bir mezarın, bir çığlıktır derin, dehşetli.
Menemenlizâde Tâhir Bey

824 Bu mesel meşhûrdur vârın veren âr etmemiş
Bu mesel meşhurdur: Varını veren utanmamış.
Kânî

825 Süleymân'a yol gösteren şol bir karınca imiş
Süleyman'a yol gösteren, bir karınca imiş.
Yûnus Emre

826 Bilmezlik ile ettiğimiz hep hevâ imiş
Bilmezlikle ettiklerimiz hep boşunaymış.
Lâ

827 Efendi genç beye hizmet eylemek güç imiş
Efendi, genç beye hizmet etmek zormuş.
Sâbit

828 Münâsebetle olan iftirâ ne müşkil imiş
Uygun düşen iftira ne zormuş.
Nâbî

829 Bir vakt olur ki derler o da bir zamân imiş
Bir zaman olur ki, derler: O da bir zamanmış.
Ahmed Paşa (Bursalı)

830 Bâis-i cefâ-yı âleme sû'-i karîn imiş
Dünya ezincinin kaynağı kötü yakınlarmış.
Dâniş-i Atik

831 Vâ'izin nâr-ı cehennem dediği firkât imiş
Vaizin cehennem ateşi dediği ayrılıkmış.
Usûlî

832 Metâ'ı âteş olan çârsûya sığmaz imiş
Malı ateş olan çarşıya sığmazmış.
Nâilî-i Kadîm

833 Küttâba kalem şâ'ire güftâr verilmiş
Yazarlara kalem, şairlere söz verilmiş.
Râkım

834 Ma'âş etmiş nehârı Hak bize leyli libâs etmiş
Geçinme etmiş gündüzü Tanrı bize, geceyi örtü.[19]
Hâmi-i Âmidî

835 Felekten taşra bir yer varsa vardır anda asâyiş
Dünya dışında bir yer varsa, vardır orda güvenlik.
Keçecizâde İzzet Mollâ

836 Cihânda görmedik ber-vefk-i dil bir kâm-yâb olmuş
Dünyada görmedik kimse, gönlünce ermiş mutluluğa.
Koca Râgıb Paşa

837 Safâ-yı hâtıra yer yok dil-i nâçize gam dolmuş
Neşeye yer yok, zavallı gönle keder dolmuş.
Lâ

---

[19] "Ve geceyi bir örtü yaptık. Ve gündüzü geçim sağlama zamanı kıldık." (Nebe, 78/10-11) âyetlerine gönderme.

Ş / BEYİTLER

1680 Kul olup sana koyanlar eşiğin taşına baş
Gam-ı dünyâyı yemez kalmasa taş üstüne taş
Kul olup sana, koyanlar eşiğin taşına baş,
Dünya gamını yemez, kalmasa taş üstüne taş.
Nev'î

1681 Başımla gönlümü edemedim eş
Biri yüz yaşında biri yirmi beş
Başımla gönlümü edemedim eş,
Biri yüz yaşında, biri yirmi beş.
Celâl Sâhir

1682 Âdâb ile gel meclîs-i erbâb-ı kemâle
İrfân ile erkân ile iz'ân ile söyleş
Töresiyle gel olgunlar meclisine,
Bilgiyle, saygı ve anlayışla konuş.
Leskofçalı Gâlib
Leskofçalı Gâlib

1683 Mülâyim tıynetânın zâil olmaz bir zamân gayzı
Kalır hâkister içre olsa mahfî çok zamân âteş
Yumuşak huyluların geçmez bir zaman öfkesi,
Kalır kül içinde saklanırsa çok zaman ateş.
Nüzhet

1684 Belâya merd olanlar sabreder nâ-merd sabretmez
Tamâm olsa ayârı etmez altuna ziyân âteş
Belaya yürekliler direnir, ödlekler direnemez,
Tam olursa ayarı, ateş, altına bir zarar veremez.
Yeniceli Hayâlî

1685 Bana dûzehden ey meh dem urur gül-zârlar sensiz
Diraht âteş nihâl âteş gül âteş berk ü bâr âteş
Bana cehennemdir, ey ay yüzlü, gülşenler, sensiz,
Ağaç ateş, fidan ateş, gül ateş, yaprak ve meyve ateş.
Şeyh Gâlib

1686 Gül âteş gül-bün âteş gül-şen âteş cûy-bâr âteş
Semender-tıynetân-ı aşka bestir lâle-zâr âteş
Gül ateş, gül ağacı ateş, gül bahçesi ateş, dere ateş,
Aşkın semenderlerine yeter lale bahçesi olarak ateş.
Şeyh Gâlib

1687 Rehâ bulmak ne mümkün sûziş-i mihnetten uşşâka
Firâk âteş visâl âteş belâ-yı intizâr âteş
Kurtulmak ne mümkün keder yangınından âşıklara,
Ayrılık ateş, kavuşmak ateş, bekleme belâsı ateş.
Re'fet

1688 Mâ-sivâ şâibesinden dili tathîre çalış
Pertev-i hikmet ü irfânla tenvîre alış
Dünya kirinden gönlü arındırmaya çalış,
Bilgi ve bilgelik ışığıyla aydınlatmaya alış.
Şinâsî

1689 Kesret-i mâl ile fahr ü şeref olmaz hâsıl
İlmini fazlını irfânını teksîre çalış
Mal çokluğu ile erdem ve onur kazanılamaz,
Bilgini, erdemini, kültürünü artırmaya çalış.
Said Bey

1690 Nakş-ı safâ sahîfe-i âlemde kalmamış
Bûy-i vefâ hamîre-i âdemde kalmamış
Gönül neşesi dünya kitabında kalmamış,
Vefa kokusu insanın hamurunda kalmamış.
Nâbî

1691 Gül-istân-ı dehre geldik renk yok bû kalmamış
Sâye-endâz-ı kerem bir nahl-i dil-cû kalmamış
Dünya gülşenine geldik, renk yok, koku kalmamış,
Cömertlik gölgesi salan gönül çekici bir ağaç kalmamış.
Nâbî

1692 Ceyş-i gamdan kande etsin ilticâ ehl-i niyâz
Kal'a-i himmette Nâbî burc ü bârû kalmamış
Gam askerinden nereye sığınsın muhtaçlar,
İyilik kalesinde, Nâbî, ne sur, ne siper kalmış.
Nâbî

1693 Kadrin anlar yok bilir yok her dürr-i sencîdenin
Çârsû-yı kaabiliyyette terâzû kalmamış
Değerin anlar yok, bilir yok eşsiz incinin,
Yetenekler pazarında terazi kalmamış.
Nâbî

1694 Bir dil mi kalmıştır o tîr-i gamzeden kan olmamış
Bir cân mı vardır ol kemân-ebrûya kurbân olmamış
Bir yürek mi kalmıştır, o bakış okundan kan olmamış,
Bir can mı vardır, o kaşların yayına kurban olmamış.
Ahmed Paşa

1695 Âdem odur ki etmeye tağyir vasfını
İkbâl ü baht kendine yâr olmuş olmamış
İnsan odur ki, değiştirmez duruşunu,
Şansı kendine yar olmuş, olmamış.
Seyyid Vehbî

1696 Cemâl-i dost her yüzden zuhûr etmiş temâşâ kıl
Geh olmuş çehre gâhî zülf olub ruhsâra yasdanmış
Tanrı güzelliği her yüzde kendini göstermiş, seyret,
Bazen yüz olmuş, bazen zülüf olup yanağa yaslanmış.
Hayâlî Bey

1697 İşiddim bir tabîb-i hâzık-ı hüsnün dehânından
Devâsız derdine âşıkların dermânlar ağlarmış
Duydum uzman bir güzellik hekiminin ağzından,
Devasız derdine âşıkların dermanlar ağlarmış.
Vâsıf

1698 Bahâyimden sayarmış şahs-ı bî-irfânı ârifler
Değil insânlar ol zümreye hayvânlar ağlarmış
Hayvandan aşağı sayarmış bilgisizi bilgeler,
Değil insanlar, o zümreye hayvanlar bile ağlarmış.
Vâsıf

1699 Gözün aç göz göre aldanma Vâsıf reng-i fânîye
Yarın ukbâda bugün nefsine uyanlar ağlarmış
Gözünü aç, göz göre aldanma Vâsıf ölümlü surete,
Yarın öte dünyada, bugün nefsine uyanlar ağlarmış.
Vâsıf

1700 Millete serbestî-i efkâr lâzımdır ki Hak
Kâr-gâh-ı aklı hürriyetle bünyâd eylemiş
Topluma düşünce özgürlüğü gereklidir ki Tanrı,
Akıl işliğinin yapısını özgürlük üzerine kurmuştur.
Hersekli Ârif Hikmet

1701 Dehr içinde bir yıkık divâr görürsen böyle bil
Bir Süleymân mülküdür kim çerh vîrân eylemiş
Dünyada bir yıkık duvar görürsen şöyle bil:
Bir Süleyman mülküdür ki felek viran eylemiş.
Fuzûlî

1702 Derdimiz cânâne söylenmiş devâ söylenmemiş
Mâcerâ söylenmiş ammâ müddeâ söylenmemiş
Derdimiz sevgiliye söylenmiş, deva söylenmemiş,
Macera söylenmiş ama dava konusu söylenmemiş.
Tayyar Paşa

1703 Dünyâyı bir safâya veren rind-i bî-nevâ
Kemter metâ'-ı zevkini dünyâya vermemiş
Dünyayı bir neşeye satan yoksul rint,
Değersiz bir zevkini dünyaya satmamış.
Cevrî

1704 Âvâzeyi bu âleme Dâvud gibi sal
Bâkî kalan bu kubbede bir hoş sadâ imiş
Sesini bu dünyaya Davud gibi sal,
Geride kalan, bu kubbede bir hoş seda imiş.
Bâkî

1705 Yaşım binâ-yı sabrıma seyl-i fenâ imiş
Bu dîde göz değil bana ayn-ı belâ imiş
Gözyaşım sabır binamı yok eden bir selmiş,
Bu göz, göz değil, bana belanın ta kendisiymiş.
Hayâlî Bey

1706 Gül-zâr-ı dehr içinde nesîm-i sabâ gibi
Halkın esip savurduğu bâd-ı hevâ imiş
Dünya gülşeninde sabah esintisi gibi,
Halkın esip savurduğu istekler yeliymiş.
Lâ

1707 Aşka düştün bana derken gam ü mihnet ne imiş
Sen de gör çâşnî-i câm-ı mahabbet ne imiş
Aşka düştün, bana derken gam ve keder neymiş,
Sen de gör şimdi aşk şarabının tadı neymiş.
Nâbî

1708 Fikr-i müstakbel ü mâziyi bırak ârif isen
Böyledir hâl-i zamân bir var imiş bir yok imiş
Geçmiş ve gelecek düşüncesini bırak arifsen,
Böyledir zamanın hâli: Bir varmış, bir yokmuş.
Koca Râgıb Paşa

1709 Sağım solum gözler idim dost yüzünü görsem deyu
Ben taşrada arar idim ol cân içinde cân imiş
Sağım solum gözlerdim dost yüzünü görsem diye,
Ben dışarıda arar idim, o can içinde can imiş.
Niyazî-i Msrî

1710 Dermân aradım derdime derdim bana dermân imiş
Burhân aradım aslıma aslım bana burhân imiş
Derman aradım derdime, derdim bana dermanmş;
Kanıt aradım aslıma, aslım bana kanıtmış.
Niyazî-i Mısrî

1711 Şimdi münafıkânedir ülfet zamânede
Ahbâb ile mahabbet o da bir zamân imiş
Şimdi münafıkçadır görüşmeler zamanede,
Dostlarla muhabbet, o da bir zamanlarmış.
Enderunlu Vâsıf

1712 Hâhiş ne bizde kaldı ne yârân ü ne yârda
Cünbüş mahabbet ülfet o da bir zamân imiş
İstek ne bizde kaldı, ne dostlarda, ne sevgilide,
Eğlence, sohbet ve dostluk, o da bir zamanlarmış.
Enderunlu Vâsıf

1713 Neylesin gül-zârı âşık olmayınca gül-izâr
Bustân-ı cennete sûret veren dîdâr imiş
Neylesin gül bahçesini âşık, olmayınca gül yanaklısı,
Cennet bahçesine güzellik veren, Tanrı'yla görüşmeymiş.
Necâtî

1714 Gınâ-yı kalbe sebeb devlet-i kanâ'at imiş
Cihânda cây-i ferah kûşe-i ferâgat imiş
Gönül zenginliği yetinme devletindenmiş,
Dünyada en iç açıcı yer, tokgözlülük köşesiymiş.
Fıtnat Hanım

1715 Sühan-şinâs oluyor kim ki bî-vefâ olsa
Meğer zamânede gaddarlık zarâfet imiş
Söz bilir oluyor kim ki vefasız olsa,
Meğer zamanımızda gaddarlık zarafetmiş.
Koca Râgıb Paşa

1716 Dünyaya tama' etmemek etmekten yeğ
Çün evveli hırs âhiri hasret imiş
Dünyaya açgözlü olmamak, olmaktan iyi,
Çünkü başı tutku, sonu ayrılık acısı imiş.
Fuzûlî

1717 Suhûlet ile eder her kim istese teshîr
Gönül dedikleri şehrin hisârı olmaz imiş
Kolaylıkla ele geçirir her kim istese,
Gönül dedikleri şehrin kalesi olmazmış.
Çelebizâde Âsım

1718 Dört kitâbın ma'nîsin okudum hâsıl ettim
Aşka gelincek gördüm bir uzun heceyimiş
Dört kitabın anlamın okudum, öğrendim,
Aşka gelince gördüm, bir uzun heceymiş.
Yûnus Emre

1719 Âlemde gönül birliği güç yâr ile yoksa
Ağyâr-ı sitem-kâra müdârâ olagelmiş
Dünyada gönül birliği güç sevgiliyle yoksa,
Acımasız yabancıların yüzüne gülmek süregelmiştir.
Emrî (Edirneli Emrullah)

1720 Cemâl-i bâ-kemâli eylemiş her zerrede cevelân
Hudâ her zerrede bir mihr-i âlem-tâb göstermiş
Mükemmel güzelliği her zerrede gezinmiş,
Tanrı her zerrede, aydınlatıcı bir güneş göstermiş.
Nazîm

1721 Tefâvüt yoktur evzân-ı şuûnât-ı tabî'atta
Terâzû-yı hakîkat hûb ü zişti denk göstermiş
Fark yoktur doğa olaylarının ölçüsünde,
Hakikat tartısı güzel ve çirkini denk göstermiş.
Hersekli Ârif Hikmet

1722 Değildir cây-ı ârâm olmağa mülk-i sivâ kâbil
Hudâ âşıklara kevn ü mekânı teng göstermiş
Uygun değildir dinlenme yeri olmaya dünya,
Tanrı âşıklara bütün bir evreni dar göstermiş.
Manastırlı Fâik Bey

1723 Olur rüsvây subh-ı mahşer ol kim şâm-ı gaflette
Bu bâğın gül sanıb hâr-i mugaylânını devşirmiş
Rezil olur diriliş sabahında o ki, gaflet akşamında,
Dünya bahçesinin gül sanıp deve dikenini devşirmiştir.
Nâilî-i Kadîm

1724 Bin şîvesi vardır bu Züleyhâ-yı cihânın
Ey Yûsuf-hüsn eyleme zindânı ferâmûş
Bin cilvesi vardır bu dünya Züleyha'sının,
Ey Yusuf yüzlü, unutma zindanı!
Keçecizâde İzzet Mollâ

1725 Aşkın dil-i Esrâr'ı bir derde düşürmüş kim
Ma'mûr olayım derken bî-çâre harâb olmuş
Aşkın Esrâr'ın gönlünü bir derde düşürmüş ki,
Bayındır olayım derken zavallı harap olmuş.
Esrâr Dede

1726 Kalmış ser-i meydân-ı mahabbet tek ü tenhâ
Zen-tab'lar almış yeri merdân unutulmuş
Aşk meydanı ıssız, kimsesiz kalmış,
Kadınsılar almış yeri, erler unutulmuş.
Nâbî

1727 Nâbî kimi görsen yürütür hükmünü nefsin
Hakk'ın bize gönderdiği fermân unutulmuş
Nâbî kimi görsen yürütür hükmünü nefsin,
Hakk'ın bize gönderdiği ferman unutulmuş.
Nâbî

1728 Olmuş o kadar halk-ı cihân mekrde üstâd
Kim sâbıka-i şöhret-i şeytân unutulmuş
Ustalaşmış o kadar halk düzenbazlıkta,
Ki şeytanın geçmiş şöhreti unutulmuş.
Nâbî

1729 Değil tedbir ile bir ferd kâdir mahv ü isbâta
Sutûr-i nüshâ-i takdire kimdir hâme uydurmuş
Kimse önlemle başına gelecekleri değiştiremez,
Kader kitabının satırlarına kim kalem uydurmuş?
Koca Râgıb Paşa

T/MISRALAR

838 Bir müsâfir-hânedir insâna bu köhne ribat
Bir konuk evidir insana bu köhne konak.
Âsaf (Mahmûd Celâleddin Paşa)

839 Merd-i vahdet sübha vü zünnâra etmez iltifât
Tevhid eri tespih ve papaz kuşağına etmez iltifat.
Şeyh Gâlib

840 Halkın bu felek dediği dolâb-ı meşakkat
Halkın bu felek dediği bir sıkıntı çarkıdır.
Lâ

841 Kâfir-i bî-mezhebe hüccet ü bürhân galat
Mezhepsiz inkârcıya belge ve kanıt sunmak yanlış.
Şeyh Gâlib

842 Sîne-i şeytânda cevher-i îmân galat
Şeytanın kalbinde iman cevheri var saymak yanlış.
Şeyh Gâlib

843 Bâde-i gafletle medhûş olmayan etmez galat
Gaflet şarabıyla aklını yitirmeyen etmez hata.
Şeyhülislam Yahyâ

844 Her leîmi sırra mahrem sanma eyle ihtiyât
Her alçağı sır vermeye uygun sanma, ölçülü davran.
Niyâzî-i Mısrî

845 Bî-vefâlardan hazer kıl tut tarîk-i ihtiyât
Vefasızlardan uzak dur, düşünerek hareket et.
Fuzûlî

846 Halk esîr-i şöhret oldu eylemez im'ân-ı zât
Halk esiri oldu şöhretin, aslını araştırmaz kimsenin.
Müverrih Râşid

847 Unutma âşinâlık resmini ki bizleri yâd et
Unutma tanışıklık töresini, hatırla bizleri.
Lâ

848 Yârini bir varak-ı sebz ile olsun yâd et
Dostunu yeşil bir yaprakla da olsa, hatırla.
Lâ

849 Kalb-i dervîşe dokunma hazer et
Dervişin kalbine dokunmaktan kaçın.
Sünbülzâde Vehbî

850 Harâb oldu gönül yâ Rab evindir ânı ta'mîr et
Harap oldu gönül, ya Rab evindir, onar onu.
Keçecizâde İzzet Mollâ

851 Tâvus-ı nâle-kârı görüp terk-i züyûr et
Acı çeken tavusa bak, süslenmeyi bırak.
Sâmî

852 Meftûhdur erbâb-ı dile bâb-ı mahabbet
Açıktır gönül erlerine aşk kapısı.
Şeyhülislam Yahyâ

853 Muhibb-i hikmet olanlar hakîm olur elbet
Bilgeliği sevenler bilge olurlar elbet.
Andelîb

854 Sa'y eden feyz-yâb olur elbet
Çalışan bolluğa kavuşur elbet.
Lâ

855 Nâ-kâbil için pend-i hakîm-âne ne hâcet
Anlamayacak için bilgece öğüde ne gerek?
Diyarbakırlı Said Paşa

856 Olur adl ile hâsıl iktidar ü servet-i millet
Çıkar adaletle ortaya, toplumun zenginlik ve gücü.
Memdûh Efendi

857 Her kârda âkıl gözetir semt-i suhûlet
Her işte akıllı kişi gözetir kolay yolu.
Lâ

858 Uyduran masrafın îrâdına çekmez zahmet
Uyduran giderini gelirine çekmez sıkıntı.
İzzet

859 Sadıkü'l-va'd olur ehl-i himmet
Sözünün eri olur yardımsever.
Lâ

860 Ârif olana besdir işaret
Anlayana yeterlidir bir işaret.
Lâ

861 Senden ednâya bakıp da şükret
Senden alttakilere bak da şükret.
Lâ

862 Dil-i vîrânıma dâ'im konar firkat göçer hasret
Yıkılmış gönlüme hep konar ayrılık, göçer hasret.
Rahmî

863 Kepâze eyledim dünyâyı ammâ kalmadı kuvvet
Kepaze eyledim dünyayı ama bitti gücüm.
Keçecizâde İzzet Mollâ

864 Ahbâba değil düşmenine eyle mürüvvet
Dostlarına değil düşmanına göster yiğitliğini.
Lâ

865 Mebzûl değil herkese samur-ı inâyet
Yetmez herkese ihsan kürkü.
Lâ

866 Gelmek irâdet gitmek icâzet
Gelmek istemle, gitmek izinle.
Lâ

867 Rızk için çekme gamı "nahnü kasemnâ"yı gözet
Geçimlik için kaygılanma, "biz paylaştırdık"ı[20] düşün.
Rif'at

[20] Kur'an, Zuhruf, 43/32: "Şimdiki hayatta onların geçimliklerini aralarında paylaştıran, birbirlerine iş gördürmeleri için, kimini kimine derecelerle üstün kılan biziz."

868 Meyleder elbette hâke meyve-dâr olsa diraht
Sarkar elbette toprağa meyveli ağaç.
Lâ

869 Pîrlikte âteş-i fakrın olur te'sîri saht
Yaşlılıkta yoksulluk ateşi daha yakıcıdır.
Çelebizâde Âsım

870 Mestim ammâ şarâb-ı aşkla mest
Sarhoşum ama aşk şarabıyla sarhoş.
Çelebizâde Âsım

871 Râşid edermiş âdemi sahbâ-yı câh mest
Râşid, edermiş insanı, makam şarabı sarhoş.
Râşid

872 Da'vâ sübût bulmaz olursa güvâh mest
Dava gerçekleşmez sarhoşsa tanık.
Seyyid Vehbî

873 Çok müselmânı soğuklar eyledi âteş-perest
Çok müslümanı soğuklar etti ateş-perest.
Lâ

874 Âkıl oldur ki ide düşmenini rıfkıla dost
Akıllı odur ki, eder düşmanını tatlılıkla dost.
Keçecizâde İzzet Mollâ

875 İcrâ-yı sevâb ederken etme tereddüt
İyilik yaparken etme tereddüt.
Mehmed Re'fet

T/BEYİTLER

1730 Bir lokma için çekme sakın minnet-i dûnân
Güsterde iken sofra-i na'mâ-yı kanâ'at
Bir lokma için çekme sakın alçakların minnetini,
Önünde açılmış dururken yetinme nimeti sofrası.
Fıtnat Hanım

1731 Dest-i gavvâsân-ı insâfa gelir bir gün çıkar
Bu meseldir ki sen insâniyet et ummâna at
İnsaf dalgıçlarının eline gelir bir gün, çıkar,
Bu atalar sözüdür ki, sen iyilik et denize at.
Lebib-i Âmidî

1732 Şeb-i yeldâyı müneccimle muvakkit ne bilir
Mübtelâ-yı gama sor kim geceler kaç sâat
En uzun geceyi yıldızbilimciyle zaman belirleyici ne bilir,
Ayrılık acısı çekene sor, geceler kaç saattir?
Nef'î

1733 Geh gider mey-kedeye gâh gelir hân-kâha
Hayf kim yok dil-i dîvâneye bir yerde sebât
Bazen gider meyhaneye, bazen gelir tekkeye,
Yazık ki yok deli gönlün bir yerde kararı.
Müştak Baba

1734 Bed-zebânlık yaraşır sûreti çirkin olana
Herkesin uygun olur zâtına elbette sıfât
Ağzı bozukluk yakışır görünüşü çirkin olana,
Herkesin uygun olur özüne elbette nitelikleri.
Belîğ

1735 Elde altun bileziktir san'at
Ki verir ehline feyz ü rif'at
Elde altın bileziktir sanat,
Ki verir sahibine bolluk ve yücelik.
Şinasî

1736 Âyine-i cemâl-i ezeldir şu kâ'inât
Eyler Hudâ görenlere her yüzden iltifât
Öncesiz güzelliğin aynasıdır evren,
Eyler Tanrı görenlere her yüzden iltifat.
Mehmed Tevfik

1737 Dost yüznü göricek şirk yağmalandı
Ânunçün kapıda kaldı şeriat
Dost yüzünü görünce şirk yağmalandı,
O nedenle kapıda kaldı şeriat.
Yûnus Emre

1738 Çek halâikten eli kat' et alâikten dili
Şâkirâ imdâd-ı Rabbânî sana besdir fakat
Çek halktan elini, kes ilgilerden gönlünü,
Ey Şâkir, Tanrı yardımı sana yeter yalnız.
Şâkir Paşa

1739 Bir yaş ki akar berâ-yı firkat
Elbette olur sezâ-yı şefkat
Ayrılık acısıyla ağlayan kimse,
Elbette sevecenliğe layık olur.
Abdülkerîm Sâbit Bey

1740 Kim kılmaz ise hürmet âdâb-ı şerî'ata
Keşfolmaz âna vech-i dil-ârâ-yı hakîkat
Kim saygı göstermezse şeriat kurallarına,
Görünmez ona hakikatin gönül alan yüzü.
Kâzım Paşa

1741 Eğer su serpmeseydi dem-be-dem endîşe-i vuslat
Ne dil kordu ne cân yandırmadık tâb-ı gam-ı firkat
Eğer su serpmeseydi zaman zaman kavuşma düşüncesi,
Ne gönül bırakırdı ne can yandırmadık, ayrılık acısının ateşi.
Rumî

1742 Bana gözyaşı vermiş süt yerine tıfl iken dâye
Gam ile gussa hem-zâdım belâ mâder peder firkât
Bana gözyaşı vermiş süt yerine çocukken sütanne,
Keder ile kaygı kardeşim, bela annem, babam ayrılık.
Nev'î

1743 Göz mü açtırdı bize cevr ü cefâ-yı eyyâm
Fikr-i bî-hâsıl-ı dünya ile geçti evkât
Göz mü açtırdı bize hayatın eza ve cefası,
Sonuçsuz dünya düşünceleriyle geçti ömür.
Şeyhülislam Yahyâ

1744 Nâbî bakılsa çeşm-i hakîkatle âleme
Takdîrle musalâhadan mâ'dâ galat
Nâbî, bakılırsa hakikat gözüyle dünyaya,
Kaderle barışmaktan başkası yanlıştır.
Nâbî

1745 İhtilâf-ı kâ'inâtı hikmete haml eyle hep
Yoksa takdîr eylemez bir emrde hâşâ galat
Evrendeki çelişkileri bilgeliğe yor hep,
Yoksa Tanrı eylemez bir işte –hâşâ- yanlış.
Râşid

1746 Nüsha-i âşüfte-i dîvân-ı ömrüm sorma hiç
Hat galat ma'nâ galat imlâ galat inşâ galat
Darmadağın bir kitabı andıran hayatımı sorma hiç,
Yazı yanlış, anlam yanlış, yazım yanlış, kurgu yanlış.
Lâ

1747 Sa'y eyle nakş-ı hikmetin idrâke Sânî'in
Bî-sun'-i Hak müşâhede-i mâ-sivâ galat
Çalış Tanrı'nın bilgelik nakışlarını kavramaya,
Hakk'ın sanatını görmeden varlığa bakmak yanlış.
Nâbî

1748 İntizâm-ı âlemin kânunudur mevt ü hayât
Mürtebittir hestî ve nîstîye cümle kâ'inât
Dünya düzeninin yasasıdır ölüm ve dirim,
Bağlıdır varlık ve yokluğa cümle âlem.
Lâ

1749 İntikâl etmektedir dîvâneden dîvâneye
Bir aceb meşrûtadır dârü'ş-şifâ-yı kâ'inât
Bir deliden diğerine geçip durmaktadır,
Bir acayip mirastır dünya tımarhanesi.
Yenişehirli Avnî

1750 Vuslatın cennettir ehl-i aşka hicrânın cahîm
Ey kıyâmet-kad olubdur arada aşkın sırat
Kavuşman cennettir âşıklara, ayrılığın cehennem,
Ey selvi boylu, aşkın, arada köprü olmuştur.
Rûhî-i Bağdâdî

1751 Aldılar ol şem'-i bezm-ârâyı ağyâr ortaya
Zâhir oldu nükte-i "lâ hayra illâ fi'l-vasat"
Aldılar o meclisi süsleyen mumu rakipler ortaya,
Gerçekleşti "Hayır ancak ortadadır" sözünün anlamı.
Bâkî

1752 Hil'at-ı câhı bulur kâmet-i isti'dâdın
Câmeyi hep biçer endâma münâsib hayât
Değerine uygun kaftanı bulur yeteneğin,
Giysileri hep biçer bedenine uygun hayat.
Belîğ

1753 Zamân zamân-ı terakki cihân cihân-ı ulûm
Olur mu cehl ile kâbil bekâ-yı cem'iyyât
Zaman ilerleme zamanı, dünya bilimler dünyası,
Olur mu bilgisizlikle mümkün, yaşaması toplumların?
Sadullah Paşa

1754 Âyine-i idrakini pâk eyle sivâdan
Sultân mı gelir hâne-i nâ-pâke hicâb et
Anlayış aynanı arındır kirlerden,
Sultan gelir mi temizlenmemiş eve, utan!
Nâbî

1755 Ne kimseye teşekkî vü ne âh ü nâle et
Gaddâr-ı bî-mürüvveti Hakk'a havâle et
Ne kimseye yakın, ne inleyip ağla,
Mürüvvetsiz zalimi Hakk'a ısmarla.
Nazif

1756 Bir yerde ki yok nağmeni takdîr edecek gûş
Tazyî-i nefes eyleme tebdîl-i makâm et
Bir yerde yoksa şarkını takdir edecek kimse,
Nefesini boşa harcama, hemen git başka yere.
Ziyâ Paşa

1757 Avret gibi mağlûb-ı hevâ olma er ol er
Nefsin seni râm etmeye sen nefsini râm et
Kadın gibi arzularına yenik düşme, er ol, er,
Nefsin sana boyun eğdirmesin, sen nefsine boyun eğdir.
Ziyâ Paşa

1758 Noksânını bil bir işe ya başlama evvel
Ya başladığın kârı pezirâ-yı hitâm et
Eksiğini bil, bir işe ya başlama hemen
Ya da başladığın işi adam gibi bitir.
Ziyâ Paşa

1759 Öğren lisân-ı asrı rüsûm-i zamâneyi
Bak tab'-ı nâsa hâle münâsib tekellüm et
Öğren çağın dilini, zamanın göreneğini,
Bak insanların yeteneğine, duruma uygun konuş.
İstanbulî Es'ad Bey

1760 Ya söyle sözü güher nisâr et
Ya samt ü sükûtu ihtiyâr et
Ya söyle sözü, mücevherler saç,
Ya da konuşmamayı, susmayı seç.
Lâ

1761 Âb-ı hayât olmayıcak kısmet ey gönül
Bin yıl gerekse Hızır ile seyr-i Sikender et
Bengisu kısmet değilse ey gönül, neye yarar,
İstersen bin yıl İskender gibi Hızır'la dolaş.
Zeynep Hanım

1762 Mülk içinde melekûtu göreyim dersen eğer
Lafzda ma'nîye bak nâfede bûyi seyr et
Duyusal içinde tanrısal olanı göreyim dersen eğer,
Sözde anlama bak, misk ceylanında kokuyu kokla.
Nâbî

1763 Mânend-i şecer nâbit olur sâbit olanlar
Herhangi işin ehli isen anda sebât et
Ağaç gibi gelişir sabit olanlar,
Hangi işin ehli isen, onda sebat et.
Ziyâ Paşa

1764 Vücûdun perde-i dîdâr-ı ma'nâ olduğun anla
Nihân ol dîdeden çün nağme-vâr seyr-i makâmât et
Gerçeğin yüzünü örttüğünü anla varlığının,
Gizlen gözlerden, ezgi gibi makamlarda gezin.
Râşid-i Kadîm

1765 Cihânın hûb ü ziştin eylemek temyîz kâbildir
Derûnun saykal-ı irfân ile sen durma mir'ât et
Dünyanın güzel ve çirkinini ayırmak mümkündür,
Kalbini, anlayış cilasıyla, yeter ki ayna gibi parlat.
Ali Rûhî Bey

1766 Aslı yok Ankâ gibi mechûlü olma herkesin
İlm ile ma'lûm-ı âlem ol da kesb-i şöhret et
Asılsız Anka gibi meçhulü olma herkesin,
Bilginle herkesçe tanın da şöhret kazan.
Enderunlu Vâsıf

1767 Deryâ-dil olanlarda ara gevher-i aşkı
Her dilde bulunmaz dürr-i nâ-yâb-ı mahabbet
Engin gönüllülerde ara aşk cevherini,
Her gönülde bulunmaz, sevginin eşsiz incisi.
Edirneli Fâiz

1768 Maksûd kolaylıkla azizim ele girmez
Çeşmi etti fedâ Yûsuf'a Ya'kûb-ı mahabbet
Amaca kolayca azizim ulaşılamaz,
Gözlerini feda etti Yusuf'a sevginin Yakub'u.
Keçecizâde İzzet Mollâ

1769 Mecnûn ne bilir kâide-i nâz u niyâzı
Âşık mı sanır kendin o meczûb-ı mahabbet
Mecnûn ne bilir naz ve yakarış yolunu,
Âşık mı sanır kendini o sevgi meczubu.
Nef'î

1770 Ey tıfl-i dil ümmîdi ko âzâd olamazsın
Bir cum'ası yok haftadır eyyâm-ı mahabbet
Ey gönül, umudu bırak, azat olamazsın,
Tatili olmayan haftadır sevgi günleri.
Lâ

1771 Zebân kesilse kesilmez lisân-ı aşk u mahabbet
Cihân tükense tükenmez beyân-ı aşk u mahabbet
Dil kesilse, kesilmez aşk ve sevginin dili,
Dünya tükense, tükenmez aşk ve sevginin sözü.
Nev'î

1772 Derd ü gama hadd yok dil ise teng be-gâyet
Hiç akla sığar kâr değil aşk u mahabbet
Dert ve keder sınırsız, gönül çok sınırlı,
Hiç akla sığar iş değil bu aşk ve sevgi.
Şeyh Sinânî

1773 Tevekkül bâd-bânın kıl küşâde felek-i ihlâsa
Eser bahr-i emelde bir muvâfık rûzgâr elbet
Tevekkül yelkenini aç doğruluk göğüne,
Eser emel denizinde uygun bir rüzgâr elbet.
Fıtnat Hanım

1774 Dünyâda nasîbin sitem ü cevr ise ey dil
Ahbâbın eder ânı da a'dâya ne hâcet
Dünyada payın zulüm ve eziyet ise ey gönül,
Dostların eder onu da, düşmana ne gerek var.
Şeyhülislam Yahyâ

1775 Nakdin var ise dil-beri teshîre ne hâcet
Ey dil bu imiş çâresi tedbîre ne hâcet
Paran varsa, gönül alan güzeli elde etmeye ne gerek,
Ey gönül, çaresi buymuş, başka bir önleme ne gerek?
Rüşdî

1776 Lâ'net ola ol mala ki tahsîline ânın
Ya dîn ola ya ırz ile nâmus ola âlet
Lanet olsun o mala ki, kazanmaya onu,
Ya din olur ya da onur ve namus olur araç.
Ziyâ Paşa

1777 Kâdı ola da'vâcı ve muhzır dahi şâhit
Ol mahkemenin hükmüne derler mi adâlet
Yargıç davacı, mübaşir de tanık olursa,
O mahkemenin kararına adalet denir mi?
Ziyâ Paşa

1778 Ekser kişinin sûretine sîreti uymaz
Yârab bu ne hikmettir bu ne hâlet
Çoğu kişinin dışına uymaz içi,
Rabb'im bu ne hikmettir, bu ne hâl?
Ziyâ Paşa

1779 Âdem olanın hayr olur âdemlere kasdı
İnsânlığa insânda budur işte delâlet
İnsan olanın iyilik olur insanlara amacı,
İnsanlığa insanda budur işte işaret.
Ziyâ Paşa

1780 Bulunmazsa adâlet milletin efrâdı beyninde
Geçer bir gün zemine arşa çıksa sâye-i devlet
Bulunmazsa adalet toplumun üyeleri arasında,
Geçer bir gün yere, arşa çıksa da devletin gölgesi.
Nâmık Kemâl

1781 Bilmezem bu hilkât-i âlemde mi insâf yok
Olmadım mı yoksa ben hâlâ sezâ-yı merhamet
Bilmem bu dünyanın yaratılışında mı insaf yok,
Olamadım mı yoksa ben hâlâ merhamete layık?
Avnî (Fâtih Sultan Mehmed)

1782 Hâlin kime açsan sana der hikmeti vardır
Öldürdü bizi âh bilinmez mi bu hikmet
Hâlini kime açsan, sana der, hikmeti vardır,
Öldürdü bizi ah, bilinmez mi bu hikmet?
Rûhî-i Bağdâdî

1783 Mey akla vü vücûda eder îrâs mazarrat
Kılmış ya niçün men' ânı şer' ile hikmet
Şarap akla ve bedene zararlar verir,
Yasaklamış ya niçin onu şeriat ve hikmet?
Reşâd Bey

1784 Allah kapasın oldu güşâde der-i rüşvet
Hem rüşvete hem mürteşî vü râşîye lâ'net
Allah kapasın, açıldı rüşvet kapısı,
Hem rüşvete, hem alan ve verene lanet.
Sünbülzâde Vehbî

1785 Derdinle ya öldür beni ya visâlinle kıl ihyâ
Ey rûh-ı revân ikisi de cânıma minnet
Derdinle ya öldür beni, ya visalinle dirilt,
Ey su akışlı sevgili, ikisi de canıma minnet.
Kuddûsîzâde Menfî

1786 Ne dâd-i mahlûka ne sim ü zere minnet
Dîvân-ı ezelde yazılan deftere minnet
Ne halkın ihsanına, ne gümüş ve altına minnet,
Ezel divanında yazılan yazgıya minnet.
Ziyâ Paşa

1787 Gördün mü bu âyine-i devrânda söyle
Kim verdi murâd üzre hayâlâtına sûret
Gördün mü bu dünya aynasında söyle,
Kim gerçekleştirebildi istediği gibi hayallerini?
Haşmet

1788 Girdâbe-i hayrette kalır akıl nihâyet
Hayret yine hayret yine hayret yine hayret
Hayret burgacında kalır akıl sonunda,
Hayret, yine hayret, yine hayret, yine hayret!
Mehmed Âkif

1789 Âkıl isen kimseye etme hakâretle nazar
Sırçayı gevher bil ey dil serçeyi Ankâ gözet
Akıllıysan kimseye aşağılayarak bakma,
Camı elmas bil, ey gönül, serçeyi Anka gör.
Fevrî

1790 Kendi mikdârından ey dil herkesi a'lâ gözet
Zerreyi mihr-i münevver katreyi deryâ gözet
Kendi değerinden, ey gönül, herkesi üstün gör,
Zerreyi parlak güneş, damlayı deniz gör.
Fevrî

1791 Bir müessirden zuhûr eyler Ziyâ, âsâr hep
Sırf ta'zîr ü tesellîdir bize ta'bîr-i baht
Bir etken nedenin ürünüdür Ziyâ, eserler hep
Sırf uyarı ya da tesellidir bize talih yorumu.
Ziyâ Paşa

1792 Fikr-i emvâl ile bâr-ı gama hammâl oldun
Senin ey hâce cezâ-yı amelindir çekegit
Mal yığma düşüncesiyle gam yüküne hamal oldun,
Senin, ey hoca, yaptıklarının karşılığıdır, taşıyıp dur.
Belîğ

1793 Mâsivâllâhı dilinden selb et
Vâdi-i nazma bu üslûb ile git
Tanrı dışındakilerden dilini arındır,
Şiir yoluna bu anlatım yoluyla git.
Hakanî Mehmed Bey

1794 Pençe-i şîr olsa pençen âhir eylerler şikest
Bu mesel meşhûrdur dest ber bâlâ-yı dest
Aslan pençesi de olsa pençen, sonunda kırarlar,
Bu atalar sözü ünlüdür: El elden üstündür.
Nev'î

1795 Yâr ser-keş sîne pür-âteş gönül sevdâ-perest
Baht nâ-hem-vâr ve tâli' ser-nigûn hâtır şikest
Sevgili dik başlı, göğüs pür-ateş, gönül tutkun,
Şans yaver değil, talih tepe taklak, gönül kırgın.
Derviş Çelebi-i Mevlevî

1796 Herkesin bezm-i cihân içinde bir sevdâsı var
Şem' yanar gül güler bülbül olur her-bâr mest
Herkesin bu dünyada bir sevdası var,
Mum yanar, gül güler, bülbül hep sarhoş.
Muhibbî (Kanunî Sultan Süleymân)

1797 Kimden istifsâr idem keyfiyet-i aşkı aceb
Ârif-i âgâh sarhoş vâkıf-ı esrâr mest
Kimden sorayım aşkın ne olduğunu acaba,
Sağgörülü bilge sarhoş, sırları bilen sarhoş.
Lâ

1798 İkisi birdir muazzeb eylemekte âdemi
Tâli'-i mes'ûd-ı düşmen kevkeb-i menkûb-ı dost
İkisi birdir acı vermekte insana,
Düşmanın mutluluk şansı, dostun sönen yıldızı.
Sâbit

1799 Bâd-ı semûm-ı kahr-ı leylle pejmürde olsa da
Bâğ-ı derûnu pür-semer eyler selâm-ı dost
Gecenin kahredici çöl yeliyle perişan olsa da,
Gönül bahçesine çiçek açtırır bir dost selamı.
Lâ

1800 Gönül uçmak diler kapında velî
Cân kuşudur şikeste-bâl ey dost
Gönül uçmak diler kapında ama,
Can kuşunun kanadı kırıktır ey dost.
Şeyhî

1801 Şecerdir hadd-i zâtında fakat dehşet verir tâbût
Hacerdir hadd-i zâtında fakat ziynet verir yâkût
Ağaçtır özünde ama dehşet verir tabut,
Taştır özünde ama güzellik verir yakut.
Lâ

1802 Dehen-i yâre dedim hokka-i la'l ü yâkût
Ağzının ölçüsünü aldı hemân etti sükût
Sevgilinin ağzına dedim lâl ve yakut hokka,
Ağzının ölçüsünü aldı, hemen sus-pus oldu.
Sâmî

1803 Hep sükûnettir sebep bu âlemin ber-bâdına
Bâis-i ucb ü gurûr-ı ehl-i tuğyândır sükût
Dünyanın bozulma nedeni hep dinginliktir,
Azgınların kibir ve gurur nedeni susmaktır.
Hersekli Ârif Hikmet

1804 Tâc ü taht-ı saltanat ber-bâd olur çün âkıbet
Kendini âlem serîrinde Süleymân oldu tut
Saltanat taht ve tacı yok olur sonunda,
İstersen dünya tahtında Süleyman ol.
Muhibbî (Kanunî Sultan Süleymân)

U-Ü/MISRALAR

876 Ne kadar olsa cefâdan usanır cândır bu
Ne kadar olsa cefadan usanır, candır bu.
Keçecizâde İzzet Mollâ

877 Kimseye bâki değil menzil-i fânîdir bu
Kimseye kalmaz, geçici bir konaktır dünya.
Meşhûrî

878 Bilmeden hâne-i sûru kâse eyler cüst ü cû
Bilmeden düğün evini çanak araştırır.
Lâ

879 Gün yüzün görmeyeli günüzümüz şâm oldu
Gün yüzün görmeyeli günüzümüz akşam oldu
İshâk

880 Şimdi medh ü gazele câize tahsîn oldu
Şimdilerde şiirin karşılığı sade takdir oldu.
Râşid

881 Acib dîvânedir zu'munca ol kim zü-fünûn oldu
Tuhaf delidir, sanır ki tüm bilimleri öğrenmiştir.
Şeyhülislam Yahyâ

882 Kâlâ-yı hüner şimdi harîdârını buldu
Sanat eseri şimdi alıcısını buldu.
Lâ

883 Feyz-i Hak mâye-i aşkı dil-i dânâda kodu
Tanrı aşk mayasını bilgili gönle bıraktı.
Râmiz Paşa

884 Bir borç ödemez hezâr kaygu
Bir borç ödemez bin kaygı.
Ahkarî

885 Diyelim sûfi-i nâ-dâna ıraktan yâ Hû
Diyelim bilgisiz sofuya uzaktan "ya Hû".
Tıflî

886 Sana âkıl deyu vasf eylemedim Mecnûn'u
Sana akıllı diye anlatmadım Mecnun'u.
Lâ

887 İşte meydan işte er merdim diyen gelsin beru
İşte meydan işte er, merdim diyen gelsin beri.
Celîlî

888 Süleymân yâd olundukça bile mezkûr olur mûru
Süleyman hatırlandıkça anılır karıncası da.
Bâkî

889 Eyleme dünyâ için nâ-dâna her dem ser-fürû
Baş eğme dünya için bilgisize hiçbir zaman.
Fevzî

890 Elbette su vermez ipsize kuyu
Elbette su vermez ipsize kuyu.
Ahmed Behcet

891 Böyle eyyâm-ı gamın böyle olur nev-rûzu
Böyle gam kışının böyle olur baharı.
Hâletî

892 Zu'munca olur her kişinin redd ü kabûlü
Düşüncesince olur her kişinin ret ve kabulü.
Lâ

BİLGELİKLER DİVANI

U-Ü / BEYİTLER

1805 Abesdir devr-i nâ-sâz-ı felekten bî-huzûr olmak
Gam ü şâdiye bakma zevke bak Muhlis cihândır bu
Saçmadır feleğin uygunsuz dönüşünden huzursuz olmak,
Üzüntü ve sevince bakma, zevke bak Muhlis, dünyadır bu.
Es'ad Muhlis Paşa

1806 Sakın bir zerre-i nâçizi pâ-mâl etme sultânım
Kişi ettiğini elbet bulur günden ayândır bu
Sakın önemsiz bir zerreyi bile çiğnetme sultanım,
Kişi ettiğini elbet bulur, güneşten açıktır bu.
Feyzî-i Kadîm

1807 Mikdâr-ı kâbiliyyet olur mevrid-i füyûz
Her câmı vüs'atince leb-â-leb eder sebû
Yeteneğin düzeyi belirler bağışların ölçüsünü,
Her kadehi kendi oylumunca doldurur testi.
Hersekli Ârif Hikmet

1808 Kendi taksirâtını teşhîr için dellâl olur
Eyleyen eşhâs içinde seyyiâtı cüst ü cû
Kendi suçlarının çığırtkanıdır,
İnsanlar arasında suçları araştıran,
Said Paşa

1809 Görüp evvel nazarda sûretin
Cân verip âna müptelâ oldu
Gördü ilk bakışta yüzünü,
Can verdi, âşık oldu ona.
Fevrî

1810 Erişir Ka'be-i maksûda kalmaz râh-ı mihnette
Âna kim pertev-i nûr-i cemâlin reh-nümûn oldu
Erişir amaç Kâbe'sine, kalmaz zahmetli yolda,
Ona ki güzellik nurunun ışığı yol gösterici oldu.
Şeyhülislam Yahyâ

1811 Kimini sevdi Hudâ kimini sevdâda kodu
Gülü ârâyiş edip bülbülü gavgâda kodu
Kimini sevdi Tanrı, kimini sevdada bıraktı,
Gülü süsleyip bülbülü kavgada bıraktı.
Bursalı Cenânî

1812 Bülbülün cürmü ne kim hasret ile zâr çeker
Ne sebebden gül ile hârı bir arada kodu
Bülbülün suçu ne ki hasretle ağlayıp inler,
Ne sebepten gül ile dikeni bir arada bıraktı?
Şeyhoğlu

1813 Devlet iki cânibden eğer olsa müyesser
Telh olmaz idi meyde dahi lezzet olurdu
Devlet iki yönden eğer olsaydı nasip,
Acılık olmazdı, şarapta da lezzet olurdu.
Lâ

1814 Bağbân mey içeli bildi üzüm kıymetini
Meded öldüm diyenin aynına sıkmaz koruğu
Bağcı şarap içeli anladı üzümün değerini,
"Medet öldüm!" diyenin yüzüne sıkmaz koruğu.
Lâ

1815 Sen hemân eyle hulûs ile rücû
Aff-ı Bârî elbette bulur vukû
Sen hemen içtenlikle dön kötülükten,
Tanrı bağışı, elbette gerçekleşecektir.
Lâ

1816 Adam adamdır eğer olmaz ise bir pulu
Eşek yine eşektir atlastan olsa çulu
Adam adamdır olmasa da bir pulu,
Eşek yine eşektir atlastan olsa da çulu.
Lâ

1817 Cemâl ü hüsnüne mağrûr olursun
Kemâl-i hüsnünün noksânı yok mu
Güzelliğine mağrur olursun,
Yetkin güzelliğinin hiç eksiği yok mu?
Hoca Dehhani

1818 Merhûn-ı gam-i hasret olan hâtır açılmaz
Medyûn olan âdemde şetâret bulunur mu
Özlem acısına tutsak gönül açılmaz,
Borçlu olan insanda neşe bulunur mu?
Fâruk

1819 Zâtadır câha değildir nazar-ı ehl-i kabûl
Hârdır hâr güle olsa bile hem-zânû
Öze bakarlar, makama değil değer bilirler,
Dikendir, gülle diz dize olsa bile diken.
Nâbî

1820 Kalbini pâk edemez mahv-ı vücûd eylemeyen
Kayd-ı tathîr-i denestir eriten sabunu
Gönlünü arındıramaz varlığından geçmeyen,
Kiri temizleme kaygısıdır eriten sabunu.
Seyyid Vehbî

1821 Murâdın hıfz ise bâd-ı fenâdan şem'i ikbâlin
Ânın dest-i duâdır ehl-i dil indinde kânûnu
İsteğin korumaksa yok olmaktan mutluluğunu,
Onun dua etmektir gönül erleri katında kanunu.
Belîğ

1822 Kemend-endâz-ı dehrin kimse bendinden halâs olmaz
Zamâne gösterir Behrâm isen de âkıbet gûru
Dünya avcısının tuzağından kimse kurtulamaz,
Zaman gösterir Behram isen de sonunda mezarı.
Lâ

1823 Eğer ârif isen etme hakîkat sırrını ifşâ
Kelâm-ı hak çıkardı baştan Hallâc-ı Mansûr'u
Eğer biliyorsan açıklama hakikat sırrını,
Doğu söz baştan etti Hallac-ı Mansur'u.
Üsküplü Vâlihî

1824 Dest-bûsi arzûsuyla ölürsem dostlar
Kûze eylen toprağım sunun ânınla yâre su
Eğer elini öpme özlemiyle ölürsem dostlar,
Testi yapın toprağımı, sunun onunla sevgiliye su.
Fuzûlî

1825 Men lebin müştâkıyam zühhâd kevser tâlibi
Nitekim meste mey içmek hoş gelir hûş-yâre su
Ben dudağını özlüyorum, sofular kevseri istiyor,
Elbette sarhoşa şarap içmek hoş gelir, ayık olana su.
Fuzûlî

1826 Suya versin bâğ-bân gül-zârı zahmet çekmesin
Bir gül açılmaz yüzün tek verse bin gül-zâre su
Suya versin bahçıvan gülşeni, zahmet çekmesin,
Bir gül açılmaz yüzün gibi, verse bin gülşene su.
Fuzûlî

1827 Yeter tenezzül-i ahvâl-i âleme bu delîl
Gelende kimse mi var kim giden yerin tuttu
Yeter insanların giderek düştüğüne bu kanıt,
Gelenler içinde kimse var mı gideni aratmayan?
Râşid (Molla Feyzizâde)

1828 Sanma kim sâ'at çalar bil başına tokmak vurur
"Mevte bir sâat daha yaklaştın ey gâfil!" deyu
Sanma ki saat çalar, bil başına tokmak vurur,
"Ölüme bir saat daha yaklaştın ey gafil!" diye.
Ziyâ Paşa

1829 Gözsüze fısıldadım sağır sözüm işitmiş
Dilsiz çağırıp söyler dilimdeki sözümü
Gözsüze fısıldadım, sağır sözüm işitmiş,
Dilsiz çağırıp söyler, dilimdeki sözümü.
Yûnus Emre

1830 Nazar eyle ileri Pazar eyle götürü
Yaradılanı hoş gör Yaradan'dan ötürü
Nazar eyle ileri, pazar eyle götürü,
Yaratılanı hoş gör, Yaradan'dan ötürü.
Yûnus Emre

1831 O zaman ki bezm-i cânda bölüşüldü kâle-i kâm
Bize hisse-i mahabbet dil-i pâre pâre düştü
O zaman ki, ruhlar meclisinde bölüşüldü zevk kumaşı,
Bize sevgi payı olarak parça parça bir gönül düştü.
Şeyh Gâlib

1832 Erişip bahâra bülbül yenilendi sohbet-i gül
Yine nevbet-i tahammül dil-i bî-karâre düştü
Erdi bahara bülbül, yenilendi gül sohbeti,
Yine sabır nöbeti kararsız gönle düştü.
Şeyh Gâlib

1833 Yine zevrâk-ı derûnum kırılıp kenâre düştü
Dayanır mı şîşedir bu reh-i seng-sâre düştü
Yine gönül sandalım kırılıp kıyıya düştü,
Dayanır mı, camdır bu, taşlık yola düştü.
Şeyh Gâlib

Z/MISRALAR

893 Kişi gurbet diyârında edermiş âşinâdan haz
İnsan gurbette alırmış tanıdıklardan zevk.
Bâkî

894 Eder hasta ne denli nâ-ümîd olsa devâ'dan haz
Hoşlanır hasta, ne denli umutsuz olsa da ilaçtan.
Bâkî

895 Âşinâ râz-ı nihânın âşinâdan saklamaz
Dost, sırrını dostundan saklamaz.
Fuzûlî

896 Derdini erbâb-ı hâlin mürde diller anlamaz
Derdini hâl sahiplerinin, ölü gönüllüler anlamaz.
Müstecâbîzâde İsmet

897 Kul günâh eylemese affa mukârin olamaz
Kul günah işlemezse bağışlanamaz.
Haşmet

898 Derdini söylemeyen derdine dermân bulamaz
Derdini söylemeyen derman bulamaz.
Fâtıma Nigâr Hanım

899 Bülbül riyâz-ı aşkta yavru çıkaramaz
Bülbül aşk bahçesinde yavru çıkaramaz.
Seyyid Vehbî

900 Bu halk içinde hakîkat nikâbsız yaşamaz
Bu halk içinde hakikat peçesiz yaşayamaz.
Muallim Nâcî

901 Mücerrebdir bu kim gaddâr olan dünyâda kâm almaz
Denenmiştir bu ki, zalim kişi dünyadan tat alamaz.
Belîğ

902 Çıkınca taze köhen dâstâna yer kalmaz
Çıkınca yenisi eski söylenceye yer kalmaz.
Nâbî

903 Gelirse bahr-i rahmet cûşa istiğfâra yer kalmaz.
Coşarsa rahmet denizi af dilemeye gerek kalmaz.
Nâbî

904 Düşünce ma'reke tîge kemâne yer kalmaz
Başlayınca kılıç savaşı, yaya yer kalmaz.
Nâbî

905 Âşık burada hâtır-ı yârâna bakılmaz
Âşık, burada dost hatırı gözetilmez.
Şeyhülislam Yahyâ

906 İçinde hânenin bir sâhip oldukça harâb olmaz
İçinde evin bir oturan oldukça harap olmaz.
Belîğ

907 Bir hâne ki vîrân ola ayş ü tarâb olmaz
Yıkılmış evde eğlence ve şenlik olmaz.
Adlî (Sultan II. Bayezid)

908 Sükût etmek gibi nâ-dâna âlemde cevâb olmaz
Susmaktır bilgisize dünyada en iyi yanıt.
Şef'iî-i Mevlevî

909 Cedel-kârâna hâmûşî kadar rengîn cevâb olmaz
İş olsun diye tartışanlara susmak kadar güzel yanıt olmaz.
Râşid

910 Çemende gezmek ile zâg andelîb olmaz
Güllükte gezmekle karga bülbül olmaz.
Necâtî Bey

911 Kamu diyarda ehl-i hüner garîb olmaz
Hiçbir yerde sanat sahipleri garip kalmaz.
Necâtî Bey

912 Tahsîl-i kemâlât kem âlât ile olmaz
Olgunluk kazanılamaz kötü araçlarla.
Lâ

913 İkbâl-i cihân çeşm ile ebrû ile olmaz
Dünya mutluluğu gözle, kaşla olmaz.
Nâbî

914 Metâ'-ı himmete endâze olmaz
İyiliğin ölçüsü, sınırı yoktur.
Gazâlî

915 Meyve-i bâğ-ı emel kâh olur kâh olmaz
Umut bahçesinin meyvesi bazen olur, bazen olmaz.
Hükmî

916 Kemâl-i cehl ile da'vâ-yı irfân eylemek olmaz
Bilgisizlikle bilginlik iddia etmek olmaz.
Fuzûlî

917 Ser vermek olur ammâ sırrı ayân etmek olmaz
Baş verilir ama sır verilmez.
Lâ

918 Ölümü görmeyicek sıtmaya kâil olmaz
Ölümü görmedikçe sıtmaya inanmaz.
Sürûrî

919 Bir elde zâhidâ tesbîh ile peymâne cem' olmaz
Bir elde ey kaba sofu, tespih ile kadeh birleşmez.
Şâkir

920 Mahabbet öyle bir sırdır ki bin setr et nihân olmaz
Aşk öyle bir sırdır ki, bin kez örtsen de gizlenmez.
Keçecizâde İzzet Mollâ

921 Her ağaç kim boy atar serv-i hırâmân olmaz
Her ağaç boy atar ama nazla salınan servi olmaz.
Fuzûlî

922 Sâlik râh-ı kanâ'atte peşîmân olmaz
Arınma yolcusu, kanaat yolunda pişman olmaz.
Koca Râgıb Paşa

923 Germ ü serd-i feleği görmeyen insân olmaz
Dünyanın iyisini-kötüsünü görmeyen insan olmaz.
Lâmih

924 Beyâbânda olan her seng-i bî-kıymet rengîn olmaz
Çöldeki her taş, mücevher olmaz.
Nâbî

925 Meyân-ı râst-guyân-ı mahabbette yemin olmaz
Aşkın doğru sözlüleri arasında yemin olmaz.
Bursalı Tâlib

926 Çok olur yâr velî yâr-i vefâ-dâr olmaz
Çok olur dost ama vefalısı olmaz.
Bâkî

927 Fesâd olsa esâsında binânın pây-dâr olmaz
Tez yıkılır temeli bozuk bina.
Dilâverzâde Ömer

928 Şîrler değme kemend-efkene nahcîr olmaz
Aslanlar değme avcıya av olmaz.
İstanbulî Neylî

929 Mahabbet teşnesi deryâları nûş etse sîr olmaz
Aşka susayan deryaları içse kanmaz.
Nevres-i Kadîm

930 Hüsn-i tedbîr ile mey bir dahi engûr olmaz
Hiçbir yöntemle şarap bir daha üzüm olmaz.
Fehim-i Kadîm

931 Gam-ı âlem mükeddir-sâz-ı tab'-ı ehl-i hûş olmaz
Dünya kaygısı akıllı insanlara keder vermez.
Çelebizâde Âsım

932 Bu meclis meclis-i işrâkiyândır güft ü gû olmaz
Bu meclis aydınlanmışlar meclisidir, dedikodu olmaz.
Lâ

933 Affeyle ki kul hatâsız olmaz
Bağışla ki hatasız kul olmaz.
Lâ

934 Hased bir âteş-i cân-sûzdur ki intifâ bulmaz
Kıskançlık can yakıcı bir ateştir ki hiç sönmez.
Recâîzâde Mahmûd Ekrem

935 Hâyide sühan merd-i sühan-dâne yakışmaz
Bayat söz, yakışmaz söz ustasına.
Şeyh Rızâ

936 Gönül bir şîşedir cânâ kırıldıkta kenet tutmaz
Gönül bir camdır ey sevgili, kırılırsa kenet tutmaz.
Lâ

937 Su uyur düşman uyur hasta-i hicrân uyumaz
Su uyur, düşman uyur, ayrılık hastası uyumaz.
Şeyh Gâlib

938 Kıssadan hissedir el-kıssa garaz
Ders vermektir öyküden amaç.
Hakanî

939 Sohbet-i ehl-i nifaka bakma gavgâdır garaz
İkiyüzlülerin sohbetine bakma, kavgadır amaçları.
Râşid

940 Âşıka ancak tasarrufsuz temâşâdır garaz
Âşığa sahip olmak değil, salt seyirdir amaç.
Fuzûlî

941 Cân-ı alîle etibbâ da bir maraz
Hastaya doktorlar da bir hastalık.
Sâbit

942 Şâne-i zülf-i suhandır i'tirâz
Söz zülfünün tarağıdır eleştiri.
Ahmed Cevdet Paşa

943 Eyleme vaktini zâyi' deme kış yaz oku yaz
Harcama zamanını boşa, deme kış yaz, oku yaz.
Sünbülzâde Vehbî

944 Âkıl olan fırsatı fevt eylemez
Fırsatı elden kaçırmaz akıllı adam.
Lâ

945 Kimseyi baht-ı siyâh âlemde handân eylemez
Kimseyi kara yazgı güldürmez dünyada.
Sürûrî-i Atik

946 Âkılân tâ söz mahallin bulmadıkça söylemez
Konuşmazlar akıllılar, söz yerini bulmadıkça.
Selanikli Meşhûrî

947 Söyleyenler hükmünü bilmez bilenler söylemez
Söyleyenler anlamın bilmez, bilenler söylemez.
Şeyhülislam Yahyâ

948 Gönül Allah evidir âna münâfık giremez
Gönül Allah evidir, ona ikiyüzlü giremez.
Lâ

949 Gönlüm belâ-yı aşkı hem ister hem istemez
Gönlüm aşk belasını hem ister hem istemez.
Hâzım

950 Pâdişahlar mülkünü elbette vîrân istemez
Padişahlar mülkünü elbette viran istemez.
Lâ

951 Ba'zı âdem köpeğe oş kediye pis diyemez
Kimileri köpeğe oş, kediye pis diyemez.
Lâ

952 Zâd-ı râhın düşünen yolda meşakkat çekmez
Azığını hazırlayan yolda zorluk çekmez.
Keçecizâde İzzet Mollâ

953 Hezâr ahbâb olan ehl-i televvünden vefâ gelmez
Döneklerden bin dostun olsa, birisinden vefa gelmez.
Koca Râgıb Paşa

954 Mezâhir kesretiyle vahdet-i zâta halel gelmez
Görünüşlerin çokluğu, tanrısal tekliğe zarar vermez.
Şeyh Zekâî-i Halvetî

955 Bu bir râh-i acebdir kim giden gelmez giden gelmez
Bu tuhaf bir yoldur ki giden gelmez, giden gelmez.
Kelîm

956 Garîbin başına gurbet diyârında neler gelmez
Garibin başına gurbette neler gelmez.
Lâ

957 Câmi-i köhne-i bî-vakfa cemâ'at gelmez
Geliri olmayan köhne camiye cemaat gelmez.
Nâbî

958 Bir çiçek ile beyim yaz gelmez
Bir çiçekle, beyim, yaz gelmez.
Lâ

959 Cefâyı çekmeyen âşık safânın kadrini bilmez
Çile çekmeyen âşık, neşenin değerini bilmez.
Lâ

960 Perîşân-hâtırın hâlin perîşân olmayan bilmez
Gönlü perişanın hâlini perişan olmayan bilmez.
Sehâbî

961 Bir sürçen atın başı kesilmez
Bir sürçen atın başı kesilmez.
Şeyh Gâlib

962 Cân gitmeyicek vuslat-ı cânân ele girmez
Ölmedikçe sevgiliye kavuşulamaz.
Lâ

963 Hem-dem bulunur yâr-ı vefâ-dâr ele girmez
Arkadaş bulunur, vefalı dost ele geçmez.
Lâ

964 Bahâr mı var ki dâmânına hazân düşmez
Bahar var mı ki eteğine güz yaprakları düşmez?
Nâbî

965 Her zamân bir yere tenhâ iki hasret düşmez.
Her zaman, bir yere, iki hasretli, yalnız düşmez.
Nazîm

966 Aşk her kâlıb-i bî-rûha tecellî etmez
Aşk ruhsuz bedenlerde kendini göstermez.
Lâ

967 Kâbil-i feyz olana ehl-i hüner bahl etmez
Öğrenebilecek olana ustalar cimrilik etmez.
Belîğ

968 Âteş âteş-pereste rahm etmez
Ateş, kendine tapana acımaz.
Muallim Nâcî

969 Gurâb tûtîye tûtî gurâba meyletmez
Karga duduyu, dudu kargayı sevemez.
Tûtî Kadın

970 Fermân-ı şâha cân iledir inkıyâdımız
Sevgilinin buyruğuna canla boyun eğeriz.
Lâ

971 Ol Yûsuf'uz ki ismetimizdir günâhımız
O Yusuf'uz ki masumluğumuzdur günahımız.
Âtıf

972 Gelse ol ıyd-ı mübârek kılca kaldı cânımız
Gelse artık mübarek bayram, kıl gibi kaldı canımız.
Muid Hasan Çelebi

973 Aceb uzun gece bir şem' ile sabâh ararız
Tuhaf bir uzun gece, bir mumla sabahı ararız.
Tayyâr Paşa

974 Mürg-i dest-âmuzu sayd etmek kolaydır dâmsız
Ele alıştırılan kuşu avlamak kolaydır tuzaksız.
Râşid

975 Meseldir dînsizin elbet gelir hakkından îmânsız
Meseldir, dinsizin elbet gelir hakkından imansız.
Lâ

976 Bir gül mü var bu gül-şen-i âlemde hârsız
Bir gül mü var, bu dünya gülşeninde dikensiz?
Bursalı Haylî

977 Olmaz şarâb-ı sâgar-ı şâdî humârsız
Olmaz neşe için içilen şarap baş ağrısız.
Lâ

978 Su bulunmazsa teyemmüm câ'iz
Su bulunmazsa teyemmüm caiz.
Lâ

979 Şâ'iriz ince hayâle mâiliz
Şairiz, ince hayaller peşindeyiz.
Veysî

980 Hâl müşkildir eğer uymazsa hâle kâlimiz
Hâl çetindir, eğer uymazsa hâle sözümüz.
Şeyhülislam Yahyâ

981 Bizim harâbî-i zâhirdedir imâretimiz
Bizim görünüşteki haraplıktadır bayındırlığımız.
Nâbî

982 Düşmez tabîb-i müşfike bîmârdan gürîz
Düşmez sevecen doktora hastadan kaçmak.
Nâilî-i Kadîm

983 Gülü ta'rîfe ne hâcet ne çiçektir biliriz
Gülü tarife ne gerek, ne çiçektir biliriz.
Lâ

984 Alan siz gönlümü hem vermeyen siz
Alan sizsiniz gönlümü, hem vermeyen siz.
Neylî

985 Gül dikensiz olamaz yâr dahi engelsiz
Gül dikensiz olamaz, sevgili de engelsiz.
Şinâsî

986 Beden bîmâr ü cân bî-zâr ü dil gam-hârdır sensiz
Beden hasta, can bezgin, gönül üzgündür sensiz.
Hâkim

987 Nîk ü bed çâre nedir böyle zuhûr eylemişiz
İyi ya da kötü, çare nedir, böyle gelmişiz dünyaya.
Râmî Paşa

988 Hûş-yâr ile hûş-yâr oluruz mest ile mestiz.
Bilinçli ile bilinçli oluruz, sarhoş ile sarhoşuz.
Cevrî

989 Var iken âlemde mâlihülyâ gam çekmeyiz
Varken dünyada karasevda gam çekmeyiz.
Keçecizâde İzzet Mollâ

990 İlm ü irfân sâhibin eyler azîz
Bilgi ve kültür saygınlık kazandırır sahibine.
Sünbülzâde Vehbî

991 Aceb mi teşneye gelse şekerden âb leziz
Şaşırtıcı mı susamışa gelmesi şekerden tatlı suyun?
Râşid

992 Olur mu me'hazı azb olsa da azâb leziz
Olur mu kökü azb olsa da azap[21] tatlı.
Şeyh Gâlib

993 Küfr olur şeytana elbet nûr-i îmândan leziz
Küfür, olur şeytana elbet imandan tatlı.
Şeyh Fahri-i Celvetî

---

[21] azâb"sözcüğünün kökü, tatlılık anlamındaki "azb"dır.

994 Hasb-i hâlin etme her nâ-dâna arz
Söyleşmek için seçme bilgisizleri.
Şeyh Rızâ

995 Âdeme sünnetten akdemdir edâ-yı emr-i farz
Sünnetten önceliklidir farzı yerine getirmek.
Selanikli Meşhûrî

996 Olur elbette kişi tab'a muvâfık nesneden mahzûz
Olur elbette kişi, doğasına uygun nesneden hoşnut.
Selanikli Meşhûrî

997 Düzd-i şeb şu'le-i meh-tâbdan olmaz mahzûz
Gece hırsızı ay ışığından olmaz hoşnut.
Bursalı Eşref Paşa

998 Kâfir ârâyiş-i mihrâbdan olmaz mahzûz
İnkârcı mihrabın süslemesinden zevk almaz.
Bursalı Eşref Paşa

999 Ukalâ sohbet-i dîvâneden olmaz mahzûz
Akıllılar divanelerle sohbetten zevk almaz.
Hersekli Ârif Hikmet

1001 Nâ-dânlar eder sohbet-i nâ-dânla telezzüz
Bilgisizler zevk alır bilgisizlerle sohbetten.
Ziyâ Paşa

1001 Ehl-i isti'dâd eder rûşen-dilândan kesb-i feyz
Yalnız yetenekliler yararlanır gerçeği bilenlerden.
Aynî

BİLGELİKLER DİVANI

Z/BEYİTLER

1834 Cândır ma'nâ-yı rengîn âna tendir elfâz
Neşve-i rûh-i mazâmîne bedendir elfâz
Candır güzel anlam, ona tendir sözcükler,
Kavramların neşeli ruhuna bedendir sözcükler.
Belîğ

1835 Bî-bekâdır sakın aldanma cihân-ı fânî
Eylemez âkıl olan devlet-i dünyâdan haz
Fanidir, sakın aldanma, yalan dünya,
Hoşlanmaz akıllı adam dünya zenginliğinden.
Rüşdî

1836 Tekâpûsuz gelen ni'mette vardır lezzet-i diğer
Ne denlü mün'im olsa âdem eyler armağandan haz
Çalışmadan gelen nimette vardır başka bir tat,
Ne kadar zengin olsa da insan, armağandan hoşlanır.
Râşid

1837 Bütün halk-ı cihân câsus-i ayb-i diğerdir hep
Eder herkes ne sırdır şöhret-i râz-ı nihândan haz
Bütün dünya halkı birbirinin ayıplarını araştırır hep,
Herkes, ne sırdır, gizli sırların yayılmasından hoşlanır.
Râşid

1838 Siyeh-kârân aceb mi etmese rûşen-güherden haz
Eder mi düzd-i şeb-rev rûşenâyî-i kamerden haz
Yoldan çıkmış, erdemliden hoşlanmaz.
Gece uğrusu ay ışığından hoşlanır mı?
Vâsıf

1839 Zâhidin bir pamağın kessen döner Hak'tan kaçar
Gör bu miskin âşıkı kim serapâ soyarlar ağlamaz
Kaba sofunun bir parmağın kessen, döner Hak'tan kaçar,
Gör bu miskin âşığı ki, derisini yüzerler, ağlamaz.
Seyyid Nesimî

1840 Bî-Hudâ keştî-i cihân olamaz
Bir çürük tekne nâhudâ olamaz
Evren gemisi Tanrı'sız olamaz,
Bir çürük tekne kaptansız olamaz.
Keçecizâde İzzet Mollâ

1841 Olmayan mâye-i feyz-i ezelîden sîr-âb
Ab-ı Hızr'ı yine Hızır olsa da rehber bulamaz
Öncesizlik pınarının suyundan içmeyen,
Hızır'ın suyunu, Hızır olsa da rehberi, bulamaz.
Koca Râgıb Paşa

1842 İstikâmette kalem şu'lede şem' olsa kişi
Yine makâriz-i kazâdan serini kurtaramaz
Doğrulukta kalem, ışıkta mum olsa kişi,
Yine de kaderin makasından başını kurtaramaz.
Lâ

1843 Yaşar gider mi sanırsın bu tarz ile âlem
Cihân-ı kevn ü fesâd inkılâbsız yaşamaz
Yaşar gider mi sanırsın bu biçimde dünya,
Oluş ve bozuluş evreni değişimsiz yaşamaz.
Hersekli Ârif Hikmet

1844 Kıyam-ı şer'le kâim binâ-yı devlet ü dîn
Kitâbsız yaşayan inkılâbsız yaşamaz
Şeriatla ayaktadır, din ve devlet binası,
Kitapsız yaşayan, kargaşasız yaşayamaz.
Râşid Ayıntabî

1845 Gönül yap zâhidâ beyt-i Hudâ'dır taat istersen
Muhakkaktır ki bâb-ı cenneti hâtır-şiken açmaz
Gönül yap, ey sofu, Tanrı evidir, ibadet istersen,
Kalp kıran, kesinlikle açamaz cennet kapısını.
Pîrîzâde Mehmed Sâib

1846 Tevhîd-i Hudâ kitâba sığmaz
Takrîri ânın hitâba sığmaz
Tanrı birliği kitaba sığmaz,
Anlatımı onun dile sığmaz.
Sinan Paşa

1847 Aceb midir cenân-ı ehl-i dil reşk-i cinân olsa
Giren gönlüne erbâb-ı vefânın bir dahi çıkmaz
Yeridir gönül erlerinin kalpleri, cenneti kıskandırsa,
Giren gönlüne vefalı insanların, bir daha çıkmaz.
Lâ

1848 Muzaffer vakt-i fırsatta adüvvden intikâm almaz
Mürüvvet-mend olan nâ-kâmî-i düşmenle kâm almaz
Üstün gelen, fırsat vaktinde, düşmandan öç almaz,
Mert olan, düşmanın mutsuzluğundan mutluluk duymaz.
Koca Râgıb Paşa

1849 Tegâfül gösterip şermende-i ihsân eder yoksa
Adûdan merd olan fırsat deminde intikâm almaz
Bilmezden gelip iyiliğiyle utandırır, yoksa,
Düşmandan, mert olan, fırsat düşünce, öç almaz
Yenişehirli Belîğ

1850 Libâs-ı nev-be-nevle ey olan alâyişe mâil
Kemâlinden haber ver kimse senden ihtişâm almaz
Yeni yeni giysilerle ey gösteriş yapan,
Erdeminden haber ver, kimse senden ihtişam almaz.
Koca Râgıb Paşa

1851 Feryâdımız ol yâre de ağyâre de kalmaz
Âh-ı dil-i bülbül güle de hâre de kalmaz
Feryadımız sevgiliye de, başkalarına da kalmaz,
Bülbül gönlünün ahı güle de, dikene de kalmaz.
Edirneli Fâiz

1852 Gelin tanşık edelim işin kolayın tutalım
Sevelim sevilelim dünyâ kimseye kalmaz
Gelin tanışalım, işin kolayını tutalım,
Sevelim, sevilelim, dünya kimseye kalmaz.
Yûnus Emre

1853 Garîb himmeti var ağniyâ-yı devrânın
Lisân ile doyurur âb ü nâna yer kalmaz
Şaşılası iyiliği var şimdiki zenginlerin,
Dille doyururlar, su ve ekmeğe yer kalmaz.
Nâbî

1854 Evrâk-ı bahârı görelim sahn-ı çemende
Gül mevsimidir defter ü dîvâna bakılmaz
Bahar yaprakları görelim bahçe ortasında,
Gül mevsimidir, defter ve kitaba bakılmaz.
Şeyhülislam Yahyâ

1855 Skender-siyer isen de sedd-i nutk et pîş-i kâmilde
Felâtun-ı hakîkat-bîne nakl-i mâcerâ olmaz
İskender olsan da olgunların önünde sus,
Hakikati kavramış Eflatun'a macera anlatılmaz.
İstanbullu Fennî

1856 Gül, ârızına olsa mu'ârız aceb olmaz
Kim yüzü açılmışta hayâ vü edeb olmaz
Gül, isyan etse yanağına şaşılmaz,
Yüzü açılmışta utanma,sıkılma olmaz.
Karamanlı Nizamî

1857 Ay ile gün öykünse yüzüne acep olmaz
Hercâî güzellerde hayâ vü edeb olmaz
Ay ile güneş öykünse yüzüne şaşılmaz,
Vefasız güzellerde utanma,sıkılma olmaz.
Lâ

1858 Câm-ı mey öperse lebini ger aceb olmaz
Elden ele düşmüşde hayâ vü edeb olmaz
Eğer şarap kadehi öperse dudağını şaşılmaz,
Elden ele düşmüşte utanma,sıkılma olmaz.
Muidî

1859 Reh-i tecrîdde derler mi Aristo'ya hakîm
Terk-i dünyâ eden İskender'e üstâd olmaz
Derviş olsaydı Aristo'ya filozof denir miydi?
Dünyadan el-etek çeken, İskender'e hoca olmaz.
Fehîm

1860 Kerem kânûn-ı mer'îdir ezelden ehl-i dillerde
Hilâfında ikâmet olunan hüccet müfîd olmaz
Cömertlik ezelî yasadır gönül erlerinde,
Aksine getirilen kanıtların bir yararı olmaz.
Nev'î

1861 Değildir hüsn-i mâder-zâd muhtâc-ı zer ü züyûr
Tekellüf hüsne de reh-yâb olursa dil-pesend olmaz
Anadan doğma güzel altın ve süsemuhtaç olmaz,
Güzelliğe bulaşırsa gösterişçilik, gönül hoşlanmaz.
Nâbî

1862 Tedbir ile efzûn edemez kimse nasibin
Teshîr-i murâdât tekâpû ile olmaz
Çalışmakla artıramaz kimse nasibin,
Amaca ulaşmak koşuşturmakla olmaz.
Nâbî

1863 Yârin ser-i kûyinde rakîbi tepelerdim
Ammâ nideyim Ka'be'de kan eylemek olmaz
Sevgilinin semtinde rakibi tepelerdim,
Ne yapayım ki Kâbe'de kan dökmek olmaz.
Lâ

1864 Bülbül gibi aşk ehli figân eylemek olmaz
Esrâr sözün halka beyân eylemek olmaz
Bülbül gibi âşıkların inlemesi olmaz,
Sır olan sözün halka bildirilmesi olmaz.
Ahmed Sarban

1865 Gencîne-i uşşâka ziyân eylemek olmaz
Ser vermek olur sırrı ayân eylemek olmaz
Âşıklar hazinesine zarar vermek olmaz,
Baş vermek olur, sırvermek olmaz.
Ahmed Sarban

1866 Hâlis olmazsa zer-i tâb gibi asl-ı makâl
Girse bin pûte-i ta'bîre yine kâl olmaz
Saf olmazsa altın gibi sözün aslı,
Bin kez yorumlansa yine de söz olmaz.
Müverrih Râşid

1867 Hâk-sârî-i hüner-pîşeyi zillet sanma
Pertev-i mihr yere düşse de pâ-mâl olmaz
Sanatçının düşkünlüğünü zillet sanma,
Güneş ışıkları yere düşse de çiğnenmez.
Müverrih Râşid

1868 Her kande baksa yârin âşık görür cemâlin
Bir gûne perde olsa arada hâil olmaz
Her nereye baksa âşık, sevgilinin yüzün görür,
Bir tür perde olsa da arada, engel olmaz.
Sabuhî

1869 Şîrler pençe-i zor-âver ile râm olmaz
Sayd-ı insâna tevâzu' gibi bir dâm olmaz
Aslanlar güçlü pençelere boyun eğmez,
İnsan avlamaya tevazu gibi tuzak olmaz.
Damad Mahmûd Paşa

1870 Kibâr-ı devlet olmakla kişi mîr-i kelâm olmaz
Girân-kıymet nigînin ekserinde nakş-ı nâm olmaz
Devlet büyüğü olmakla kişi söz ustası olmaz,
Değerli yüzüklerin çoğunda isim olmaz.
Haşmet

1871 Hilâl-i kâmetin kavs etmeyen âlî makam olmaz
Kameri gör kim hilâl olmadan bedr-i tam olmaz
Boyu yaya dönmeyen yüksek makama çıkamaz,
Ayı gör ki hilal olmadan dolunay olamaz.
Lâ

1872 Cihânda âdem olan bî-gam olmaz
Anınçün bî-gam olan âdem olmaz
Dünyada insan olan gamsız olmaz,
O nedenle gamsız olan insan olmaz.
Necâtî Bey

1873 Cefâ sengiyle mihnet topragınsız
Binâ-yı aşkı yapsan muhkem olmaz
Çile taşı ve sıkıntı toprağı olmadan,
Aşk binasını yapsan da sağlam olmaz.
Muhibbî (Kanunî Sultan Süleymân)

1874 İlm ise maksad eğer ârif-i nefs ol Gâlib
Kendini bilmeyen âdem gibi nâ-dân olmaz
Bilmekse amacın eğer, kendini bil Gâlib,
Kendini bilmeyen insan gibi bilgisiz olmaz.
Leskofçalı Gâlib Bey

1875 Çeşm-i insâf kadar kâmile mîzân olmaz
Kişi noksanını bilmek gibi irfân olmaz
Adalet gibi olgun insana ölçü olmaz,
Kişinin eksiğini bilmesi gibi bilgi olmaz.
Bursalı Tâlib

1876 Ayâr-ı zâtı merdüm-zâdenin aslâ nihân olmaz
Zer-i meskûk muhtâc-ı mihenk-i imtihân olmaz
İnsanın öz değeri asla gizli kalmaz,
Damgalanmış altın denek taşıistemez.
Nüzhet

1877 Her derd ki var var dermânı velî
Bî-derdlerin derdine dermân olmaz
Her derdin dermanı vardır,ama,
Dertsizlerin derdine derman yoktur.
Fuzûlî

1878 Mazhar-ı feyz-i ubûdiyyet olandır insân
Yoksa ma'nîde kişi şekl ile insân olmaz
Kulluk bilincine sahip olandır insan,
Yoksa gerçekte kişi şekille insan olmaz.
Leskofçalı Gâlib

1879 Eylesen her ne kadar tûtîye ta'lim-i lisân
Sözü insân olur ammâ özü insân olmaz
Papağana ne kadar konuşma öğretsen,
Sözü insan olur ama özü insan olmaz.
Bursalı Tâlib

1880 Ger kara taşı kızıl kan ile rengîn etsen
Tab'a tağyîr verib la'l-i Bedahşân olmaz
Kara taşı kızıl kanla boyasan,
Dönüşüp Bedahşan yakutu olmaz.
Fuzûlî

1881 Sırr-ı takdîr vukû'ât-ı cihândır nazar et
Çeşm-i ibret gibi hiç âdeme mîzân olmaz
Kaderin sırrı dünya olaylarındadır, iyi bak,
Ders alan bir göz gibi insana ölçü yoktur.
Leskofçalı Gâlib

1882 Bilenler âlem-i kevn ü fesâdın selb ü icâbın
Zevâl-i devlet-i dünyâ ile endûh-gîn olmaz
Bilenler dünyanın geliş gidişini,
Dünya malını yitirmekten üzülmez.
Hersekli Arif Hikmet

1883 Esîr-i fırsat olmak bâis-i nakz-ı hamiyyettir
Güzer-gâh-ı adûda merd-i kâmil der-kemîn olmaz
Fırsatçı olmak onurlu insana yakışmaz,
Düşman yolunda, olgun insan, pusu kurmaz.
Belîğ

1884 Sadef-âsâ kabûl-i feyze isti'dâd lâzımdır
Ki her mevzûda nisân katresi dürr-i simîn olmaz
İstiridye gibi üretme yeteneği olmalıdır,
Nisan damlası, düştüğü her yerde inci olmaz.
Hâmî-i Âmidî

1885 Bilen hâk-i Sitanbul'dur rüsûm-i şîve vü nâzı
Kenârın dilberi nâzik de olsa nâzenîn olmaz
Bilen İstanbul çevresidir eda ve nazın töresini,
Taşra güzeli saygılı da olsa görgülü olmaz.
Nâbî

1886 Rüsûm-ı ilm ile gitmez denâet tab'-ı nâ-kesten
İrem ârâyiş-i elvân ile huld-i berîn olmaz
Bilim yöntemleri kötülüğü gidermez kötülerden,
Gösterişli renkleri İrem'i cennet bahçesine dönüştürmez.
Belîğ

1887 Pâ-mâl olmakla ehl-i dil olmaz nâkıs
Hâke de düşse yine kadr-i güher dûn olmaz
Düşkünlükle gönül erleri olmaz eksikli,
Toprağa da düşse elmas, değerini yitirmez.
Nesib-i Mevlevî

1888 Hâlsiz kâl ile irfân-ı Hudâ girmez ele
Mâlihulyâ ile müflis kişi Kârûn olmaz
Hâlsiz sözle Tanrı bilgisi girmez ele,
Batkın kişi Karun olmazkuruntu ile.
Nesib-i Mevlevî

1889 Edip sarf-ı âb-rûyin umma lûtf ehl-i denâetten
Ne denlü âb versen nahl-i huşke meyve-dâr olmaz
Yüzsuyu dökerek iyilik umma alçaklardan,
Ne kadar su versen, kurumuş ağaç meyve vermez.
Fıtnat Hanım

1890 Bakıp nakş-ı nigîne şöyle fehm ettim ki âlemde
Derûnun şerhâ şerhâ etmeyenler nâm-dâr olmaz
Bakıp yüzüğün nakşına öyle anladım ki dünyada,
Yüreğini parça parça etmeyenler ün kazanamazlar.
Seyyid Vehbî

1891 Şikest olsa sürâhî câm-ı meclis ber-karâr olmaz
Meseldir sâkîyâ baş gitse ayak pây-dâr olmaz
Sürahi kırılırsa meclisin kadehi de işe yaramaz,
Meseldir ey saki, baş giderse ayak da kalmaz.
Adlî (Sultan II. Bayezid)

1892 Acebdir her hazânın bir bahârı erişir âhir
Güzellik bâğının ammâ hazânına bahâr olmaz
Tuhaftır, her güzün bir bahar erişir sonunda,
Güzellik bahçesinin ama güzünün baharı yoktur.
Nev'î

1893 Gönül bir dâğ ile fahr eyleme dâğ üstüne dâğ ur
Meseldir gül-şen-i âlemde bir gülle bahâr olmaz
Gönül bir yarayla övünme, yara üstüne yara vur,
Meseldir, dünya gülşeninde bir gülle bahar olmaz.
Keçecizâde İzzet Mollâ

1894 Âb ü havâ olunca bir hâkden ne bitmez
Bu bâğın gonce-i ra'nâsı muhtâc-ı bahâr olmaz
Su ve hava oldukça bir topraktan ne bitmez,
Bu bahçenin eşsiz goncası bahara muhtaç değildir.
Lâ

1895 Bilinmez kıymeti rûşen-dilânın vakt-i feyzinde
Güneş tâ batmadıkça zulmet-i leyl âşikâr olmaz
Bilinmez değeri aydınların verimli çağlarında,
Güneş batmadıkça gece karanlığı ortaya çıkmaz.
Keçecizâde İzzet Mollâ

1896 Bülbül güle tûtî şekere cân verir ammâ
Pervâne gibi âteş-i aşka yanar olmaz
Bülbül güle, dudu şekere can verir ama
Pervane gibi aşk ateşine yananyoktur.
Lâ

1897 Def'eylemeye nâvekini tîr-i kazânın
Bî-şüphe tevekkül gibi muhkem siper olmaz
Savmaya kader yayının oklarını,
Kuşkusuz tevekkül gibi sağlam siper olmaz.
Lâ

1898 Sebeb-i rif'at olur gam yeme üftâde isen
Bir binâ ta ki harâb olmaya ma'mûr olmaz
Yükselme nedenin olur, üzülme düştüysen,
Yıkılmadıkça bir bina, yeniden yapılamaz?
Fehîm

1898 Geldik ribât-ı dehre çekmek gerek cefâsın
Yoldur bu yolda âdem elbette râhat olmaz
Geldik bu dünya konağına, çekmeli çilesini,
Yoldur bu, yolda insan, elbette rahat olmaz.
Nâmık Kemâl

1900 Gönül sâf olsa sevdâ-yı cihândan pâk olur zîrâ
İbâdet-hâne-i İslâmiyânda putperest olmaz
Gönül saf olursa dünya sevdasından arınır,
Çünkü Müslüman mabedinde putperest olmaz.
Belîğ

1901 Buna kim âlem-i imkân derler
Olmaz olmaz deme olmaz olmaz
Buna olumsallık dünyası derler,
Olmaz olmaz deme, olmaz olmaz.
Lâ

1902 Firâk-ı yâre sabr eyle visâl-i sermed istersen
Ki zîrâ ölmeden kimse hayât-ı cavidân bulmaz
Sevgiliden ayrılığa sabret, sonsuz vuslat istersen,
Çünkü ölmeden kimse, ölümsüz hayata ulaşamaz.
Lâ

1903 Kâşâne-i gerdûn yıkılır âha dayanmaz
Canlar yakanın sanma ki cân u dili yanmaz
Dünya köşkü yıkılır, ilence dayanmaz,
Canlar yakanın sanma ki canı yanmaz.
Sünbülzâde Vehbî

1904 Her kime sorsam ârifiz derler
Benden özge nâ-dân bulunmaz
Her kime sorsam bilirim der,
Benden başka bilmez bulunmaz.
Türâbî

1905 Cemâlin mushafın açma rakîbe
Önünde kâfirin Kur'ân yaraşmaz
Güzellik kitabını açma rakibe,
Önünde kâfirin Kur'an yaraşmaz.
Ahmed Paşa

1906 Hûbân-ı bî-vefâ gibi dehr-i desise-bâz
Nâz ehline niyâz eder ehl-i niyâza nâz
Vefasız güzeller gibi düzenbaz dünya,
Nazlanana niyaz eder, niyaz edene naz.
Ahmed Cevdet Paşa

1907 Kendinin zarfına bir ârızâ eyler îrâs
Müterâkim olıcak sînede icrâ-yı garaz
Kendine zarar vermeye başlar,
Biriktikçe kalpte kötü niyetler.
Belîğ

1908 Seni telvîse murâd eyleyeni pâke çıkar
Sâf u deryâ-dil olup eyleme icrâ-yı garaz
Seni kirletmeye çalışanı temize çıkar,
Saf ve yüce gönüllü ol, kin güdücü olma.
Belîğ[22]

---

[22] Aynı beyit Sâbit'e de isnat edilir.

1909 Seyr-i mahbûb etmeyi sanma hevâ-yı nefs ola
Kudret-i Hakk'a nazardır ol temâşâdan garaz
Güzeller seyrini nefsin hevesi sanma,
Tanrı'nın gücünü düşünmektir o seyirden amaç.
Rûhî-i Bağdâdî

1910 Yâr kendin görmeye âyine intihâb eylemiş
Sûret-i icâd-i âlemden bu ma'nâdır garaz
Sevgili kendin görmeye ayna olsun istemiş,
Evrenivar etmekten bu anlamdır amaç.
Bahariye Şeyhi Hüseyin Mevlevî Efendi

1911 Cevher-i aslî-i zâtîdir hakîkatten murâd
Sanma insândan fakat şekl ü şemâ'ildir garaz
Özünün asıl cevheridir hakikatten murat,
Sanma insandan şekil ve görünüştür maksat.
Nâbî

1912 Sen vücûdundan sakın Allah zulm etmez sana
Var iken nefsin ne lâzımdır Hudâ'dan ihtirâz
Sen kendinden sakın, Allah zulmetmez sana,
Nefsin varken, ne gerek var Tanrı'dan korkmaya.
Yenişehirli Avnî

1913 Ârifin gönlün Hudâ gam-gîn eder şâd eylemez
Bende-i makbûlini mevlâsı âzâd eylemez
Arife Tanrı gam verir, onu sevindirmez,
Beğendiği kulunu efendisi azat eylemez.
Nev'î

1914 Ders-i aşkın müşkülün âşık nice halleylesin
Söyleyenler kendisin bilmez bilenler söylemez
Aşk dersinin sorunlarını âşık nasıl çözsün,
Söyleyenler kendini bilmez, bilenler söylemez.
Yahyâ Efendi

1915 Girmeden tefrika bir millete düşman giremez
Toplu vurdukça yürekler onu top sindiremez
Girmeden ayrılık bir millete düşman giremez,
Toplu vurdukça yürekler, onu top sindiremez.
Mehmed Âkif

1916 Şol ki aşk ehlidir olur kûy-i dil-berde mukîm
Eyleyip dîvânelik dâğ ü beyâban istemez
Âşık olan sevgilinin semtinde oturur,
Delilik edip dağ ve çöllere vurmaz kendini.
Muhibbî (Kanûnî Sultan Süleymân)

1917 Ey Muhibbî yâr elinden bir kadeh nûş eyleyen
Hızır elinden ger olursa âb-ı hayvân istemez
Ey Muhibbî, sevgili elinden bir kadeh içen,
Hızır'ın elinden de olsa hayat suyunu istemez.
Muhibbî (Kanûnî Sultan Süleymân)

1918 Cânı teslîm eyleme fikr-i zer-i medfûn ile
Hâne-i zîr-i zemîn ey hâce altun istemez
Can verme altın gömüsü düşüncesiyle,
Yer altındaki ev, ey hoca, altın istemez.
Arpaeminizâde Sâmî

1919 İnsânlığı pâ-mâl eden alçaklığı yık, ez
Billâh yaşamak yerde sürüklenmeye değmez
İnsanlığı ayaklar altına alan alçaklığı yık, ez,
İnan ki yaşamak, yerde sürüklenmeye değmez.
Tevfik Fikret

1920 Gerdûn sitem-i baht-ı siyeh etmeye değmez
Billâh bu gam-hâne bir âh etmeye değmez
Dünya kara bahttan yakınmaya değmez,
İnan ki bu gam evi, bir ah etmeye değmez.
Keçecizâde İzzet Mollâ

1921 İdrâk-i maâlî bu küçük akla gerekmez
Zîrâ bu terâzû o kadar sıkleti çekmez
Derin fikirleri kavramak bu küçük akla gerekmez,
Çükü bu terazi bu kadar ağırlığı çekmez.
Ziyâ Paşa

1922 Mezâk-ı rind-i âlî-himmeti ey hâce benden sor
Çeker her mihneti âlemde ammâ imtinân çekmez
Onurlu rindin zevkini, ey hoca, benden sor,
Çeker her sıkıntıyı dünyada ama minneti çekmez.
Belîğ

1923 Eden her kârını mîzân-ı insâf ile sencîde
Bu bâzâr-ı fânîde sûd görmezse ziyân çekmez
Ölçen her işini adalet tartısıyla,
Bu ölümlü dünyada kazanamazsa zarar da etmez.
Sünbülzâde Vehbî

1924 Anlayan âlemi tahsîline zahmet çekmez
Âkıl olan kişi âb üstüne sûret çekmez
Anlayan dünyayı, dermeye zahmet çekmez,
Akıllı olan kişi, su üstüne resim çizmez.
Diyarbakırlı Hâmî

1925 Bize dîdâr gerek dünyâ gerekmez
Bize ma'nî gerek da'vî gerekmez
Bize sevgili gerek, dünya gerekmez,
Bize gerçek gerek, kavga gerekmez.
Yûnus Emre

1926 Ben âşık-ı dîdârım eyâ zâhid-i câhil
Arz etme bana hûr ile cennet gerekmez
Ben Tanrı'ya âşığım ey bilgisiz sofu,
Anlatma, bana huri ile cennet gerekmez.
Bursalı Lâmiî Çelebi

1927 Dil-i pür-zahmdır her âşıkın feryâdına bâdî
Eğer sûrâh sûrâh olmasa neyden sadâ gelmez
Yaralarla dolu gönüldür âşığın feryat nedeni,
Eğer delik delik olmazsa neyden ses gelmez.
Fâik Memdûh Paşa

1928 Hayâlinden gelir gam hâtıra cânâneden gelmez
Sitem hep âşinâlardan gelir bî-gâneden gelmez
Hayalinden gelir keder gönle, sevgiliden gelmez,
Kötülük hep tanıdıklardan gelir, yabancıdan gelmez.
Nâbî

1929 Gayba îmân getir ey mülhid-i fâcir ki sana
Âhiretten hatt-ı ta'lîk ile hüccet gelmez
Gayba iman et ey günaha batmış sapkın ki sana,
Öte dünyadan talik yazıyla yazılmış belge gelmez.
Sâbit

1930 Pây-fersûde-i sahrâ-yı taleb olmayıcak
Âdeme kendi ayâğı ile devlet gelmez
İstek çölünde çok pabuç eskitmedikçe,
İnsana kendi ayağıyla mutluluk gelmez.
Seyyid Vehbî

1931 Hubs-i agrâz ile endîşesi murdâr olana
Günde beş kerre vuzu' ile tahâret gelmez
Kötü niyetlerle düşüncesi kirlenmiş olan,
Günde beş kez abdest alsa da temizlenemez.
Yenişehirli Avnî

1932 Lütûfla hâsid-i bed-hâha nedâmet gelmez
Telh olan meyveye sükkerle halâvet gelmez
Lütufla kötücül kıskanca pişmanlık gelmez,
Acı olan meyveye şekerle tatlılık gelmez.
Nâbî

1933 Âkıl kitâb-ı aklı hall eylemekte gâfil
Keyfiyet-i cünûnu dîvâneler de bilmez
Akıllı akıl kitabını anlamaktan uzak,
Deliliğin niteliğini deliler de bilmez.
Nâbî

1934 Bu gül-sitânda bilir kendi çektiğin herkes
Cefâ-yı gül ne imiş bülbül olmayan bilmez
Bu gülşende bilir kendi çektiğini herkes,
Gülün cefası neymiş, bülbül olmayan bilmez.
Keçecizâde İzzet Mollâ

1935 Cünûnum mübtelâ-yı zülf-i cânân olmayan bilmez
Perîşân-hâtırın hâlin perîşân olmayan bilmez
Deliliğimi, sevgilinin zülfüne tutulmayan bilmez,
Gönlü perişanın hâlini, perişan olmayan bilmez.
Sehâbî (Bursalı)

1936 Benim derd-i derûnum âşık-ı zâr olmayan bilmez
Mahabbet bir belâdır ki giriftâr olmayan bilmez
Benim içimdeki derdi âşık olmayan bilmez,
Aşk öyle bir belâdır ki düşmeyen bilmez.
Bursalı Halimî

1937 Afveyliyelim ki belki bilmez
Bir sürçen atın başı kesilmez
Bağışlayalım ki, belki bilmez,
Bir sürçen atın başı kesilmez.
Şeyh Gâlib

1938 Birer âyine-i dîdâr-ı vahdettir kevâkib hep
Temâşâ eyleyen ârifte hayret artar eksilmez
Birliğin yüzünü gösteren birer aynadır yıldızlar hep,
Onları seyreden gönül erinde hayret artar, eksilmez.
Fâik Memdûh Paşa

1939 Âşık öldü deyu salâ' verirler
Ölen hayvândurur âşıklar ölmez
Âşık öldü diye sala verirler,
Ölen hayvandır, âşıklar ölmez.
Yûnus Emre

1940 Takdîr-i Hudâ kuvve-i bâzû ile dönmez
Bir şem'i ki Mevlâ yaka bir vechile sönmez
Tanrı'nın yazdığı kol gücüyle değişmez,
Bir mum ki Tanrı yakar, hiçbir nedenle sönmez.
Ziyâ Paşa

1941 Feyzi yoktur ne kadar olsa da zibâ taklid
Gül-bün-i bâğ-ı musavver gül-i bûyâ vermez
Verimsizdir, ne kadar olsa da güzel taklit,
Resimdeki güllüğün fidanı, kokulu gül vermez.
Koca Râgıb Paşa

1942 Âşık seni dünyâya gamın âleme vermez
Bin ömre firâkınla geçen bir demi vermez
Âşık seni dünyaya, tasanı insanlara vermez,
Bin ömre, ayrılığınla geçen bir anı vermez.
Nâilî-i Kadîm

1943 Fırsat bulunur dâmen-i cânân ele girmez
Cânân bulunur kûşe-i imkân ele girmez
Fırsat bulunur, sevgili ele geçmez,
Sevgili bulunur, uygun yer bulunmaz.
Haşmet

1944 Ne kadar şu'le-fürûz olsa da şem'-i zâlim
Âh-i mazlûm ile elbette söner çok sürmez
Ne kadar parlak yansa da zalimin mumu,
Mazlumun ahı ile elbette söner, çok sürmez.
Lâ

1945 Hayâliyle tesellidir gönül meyl-i visâl etmez
Gönülden taşra bir yâr olduğun âşık hayâl etmez
Hayaliyle avunur gönül, kavuşmayı istemez,
Gönül dışında bir sevgili olduğunu âşık hayal etmez.
Fuzûlî

1946 Biz ol âşıklarız kim dâğımız merhem kabul etmez
O gül-zârız ki âteştir gülü şebnem kabul etmez
Biz o âşıklarız ki, yaramız merhem kabul etmez,
O gülşeniz ki ateştir gülümüz, şebnem kabul etmez.
Râmî Mehmed Paşa

1947 Nizâm-ı halk-ı âlem mültezemdir ind-i Bârî'de
Hudâ kâdirdir ammâ sîmi zer leyli nehâr etmez
Dünyanın yaratılış düzeni bellidir Tanrı katında,
Tanrı güçlüdür ama gümüşü altın, geceyi gündüz etmez.
Ziyâ Paşa

1948 Yıkardı Kûh-ken âhiyle dağlar duymadı Şîrin
Acebdir kâh söz taşa geçer insâna kâr etmez
Yıkardı Ferhat ahıyla dağları, duymadı Şirin,
Tuhaftır, kimileyin söz taşa geçer, insana işlemez.
Ziyâ Paşa

1949 Meyân-ı lücce-i mihnette çâresiz kaldık
Biraz müsâde-i rûzgâra mahtâcız
Bela denizinin ortasında çaresiz kaldık,
Biraz rüzgârın uygun esmesine muhtacız.
Lâ

1950 Kelâm-ı hakkı her kimden işitsen istimâ' et kim
Bozulmaz ma'nî-i Kur'ân olursa bed-sadâ hâfız
Doğru sözü kimden duyarsan kabul et ki,
Bozulmaz Kur'an'ın anlamı, sesi çirkin olsa da hafızın.
Sünbülzâde Vehbî

1951 Kitâbın râz-ı mektûmundan olmaz mahfaza âgâh
Yine ihlâs bilmez olsa da ehl-i riyâ hâfız
Kitapta yazılı sırlardan habersizdir kabı,
Öyledir içtenlikten uzak ikiyüzlü hafız da.
Sünbülzâde Vehbî

1952 Mecnûn ile bahs etmeğe gitti ukalâmız
Var âna kıyas eyle ne söyler budalâmız
Mecnun ile tartışmaya gitti akıllılarımız,
Var ona kıyas eyle, ne söyler alıklarımız.
Keçecizâde İzzet Mollâ

1953 Baş eğmeziz edânîye dünyâ-yı dûn için
Allah'adır tevekkülümüz i'timâdımız
Baş eğmeyiz adilere alçak dünya için,
Allah'adır tevekkülümüz, güvenimiz.
Bâkî

1954 Fermân-ı aşka cân iledir inkıyâdımız
Hükm-i kazâya zerre kadar yok inâdımız
Aşkın fermanına candan teslim olmuşuz,
Kaderin hükmüne zerre kadar direnmeyiz.
Bâkî

1955 Şebnem gibi fütâde-i hâk-i mahabbetiz
Kalmaz bir âf-tâbı görünce karârımız
Çiy damlası gibi aşk toprağının tutkunuyuz,
Kalmaz bir güneş yüzlüyü görünce kararımız.
Nâbî

1956 Çoktur eğerçi derd ü belâsı mahabbetin
Ammâ ne çâre elde değil ihtiyârımız
Gerçi çoktur dert ve belası aşkın,
Ama ne çare, elde değil iredemiz.
Rûhî-i Bağdâdî

1957 Biz hazân u hâr kaydından berî bülbülleriz
Sîne-i pür-dâğımızdır bağımız gül-zârımız
Biz güz ve diken kaygısından kurtulmuş bülbülleriz,
Yaralarla dolu göğsümüzdür bahçemiz, gülşenimiz.
Nef'î

1958 Ettik o kadar ref'-i taayyün ki Neşâtî
Âyine-i pür-tâb-ı mücellâda nihânız
O denli soyulduk ki varlığımızdan Neşâtî,
Cilalanmış parlak aynada bile görünmeyiz.
Neşâtî

1959 Bize versin mi Hudâ âb-ı hayât-ı tevfîk
Hızr'ı bulsak reh-i zulmette külâhın kaparız
Bize verir mi Allah yardımın hayat suyunu,
Hızır'ı bulsak karanlık yolda külahını kaparız.
Keçecizâde İzzet Mollâ

1960 Yanıp yakılmada herkes birer bahâne ile
Yine bu bezm-i fenâda yanar çerâğ ararız
Yanıp yakılmada herkes birer bahaneyle,
Yine bu yokluk meclisinde yanar kandil ararız.
Haşmet

1961 Konsa ne gam derûna gehî gerd-i mâ-sivâ
Âyine sâf olursa da kalmaz gubârsız
Konsa ne gam gönle bazen dünya kaygısı,
Ayna temiz olsa da kalmaz tozsuz.
Hersekli Ârif Hikmet

1962 Görmedim bir hûb kim yanında olmaya rakîb
Bu cihân bâğında hiç gül olmaz imiş hârsız
Görmedim bir güzel ki yanında olmasın rakip,
Bu dünya bahçesinde hiç gül olmazmış dikensiz.
Mihrî Hatun

1963 Muhît-i dâ'ire-i aşktan hurûc muhâl
Ne çâre kabza-i takdîr-i kird-gârdayız
Aşkın çemberinden çıkmak imkânsız,
Çare yok, Allah'ın yazgısı elindeyiz.
Lâ

1964 Pây-mâl etme bizi mûr görüb ey gâfil
Mûr iken mâr oluruz mâr iken ejderhâyız
Çiğneme bizi karınca görüp ey aymaz,
Karınca iken yılan oluruz, yılan iken ejderiz.
Yeniceli Hayâlî

1965 Ashâb-ı fazîlet âna muhtâc değildir
Câhillere nâ-dânlaradır hizmet-i vâiz
Erdemli kimseler ona muhtaç değildir,
Toylara, bilmezleredir vaizin hizmeti.
Nâbî

1966 Sıkletin bezmi harâb etti yıkıl ey zâhid
Yeter ezdin bizi biz seng-i musallâ değiliz
Sıkıntın meclisi harap etti, yıkıl ey kaba sofu,
Yeter ezdiğin bizi, biz musalla taşı değiliz.
Adanalı Ziyâ

1967 Kanı ol gül gülerek geldiği demler şimdi
Ağlarım hâtıra geldikçe gülüştüklerimiz
Hani o gülün gülerek geldiği demler şimdi,
Ağlarım, aklıma geldikçe gülüştüklerimiz.
Mâhir

1968 Ederiz mâsiyeti lûtf umarız Mevlâ'dan
Biz bu mihnet-kedede hâr ekeriz gül biçeriz
İşleriz günahı, bağış umarız Mevlâ'dan,
Biz bu bela yurdunda diken eker gül biçeriz.
Nevres

1969 Hevâ-yı aşka uyup kûy-i yâre dek gideriz
Nesîm-i subha refîkiz bahâra dek gideriz
Aşk yeline uyup sevgilinin semtine dek gideriz,
Sabah esintisinin arkadaşıyız, bahara dek gideriz.
Nâilî-i Kadîm

1970 Cîfe-i dünyâ değil kerkes gibi matlûbumuz
Bir bölük Ankâlarız Kâf-ı kanâ'at bekleriz
Dünya leşi değil akbaba gibi isteğimiz,
Bir bölük Anka'yız ki kanaat Kaf 'ını bekleriz.
Fuzûlî

1971 Kârbân-ı râh-ı tecrîdiz hatar havfın çekip
Kâh Mecnûn kâh men devr ile nevbet bekleriz
Arınma yolunun kervanıyız, baskın korkusuyla,
Bir Mecnun,bir ben, dönüşümlü nöbet bekleriz.
Fuzûlî

1972 Hırmen-i ömrü savurduk dâneyi dermekteyiz
Âsiyâb-ı çerhe geldik şimdi nevbet bekleriz
Ömür harmanını savurduk, ürünü dermekteyiz,
Feleğin değirmenine geldik, şimdi nöbet bekleriz.
Lâ

1973 Pûte-i aşk içre Adlî kâl idelden kalbimiz
Gıll ü gıştan hâlîyiz âlemde sâfî dilleriz
Aşk potası içinde Adlî, pişeli beri kalbimiz,
Kin ve hileden uzağız, dünyada saf gönülleriz.
Adlî (Sultan III. Mehmed)

1974 Sen bî-haber hayâlin ile kûşelerde biz
Tâ subh olunca her gece ayş ü dem eyleriz
Senin haberin yok, hayalinle tenhalarda biz,
Ta sabahlara kadar her gece içip eğleniriz.
Nedîm

1975 Ser-te-ser bu kâinâtı almazız bir habbeye
Kâf-ı istiğnâda biz Ankâ ile mahremleriz
Baştan başa bu evreni almayız bir taneye,
Gönül tokluğunda biz Anka'nın sırdaşlarıyız.
Muhibbî (Kanunî Sultan Süleymân)

1976 İstikâmet satma pek de âşıka ey serv-i nâz
Biz senin de eğrilip doğrulduğun seyr eyleriz
Doğruluk satma çok da âşığa ey nazlı servi,
Biz senin de eğrilip doğrulduğunu seyrederiz.
Lâ

1977 Geh câm-ı bâde nûş ederiz kâh hûn-i dil
Biz ruhsat-ı zamâna göre işret eyleriz
Bazen şarap içeriz, bazen yürek kanı,
Biz zamanın şartlarına göre eğleniriz.
Sabrî-i Şâkir

1978 Âşıkız dîvâneyiz bâğ ile gül-zâr isteriz
Bir güle dil bağlarız illâ ki bî-hâr isteriz
Âşığız, deliyiz, bahçe ile gülşen isteriz,
Bir güle gönül bağlarız, onu da dikensiz isteriz.
Nev'î

1979 Zengin sanırız kendimizi lîk fakîriz
Hürrüz deriz amma ki hakîkatte esîriz
Zengin sanırız kendimizi ama yoksuluz,
Özgürüz deriz ama gerçekte tutsağız.
Muallim Nâcî

1980 Gıdâ-yı cân gerek ehl-i dil olana şeksiz
Güzelsiz olmayız oluruz etsiz ekmeksiz
Ruh besini gerek gönül erlerine şüphesiz,
Güzelsiz olmayız, oluruz etsiz ekmeksiz.
Necâtî Bey

1981 Gönül ağyâr için incinme yâre
Gül olmaz bâğ-ı âlemde dikensiz
Gönül, rakipler için incinme sevgiliye,
Gül olmaz dünya bahçesinde dikensiz.
Neylî

1982 Biz ki dilden emel ü râhatı dûr eylemişiz
Çekilip kûşe-i gam-gâha huzûr eylemişiz
Biz ki gönülden istek ve rahatı uzak eylemişiz,
Çekilip gam köşesine, huzur eylemişiz.
Halil Fâiz Efendi

1983 Bu âlem-i fânîde ne mîr ü ne gedâyız
A'lâlara a'lâlanırız pest ile pestiz
Bu ölümlü dünyada ne bey ne köleyiz,
Ululara ululanırız, küçüklerle küçüğüz.
Rûhî-i Bağdâdî

1984 Kâm almadık müsâferetinden bu âlemin
Cânânla meyle son günü ey mevt sendeyiz
Zevk almadık misafirliğinden bu dünyanın,
Sevgiliyle, şarapla ey ölüm, son gün sendeyiz.
Yahyâ Kemâl

1985 Fâriğiz kayd-i cihândan âşık-ı dîvâneyiz
Âşinâya âşinâ bî-gâneye bî-gâneyiz
Dünya bağlarını kesmişiz, divane âşıklarız,
Dosta dost, yabancıya yabancıyız.
Fehîm

1986 Halk eder dâd ü sited biz pür-telaş ü bî-nisâb
Çârsû-yı âlemin biz onmadık dellâliyiz
Halk alış-veriş eder, biz telaşlı ve parasız,
Dünya çarşısının onmadık çağırtmacıyız.
Nesib-i Mevlevî

1987 Âlim oldur ki bile rütbe-i cehl ü aczin
Âkıl oldur ki ede kendi cünûnun temyîz
Bilgin, bilgisizlik ve güçsüzlüğünü bilendir,
Akıllı, kendi cinnetinin bilincinde olandır.
Ziyâ Paşa

1988 Âlâyiş-i mezâk-ı cihân gûne gûnedir
Kimine zerde kimine kurs-i zer lezîz
Dünya zevklerinin görünüşü türlü türlüdür,
Kimine zerde, kimine altın bilezik tatlı gelir.
Hâtem

1989 Esbâb-ı tehâlüfle bulur halk teselli
Her birisi bir gûne safâdan mütelezziz
Farklı nedenlerle avunur halk,
Her birisi bir tür eğlenceden hoşlanır.
Nâbî

1990 Hoş meseldir cihân içre bu söz
Ki gönül katlanır çü görmeye göz
Hoş meseldir halk içinde bu söz
Gönül katlanır, görmeyince göz.
Hamdullah Hamdî

1991 Kişi bile söz demini demeye sözün kemini
Bu cihân cehennemini sekiz uçmak ede bir söz
Kişi bile söz demini, demeye sözün kemini,
Bu dünya cehennemini, sekiz uçmak ede bir söz.
Yûnus Emre

1992 Mahmûr gözlerin beni mest etti öyle kim
Mahşer gününde dahi ayılmaz humârumuz
Baygın gözlerin beni mest etti, öyle ki,
Mahşer gününde bile gitmez sersemliğimiz.
Şeyhî

1993 Nedir bu nahvet-i Nemrûd ü nefs-i emmâre
Değil mi en sonu bir kabzacık türâb oluruz
Nedir bu Nemrut kibri ve kötücül benlik?
Sonunda bir avuç toprak olmayacak mıyız?
Andelîb

1994 Aklın var ise asl-ı kemân-gîrini fehm et
Ne nâvekine eyle ne peykâna taarruz
Aklın varsa asıl oku atan okçuyu anla,
Ne oka saldır, ne okun ucundaki demire.
Nâbî

1995 Bir gûne zevk-yâb-ı gam-ı firkat olmuşuz
Kim yâre hasretiz demeğe hasret olmuşuz
Ayrılık kederinden bir tür zevk alır olmuşuz,
Ki sevgiliye hasretiz demeye hasret olmuşuz.
Nâbî

1996 Gam yeriz kan yutarız kûşe-i mihnette müdâm
Sanma biz kevser-i cennât-ı naîmin kuluyuz
Gam yeriz, kan yutarız ezinç köşesinde sürekli,
Sanma biz nimet cennetleri kevserinin kuluyuz.
Hayretî

1997 Kerbelâ-yı aşka im'ân ile eylersen nazar
Sû-be-sû seylâbe-i hûn-i şehidândır henüz
Aşk Kerbela'sına dikkatle bakarsan, görürsün,
Her yerde, şehitlerin kanı sel gibi akmaktadır.
Manastırlı Fâik Bey

1998 Dünyâ-perestin anlamışız secde-gâhını
Pür-nakş-ı sim ü zer nice seccâde görmüşüz
Dünyaya tapınanın anlamışız neye secde ettiğini,
Gümüş ve altınla işlenmiş nice seccade görmüşüz.
Nâbî

1999 Çok da mağrûr olma kim mey-hâne-i ikbâlde
Biz hezârân mest-i mağrûrun humârın görmüşüz
Çok da mağrur olma ki, mutluluk meyhanesinde,
Biz binlerce mağrur sarhoşun sersemliğini görmüşüz.
Nâbî

2000 Bir hurûşiyle eder bin hâne-i ikbâli pest
Ehl-i derdin seyl-i eşk-i inkisârın görmüşüz
Bir dalgasıyla bin mutluluk evini yerle bir eder,
Gönlü kırık dertlilerin gözyaşı selini görmüşüz.
Nâbî

2001 Bir hadeng-i cân-güdâz-ı âhtır sermâyesi
Biz bu meydânın nice çabük-süvârın görmüşüz
İlencin can alıcı bir okudur bütün sermayesi,
Biz bu meydanın nice usta atlısını görmüşüz.
Nâbî